

# **Macaafa Qulqulluu**

Afaan Oromoo

Erga hiikaan inni duraa waggaa araaraa bara (akka lakkoobsa Awuroophaatti) 1899tti maxxanfamee, waggaa sagaltammaffaa isaatti haareffamee hiikamee raawwate.

Waldaa Macaafa Qulqulluu Itoophiyaa  
Addis Ababaa  
Waggaa Araaraa Bara 1997  
Maxxansaa tokkoffaa

The Holy Bible in Oromo,  
published as  
**Macaafa Qulqulluu**  
**Afaan Oromoo**  
**Hlikaa Haaraa**  
New Translation in Latin Script

Published by  
The Bible Society of Ethiopia  
P.O Box 1252  
ADDIS ABABA, Ethiopia  
189 The Bible Society of Ethiopia, 1997

ISBN 9966-40-664-6 OROMO BIBLE CL062 LT BSE-UBS 41.8M 1998  
ISBN 9966-40-816-9 OROMO BIBLE CL063 LT BSE-UBS 43.1M 1998  
ISBN 9966-40-817-7 OROMO BIBLE CL067 LT BSE-UBS 1.1M 1998

## Ittiin Baafata

### Macaafota Kakuu Moofaa

| Guutummaatti                             | Gabaabaatti | Fuula |
|------------------------------------------|-------------|-------|
| Seera Uumamaa .....                      | Uma .....   | 1     |
| Seera Ba'uu .....                        | Bau .....   | 67    |
| Seera Lewwoolaa .....                    | Lew .....   | 120   |
| Seera Lakkoobsaa .....                   | Lak .....   | 158   |
| Seera Kecsa Deebii .....                 | Kes .....   | 211   |
| Macaafa Iyaasuu .....                    | Iya .....   | 257   |
| Macaafa Abboota Firdii .....             | Abo .....   | 286   |
| Macaafa Ruut .....                       | Rut .....   | 317   |
| Macaafa Saamu'el Isa Duraa .....         | 1Sam .....  | 321   |
| Macaafa Saamu'el Isa Lammaffaa .....     | 2Sam .....  | 361   |
| Macaafa Moototaa Isa Duraa .....         | 1Mot .....  | 398   |
| Macaafa Moototaa Isa Lammaffaa .....     | 2Mot .....  | 439   |
| Macaafa Seenaa Baraa Isa Duraa .....     | 1Sen .....  | 479   |
| Macaafa Seenaa Baraa Isa Lammaffaa ..... | 2Sen .....  | 516   |
| Macaafa Izraa .....                      | Iz .....    | 562   |
| Macaafa Nahimiyaa .....                  | Nah .....   | 575   |
| Macaafa Asteer .....                     | As .....    | 594   |
| Macaafa Iyoob .....                      | Iyo .....   | 604   |
| Macaafa Faarfannaa .....                 | Far .....   | 652   |
| Macaafa Fakkeenya .....                  | Fak .....   | 777   |
| Macaafa Laliabaa .....                   | Lal .....   | 819   |
| Macaafa Weedduu Weedduu Caalu .....      | Wed .....   | 832   |
| Macaafa Isaayaas Raajichaa .....         | Isa .....   | 840   |
| Macaafa Ermiyaas Raajichaa .....         | Er .....    | 933   |
| Macaafa Faaruu Ermiyaas .....            | Faru .....  | 1023  |
| Macaafa Hisqi'el Raajichaa .....         | His .....   | 1032  |
| Macaafa Daani'el Raajichaa .....         | Dan .....   | 1097  |
| Macaafa Hose'aa Raajichaa .....          | Hos .....   | 1118  |
| Macaafa Yo'el Raajichaa .....            | Yoe .....   | 1133  |
| Macaafa Amos Raajichaa .....             | Amo .....   | 1138  |
| Macaafa Obaadiyaa Raajichaa .....        | Oba .....   | 1151  |
| Macaafa Yoonaas Raajichaa .....          | Yon .....   | 1152  |
| Macaafa Miikiyaas Raajichaa .....        | Mik .....   | 1155  |
| Macaafa Naahom Raajichaa .....           | Naho .....  | 1164  |
| Macaafa Anbaaqom Raajichaa .....         | An .....    | 1168  |
| Macaafa Sefaniya Raajichaa .....         | Sef .....   | 1172  |
| Macaafa Haagee Raajichaa .....           | Hag .....   | 1176  |
| Macaafa Zakaariyaas Raajichaa .....      | Zak .....   | 1178  |
| Macaafa Miilkiyaas Raajichaa .....       | Mil .....   | 1190  |

## Macaafota Kakuu Haaraa

| Guutummaatti                                                        | Gabaabaatti | Fuula |
|---------------------------------------------------------------------|-------------|-------|
| Wangeela Maatewos .....                                             | Mat .....   | 1     |
| Wangeela Maarqos .....                                              | Mar .....   | 49    |
| Wangeela Luuqaas .....                                              | Luq .....   | 79    |
| Wangeela Yohannis .....                                             | Yoh .....   | 129   |
| Hojii Ergamootaa .....                                              | HoE .....   | 167   |
| Ergaa Phaawulos Gara Warra Roomaatti Erge .....                     | Rom .....   | 214   |
| Ergaa Phaawulos Gara Warra Qorontositti Erge Isa Duraa .....        | 1Qor .....  | 236   |
| Ergaa Phaawulos Gara Warra Qorontositti Erge Isa Lammaffaa .....    | 2Qor .....  | 256   |
| Ergaa Phaawulos Gara Warra Galaatiyaatti Erge .....                 | Gal .....   | 269   |
| Ergaa Phaawulos Gara Warra Efesoonitti Erge .....                   | Efe .....   | 277   |
| Ergaa Phaawulos Gara Warra Filiphisiyyusitti Erge .....             | Filp .....  | 284   |
| Ergaa Phaawulos Gara Warra Qolosaayis Erge .....                    | Qol .....   | 289   |
| Ergaa Phaawulos Gara Warra Tasaloniiqeetti Erge Isa Duraa .....     | 1Tas .....  | 294   |
| Ergaa Phaawulos Gara Warra Tasaloniiqeetti Erge Isa Lammaffaa ..... | 2Tas .....  | 299   |
| Ergaa Phaawulos Gara Ximotewositti Erge Isa Duraa .....             | 1Xim .....  | 301   |
| Ergaa Phaawulos Gara Ximotewositti Erge Isa Lammaffaa .....         | 2Xim .....  | 307   |
| Ergaa Phaawulos Gara Tiitoositti Erge .....                         | Tit .....   | 312   |
| Ergaa Phaawulos Gara Filemonitti Erge .....                         | Film .....  | 314   |
| Ergaa Gara Ibrootaatti Ergame .....                                 | Ibr .....   | 316   |
| Ergaa Yaaqoob Erge .....                                            | Yaq .....   | 332   |
| Ergaa Phexros Erge Isa Duraa .....                                  | 1Phe .....  | 337   |
| Ergaa Phexros Erge Isa Lammaffaa .....                              | 2Phe .....  | 343   |
| Ergaa Yohannis Erge Isa Duraa .....                                 | 1Yoh .....  | 347   |
| Ergaa Yohannis Erge Isa Lammaffaa .....                             | 2Yoh .....  | 352   |
| Ergaa Yohannis Erge Isa Sadaffaa .....                              | 3Yoh .....  | 352   |
| Ergaa Yihudaan Erge .....                                           | Yih .....   | 353   |
| Mul'ata Yohannisitti Mul'ate .....                                  | Mul .....   | 356   |
| Maqaa .....                                                         |             | 381   |
| Ittiin Gala .....                                                   |             | 385   |
| Seenaa .....                                                        |             | 392   |
| Hijikaa Sagalee .....                                               |             | 395   |
| Kaartaawwan .....                                                   |             | 405   |

## Macaafota Kakuu Moofaa

# Seera Uumamaa

## Seenaa Uumamaa

1<sup>1</sup> Waaqayyo jalqabatti bantiwwan waaqaa fi lafa uume\*. 2<sup>2</sup> lafti bifa hin qabu, onaas ture; callabboo gad fagoo irra dukkanatu ture, hafuurri Waaqayyoos bishaan irra in sosocho'a ture. 3<sup>3</sup> Waaqayyo, "Ifni haa ta'u!" jedhe; ifnis in ta'e\*. 4<sup>4</sup> Waaqayyo ifichi gaarii akka ta'e in arge; ifichas dukkanichattii gargar in baase. 5<sup>5</sup> Waaqayyo ificha "Guyyaa", dukkanichas "Hal-kan" jedhee in moggaase; galgallis ta'e, ganamnis ta'e; kun guyyaa tokkoffaa dha.

\*1 Iyo 38:4; Yoh 1:1-3; Mul 4:11

\*3 2Qor 4:6; Far 33:9; Isa 45:7

6<sup>6</sup> Waaqayyo, "Bishaan keessatti bantiin akka waciitii gombifame tokko haa ta'u, innis bishaan isa ol hafee fi isa gad hafe gargar haa baasu!" jedhe. 7<sup>7</sup> Waaqayyo bantii akka waciitii kana itti godhe, bishaan bantii kanaa gad jiru bishaan bantii kanaa ol jiruttii gargar in baase; akkasumas in ta'e\*. 8<sup>8</sup> Waaqayyo bantii sana "Waaqa" jedhee in moggaase; galgallis ta'e, ganamnis ta'e; kun guyyaa lamaffaa dha.

\*7 Far 136:5; 148:4

9<sup>9</sup> Waaqayyo, "Bishaanonni bantii waaqaa kanaa gad jiran iddoo tokkotti walitti haa qabaman, lafti inni bishaan irra hin ciifne haa mul'atu!" jedhe; akkasumas in ta'e\*. 10<sup>10</sup> Waaqayyo, iddoo bishaan irra hin ciifne sana "Lafa", bishaanota walitti qabaman sana immoo "Galaana" jedhee in moggaase; kunis gaarii akka ta'e in arge. 11<sup>11</sup> Amma immoo Waaqayyo, "Lafti biqila haa baasu! Dhaabaan akka qomoo isaatti sanyii godhatu mukkeetiin ija kennanii iji isaanii immoo sanyii of keessaa qaban adduma addaan akka qomoo isaaniitti lafa irratti haa argaman!" jedhe; innis akkasuma in ta'e. 12<sup>12</sup> Lafti biqila, dhaabaa sanyii godhatu akka qomoo qomoo isaatti, mukkeetii ija kennanii iji isaanii immoo sanyii of keessaa qaban, adduma addaan akka qomoo

qomoo isaaniitti in baase; kunis gaarii akka ta'e Waaqayyo in arge. 13<sup>13</sup> Galgallis ta'e, ganamnis ta'e; kun guyyaa sadaffaa dha.

\*9 Iyo 38:8-11; 2Phe 3:5

14<sup>14</sup> Akkasumas Waaqayyo, "Guyyaa fi halkan gargar baasuuf bantii waaqaatti ibsoonni haa jiraatan! Isaan milikkitoota buusaan waggaa, guyyoonni, waggoonnis ittiin beekaman haa ta'an\*! 15<sup>15</sup> Isaan ibsoota bantii waaqaattii lafa irratti ifa kennan haa ta'an!" jedhe; innis akkasuma in ta'e. 16<sup>16</sup> Waaqayyo ihsoota gurguddoota lama tolche; inni caalu guyyaa, inni isa irra xinnaatu immoo halkan aboo akka argatan godhe; urjootas in tolche\*. 17<sup>17</sup> Waaqayyo akka isaan lafa irratti ibsaniif bantii waaqaatti isaan in kaa'e; 18<sup>18</sup> guyyaa fi halkan aboo akka isaan qabaataniif, ifaa fi dukkanas akka isaan gargar baasaniif inni achi isaan in kaa'e; kunis gaarii akka ta'e Waaqayyo in arge. 19<sup>19</sup> Galgallis ta'e, ganamnis ta'e; kun guyyaa afuraffaa dha.

\*14 Kes 4:19; Far 74:16

\*16 Far 136:7-9

20<sup>20</sup> Waaqayyo, "Bishaanonni tuuta lubbuu qabaatanii munyuuqaniin haa guutan! Simbirri, allaattiimis bantii waaqaa jala lafa irra haa balali'an!" jedhe. 21<sup>21</sup> Waaqayyo yommus bineensota gurguddaa warra akka jawwee galaanaa, uumama lubbuu qaban bishaan keessa munyuuqan hundumaa akka qomoo qomoo isaaniitti, warra baal'ee qabanis akka qomoo qomoo isaaniitti in uume; kunis gaarii akka ta'e Waaqayyo in arge\*. 22<sup>22</sup> Waaqayyo, "Huraa, baay'adhaa, bishaanota galaanaas guutaa, simbirroonni, allaattoonnis lafa irratti baa baay'atan!" jedhee isaan in eebbise. 23<sup>23</sup> galgallis ta'e, ganamnis ta'e; kun guyyaa shanaffaa dha.

\*21 Far 74:13-14

24<sup>24</sup> Ammas Waaqayyo, "Lafti, waan lubbuu qabaatee jiraatu akka qomoo qomoo isaatti, horii qe'ee, wanta munyuuqu, bineensa lafaas akka qomoo qomoo isaaniitti haa baasu!" jedhe;

11<sup>11</sup> Ima 1:22 "Simbirroonni allaattoonnis" (waan baal'eedhaan ka'u hundumaa jechuu waan ta'eeff (hu) qabalame).

innis akkasuma in ta'e. <sup>25</sup> Waaqayyo, bineensota lafaa akka qomoo qomoo isaaniitti, horii qe'ees akka qomoo qomoo isaaniitti, wanta lafa irra munyuuqan bundumaas akka qomoo qomoo isaaniitti in uume; kunis gaarii akka ta'e Waaqayyo in arge.

<sup>26</sup> Kana booddee Waaqayyo, "Kot-taa! Akka bifa keenyaatti, akka fakkaattii keenyaattis nama in umnaa! Isaan qurxummii galaanaa irratti, simbiraa fi allaattii qilleensa keessa balali'an irratti, horii qe'ee irratti, bineensa lafaa hundumaa irratti, munyuuqaa lafa irra munyuuqu hundumaa irrattis mootummaa haa qabaatan!" jedhe. <sup>27</sup> Egaa Waaqayyo akka bifa isaatti nama uume, akka bifa Waaqayyootti isa uume; dhiiraa fi dubartii isaan uuse. <sup>28</sup> Waaqayyo isaaniin, "Huraa, baay'adhaas, lafa guutaa, isas harka jala galfadhaa! Qurxummii galaanaa irratti, simbirroota qilleensa keessa balali'an irratti, uumama lafa irra munyuuqan hundumaa irrattis mootummaa qabaadhaa!" jedhee isaan in eebbise. <sup>29</sup> Yommuus Waaqayyo, "Kunoo, ani biqila sanyii godhatu isa irra lafaa hundumaa irra jiru, muka ija godhatee sanyii isaas ija isaa keessaa qabu, isiniif kenneera; isaan nyaata isiniif baa ta'an! <sup>30</sup> Bineensa lafaa hundumaa fi simbira qilleensa keessa balali'an bundumaaf, wanta lubbuu qabaatee jiraanu fi lafa irra munyuuqu hundumaaf, biqila lalisaa bundumaa nyaataaf kenneeraaf" jedhe; innis akkasuma in ta'e. <sup>31</sup> Waaqayyo waanuma hojjete hundumaa in ilaale; kunoo; innis baay'ee gaarii ture; galgallis ta'e; ganamnisi ta'e; kun guyyaa ja'afaa dha".

<sup>26</sup> Far 8:6-9; Efe 4:24; Qol 3:10; Yaq 3:9

<sup>27</sup> 9:6; Mat 19:4; Mar 10:6

<sup>28</sup> 3:1-2

<sup>30</sup> Far 145:16

<sup>31</sup> 1Xim 4:4

### Waaqaa Fi Lafa Uume Eebbaan Raawwachuu Isaa

**2** <sup>1</sup> Bantiwwan waaqaa, lafti, wanti isaan keessatti argaman hundumaa egaa in raawwataman. <sup>2</sup> Waaqayyo guyyaa torbaffaa dura hojii isaa isa hojje-

chaa ture in raawwate; guyyaa torbaffaattis Waaqayyo waan bojjeechaa nure hundumaattii in boqote. <sup>3</sup> Waaqayyo waan uume bundumaa raawwatee guyyaa torbaffaatti waan boqqoteef, guyyaa torbaffaa sana in eebbise, in qulqullees-<sup>4</sup> ses. <sup>5</sup> Seenaan uumamuu waaqaa fi lafaa akka kana nure.

<sup>2</sup> 1br 4:4

<sup>3</sup> Bau 20:11; 1br 4:9-10

Yeroo Waaqayyo lafa, bantiwwan waaqaas uume, <sup>5</sup> namni laficha irratti hojii hojjetu waan hin turiniif, Waaqayyo gooftaan amma illee bokkaa hin roobsifne, huuxxiin bakkeetti argamu lafa irra hin turre, biqiltuu maasii keessaas hin biqille. <sup>6</sup> Bishaan <sup>2</sup> lafa keessaa ol ba'ee guutummaa irra lafaa in obaasa ture. <sup>7</sup> Waaqayyo gooftaan biyyoo lafaattii nama tolchee, hafuura jireenya itti godhu funyaan isaatti in baafate; akkasitti namni uumama lubbuu qabaatee jiraatu ta'e.

<sup>7</sup> 3:19; Iyo 10:9; 33:4-6; 34:14-15; Far 104:29-30; Lal 12:7; 1Qor 15:45-49

<sup>8</sup> Yommuus Waaqayyo gooftaan biyya gara ba'a-biiftuu keessaa Eedenitti iddoo dhaabaa tokko in dhaabe; nama isa tolche sanas achi keessa in kaa'e. <sup>9</sup> Waaqayyo gooftaan mukkeetii ija nama hawwatan garaa garaa, ija isaaniis nyaataaf ba'eessa ta'an lafa keessaa in biqilche; mukti ija isaa nyaatanii jireenya namaaf kennu, mukti hamaa fi gaarii ittiin beekaniis iddoo dhaabaa sana walakkaa turan.

<sup>9</sup> 3:22; Fak 3:18; Mul 2:7; 22:2,4

<sup>10</sup> Iddoo dhaabaa sana obaasuudhaaf Eeden keessaa bishaan in burqe; bishaan-nichis achii ba'ee, gargar biramec laga afur in ta'e. <sup>11</sup> Maqaan isa duraa Phishon, innis guutummaa biyya Hawiilaa lafa warqeen jirutti naanna'ee in yaa'a. <sup>12</sup> Warqeen biyya sanaas ba'eessa; ha-pbeen urgaa'u, Sardoniiksis achii in argamu. <sup>13</sup> Maqaan laga isa lammaffaas Giithon, innis guutummaa biyya Kuushitti <sup>3</sup> naanna'ee in yaa'a. <sup>14</sup> Maqaan laga isa sadaffaas Xegros, inni immoo fuullee mandara Asor gara ba'a-biiftuutiin in yaa'a; lagni iuni afuraffaan immoo Efraaxiis jedhama.

<sup>10</sup> His 47:1-2

**15** Waaqayyo gooftaan namicha fuudhee iddoo dhaabaa Eeden sana akka tottolchuuf, akka eeguufis achi keessa in kaa'e. <sup>16</sup> Yommuus Waaqayyo gooftaan namicha abboomee, "Ija mukkeetii iddoo dhaabaa kana keessa jiran hundumaa irraa in nyaatta; <sup>17</sup> ija mukichin nyaatanii hamaa fi gaarii ittiin beekan sana irraa garuu hin nyaatin! Gaafa isa irraa nyaatte garuu dhuguma in duute" jedhe.

<sup>17</sup> Rom 6:23

**18** Ergasii Waaqayyo gooftaan, "Namichi kophaa isaa ta'uun gaarii miti; kan akka isaattii kan isa gargaartu, ani isaaf nan tolcha" jedhe. <sup>19</sup> Waaqayyo gooftaan biyyoo irraa bineensaa bakkec hundumaaf, warra qilleensa keessa balali'an hundumaafis bifa tolchee, maal jedhee akka inni isaan waamu ilaaluudhaaf gara namichuutti isaan fide; wanti namichi uumama lubbuu qabaatee jiraatu ittiin waame bundinuu immoo maqaa in ta'ee. <sup>20</sup> Namichis horii qe'ee bundumaaf, warra qilleensa keessa balali'anii, bineensa bakkec bundumaafis maqaa in baase; namichaaf garuu kan akka isaatii, kan isa gargaartu hin argamne.

<sup>18</sup> Lal 4:9-10

**21** Waaqayyo gooftaan namichi rafec akka of wallaalu godhe; utuu namichi rafuu lafee cinaacha isaa keessaa tokko fuudhec iddoo isaatti foon in guute. <sup>22</sup> Waaqayyo gooftaan lafee cinaachaa isa namicha keessaa fuudhe sana irraa dubartii tolchee namichatti in geesse.

<sup>21</sup> Namichis, "Amma reefuu ta'e;

isheen kun lafeen ishee lafee koo keessaa,

foon ishees foon koo irraa fuudhame;

isheen kun namattii waan argamteef,

'Namee' jedhamtec haa waamamtu!" jedhe.

**24** Kanaafis dhiirri abbaa isaa fi haadha isaa in dhiisa, haadha manaa isaattis in maxxana; isaan lachanuus foon tokko in ta'u. <sup>25</sup> Namichii fi haati manaa isaa qullaa isaanii turan, lamaannuun isaanii garuu wal hin saalfatan.

<sup>24</sup> Mil 2:13-15; Mat 19:5; Efe 5:31

### Namni Abboommii Cabsee Kufuu Isaa

**3** <sup>1</sup> Bineensa bakkee Waaqayyo gooftaan uume hundumaa keessaa bofni caalaa haxxee ture; innis dubartittiidhaan, "Dhuguma Waaqayyo, 'Ija mukkeetii iddoo dhaabaa kana keessa jiran hundumaa irraa bin nyaatinaa!' isiniin jedhee?" jedhe.

<sup>2</sup> Dubartittiin immoo bofichaan, "Nuyi ija mukkeetii iddoo dhaabaa kana keessa jiran irraa nyaachuu in dandeenya"; <sup>3</sup> garuu muka isa iddoo dhaabaa kana walakkaa jiru duwwaa, Waaqayyo, 'Ija isaa irraa hin nyaatinaa, isattis hin bu'inaa! Kanaa achi in duutu' jedheera" jette.

<sup>4</sup> Bofichi immoo deebisee dubartittiidhaan, "Hin duutan"; <sup>5</sup> isin ija mukichaa irraa yeroo nyaattan ija keessan akka banamu, hamaa fi gaarii beekuudhaanis akka Waaqayyo akka isin taatan, Waaqayyo in beeka" jedheen.

<sup>1</sup> Mul 12:9; 20:2

<sup>2</sup> 2:16

<sup>3</sup> 2:17

<sup>4</sup> Yoh 8:44

<sup>6</sup> Dubartittiinis ija mukichaa nyaataaf gaarii ta'uu isaa, ija namaatti kan tolu, ogeessa nama gochuudhaafis gomjaasisaa ta'uu isaa argitee, ija isaa irraa kutattee in nyaatte; abbaa manaa ishee isa ishee wajjin tureefis immoo in laatee, innis in nyaate. <sup>7</sup> Yommuus lamaannuun ija isaanii in baname, qullaa ta'uu isaanis in beekan; kana irratti isaan baala harbuu walitti hulluuqsisanii marxoo isaa hojjotatan.

<sup>6</sup> Yaq 1:14-15; 1Xim 2:14

<sup>7</sup> 2:25

<sup>8</sup> Kana booddee namichii fi haati manaa isaa yeroo qilleensi qabbaanaa'aa qilleensa'utti Waaqayyo gooftaan iddoo dhaabaa sana keessa unu adeemuu sagalee dhaga'an; isaan Waaqayyo gooftaa duraa mukkeetii iddoo dhaabaa sanaa gidduu in dhokatan. <sup>9</sup> Waaqayyo gooftaan garuu namicha waamec, "Eessa jirta?" jedheen.

<sup>10</sup> Namichis, "Ani sagalee miilla kee iddoo dhaabaa keessatti dhaga'ee, qullaa koo waanan tureef nan sodadhe, nan dhokadhes" jedheen. <sup>11</sup> Waaqayyos, "Qullaa kee akka turte eenyu sitti hime? Sila'oo ija mukichaa isa ani

<sup>2</sup> Uma 2:6 "Bishaan" yookiis "Hurii".

<sup>3</sup> Uma 2:13 "Kuush" tarii biyya gara ba'a-biiftuu gara mirgaa Mesophotaamiyaatti argamu in fakkaata.

'Hin nyaatin!' jedhee si abboome sana irraa nyaattee ree?" jedhe.

12 Namichis, "Dubartittii ishee ati naa wajjin akka jiraattuuf naaf laatteru ija mukichaa naaf kenne, anis nan nyaadhe" jedhe.

13 Yommuu Waaqayyo gooftaan dubartittiidhaan, "Wanti ati goote kun maal inni?" jedhe; dubartittiinis, "Bofichi na sossobnaan nyaadhe" jette\*.

\*8 Far 139:7-10; Er 23:24

\*13 2Qor 11:3

### Murtoo Waaqayyo Dabarse

14 Waaqayyo gooftaanis bofichaana, "Kana waan gooteef, ati horii hundumaa, bineensa bakkee hundumaa keessaas

abaaramaa in taata;

ati garaa keetiin lafa irra in loota, bara jireenya kee hundumaatti biyyoo in nyaatta.

15 Ani sii fi dubartittii gidduu, sanyii isheetii fi sanyii kee gidduus diinummaa nan buusa;

inni mataa kee in buruqsa, atis koomee isaa in iddita" jedhe\*.

16 Dubartittiidhaan immoo, "Yeroo ati ulfooftutti

ani rakkinna kee guddaa nan baay'isa;

ciniinsuudhaanis mucaa in deessa; kana keessaa immoo abbaa manaa kee in hawwita, innis aboo si irratti in qabaata" jedhe\*.

17 Waaqayyo amma immoo namichaana, "Ati dubbii haadha manaa keetii waan dhageesseef, ija mukichaa isa ani 'Hin nyaatin!' jedhee si abboomes waan nyaatteeef,

lafti sababii keetiif abaaramaa in ta'a;

atis bara jireenya kee hundumaatti

itti dadhabdece isa irraa in nyaatta\*.

18 Inni qoraattiidhaa fi baalaanwaraantee

siif in biqilcha, atis biqila lafaa in nyaatta.

19 Ati biyyoo dha, deebitees biyyoo in taata;

ati biyyoo lafaattii waan kutamteef

gara isaatti hamma deebituttis, dhamaatee dafqitee buddeena in nyaatta" jedhe\*.

\*15 Mul 12:4,15-17

\*16 Efe 5:22-23

\*17 8:21-22; Iyo 31:38-40

\*19 2:7; Far 90:3; 104:29; Lal 12:7; 3:26; 2Tas 3:10

20 Namichi Addaam jedhames haati manaa isaa haadha warra jiraatan hundumaa waan taateef, maqaa ishee "Hewwaan" jedhee moggaase; (innis "Jiraattuu" jechuun dha). 21 Waaqayyo gooftaan Addaamii fi baadha manaa isaatiif uffata gogaa irraa hojjetee isaanitti in uffise.

### Addaamli Fi Hewwaan Iddoo Dhaabaa Keessaa Baafamuu Isaanii

22 Ergasii Waaqayyo gooftaan, "Kunoo, namni hamaa fi gaarii beeku isaatiin nu keessaa akka isa tokkoo ta'eera; ammas harka isaa hiixatee ija muka jireenyaa immoo fudhatee nyaachuun, bara baraanis jiraachuun isaaf hin ta'u!" jedhe. 23 Kanaafis Waaqayyo gooftaan nama iddoo dhaabaa Eeden sana keessaa gad baase; namichis lafa isa ofii isaatii biyyoo isaa irraa kutame sana akka qotu in godhe. 24 Waaqayyo nama gad oofee, karaa isa gara muka jireenya kennutti geessu sanas in eegsise; isa eegsisuudhaaf bukkee iddoo dhaabaa Eeden gara ba'a-biiftuutiin Kiruubelii fi billaa akka ibiddaa boba'u isa gara hundumaatti nanaanna'u in dhaabe.

### Jireenya Ijoollee Addaam Warra Jalqabaa

4 1 Addaam, Hewwaan haadha manaa isaa bira ga'e; isheenis ulfooftee ilma Qaayin jedhamu deesse, "Ani gargaarsa Waaqayyootiin nama tokko godhadheera" jette; 2 itti dabaltees obboleessa isaa Abeelin deesse; Abeel tiksituu hoolaa ta'e, Qaayin garuu qottuu ta'e.

3 Guyyaa baay'ee booddee Qaayin wanta lafa irraa galfate irraa Waaqayyoo kennaa dhi'esse\*; 4 Abeelis immoo hoolota isaa keessaa warra dura

dhalatan qalee cooma isaanii aarsaa dhi'esse; Waaqayyo gara Abeelii fi gara qalaa isaa faara tolaadhaan in ilaale\*. 5 Gara Qaayinii fi gara keunaa isaa garuu faara tolaadhaan bin ilaalle; kana irratti Qaayin aaree boba'ee, mataa buuse.

6 Waaqayyo yommuu Qaayiniin, "Maaliif aartee bobaate? Maaliifis mataa buufte? 7 Wanta gaarii utuu hojjetee, ol jetta turte mitii ree? Wanta gaarii hin hojjetu yoo ta'e garuu, cebbun balbala kee dura riiphee si eeggata; si argachuus in kajee-la; ati garuu isa irratti aboo godhadhu!" jedhe.

\*3 Bau 23:19

\*4 Bau 34:19; Lew 3:16

8 Qaayin obboleessa isaa Abeelii wajjin in dubbate; erga gara bakkeetti ba'aniis Qaayin obboleessa isaa Abeel irratti ka'ee isa ajjeese\*.

\*8 1Yoh 3:12

9 Waaqayyo yommuu, "Abeel oboleessi kee eessa jira?" jedhee Qaayiniin gaafate; inni immoo deebisee, "Ani hin beeku, obboleessa koo natu eegaa?" jedhe.

10 Kana irratti Waaqayyo, "Wanti ati goote kun maali? Dhiigni obboleessa keetii lafaa natti in iyyata\*. 11 Ammas ati abaaramaa dha! Lafa isa dhiiga obboleessa keetii afaan banee akka dhugu goote sana irraa in ari'atamta\*. 12 Lafa yeroo qottu deebi'ee midhaan siif hin baasu; biyya lafaa irrattis nama jooraa, nama lafa dhaqu hin qabnes in taata" jedhe.

\*10 Far 9:12; Mat 23:35; Ibr 12:24

\*11 Lak 35:33

13 Qaayin deebisee Waaqayyoon, "Adabamuun koo isa ani baachuun danda'u gararraa ta'e. 14 Kunoo, ati har'a lafa maasii koo irraa na ariiteetta, fuula kee duraas dhokachuun na irra jira; ani lafa irratti nama jooraa, nama lafa dhaqu hin qabnes nan ta'a; namni na arge hundinuus ana in ajjeesa" jedhe\*.

\*14 Iyo 15:20-24

15 Kana irratti Waaqayyo, "Akkas miti, nama Qaayiniin ajjeese irraa gumaan dachaa torbaa in barbaadama!" jedheen; kana booddee Waaqayyo,

namni Qaayinin arge rukutee akka hin ajjeefneef, milikkita itti godhe\*. 16 Qaayinis fuula Waaqayyoo duraa ba'ee, Eeden gara ba'a-biiftuu biyya itti jooraa hafetti\* gale.

\*15 His 9:6; Mul 7:3-4

### Waa'ee Sanyti Qaayin

17 Qaayin haadha manaa isaa bira ga'e; isheenis ulfooftee ilma in deesse; maqaan isaas "Henok" jedhame; Qaayin mandara tokko ijaaree, mandarichas maqaa ilma isaa Henokitti moggaase. 18 Henok, Iraadin godhate; Iraad, Mahuyaa'elin dhalche, Mahuyaa'el, Maatushaa'elin dhalche, Maarushaa'el immoo Laamekin dhalche. 19 Laamek dubartoota lama fuudhe; maqaan ishee tokkoo Aadaa, maqaan ishee kaanii immoo Xiilaa ture. 20 Aadaan, Yaabaalin deesse; inni abbaa sanyii warra godoo keessa jiraatanii horii horsiisanii ture. 21 Maqaan obboleessa isaa immoo Yubaal ture; inni immoo abbaa sanyii warra kiraara rukutanii fi ulullee afuufanii ture. 22 Xiilaan immoo Tubaal-Qaayinin deesse; warri siibiila boorrarjii fi siibiila gurraacha tuman hundinuus isa irraa baran; obboleettiin Tubaal-Qaayinis Naa'imaa turte.

23 Laamek yommuu dubartoota isaatiin,

"Yaa Aadaa, yaa Xiilaa!

Sagalee koo dhaga'aa!

Yaa dubartoota Laamek, waan ani jedhu dhaggeffadhaa!

Namni yoo na madcesse,

dargaggeessi yoo na dirmammeesses,

ani isa nan ajjeesa;

24 gumaan Qaayin dachaa torba

erga ta'ee,

gumaan Laamek dachaa torbaatamii torba in ta'a" jedhe\*.

\*24 4:15

### Sanyii Sbeet Ilma Addaam

25 Addaam ammas haadha manaa isaa bira ga'e; isheenis ilma deesse, maqaa isaa "Sheet" jettee moggaafte; kana irratti, "Iddoo Abeel isa Qaayin ajjeese Waaqayyo dbala kan biraa naaf buuse" jette; ("Sheet" jechuun "Iddoo

\* Uma 4:16 "Biyya itti jooraa hafe" Ib "Nod" - "Nod" jechuun "Asii fi achi jooruu" jechuu dha.

buusuu" jechuu dha). <sup>26</sup>Sheetiifis ilmi in dhalate, innis maqaa isaa "Enosh" jedhee moggaase; bara sana namoonni Waaqayyoon maqaadhaan waammachuun jalqaban\*.  
\*26 12:8

### Dhaloota Addaamii Jalqabanii Hamma Nohitti Turan

(1Sen 1:1-4)

<sup>5</sup> <sup>1</sup>Caaffanni waa'ee warra Addaam irraa dhalatanii kanatti fufee jira; Waaqayyo gaafa nama uume, akka fakkaattii ofii isaatiitti isa in tolche\*; <sup>2</sup>yeroo isaan uumes "Nama" jedhee isaan in moggaase; inni dhiiraa fi dubartii isaan uumee isaan in eebbise.  
\*1 Luq 3:37-38; Uma 1:27-28

<sup>3</sup> Addaam waggaa dhibbaa fi sodoma jiraatee, ilma fakkaattii isaa ta'e bifa isaas qabu tokko dhalche; maqaa isaas "Sheet" jedhee in moggaase. <sup>4</sup>Sheet erga dhalatee booddee, Addaam waggaa dhibba saddeet jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate. <sup>5</sup>Barri Addaam jiraate hundinuu waggaa dhibba sagalii fi soddoma ture, kana booddees in du'e. <sup>6</sup>Sheet dhalatee waggaa dhibbaa fi shanitti Enoshin in dhalche. <sup>7</sup>Enosh erga dhalatee booddee, Sheet waggaa dhibba saddeetii fi torba jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate; <sup>8</sup>barri Sheet jiraate hundinuu waggaa dhibba sagalii fi kudha lama ture, kana booddees in du'e.

<sup>9</sup> Enosh dhalatee waggaa sagaltamatti Qayinaanin dhalche. <sup>10</sup>Qayinaan erga dhalatee booddee, Enosh waggaa dhibba saddeetii fi kudha shan jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate. <sup>11</sup>Barri Enosh jiraate hundinuu waggaa dhibba sagalii fi shan ture, kana booddees in du'e.

<sup>12</sup> Qayinaan dhalatee waggaa torbaatamatti Mahalalelin dhalche; <sup>13</sup>Mahalalelin erga dhalche booddee, Qayinaan waggaa dhibba saddeetii fi afurtama jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate. <sup>14</sup>Barri Qayinaan jiraate hundinuu waggaa dhibba sagalii fi kudhan ture, kana booddees in du'e.

<sup>15</sup> Mahalalel dhalatee waggaa jaatamii shanitti Yaaredin dhalche; <sup>16</sup>Yaared erga dhalatee booddee, Mahalalel waggaa dhibba saddeetii fi soddoma jiraatee, ilmaanii fi intaloota

biraas in godhate. <sup>17</sup>Barri Mahalalel jiraate hundinuu waggaa dhibba saddeetii fi sagaltamii shan ture, kana booddees in du'e.

<sup>18</sup> Yaared dhalatee waggaa dhibba tokkoo fi jaatamii lamatti Henokin dhalche; <sup>19</sup>Henok erga dhalatee booddee, Yaared waggaa dhibba saddeet jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate. <sup>20</sup>Barri Yaared jiraate hundinuu waggaa dhibba sagalii fi jaatamii lama ture, kana booddees in du'e.

<sup>21</sup> Henok dhalatee waggaa jaatamii shanitti Matusaala dhalche; <sup>22</sup>Matusaalaan erga dhalatee booddee, Henok karaa Waaqayyo irra deddeebi'uudhaan waggaa dhibba sadii Waaqayyoo wajjin in jiraate; ilmaanii fi intaloota biraas in godhate\*. <sup>23</sup>Barri Henok jiraate hundinuu waggaa dhibba sadii fi jaatamii shan ture. <sup>24</sup>Henok karaa isaa irra deddeebi'uudhaan Waaqayyoo wajjin jiraate; Waaqayyo waan isa fudhateef deebi'ee achitti hin argamne\*.

\*22 6:9

\*24 2Mot 2:11; Ibr 11:5

<sup>25</sup> Matusaalaan dhalatee waggaa dhibbaa fi saddeettamii torbatti Laamekin dhalche; <sup>26</sup>Laamek erga dhalatee booddee, Matusaalaan waggaa dhibba torbaa fi saddeettamii lama jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate. <sup>27</sup>Barri Matusaalaan jiraate hundinuu waggaa dhibba sagalii fi jaatamii sagal ture, kana booddees in du'e.

<sup>28</sup> Laamek dhalatee waggaa dhibbaa fi saddeettamii lamatti ilma dhalche; <sup>29</sup>Laamekis, "Inni kun hojii isa nuyi lafa Waaqayyo abaare kana irratti hojiennu, isa nuyi harkaan itti dadhabnu kana keessatti nu jajjabeesa" jedhee, maqaa isaa "Nohitti" moggaase; ("Nohi" jechuun; "Jajjabeesa" jechuu dha)\*. <sup>30</sup>Nohi erga dhalatee booddee, Laamek waggaa dhibba shanii fi sagaltamii shan jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate; <sup>31</sup>barri Laamek jiraate bundinuu waggaa dhibba torbaa fi torbaatamii torba ture, kana booddees in du'e.

<sup>32</sup> Nohi dhalatee waggaa dhibba shanitti Seem, Kaamii fi Yaafetin dhalche.

\*29 3:17-19

### Bara Jireenya Namaatti Daarli Gochun Isaa

<sup>6</sup> <sup>1</sup>Yeroo namoonni biyya lafaa irratti baay'achuu jalqabanitti, durboonnis yeroo dhalataniiitti, <sup>2</sup>warri waaqa irraa "Ilmaan Waaqayyoo" jedhaman, durboonni namootaa mimmii-dhagoo akka ta'an arganii, isaan keessaa akkuma fo'atanitti fuudhanii haadha manaa godhatan\*. <sup>3</sup>Yommuus Waaqayyo, "Namni akkuma foonicha isa uffate sanaa waan ta'eef, hafuuri koo yeroo hundumaa isa keessa hin jiraatin!" Barri jireenya namaas waggaa dhibbaa fi digdama haa ta'u!" jedhe. <sup>4</sup>Bara sanatti, isa booddees gootoni hojjaadhaa fi humnaan fagoo nama caalan biyya lafaa irra turan; jagnoonni bara durii maqaa qaban kun, erga warri waaqa irraa "Ilmaan Waaqayyoo" jedhaman durboota namootaa bira ga'anii, isaan irraa ijoollee godhatamii argaman\*.

\*2 Iyo 1:6; 2Phe 2:4; Yih 6

\*4 Lak 13:32-33

### Jal'inni Namaa Waaqayyoon Dheekkamsiisuu Isaa

<sup>5</sup> Waaqayyo yommuus, jal'inni namaa lafa irratti baay'achuu isaa, wanti namni guyyaa hundumaa garaa isaatti yaadee qopheessu hundinuu jal'aa duwwaa ta'uu isaa in arge\*. <sup>6</sup>Waaqayyo nama lafa irratti uumuu isaa in jibbe, guutummaa garaa isaatiinis in gadde\*. <sup>7</sup>Waaqayyo, "Nama isa ani uume lafa irraa nan haxaa'a; nama, horii qe'ee, bineensa, wanta lafa irra munyuuqu, warra qilleensa keessa balali'aniis akkasuma nan godha; anoo isaan uumuu koo jibbeera" jedhe. <sup>8</sup>Nohi garuu Waaqayyo duratti faara tolaadhaan ilaalame\*.

\*5 8:21

\*6 1Sam 15:11,35; Er 18:7-10

\*8 Ibr 11:7

### Nohi Abboomamee Markaba Hojjetachuu Isaa

<sup>9</sup> Nohi dhaloota sana keessatti nama qajeelaa, nama balleessaa hin qabnes ture; inni karaa Waaqayyoo irra deddeebi'uudhaan Waaqayyoo wajjin jiraate; hiddi dhaloota sanyii Nohi

kanatti fufee in lakkaa'ama\*. <sup>10</sup>Ilmaan Nohi dhalche sadan Seem, Kaam, Yaafet. <sup>11</sup>Laffi immoo fuula Waaqayyoo duratti manca'aa ta'e, humnaan wal irratti ka'uudhaanis in guute. <sup>12</sup>Waaqayyo gara biyya lafaa ilaalee, kunoo, lafti akka mancaafame, uumamni foon uffate bundinuu adeemsa isaa lafa irratti akka mancaase in arge\*.

\*9 5:22; 2Phe 2:5

\*12 Far 14:2-3

<sup>13</sup> Waaqayyo yommuus Nohiin, "Yeroon uumamni foon uffate hundinuu fuula koo duraa itti raawwatee dhumu ga'eera; lafti humnaan wal irratti ka'uu isaaniitiin waan guuteef, ani lafa irraa isaan nan balleessa\*. <sup>14</sup>Ati muka ta'u irraa markaba tolchi, keessa isaatti kutaa kutaa baasi! Keessaa fi duubaanis leele lafa keessaa argamuun duuchi! <sup>15</sup>Ati markabicha yommuu tolchitu, dheerina isaa dhundhuma dhibba sadii, bal'ina isaa dhundhuma shantama, irraan-olee isaa dhundhuma soddoma godhi! <sup>16</sup>Bantii markabichaas dhundhuma tokko irraa ol kaasii hojjedhu, cinaacha isaa irraan balbala itti baasi! Irraan-olee isaas iddoo sadiitti kuti! Iddoo isa jalaa, isa gidduu fi isa irra-keessaatti gargar hiri! <sup>17</sup>Kunoo, ani uumama foon uffate, uumama lubbuu qabu hundumaas bantii waaqaa jalaa balleessuudhaaf bishaan badiisaa lafa irratti nan fida; wanti lafa irra jiraatu hundinuu in dhuma.

\*13 Amo 8:2

<sup>18</sup> "Sii wajjin garuu kakuu nan gala; ati markabichatti in lixxa, haati manaa kee, ilmaan kee, dubartoonni ilmaan kees sii wajjin in lixu\*. <sup>19</sup>Uumama foon uffate jiraatu hundumaa keessaa sii wajjin hafanii akka jiraataniif, lama lama markabichatti galchi! Isaanis kormaa fi dhalaa haa ta'an! <sup>20</sup>Warra baal'eedhaan balali'an keessaa, borii qe'ee fi bineensota keessaa, warra lafa irra munyuuqan keessaas akka qomoo qomoo isaaniitti lama lama ta'anii hafanii akka jiraataniif sii wajjin markabichatti ol haa galan! <sup>21</sup>Wanta nyaatamu hundumaa keessaa fuudhi of biratti walitti qabii tuuli! Kunis nyaata keetii fi nyaata isaaniitiif

\* Iimq 6:3 "Tan keessa hin jiraatin!" yookiis "Namaan wal hin didin".

in ta'a" jedhe. <sup>22</sup>Nohi akkuma Waaqayyo isa abboometti kana hundumaa hojjetee in raawwate\*.

\*18 9:9

\*22 Ibr 11:7

### Bishaan Isa Lola'e Lafa Fudhate

**7** <sup>1</sup>Waaqayyo yommuu. Nohiin, "Dbaloota kana keessaa, ati na duratti qajeelaa akka taate waanan argeef, ati warra mana kee hundumaa wajjin markabichatti gali!" <sup>2</sup>Horii qe'ee fi horii alaa warra akka qullaa'ootti ilaalaman hundumaa keessaa cimdii torba torba, kormaa fi dhalaa, warra akka qullaa'ootti hin ilaalamni keessaas cimdii tokko tokko, kormaa fi dhalaa of duukaa galchi\*! <sup>3</sup>Simbirrootaa fi allaattii qilleensa keessa balali'an keessaas akkasuma cimdii torba torba, kormaa fi dhalaa galchi! Kanas sanyiin isaanii lafa irratti hafee akka jiraatiuf in goota. <sup>4</sup>Ani guyyaa torba booddee guyyaa afurtamaa fi halkan afurtama lafa irratti bokkaa nan roobsa, uumama lubbuu qabu ani uume hundumaa lafa irraa nan haxaa'a!" jedhe. <sup>5</sup>Nohis kana hundumaa akkuma Waaqayyo isa abboometti in raawwate.

\*1 6:8

\*2 8:20; Lew 11

<sup>6</sup>Yeroo bishaan badiisaa lola'ee lafa fudhate sana, Nohi nama waggaa dhibba ja'aa ture; <sup>7</sup>bishaan badiisaa jalaa ba'uudhaafis Nohi, haadha manaa isaa, ilmaan isaa, dubartoota ilmaan isaa wajjin markabichatti in gale\*. <sup>8</sup>Horii qe'ee fi horii alaa warra akka qullaa'ootti ilaalaman, warra akka qullaa'ootti hin ilaalampe, simbirrootaa fi allaattii, waanuma lafa irra munyuuqan keessaas, <sup>9</sup>lama lama kormaa fi dhalaa akkuma Waaqayyo Nohin abboometti, Nohi duukaa markabichatti gale\*. <sup>10</sup>Guyyaa torban sun erga darbanii, bishaan badiisaa lola'ee lafa in fudhate\*.

\*7 Mat 24:38-39; 1Phe 3:20

\*9 6:19-20

<sup>11</sup>Kunis bara jireenya Nohi waggaa dhibba ja'afaa, ji'a lammaffaa, ji'icha keessaa guyyaa kudha torbafaatti ture; gaafas burqituwwan callabboo gurguddaa in futta'an, ittifni bishaanii bantii waaqaa keessaa in banaman. <sup>12</sup>Bokkaanis guyyaa afurtamaa fi halkan afurtama lafa irratti

yandoo bunse. <sup>13</sup>Guyyaaadhuma jedhaame sanatti Nohi, haati manaa Nohi, ilmaan isaa Seem, Kaam, Yaafetis, dubartoonni ilmaan isaa, sadanis isaa wajjin markabichatti galan. <sup>14</sup>Isaan kun, bineensonni akka qomoo qomoo isaanitti, hortiin qe'ee akka qomoo qomoo isaanitti, wanti lafa irra munyuu akka qomoo qomoo isaatti, simbirroonni fi allaattiin akka qomoo qomoo isaanitti, wanti baal'eedhaan ka'us hundinuu, <sup>15</sup>uumamni foon uffatee, hafuuras qabaatee jiraatu hundinuu, lama lamaan Nohi duukaa markabichatti galan. <sup>16</sup>Warri achitti ol galan foon kan uffatan hundumaa keessaa kormaa fi dhalaa turan; isaan akka Waaqayyo Nohin abboomee turetti achitti galan; kana booddee dugda isaa duubaan Waaqayyo balbala in cufe.

<sup>17</sup>Bishaan badiisaa guyyaa afurtama itti fufee lola'ee lafa in fudhate; bishaanichi lafa irra guutee, markabicha ol in fuudhe; innis lafa gararraa hamma oolutti ol ka'e. <sup>18</sup>Bishaanichi humna godhatee, caalchisee lafa irra in guute; markabichi immoo bishaanichi irra in adeema ture. <sup>19</sup>Bishaanichi lafa irratti humna godhatee, tulloota dhedheeroo guutummaa bantii waaqaa jala jiran hundumaa in dhokse. <sup>20</sup>Bishaanichi tulloota irra iyyuu dhundhuma kudha shan ol darbuudhaan isaan in dhokse. <sup>21</sup>Uumamni foon uffatee lafa irra socho'u hundinuu, simbirroonni, allaattiin, hortiin qe'ee, bineensonni, munyuuqan lafa irraa munyuuqu hundinuu, namoonni hundinuu in dhuman\*. <sup>22</sup>Wanti bakkee lafaa irra jiraatee, funyaan isaatiin hafuura baafatu hundinuu in du'e. <sup>23</sup>Bishaanichis wanta uumamee lafa irra jiraatu, nama, horii qe'ee, wanta munyuuqu, warra bantii waaqaa jala balali'aniis hundumaa haxaa'ee in balleesse; isaan lafa irraa in haxaa'aman; Nohi fi warra isaa wajjin markabicha keessa turan duwwaatu hafe. <sup>24</sup>Bishaanichi guyyaa dhibbaa fi shantama irra lafaa guutee taa'e.

\*21 2Phe 3:5-6

### Bishaanichi Gad Galuu Isaa

**8** <sup>1</sup>Waaqayyo immoo ammas Nohin, horii qe'ee fi bineensota warra isaa wajjin markabicha keessa jiran

hundumaa in yaadate; Waaqayyo qilleensa lafa irra in dabarse, bishaanichis gad gale. <sup>2</sup>Burqituwwan callabboo, hulaan bishaan bantii waaqaa in cufame, bokkaan waaqaa keessaa roobus in ittifame. <sup>3</sup>Bishaanichis guyyaa dhibbaa fi shantama booddee irraa jalaan lafa irraa gad galaa adeemee, in hir'ates. <sup>4</sup>Markabichi ka'ee ji'a torbaffaa isaatti ji'icha keessaas guyyaa kudha torbafaatti tulluu Araaraat gubbaa in buufatc. <sup>5</sup>Bishaanichi hamma ji'a kurnafaatti ittumaa gad galaa adeeme; guyyaa jalqaba ji'a kurnaffaa irratti roggéen tullootaa in mul'atan.

<sup>6</sup>Guyyaa afurtama booddee Nohi qaawwa isa markabichatti baasee ture sana cufaa isaa bane\*; <sup>7</sup>qurruu tokko in erge, innis hamma bishaan lafa irraa gogutti in ba'a, deebi'ees in gala ture. <sup>8</sup>Nohi kana booddee bishaan lafa irraa akka gad xinnaate ilaaludhaaf gugee tokko of biraa erge; <sup>9</sup>bishaanichi garuu amma iyyuu lafa hundumaa irra waan jiruuf, gugeen sun lafa qubattu dhabdee, gara markabichaatti deebitee isa bira dhufte; inni immoo baka isaa gad baasee qabee, markabicha keessa lafa ofii jirutti ol ishee galche. <sup>10</sup>Guyyaa torba turee, ammas gugee tokko markabichaa keessaa gad baasee ergc; <sup>11</sup>gugeettiin immoo galgala gara isaatti yommuu deebite kunoo, xobbee baala ejersaa afaanitti in baatti turte; kana irratti Nohi bishaanichi lafa irraa akka gad xinnaate in bare. <sup>12</sup>Ammas immoo guyyaa torba turee, gugeettiin in erge; isheen ergasii gara isaatti hin deebine. \*6 7:12,17

<sup>13</sup>Nohi dhalatce waggaa dhibba ja'aa fi tokkoffaatti, ji'a jalqabaatti, ji'icha keessaa immoo guyyaa tokkoffaatti bishaanichi irra lafaatti goge; Nohis bantii markabichaa irraa fuudhee yeroo ilaale, kunoo, irri lafaa gogaa ta'uu isaa in arge\*. <sup>14</sup>Ji'a lammaffaa keessaa guyyaa digdamii torbafaatti immoo lafichi guutummaatti gogee argame. \*13 7:11

<sup>15</sup>Waaqayyo yommuu Nohitti in dubbate; <sup>16</sup>inni, "Amma markabicha keessaa ba'i, haati manaa kee, ilmaan kee, dubartoonni ilmaan keetiis sii wajjin haa ba'an! <sup>17</sup>Uumamni foon uffatce si bira jiru hundinuu allaattiin,

simbirri, hortiin qe'ee, bineensi, warri lafa irra munyuuqan hundinuu si duukaa akka ba'an godhi! Isaan lafa irratti gurmuu haa godhatan, wal horantiis lafa irratti haa baay'atan!" jedhe. <sup>18</sup>Nohis gad ba'e; haati manaa isaa, ilmaan isaa, dubartoonni ilmaan isaatiis isaa wajjin gad ba'an\*. <sup>19</sup>Uumamni jiraatan hundinuu, warri munyuuqan, warri baal'eedhaan ka'an, wanti lafa irra socho'u hundinuu akka qomoo qomoo isaanitti markabicha keessaa in ba'an. \*18 2Phe 2:5

### Nohi Waaqayyoof Aarsaa Qalmaa Dhi'eessuu Isaa

<sup>20</sup>Nohis iddoo itti Waaqayyoof aarsaa dhi'eessu ijaaree, horii qe'ec warra qullaa'ootti ilaalaman hundumaa, horii baal'eedhaan ka'an warra qullaa'ootti ilaalaman hundumaa keessaas fuudhee, iddoo aarsaa sana irratti aarsaa qalmaa in dhi'eesse\*. <sup>21</sup>Waaqayyos foolii isa garaa ciibsu sana urgeeffatee yaada isaa keessatti, "Wanti namni mucummaa isaatii jalqabee garaa isaatii yaadu hamaa yoo ta'e iyyuu, sababii namaatiif ani deebi'ee laficha matumaa hin abaaru, deebi'ees akkan kanaan dura godhe uumama jiraatu hundumaa matumaa hin balleessu\*.

<sup>22</sup>Egaa hamma bara lafti kun itti jiraatutti, midhaan facaasuunii fi sassaabuun, dhaamocinii fi ho'i, bonnii fi ganni, guyyaanii fi halkan ittuma fufu malee hin dhaabatan" jedhe\*.

\*20 7:2

\*21 6:5; Far 14:3; Mat 15:19; Rom 3:23

\*22 Er 33:20-22,25-26

### Waaqayyo Nohii Wajjin Kakuu Galuu Isaa

**9** <sup>1</sup>Waaqayyo Nohii fi ilmaan isaa in cebbise; inni isaanin, "Huraa, baay'adhaa, lafas guutaa\*! <sup>2</sup>Surraan keessan bineensa lafaa hundumaa, warra qilleensa keessa balali'an, waanuma lafa irra munyuuqu, qurxummii galaanaas hundumaa haa sodaachisu, haa naasisu! Isaan baka keessanitti kennamaniiru. <sup>3</sup>Wanti jiraatee socho'u

hundinuu nyaata isiniif haa ta'u! Akkuman biqila lalisaa isiniif kenne, isaan kana hundumaas isiniif kenneera\*. <sup>4</sup> Garuu foon lubbuun keessa jiru, kana jechuunis dhiigni isaa utuu keessa jiruu hin nyaatinaa\*. <sup>5</sup> Ani lubbuu keessan eeguudhaaf dhiiga keessan bineensa harkaa, nama barkaas nan barbaada; lubbuu namaa, harka nama akka isaatii keessaa nan barbaada\*.

<sup>6</sup> Ani Waaqayyo nama akka bifa kootti waanan uumeef, namni dhiiga namaa dbangalaasu, dhiigni isaa harka namaatiin in dhangalaafama\*.

<sup>7</sup> Isin immoo horaa, baay'adhaa, lafa guutaa, irratti baay'adhaas!" jedhe.

\*1 1:28

\*3 1:29

\*4 Lew 17:10-14; Kes 12:23

\*5 Bau 21:28-29

\*6 Bau 21:12; Lew 24:17; Lak 35:33; Mat 26:52; Rom 13:4; Mul 13:10

<sup>8</sup> Waaqayyo kana booddees Nohiin, isaa wajjin kan turan, ilmaan isaatiinis, \* "Kunoo, ani isinii fi sanyii keessan warra isin booddee wajjin kakuu nan gala\*"; <sup>10</sup> akkasumas uumama lubbuu qabaatee jiraatee isinii wajjin argamu hundumaa, simbira, allaattii, horii qe'ec, bineensa caakkaa isinii wajjin jiru bundumaa, hamma markabicha keessaa ba'an hundumaa wajjin kakuu nan gala\*. <sup>11</sup> Si'achi deebi'ee foon kan uffate hundinuu bishaan badiisaatiin lafa irraa akka hin balleeffamneef, ani isinii wajjin kakuu galeera; si'acbis lafa balleessuudhaaf lolaan akkasii deebi'ee hin lola'u" jedhe.

\*9 6:18

\*10 Hos 2:20

<sup>12</sup> Waaqayyo, "Kakuu ani ofii kootii isinii fi uumama lubbuu qabaatee jiraatee isinii wajjin argamuuf; dhaloota dhufu hundumaafis dhaabe kanaaf milikkita nan kenna; <sup>13</sup> ani sabbata koo duumessa keessa nan kaa'a, innis milikkita kakuu anaa fi biyya lafaa gidduutti ta'ee ti; <sup>14</sup> yeroo ani, duumessi lafa irratti akka duumessaa'u godhee, sabbatiichi immoo duumessoota keessaan mul'atu; <sup>15</sup> yommuu ani kakuu isa

ani isinii fi uumama lubbuu qabaatee foon uffatee jiraatu hundumaa wajjin gale nan yaadadha; waan foon uffate hundumaa balleessuudhaafis, bishaan badiisaa deebi'ee hin ta'u\*. <sup>16</sup> Yeroo sabbatiichi duumessoota keessa jirutti, ani isa ilaalee, kakuu bara baraa isa ana Waaqayyoo fi uumama lubbuu qabaatee, foon uffatee lafa irra jiraatu hundumaa gidduutti dhaabate nan yaadadha" jedhe. <sup>17</sup> Waaqayyo yommuu Nohiin, "Milikkinni kakuu ani ofii koo fi waan foon uffatee lafa irra jiraatu hundumaa gidduutti dhaabe isa kana" jedhe.

\*15 Isa 54:7-10

### Nohii Fi Ilmaan Isaa

<sup>18</sup> Ilmaan Nohi warri markabicha keessaa ba'an, Seem, Kaamii fi Yaafet turan; Kaam abbaa Kana'an ture\*. <sup>19</sup> isaan kun sadan ilmaan Nohi turan; namoonni isaan kana irraa argamanii guutummaa lafaa irra in tams'an, \*18 3:32

<sup>20</sup> Nohi inni qottuun iddoo dhaabaa waynii bojjetachuuf isa jalqabaa ta'e; <sup>21</sup> inni daadhii waynichaa irraa dhugce machaa'ee, qullaa isaa dunkaana isaa keessa in ciise; <sup>22</sup> Kaam abbaan Kana'an immoo qullaa abbaa isaa argee, obboloota isaa lamaan warra bakkee turanitti in hime\*. <sup>23</sup> Seemii fi Yaafet wayyaa fuudhanii gatiittii isaanii lamaan irra buufatanii, dugda duubaan adeemanii qullaa abbaa isaanii in dhoksan; fuulli isaanii irraa garagalee waan tureef, qullaa abbaa isaanii hin argine. <sup>24</sup> Nohi irraa machiin daadhii waynii isaatii erga galee booddee, waan ilmi isaa inni xinnaan isa irratti bojjete in bare;

\*25 kana irratti,

"Kana'an abaaramaa haa ta'u, obboloota isaatiifis garba garbootaa haa ta'u!" jedhe.

<sup>26</sup> Akkasumas, "Waaqayyo gooftichi inni kan Seem haa jajamu! Kana'an immoo garbicha Seem haa ta'u\*!"

<sup>27</sup> Waaqayyo daarii Yaafet<sup>6</sup> haa bal'isu!

<sup>6</sup> Uma 9:27 "Yaafet" jechuun "Bal'achuu" jechuu dha.

Yaafet godooowwan Seem keessa haa jiraatu, Kana'an immoo garbicha isaa haa ta'u!" jedhe.

\*22 Fak 30:37

\*26 Iya 16:10; Abo 1:28-30,33

<sup>28</sup> Bishaan badiisaa sun erga darbee booddee, Nohi waggaa dhibba sadii fi shantama jiraate; <sup>29</sup> barri Nohi jiraate hundinuu waggaa dhibba sagalii fi shantama ture, kana booddees in du'e.

### Saba Garaa Garaa Ilmaan

#### Nohi Irraa Argaman

(1Sen 1:5-23)

**10** <sup>1</sup> Ilmaan Nohi, Seem, Kaamii fi Yaafet turan; bishaan badiisaa booddee, isaan kunis ijoollee in go-dhatan; hiddi dhaloota sanyii isaanii immoo kanatti fufee in lakkaa'ama.

<sup>2</sup> Ilmaan Yaafetg Gomer, Maagog, Maada'i, Yaawaan, Tubaal, Meshek, Tiiraaq turan\*. <sup>3</sup> Ilmaan Gomer immoo Ashkenaa, Riifaat, Togaarmaa. <sup>4</sup> Ilmaan Yaawaanis Eliishaa, Tarshiish<sup>7</sup>, Kitiim<sup>8</sup>, Rodaaniim. <sup>5</sup> Warri biyya galaana qarqaratti argaman keessa jiraatan, isaan kana irraa cab-satan; isaan akka afaan afaan isaanii, akka qomoo qomoo isaanii, akka saba saba isaaniiitti ijoollee Yaafetitti lakkaa'aman.

\*2 Ila 38:2; 39:1,6

<sup>6</sup> Ilmaan Kaam, Kuush, Misraayim<sup>9</sup>, Fux<sup>10</sup>, Kana'an turan. <sup>7</sup> Ilmaan Kuush immoo Saabaa, Hawiilaa, Sab-taa, Ra'ima, Sabtekaas; ilmaan Ra'i-maas immoo Sheebaa fi Dedaan. <sup>8</sup> Kuush, Naamrudin dhalche; Naamrud kun biyya lafaa keessatti nama jabaa isa duran ture. <sup>9</sup> Inni Waaqayyo duratti iyyuu adamsaa jabaa ture; kanaaf jechi, "Akka Naamrud isa Waaqayyo duratti iyyuu adamsaa jabaa sanaa" jedhamee dubbatamu beekamaa ture. <sup>10</sup> Innis jal-qahatti mandaroota biyya Shiinaar isa "Baahilon" jedhamee beekame keessaa Baabel, Ere, Akaadii fi Kaalne irratti in mo'e. <sup>11</sup> Biyya sanaa ba'ee biyya Asor dhaqee mandaroota Nanawwee,

Rebobot-Irii fi Kalaa in ijaare; <sup>12</sup> dabal-ees mandaroota Nanawwee fi Kalaa gidduutti Resen mandarattii guddittii in ijaare.

<sup>13</sup> Misraayim, Ludiim, Anaamiim, Lehabiiim, Naftubiiim, <sup>14</sup> Fatrusiim, Kas-luhiim<sup>11</sup> isa warri Filiixiyaa irraa arga-man, Kaftoriimiinis in dhalche.

<sup>15</sup> Kana'an, Sidoonin dhalche, in-ni ilma isaa isa angafa ture; itti aansees Heetin, <sup>16</sup> Yibusoon, Amooron, Girgaashon, <sup>17</sup> Hiiwon, Arqon, Siinon, <sup>18</sup> Ar-waadon, Simaaron, Kamaaton dhalche; booddee immoo qomoon Kana'an in tatamsa'an. <sup>19</sup> Lafti warra Kana'an Sidoonii ka'ec karaa Geraar irra hamma Gaazaatti, karaa Sodoom, Gomo-raa, Aadimaa fi Zebo'iim immoo hamma Laashaatti in bal'ata. <sup>20</sup> Ilmaan Kaam warri akka qomoo qomoo isaanii, afaan afaan isaanii, biyya biyya isaanii, saba saba isaaniiitti lak-kaa'aman isaan kana.

<sup>21</sup> Seemiifis immoo ijoolleen dhalataniiru; Seem obboleessa Yaafet isa angafa; sanyii ijoollee Ebcer hundumaa-fis isatu abbaa ture\*. <sup>22</sup> Ilmaan Seem immoo Elaam, Ashuur, Arfaaksaad, Lud, Aaram turan. <sup>23</sup> Ilmaan Aaram immoo Uz, Hul, Geterii fi Maash\*. <sup>24</sup> Ar-faaksaad, Shalaa dhalche, Shalaan immoo Ebeerin dhalche; <sup>25</sup> Ebccriif ilmaan lama in dhalatan; bara inni tokko dhalate lafti waan hirmatameef maqaan isaa "Feleg" jedhame; ("Feleg" jechuun "Hiramu" jechuu dha). Maqaan obboleessa isaa immoo Yoqxaan ture. <sup>26</sup> Yoq-xaan ilmaan dhalche; isaanis Almoodaad, Sheleef, Hasarmaawet, Yaaraa, <sup>27</sup> Hado-raam, Uzaal, Diqilaa, <sup>28</sup> Ohaal, Abii-maa'el, Sheebaa, <sup>29</sup> Ofiir, Hawiilaa fi Yobaab turan; warri kun hundinuu ilmaan Yoqxaan. <sup>30</sup> Lafti taa'umsa isaanii Meshaadhaa ka'ee karaa Sefaar hamma tulloota gara ba'a-biiftuutti in bal'ata. <sup>31</sup> Ilmaan Seem warri akka qomoo qomoo isaanii, afaan afaan isaanii, biyya biyya isaanii, saba saba isaanii-tis lakkaa'aman isaan kana.

<sup>7</sup> Uma 10:4 "Tarshiish" bara si'anaa "Isphaaniyaa" jedhama.

<sup>8</sup> Uma 10:4 "Kitim" bara si'anaa "Qophros" jedhama.

<sup>9</sup> Uma 10:6 "Misraayim" bara si'anaa "Gibxi" jedhama.

<sup>10</sup> Uma 10:6 "Fux" bara si'anaa "Liibiyaa" jedhama.

<sup>11</sup> Uma 10:14 "Fatrusiim irraa" akka seenaa garaa garaatti garuu "Kaftoriim irraa" kan jedhuu caala.

\*21 10:25; 11:10-26

\*23 22:21

32 Qomoon ijoollee Nohi, akka hid-dha dhaloota isaanii fi akka saba saba isaaniitti isaan kana turan; bishaan badiisaa booddee, sabni garaa garaa isaan kana irraa argamanii biyya lafaa irra in tatamsa'an.

### Riqaa Baabilonli Fi Afaan Namaa Wal-Makuu

**1** Bara sanatti namni lafa irraa guutummaatti, afaan tokkicbaa fi haasaa tokkicba qaba ture; <sup>2</sup> namoonni ba'a-biiftuutti yeroo godaananitti, biyya Shiinaaritti bakkee diriiraa argatanii achi qubatan. <sup>3</sup> Isaan, "Kottaa, suphee dhoofnee cimsinees ibiddaan in gubnaa!" waliin jedhan; qooda dhagaa xuuphiin, wal qabachiisuuf immoo leeleen isaaniif in hojjetee; <sup>4</sup> yommuu, "Kottaa, mandara riqaan isaa bantii waaqaa bira ga'u tokko ofii keenyaaf in ijaarrannaa, nuyi guutummaa lafaa irra diidatti akka hin bittimmoofnetti ittiin maqaa in godhannaa!" jedhan.

<sup>5</sup> Waaqayyo yommuu mandarichaa fi riqaa isaa isa ilmaan namaa ijaaran ilaaluudhaaf gad bu'e\*; <sup>6</sup> inni, "Kunoo, isaan saba tokko, hundumti isaaniis afaan tokkicha dubbatu, kun wanta isaan hojjechuuf jiran keessaa isa jal-qabaa ti; egaa wanta isaan hojjechuuf yaadaa qaban keessaa, tokko illee kan isaan bira ga'uu dadhaban hin jiru. <sup>7</sup> Kottaa gad buunee, inni tokko afaan isa kaanii akka bin dhageenyetti, afaan isaanii duraa waliin in maknaa!" jedhe\*. <sup>8</sup> Achiis Waaqayyo guutummaa lafaa irra isaan bittimse; isaanis ijaarsa mandarichaa achumatti in dhiisan\*. <sup>9</sup> Waaqayyo achitti afaan guutummaa biyya lafaa waan waliin makeef, maqaan iddoo sanaa "Baabel" jedhamee moggaafame; ("Baabel" jechuun "Waliin makamaa" jechuu-dha) achiis Waaqayyo guutummaa irra lafaa irra namoota in bittimse\*.

\*5 18:21; Far 14:2

\*7 1:26; Kes 28:49

\*8 Luq 1:51

\*9 HoE 2:5-11

### Ka'a Warra Seem Irraa Dhalatanli (1Sen 1:24-27)

<sup>10</sup> Hiddi dhaloota sanyii Seem kanatti fufee in lakkaa'ama; Seem dhalatee waggaa dhibba tokkotti Arfaaksaa-din dhalche; kunis bishaan badiisaa booddee waggaa lamatti ture\*. <sup>11</sup> Arfaaksaa erga dhalatee booddee, Seem waggaa dhibba shan jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate. <sup>10</sup> 10:21-22

<sup>12</sup> Arfaaksaa dhalatee waggaa soddomii shanitti Shalaa dhalche; <sup>13</sup> Shalaan erga dhalatee booddee, Arfaaksaa waggaa dhibba afurii fi sadii jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate.

<sup>14</sup> Shalaan dhalatee waggaa soddomatti Ebeerin dhalche; <sup>15</sup> Ebeer erga dhalatee booddee, Sbalaa waggaa dhibba afurii fi sadii jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate.

<sup>16</sup> Ebeer dhalatee waggaa soddomii afuritti Felegin dhalche; <sup>17</sup> Feleg erga dhalatee booddee, Ebeer waggaa dhibba afurii fi soddoma jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate.

<sup>18</sup> Feleg dhalatee waggaa soddomatti Re'uu dhalche; <sup>19</sup> Re'uun erga dhalatee booddee, Feleg waggaa dhibba lamaa fi sagal jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate.

<sup>20</sup> Re'uun dhalatee waggaa soddomii lamatti Seruugin dhalche; <sup>21</sup> Seruug erga dhalatee booddee, Re'uun waggaa dhibba lamaa fi torba jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate.

<sup>22</sup> Seruug dhalatee waggaa soddomatti Naahorin dhalche; <sup>23</sup> Naahor erga dhalatee booddee, Seruug waggaa dhibba lama jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate.

<sup>24</sup> Naahor dhalatee waggaa digdamii sagalitti Taaraa dhalche; <sup>25</sup> Taaraan erga dhalatee booddee, Naahor waggaa dhibbaa fi kudha sagal jiraatee, ilmaanii fi intaloota biraas in godhate.

<sup>26</sup> Taaraan dhalatee waggaa torbaa-tamatti Abraam, Naahorii fi Kaaraan dhalche\*.

\*10-26 1Sen 1:24-27; Luq 3:34-36

### Ka'a Warra Taaraa Irraa Dhalatanli

<sup>27</sup> Hiddi dhaloota sanyii Taaraa kanatti fufee in lakkaa'ama; Taaraan isa Abraamin, Naahorin, Kaaraanin

dhalchee dba; Kaaraan immoo isa Looxin dhalchee dha. <sup>28</sup> Kaaraan biyya itti dhalate, Ur biyya Kaldootaatti abbaa isaa Taaraa dura in du'e. <sup>29</sup> Abraamii fi Naahor niitii in fuudhan; maqaan haadha manaa Abraam "Saaraayi", maqaan haadha manaa Naahor immoo "Miilkaa" ture; Miilkaan intala Kaaraan; Kaaraan kun immoo abbaa Miilkaa fi Yiiskaa ture\*. <sup>30</sup> Saaraayi dhabduu turte, mucaas hin godhanne\*.

\*29 22:20

\*30 25:21-22

<sup>31</sup> Taaraanis Abraamin ilma isaa, Looxin ilma ilma isaatii ilma Kaaraan, Saaraayin haadha manaa Abraam ilma isaatii fudhatee, walii wajjin Ur biyya Kaldootaatii ka'anii gara biyya Kana'aanitti qajeelan; garuu biyya "Kaaraan" jedhamu yeroo dhu-fan achuma taa'an\*. <sup>32</sup> Taaraan waggaa dhibba lamaa fi shan jiraatee, Kaaraanitti in du'e.

\*31 Iya 24:2; Nah 9:7

### Abrahaam Waamamee Biyyaa Isaatii Ba'uu Isaa

**12** Waaqayyo gaaf tokko Abraamin, "Biyya kee keessaa, lam-mii kee keessaa, maatii abbaa kee keessaas ba'iitii gara biyya ani si argisiisuu dhaqi\*!"

<sup>2</sup> Ani saba guddaa sin godba, sin eebbisa, maqaa kee nan guddisa, eebbas in taata\*.

<sup>3</sup> Warra si eebbisan nan eebbisa, warra si salphisan nan abaara, qomoon biyya lafaa irraa hundinuu sababii keetiif in eebbifamu" jedhe\*.

\*1 HoE 7:3; Ibr 11:8

\*2 13:16; 15:5; 17:4-5; 22:17; 24:1,35; 26:4,24; 35:11; 47:27; 48:4; Gal 3:16; Ibr 11:12

\*3 Bau 23:22; Uma 18:18; 22:18; 26:4; 28:14; HoE 3:25; Gal 3:8-9

<sup>4</sup> Kana irratti Abraam akkuma Waaqayyo isatti dubbatetti ka'ee in adeeme; Looxis isaa wajjin dhaqe; Abraam biyya Kaaraanii yommuu ba'e nama waggaa torbaatamii shanii ture. <sup>5</sup> Abraam Saaraayin haadha manaa isaa, Looxin ilma obboleessa isaa, qabeenya Looxii

wajjin qabanii fi hojjetoota biyya Kaaraanitti kan isaanii godhatan hundumaa fudhatee ba'e; isaanis biyya Kana'aan dhaquudhaaf ka'anii, achi in ga'an. <sup>6</sup> Warri Kana'aan yommuu biyya sana keessa turan; Abraam immoo biyya sana keessa darbee hamma iddoo "Shekem" jedhamutti, achi keessaas hamma qilxuu Mooreetti in adeeme\*. <sup>7</sup> Waaqayyo yommuu Abraamitti mul'atee, "Ani biyya kana sanyii keetiif nan kenna" jedhe; Abraamis iddoo Waaqayyo isatti mul'ate sanatti iddoo aarsaa Waaqayyoof in ijaare\*. <sup>8</sup> Achii immoo ka'ee gara biyya tulluun itti baay'atu isa Bet'el irraa gara ba'a-biiftuutti argamu dhaqe; godoo isaas Bet'elin gara lixa-biiftuutti, Aayin gara ba'a-biiftuutti hambisee gidduu dhaabbate; achittis iddoo itti Waaqayyoof aarsaa dhi'eessu ijaaree, maqaa Waaqayyoo waammate\*. <sup>9</sup> Achiis immoo buqqifatee irraa jalaan gara biyya gara mirgaatti in qajecele.

\*6 35:4; Iya 24:25-26

\*7 13:15; 15:18; 17:8; 24:7; 26:3; 28:13; 35:12; 48:44; Kes 1:8; 34:4; Far 105:11

\*8 4:26

### Abrahaam Haadha Manaa Isaa Fudhatee Biyya Gibxiitti Gad Bu'uu Isaa

<sup>10</sup> Biyyicba inni itti gale sanatti beelli jabaan waan bu'eef, Abraam biyya Gibxii keessa takka taa'uudhaaf gad in bu'e. <sup>11</sup> Biyya Gibxiitti lixuuf yeroo jedhanitti, inni Saaraayi haadha manaa isaatiin, "Ati dubartii miidhagduu ta'uu kee ani beeka; <sup>12</sup> warri Gibxii yommuu si argan, "Kun haadha manaa isaa ti" jedhanii ana in ajjeesu, si immoo fayyaatti in bambifatu. <sup>13</sup> Egaa waa'ee keetiif anatti akka to-lutti, sababii keetiif ani immoo akkan jiraadubutti, 'Ani obboleettii isaa ti' jedbi!" jedhe. <sup>14</sup> Abraam biyya Gibxiitti yommuu lixe, warri Gibxii dubartittiin baay'ee miidhagduu akka taate argan. <sup>15</sup> Gurguddoonni mootii Gibxii (Fara'oon)<sup>12</sup> yommuu ishee argan, isatti ishee jajan; yommuu isheen mana mootichaatti in geeffamte. <sup>16</sup> Mootichis isheef jedhee Abraamitti akka tolu godhe, hojjetoota dhiiraa fi

<sup>12</sup> Uma 12:15 "Fara'oon" jechuun "Aduu" jechuu dha.

dubartii, bushaayee, saawwan, harroo-  
ta kormaa fi dhaluu, gaalotas kenneef.  
17 Waaqayyo garuu waa'ee dubbii  
Saaraayi haadha manaa Abraamin irratti  
mootichaa fi warra mana isaa keessa  
jiran dha'icha guddaadhaan dha'e.  
18 Mootichi yommuu Abraamin waa-  
mee, "Waan ati ana irratti hojjette kun  
maali? Isheen haadha manaa kee akka  
taate maaliif anatti himuu didde?  
19 Anoo kanaafan akka isheen haadha  
manaa koo taatuuf ishee fuudhe, ati  
maaliif 'Isheen obboleettii koo ti' jette  
ree? Ammas, haati manaa kee kunoo tii,  
fudhadhuutti adeemi!" jedhe. 20 Mooti-  
chi waa'ee Abraamiif namoota in ajaje;  
isaanis isa, haadha manaa, isaa, waan  
inni qabu hundumaas geggeessanii ka-  
raa irra buusan\*.  
\*10-20 20:1-18; 26:1-11

#### Abrabaamii Fi Loox Gargar Butacbuu Isaanii

13 1 Akkasitti Abraam biyya Gib-  
xii keessaa ba'e; inni, haadha  
manaa isaa, waan qabu hundumaas  
fudhatee biyya gara mirgaatti ol in  
ba'e; Looxis isaa wajjin ol in ba'e.  
2 Abraam nama badhaadhaa, horii  
qe'ee, meetii, warqees baay'ee qabu  
ture. 3 Innis biyya gara mirgaatii ka'ec  
hamma Bet'elitti adeemee, Bet'elii fi  
Aayi gidduu lafa dura dukaana isaa  
dhaabbatee ture tokko in ga'e. 4 Kunis  
lafa inni dura iddoo aarsaa itti hojjete  
ture; achittis maqaa Waaqayyoo in  
waammate\*.  
\*4 12:8

5 Loox inni Abraamii wajjin adee-  
mies immoo bushaayee, saawwanii fi  
dukaana kan ofii isaati qaba ture.  
6 Qabeenya isaanii guddaa waan  
baay'ateef, wal bira buufachu isaan  
dadhabsiise; kanaafis walii wajjin ji-  
raachuudhaaf lafichi isaan ga'uu hin  
dandeenye; 7 yeroo sanatti Kana'aa-  
nonnii fi Pherizonni biyya sana in  
jiraatu turan; warra horii Abraam tik-  
sanii fi, warra horii Loox tiksan gid-  
duutti qocollootu ture.

8 Abraam yommuu Looxiin, "Nuyi  
wallif obboleota, kanaaf si'ii fi ana  
gidduutti, warra horii kee tiksanii fi  
warra horii koo tiksan gidduutis qo-  
colloon hin ta'in! 9 Kunoo, lafichi  
guutummaan isaa si dura jira mitii

ree? Anattii gargar baafadhu! Ati gara  
harka bitaa yoo fudhatte, ani gara  
harka mirgaa nan dhaqa; ati gara  
harka mirgaa yoo fudhatte immoo, ani  
gara harka bitaa nan dhaqa" jedhe.  
10 Loox gara barka olii ilaalee, da-  
chaan Yordaanos bishaan ba'eesa ak-  
ka qabu, hamma mandara Zo'aarittis  
akka lafa dhaabaa Waaqayyoo, akka  
biyya Gibxiis akka ture in arge; kunis  
ntuu Waaqayyo mandaroota Sodoomii  
fi Gomoraa hin balleessin ture\*.  
11 Akkasitti Loox dachaa Yordaanos  
hunduma isaa ofii isaatiif fo'atee,  
godoo isaa buqqifatee gara ba'a-biif-  
tuutti in adeeme; isaanis akkasitti wal  
irraa gargar ba'an. 12 Abraam biyya  
Kana'aan keessa taa'e; Loox garuu  
mandaroota dachaa Yordaanos gidduu  
taa'e; dukaana isaas hamma mandara  
Sodoomitti achi butee dhaabbate.  
13 Namoonni Sodoom immoo jal'oota,  
cubbnu baay'eedhaanis Waaqayyoon  
kan yakkam turan\*.  
\*10 2:8-10  
\*13 18:20; 19:4-9

#### Waaqayyo Abrahaamiif Abdii Kennuu Isaa

14 Loox erga isa irraa gargar ba'ee  
booddee Waaqayyo Abraamiin, "Ol  
jedhi, lafa amma jirtu kanaa gara bitaa,  
gara mirgaa, gara ba'a-biiftuu, gara  
lixa-biiftuus ilaali! 15 Biyya ati argitu  
kana hundumaa ani kennaa bara baraa  
godhee siif, sanyii keetiifis nan kenna\*.  
16 Ani sanyii kee akka biyyoo lafaa nan  
godha; namni biyyoo lafaa lakkaa'uu  
yoo danda'e, sanyiin kees akkasuma  
lakkaa'amu in danda'a\*." 17 Ani isa  
waanani siif kennuuf, ka'i, dheerina  
biyyichaa fi bal'ina isaa keessa adee-  
mi!" jedhe. 18 Abraamis dukaana isaa  
buqqifatee, gara mukkeetii qilxun  
Mamree warra mandara Kebroonitti  
dhi'oo bira dhufee taa'e; achittis Waa-  
qayyoof iddoo aarsaa ijaare\*.  
\*15 12:7; Gal 3:16  
\*16 12:2; 28:14; Lak 23:10; 1Mot 4:20  
\*18 14:13,24

#### Abrahaam Harka Dinaa Keessaa Looxin Baafachu Isaa

14 1 Bara sanatti Amraafel mootiin  
biyya Shiinaar, Aryook mootiin  
biyya Elaasaar, Kador-Laa'omer moo-

tiin biyya Elaam, Tidaal mootiin biyya  
saba baay'ee mootummaa irra turan.  
2 Isaan Beraa mootii Sodoom, Birishaa  
mootii Gomoraa, Shanaab mootii Aa-  
dimaa, Shemeber mootii Zebo'iim,  
mootii Belaa, mandara isa "Zo'aar"  
jedhamee beekame sanaa loluudhaaf  
ba'an. 3 Warri booddee kanaa shanan  
dachaa Siidiim isa amma "Galaana  
soogiddaa" jedhamee beekamutti wal  
ga'anii walitti hidhatan. 4 Kador-Laa'-  
omerin waggaa kudha lama gabbaranii,  
waggaa kudha sadaffaa keessa immoo  
isa irratti in ka'an. 5 Kador-Laa'omer,  
mootonni isaa wajjin turanis waggaa  
kudha afuraffaatti dhufanii warra Re-  
faa'iim iddoo "Ashtaarot-Karnaayim"  
jedha-mutti, warra Zuziim iddoo  
"Ham" jedhamutti, warra Emiimis  
bakkee Kiriiyat-Aayimitti rukutan.  
6 Warra Hooris roga tulluu Se'iir irraa  
kaasanii hamma El-Phaaraan isa daarii  
lafa onaatti duka bu'anii in rukutan.  
7 Isa booddee immoo deebi'anii gara  
En-Miishphaat isa "Qaadesh" je-  
dhamee beekamu dhufanii, biyya warra  
Amaaleqootaa, Amoorota warra Haa-  
zezon-Taamaar jiraatanis in ballees-  
san. 8 Kana irratti mootiin Sodoom,  
mootiin Gomoraa, mootiin Aadimaa,  
mootiin Zebo'iim, mootiin Belaa isa  
"Zo'aar" jedhamu, ba'anii isaan lolu-  
udhaaf dachaa Siidiim keessa in dhaaba-  
tan. 9 Warri isaan itti duulanis, Kador-  
Laa'omer mootii biyya Elaam, Tidaal  
mootii biyya saba baay'ee, Amraafel  
mootii biyya Shiinaar, Aryook mootii  
biyya Elaasaar turan; mootonni warri  
duraan shan ta'anii isaan kana arfanitti  
duulan.

10 Dachaan Siidiim boolla suphee  
gurraachaatiin guutuu ture; mootiin  
Sodoomii fi mootiin Gomoraa utuu  
baqatanii boollatti kukkufan; warri ha-  
fan immoo gara tulluutti baqatan.  
11 Warri isaan ari'an sunis, qabeenya  
warra Sodoomii fi Gomoraa, midhaan  
isaanii hundumaas fudhatanii adeeman.  
12 Loox ilma obboleessa Abraam isa  
Sodoom keessa jiraachaa tures qabeen-  
ya isaa wajjin fudhatanii adeeman\*.  
\*12 13:10-12

13 Namni baqatee ba'e tokko, Ab-  
raam ibricha bira dhufee kana itti hime;  
yommuu Abraam mukkeetii qilxuu  
Mamrec Amorichaa bira in jiraata ture;

Mamreen immoo obboleessa Eshkolii fi  
Aner ture; isaan kun kakuudhaan Ab-  
raamii wajjin walitti hidhatanii turan.  
14 Abraam booji'amu ilma obboleessaa  
isaatii yommuu dhaga'e, namoota dhib-  
ba sadii fi kudha saddeet warra mana  
isaatti dhalatanii lolaaf ga'an birma-  
chiisee, warra booji'e sana hamma  
Daanitti hordofe\*. 15 Namoota isaa war-  
ra gargar hirec adeemsisuu wajjinis,  
halkaniin jara sana irra ba'ee isaan  
rukutee, hamma Hobaa isa Damaasqoo  
irraa gara harka bitaa jirutti isaan ari'e.  
16 Qabeenya isaan fudhatanii turan hun-  
dumaa, Loox ilma obboleessa isaa,  
qabeenya isaa, dubartoota, namoota  
warra kaanis deebisee in galche.  
\*14 Iya 19:47; Abo 18:29

#### Malkiisedeq Abrahaamin Eebbisuu Isaa

17 Abraam Kador-Laa'omerii fi  
mootota isaa wajjin turan rukutee utuu  
deebi'aa jiruu, mootiin Sodoom dachaa  
Shaawwee isa "Dachaa mootii" je-  
dhamutti itti adeemuudhaaf ba'e.  
18 Malkiisedeq mootiin Saalem lubni  
Waaqayyo isa hundumaa gararraa ji-  
ruus, Abraamiif buddeenaa fi daadhii  
waynii fide; 19 isa eebbisee,

"Waaqayyo inni hundumaa  
gararraa jiru, inni waaqaa  
fi lafa uume, Abraamin  
haa eebbisu!"

20 Waaqayyo inni hundumaa  
gararraa jiru, inni diinota  
kee harka kee keessa  
buuse, haa jajamu!" jedhe.

Abraam immoo wanta hundumaa irraa  
kudhan keessaa tokko isaaf in kenne\*.  
\*18-20 Far 110:4; Ibr 7:1-10

21 Mootiin Sodoomis Abraamiin,  
"Namoota booji'amanii turan deebisii  
anaaf kenni, qabeenya kan ta'e immoo  
ati fudhadhu!" jedhe. 22 Abraam garuu  
mootii Sodoomiin, "Ani harka koo  
gara Waaqayyo gooftaa isa hundumaa  
gararraa jiruu fi isa waaqaa fi lafa  
uumetti ol nan kaasa; 23 kanaanis ati,  
'Anatu Abraamin sooromse' akka hin  
jenneef, waanuma kan kee ta'e keessaa  
fo'aa yookiis teepa ittiin kophee hi-  
dhatan illee akkan hin fudhanne kaka-  
dhee sitti nan hima. 24 Kan koo baa  
hafu, garuu wanti namoonni koo nyaa-  
tan, ga'aan Aner Eshkolii fi Mamree

warra anaa wajjin dhaqanii haa kenna-muuf; isaan ga'aa isaanii haa fudhatan!" jedhe.

### Waaqayyo Kakuudhaan Abraamin Abdachiisuu Isaa

**15** <sup>1</sup>Kun erga ta'ee booddee, Waaqayyo mul'ata keessa gara Abraam dhufee, "Yaa Abraam, hin sodaatin! Ani gaachana kee ti, gatiin kee baay'ee guddaa in ta'a" jedheen.

<sup>2</sup>Abraam garuu, "Yaa Waaqayyo gooftaa, utuu ani dhala dhaabee jiruu, maal anaa kennuuf jirta? Namni mana koo dhaalus Elii'azaar nama Damaasqoo kana" jedhe. <sup>3</sup>Abraam ammas, "Kunoo, ati dhala naaf hin laanne, hojjetaan mana kootii ana dhaaluuf jira" jedhe.

<sup>4</sup>Yommuus dubbii Waaqayyoo gara isaa dhufee, "Namichi kun si hin dhaalu, ilma ofii keetii dhalchitutu si dhaala" jedheen. <sup>5</sup>Abraamin alatti gad baasees, "Gara bantiwwan waaqaa ol ilaali, urjootas yoo lakkaa'uu dandeesse lakkaa'ii" jedheen; kana booddee immoo, "Sanyiin kees akkasuma in ta'a!" jedheen\*.

<sup>6</sup>Abraam Waaqayyotti amane, inni immoo qajeelummaatti in lakkaa'eef\*.

\*5 12:2; 22:17; Bau 32:13; Kes 1:10; Rom 4:18; Ibr 11:12

\*6 Rom 4:3; Gal 3:6; Yaq 2:23

<sup>7</sup>Waaqayyo ergasii Abraamiin, "Ani Waaqayyo biyya kana dhaala akka godhattuuf siif kennuuf, isa Ur biyya Kaldootaati si baasee dha!" jedhe. <sup>8</sup>Abraam gartuu, "Yaa Waaqayyo gooftaa, ani biyyicha dhaala koo godhachuuf akkan jiru maaliinan beeka?" jedhe.

<sup>9</sup>Waaqayyo immoo kana irratti, "Goromsa waggaa sadii, reettii dhaltuu waggaa sadii, korbessa hoolaa waggaa sadii, gugee horaa, gugee kan biraa sookkee tokkos anaaf fidi!" jedheen.

<sup>10</sup>Abraamis isaan kana hundumaa gara Waaqayyotti fidee, iddoo lama lamatti kukkutee, walakkaa qixa walakkaa isa kaanii wal ilaalchisee kaa'e; gugeewwan garuu iddoo lama lamatti hin kukkunne. <sup>11</sup>Yeroo allaattiin raqaa raqicha irratti bubbu'an immoo, Abraam irraa in oofe.

<sup>12</sup>Utuu aduun gad lixaa jirtuu, hirribni ulfaataan Abraamin qabec, naasuun guddaan lafa itti dukkanneessus isatti in dhufe\*. <sup>13</sup>Waaqayyo yommuus Abraamiin, "Sanyiin kee biyya kan isaanii hin ta'in keessatti galaa ta'uuf, achittis garbummaatti hojjechuudhaaf, waggaa dhibba afur cunqurfamuuf akka jiran dhugaa isaa beeki\*! <sup>14</sup>Garuu ani saba isaan hojjetaniif sanatti adaba nan fida, booddees qabeenya guddaa fudhatanii achii in ba'u\*. <sup>15</sup>Waa'ee ofii keef immoo, ati dulloomtee bara quuftee nagaadhaan in boqotta, in awwaalamtas\*. <sup>16</sup>Yakki warra Amoorotaa amma iyyuu safara isaa guutee waan hin raawwataminiif, sanyiin kee immoo dhaloota afuraffaatti deebi'anii in dhufu" jedhe.

\*12 2:21; 1Sam 26:12; Isa 29:10

\*13 Bau 1:11-14; 12:40; HoE 7:6

\*14 Bau 3:21-22; 12:40-41; HoE 7:7

\*15 25:7-8

<sup>17</sup>Aduun lixxec erga dukkanaa'ee immoo, kunoo qodaan ibiddaa aaru, gucci boba'annis foon gargar hirame sana gidduu in darbe\*. <sup>18</sup>Waaqayyo gaafas Abraamii wajjin kakuutti galee, "Ani biyya kana laga Gibxii jalqabee hamma laga guddichaa laga Efraaxiisitti sanyii keetiif nan kenna\*! <sup>19</sup>Kunis biyya Qenootaa, Qenizotaa, Qadimonootaa, <sup>20</sup>kan Heetotaa, Pheriizotaa, Refaa'otaa, <sup>21</sup>Amoorotaa, Kana'aanotaa, Girgaashotaa, kan Yibusootaas of keessaa qaba" jedhe.

\*17 Bau 19:18

\*18 12:7; 1Mot 8:65; 5:1

### Aggaar Abraamiif Ilma Godbachuu Ishee

**16** <sup>1</sup>Saaraayi haati manaa Abraam dhala bin godhanne; hojjettuu "Aggaar" jedhamtu tokko immoo qabdi; isheen nama biyya Gibxii turte. <sup>2</sup>Saaraayis Abraamiin, "Waaqayyo dhala godhachuu akka na dhowwe in argita, kanaaf hojjettuu koo bira ga'ii! Tarii ishee irraa nama maqaa koo kaasu nan argadhaan ta'a" jette; Abraamis dubbii Saaraayi in dhaga'e\*. <sup>3</sup>Saaraayi haati manaa Abraam hojjettuu ishee Aggaar ishee nama biyya Gibxii sana fidde, akka haadha manaatti Abraam abbaa manaa isheetiif in laatte; kunis Abraam biyya Kana'aan keessa waggaa

kudhaniif erga jiraatee booddee ta'e. <sup>4</sup>Inni Aggaar bira ga'e, isheenis in ulfoofte; ulfa ta'uu ishees of irratti argitee giiftii ishee ulfina dhowwatte. <sup>5</sup>Saaraayi kana irratti Abraamiin, "Anatti balleessuu ishee kanatti situ gaafatama! Ati hojjettuu koo ofitti akka qabduuf anatu siif kenne, isheenis ulfa ta'uu ishee of irratti erga argitee, ana in tuffatte; Waaqayyo anaa fi si gidduutti haa faradu!" jette. <sup>6</sup>Abraam yommuus Saaraayiin, "Kunoo, hojjettuun kee harka kee keessa jirti, waanuma gaarii ta'ee sitti mul'ate godbi!" jedhe; ergasii Saaraayi hojii jibbisiisaa-dhaan gad ishee qabde; Aggaar immoo ishee jalaa in baqatte.

\*2 30:3,9

<sup>7</sup>Ergamaan Waaqayyoo lafa onaa keessatti burqaa bishaanii biratti Aggaarin in arge; burqaan bishaanii sunis karaa Shuur dhaqu gubbaa jira ture\*; <sup>8</sup>ergamichis Aggaariin, "Yaa Aggaar, hojjettuu Saaraayi! Eessaa dhufte, amma immoo eessa dhaqaa jirta?" jedhe; isheenis, "Ani Saaraayi giiftii koo jalaa baqachaan jira" jette. <sup>9</sup>Ergamaan Waaqayyoo immoo deebisee isheedhaan, "Deebi'ii giiftii keetiif gali, gad of deebisii harka ishee jala buli!" jedhe. <sup>10</sup>Ergamaan Waaqayyoo itti fufee, "Waaqayyo, 'Ani sanyii kee guddaa nan baay'isa, baay'ina isaa irraa kan ka'es namni danda'ee isa hin lakkaa'u' siin jedha" jedhe\*.

<sup>11</sup>Ergamaan Waaqayyoo ammas immoo,

"Kunoo ulfoofteetta, ilmas in deessa,

Waaqayyo isa ati gad qabamtee iyyatte

waan siif dhaga'eef, maqaa isaa 'Ishmaa'el'

jettee in moggaaf\*!

<sup>12</sup>Inni akka harree diidaatti in jiraata;

inni nama hundumaa irratti

harka ol in fudhata,

namni hundinuus isa irratti

harka ol in fudhata;

obboloota isaa hundumaan cigaadaa

in jiraata" jedheen.

\*7 Bau 14:19; 23:20; Lak 22:22; 1Mot 19:7;

2Mot 19:35

\*10 17:20

\*11 Iyo 34:28

<sup>13</sup>Aggaaris, "Ani dhuguman Waaqayyoon isa na ilaalaa ture argee?" waan jetteef, Waaqayyo isa isheetti dubbate sana "El-Ro'i" jettee waamte; ["El-Ro'i" jechuun "Waaqayyo isa na ilaalu" jechuu dha]. <sup>14</sup>Kanaaf namoonni bishaan boollaa isa Qaadesheii fi Baared gidduu jiru sana, ("Be'er-Lahaayi-Ro'i" jedhanii waaman); "Be'er-Lahaayi-Ro'i" jechuun "Bishaan boollaa kan isa jiraataa na ilaalu" jechuu dha.

<sup>15</sup>Aggaaris Abraamiif ilma deesse; Abraamis maqaa ilma isaa isa Aggaar isaaf deesse "Ishmaa'el" jedhee moggaase\*. ["Ishmaa'el" jechuun "Waaqayyo in dhaga'a" jechuu dha]. <sup>16</sup>Yommuu Aggaar Ishmaa'elin isaaf deesse, Abraam nama waggaa saddeettamii ja'aa ture.

\*15 Gal 4:22

### Milikkiinni Kakuu, Dhagna Qabaan Kennamuu Isaa

**17** <sup>1</sup>Abraam nama waggaa sagaltamii sagalii yeroo ta'etti Waaqayyo isatti mul'atee, "Ani El-Shaadaayii dha" ["El-Shaadaayii" jechuun "Waaqayyo isa hundumaa danda'u" jechuu dha]; "Balleessaa kan hin qabne ta'i, fuula koo dura deddeebi'ii\*! <sup>2</sup>Anis kakuu koo anaa fi si gidduu nan dhaaba, hamma malees sin baay'isa!" jedheen. <sup>3</sup>Yommuus Abraam fuula isaatiin lafatti gad in gombifame; Waaqayyos isatti in dubbate; <sup>4</sup>inni, "Kunoo, kakuun ani sii wajjin gale, ati saba sonaan baay'ee-dhaaf abbaa akka taatu dha; <sup>5</sup>maqaa kee si'achi 'Abraam' hin jedhamu, ani saba sonaan baay'eedhaaf abbaa waanan si godhuuf, maqaan kee 'Abrahaam' in jedhama\*; ['Abrahaam' jechuun 'Abbaa saba baay'ee' jechuu dha]\*. <sup>6</sup>Ati sonaan baay'itee akka hortu nan godha; sabni baay'een si keessaa akka argaman, mootonnis si keessaa akka ba'an nan godha; <sup>7</sup>ani siif Waaqayyo ta'ee, si booddeedhaanis sanyii keetiif Waaqayyo ta'u-miif kakuu koo ofii koo fi si gidduutti, dhaloota si booddee jiran, sanyii isaanii hundumaa gidduuttis kakuu bara baraa godhee, cimsee nan dhaaba. <sup>8</sup>Biyya ati amma galaa itti taate, biyya Kana'aan hundumaa siif, si booddeedhaanis sanyii keetiif, dhaala bara baraa godhee nan

kenna; isaaniifis Waaqayyo nan ta'a" jedhe\*.

\*1 Bau 6:3

\*4-5 12:2; Rom 4:17

\*8 12:7; 1br 11:9-10; HoE 7:5

9 Waaqayyo yommu Abbrahaamiin, "Ati immoo karaa kee' kakuu koo eegi, sanyii kee dhaloonni si booddeedhaan dhufu kakuu koo haa eegu!" 10 Ammas kakuun koo inni anaa fi si gidduutti, namoota kee gidduutti, si booddeedhaanis sanyii kee gidduutti eeguun isiniif ta'u, 'Isin keessaa dhiirri hundinuu dhagna haa qabamu!' isa jedhuu dha\*. 11 Isin gogaa foon keessan haguuge dhagna qabadhaa! Kunis kakuu isa anaa fi isin gidduutti dhaabateef milikkita in ta'a\*. 12 Dhaloota hundumaa keessatti dhiira ta'ee mana kee keessatti kan dhalatu, sanyii kee keessaa utuu hin ta'in kan isa orma irraa boriidhaan bitames, dhalatee guyyaa saddeetitti dhagna haa qabamu! 13 Inni mana kee keessaa dhalates, inni horri keetiin bitames dhagna haa qabamu! Kakuun koo inni milikkinni isaa foon keessan irratti mul'atu kakuu bara baraa in ta'a. 14 Dhiirri tokko illee dhagna kan hin qabamin, inni gogaa isa foon isaa haguuge dhagna hin qabatin, kakuu koo waan cabseef saba isaa keessaa baafamee jireenyi isaa in balleffama" jedhe.

\*10 Lew 12:3; Yoh 7:22

\*11 Kes 30:6; Rom 4:11

15 Waaqayyo ammas Abbrahaamiin, "Waa'ee baadha manaa kee Saaraayii immoo, maqaa ishee 'Saaraayi' jettee hin waamin, maqaan ishee si'achi 'Saaraa' haa jedhamu!" 16 Ani ishee nan cebbisa, ilmas immoo ishee irraa siif nan kenna; ani ishee nan cebbisa, isheenis saba baay'eedhaaf haadha in taati; mootonni saba garaa garaa ishee irraa in argamu" jedhe. 17 Yommu Abbrahaam fuula isaatiin gad in gombifame; garuu in kolfte; ofii isaas, 'Jaarsa waggaa dhibbaaf mucaan in dhalataa-fii? Saaraan isheen waggaa sagaltamaa immoo mucaan in deessii?' jedhee\* gaafate. 18 Abbrahaamis Waaqayyoon, 'Ishmaa'el illee utuu fuula kee dura jiraachuu danda'ee, in ga'a ture!' jedhe. 19 Waaqayyo immoo deebisee, "Waawuu, haadha manaa kee Saaraatu ilma siif da'a malee, atis maqaa isaa 'Yisihaa' jettee in moggaafata; ani ka-

kuu koo, akka kakuu isa booddeedhaan sanyii isaatiif bara baraan jiraafutti, isaa wajjin nan jabeessa\*. 20 Waa'ee Ishmaa'eliif immoo ani siif dhaga'ee-ra; kunoo, isa nan cebbisa, akka iuni horu, sonaanis akka inni baay'atu nan godha; inni gurguddoota biyyaa kudha lamaaf abbaa in ta'a; isas saba guddaa nan godha\*. 21 Kakuu koo garuu Yisihaa isa Saaraan bara-eger yowwana siif deessuu wajjin nan jabeessa" jedheen. 22 Waaqayyo erga Abbrahaamii wajjin dubbatee raawwatee booddee, isa biraa ol sokke.

\*17 18:12; 21:6; Rom 4:19-21

\*19 26:3

\*20 16:10; 21:13,18; 25:16

23 Abbrahaam immoo ilma isaa Ishmaa'elin, bojjetoota mana isaa keessatti dhalatan hundumaa, warra horii isaatiin bitaman hundumaas, namoota mana isaa keessa jiran keessaa dhiira kan ta'e hundumaa fuudhee, gaafasuma akkuma Waaqayyo isaan jedbetti, gogaa isa foon isaanii haguuge dhagna qabe; 24 Abbrahaam gogaa isa foon isaa haguuge yeroo dhagna qabate, nama waggaa sagaltamii sagalii ture. 25 Ishmaa'el ilmi Abbrahaam gogaa isa foon isaa haguuge yeroo dhagna qabate, nama waggaa kudha sadii ture; 26 Gaafasuma Abbrahaamii fi ilmi isaa Ishmaa'el dhagna qabatan; 27 akkasumas namoonni mana isaa jiran, warri mana isaatti dhalatan, warri orma irraa horiidhaan bitamanis isaa wajjin dhaba qabatan.

#### Abbrahaam Ergamoota Waaqayyoo Keessumsiisuu Isaa

18 1 Abbrahaam yeroo saafaa balbala dunkaana isaa dura taa'ee utuu jiruu, Waaqayyo qilxuu Mamree biraa isatti in mul'ate. 2 Abbrahaam ol ilaalee namoonni sadii isa dura dhaabachuu isaanii arge; akkuma isaan argeen balbala dunkaanichaa duraa ka'ee, isaan simachuudhaaf itti fiigee, hamma lafa ga'utti in qoomma'e\*; 3 isa tokkoonis, "Gooftaa koo, ani si duratti faara tolaadhaan ilaalameera yoon ta'e, ana garbicha kee bira hin darbin! 4 Mee, bishaan xinnoo isiniif haa fidanii, miilla dhiqadhaatii muka kana jalatti aara galfadhaa! 5 'Tole' jettanii gara ana garbicha keessaniitti erga

gortanii, dadhabbii akka baataniif buddeena cabaa tokko isiniif nan fida; isa booddee darbuu in dandeessu" jedhe; isaanis, "Akkuma jette godhi!" jedhan. \*2 1br 13:2

6 Yommu Abbrahaam ariitiidhaan gara dunkaana isa Saaraan keessa jirtuu dhaqee, "Dafitiiti daakuu ba'eessa qodaa safaraa sadii sukkumii bixxillee tolchi!" jedhe. 7 Ofii immoo gara lafa saawwan jiraniitti fiigee, dibicha ba'eessa foon isaa laafu tokko fuudhee dargaggeessa tokkotti kenne; innis harka ho'ee in qopheesse. 8 Abbrahaamis ittittuu fi aannan, foon dibichaa isa qopheessise sanas gcessee isaaniif dhi'eesse; isaanis in nyaatan; inni garuu dhaabatee mukicha jalatti isaaniif in ergama nure.

9 Yeroo sanatti isaan, "Saaraan haati manaa kee eessa jirti?" jedhanii isa gaafatan; innis, "Achi dunkaana keessa jirti" jedhee deebiseef. 10 Goofichis, "Bara-eger yowwana deebi'ee gara kee nan dhufa, Saaraan haati manaa kee ilma godhattee na eegdi" jedhe; Saaraan isaa balbala dunkaana isa dugda Abbrahaam duubaan jiru in dhaggeeffatti turte\*.

\*10 Rom 9:9

11 Abbrahaamii fi Saaraan lafa guuranii, garaa-dhukkubbiin dubartiitti dhufus Saaraa irraa cifeera. 12 Kanaaf Saaraan garaa ishee keessatti seeqxec, "Erga dulloomee dadhabe; abbaa manaa koo bira ga'uu iyyuu nan hawwaa ree? Abbaan manaa koos lafa guureera mitii ree?" jette\*. 13 Waaqayyo immoo Abbrahaamiin, "Maaliif Saaraan, 'Erga lafa guuree booddee, amma ani dhuguman dhala godhadhaa?' jettee kolfite? 14 Wanti dinqisiisaan Waaqayyo gochuu dadhabu jiraa ree? Bara eger yowwana deebi'ee gara kee nan dhufa, Saaraan ilma godhattee na eegdi" jedhe\*. 15 Saaraan garuu sababii sodaatteef, "Ani hin kolfine" jettee gante; inni immoo, "Lakkii, kolfiteetta" jedhe.

\*12 17:17

\*14 Mat 19:26; Luq 1:37; 21:1-8

#### Abbrahaam Warra Sodoomiif Kadhabuu Isaa

16 Namoonni sadan sun yeroo achii ka'an, ija isaanii Sodoom irra buufa-

tan; Abbrahaam immoo isaan geggeesuudhaaf takka wajjin adeeme. 17 Yommu Waaqayyo yaada isaatti, "Wantan gochuuf jedhu Abbrahaamin nan dhok-saa ree"? 18 Abbrahaam saba guddaa, saba jabaas in ta'a; sabni biyya lafaa irraa hundinuu sababii isaatiif in cebbifamu\*. 19 Ani Abbrahaamin beekke fo'adheera; ammas ani Waaqayyo isan Abbrahaamin abdachiise akkan raawwadhuuffitti, inni ijoollee isaa, namoota mana isaas wanta qajeelaa, wanta dhugaa ta'es bojjachuudhaan: karaa ana Waaqayyoo akka eeganiif, isaan abboomuun isa irra jira" jedhe\*. 20 Waaqayyo kana booddee Abbrahaamiin, "Iyyanni warra Sodoomii fi Gomora irratti dhi'aate aitam guddaa dha! Cubbuun isaaniis hammam baay'ee ulfaataa dha!" 21 Ammas gad bu'ee wanti isaan hojjetan hundinuu akka iyyata na bira ga'c sanaa ta'uu isaa nan ilaala!" jedhe.

\*17 Amo 3:7

\*18 12:3

\*19 Kes 6:7; 32:46

\*20 19:13

22 Namoonni lamaan gara Sodoomitti garagalani in adeeman; Waaqayyo garuu achuma waan tureef, Abbrahaam fuula isaa dura in dhaabate. 23 Inni gara Waaqayyootti dhi'aatee, "Dhuguma nama qajeelaa nama jal'aa wajjin lafa irraa balleessuuf jettaa"? 24 Namoonni qajeelonni shantamni mandarattii keessa jiru ta'a; egaa iddoo sana in balleessitaa? Sababii namoonni qajeelonni shantamni achi keessa jiraniif jettee hin dhiiftuufii? 25 Abbaan firdii guummaa biyya lafaa, firdii ta'u in kenna mitii ree? Kanaaf nama qajeelaa akka nama jal'aa gochuun, isa qajeelaa isa jal'aa wajjin ajjeesuun si irraa haa fagaamu!" jedhe\*.

\*23 Lak 16:22

\*25 Far 94:2

26 Waaqayyo immoo deebisee, "Mandarattii Sodoom keessatti namoota qajeelota shantama yoon argadhe, isaaniif jedhee guutummaa iddoo sanaaf nan dhiisa" jedhe\*.

27 Yommu Abbrahaam, "Ani illee biyyoo dha, daaraa dhas, kana keessaa immoo ija jabaadheen goftaa kootti dubbachaa jira. 28 Namoota qajeelota shantama keessaa shantu

hir'ata ta'a; isaan shanan kanaaf jettee, mandarattii guutummaatti in balleessitaa ree?" jedhe.

Gooftichis, "Achi keessaa afurtamii shan iyyuu yoon argadhe, ani ishee hin balleessu" jedhe.

\*26 Isa 65:8; Mat 24:22

29 Abrahaam ammas dubbii isaa itti fufee, "Namoota afurtamatu achitti argama ta'a" jedheen.

Gooftichis, "Warra afurtama sanaaf jedhee nan dhiisa" jedhe.

30 Abrahaamis, "Ammas deebi'ee dubbachuun koo gooftaa koo hin aarsin! Namoota soddomatu achitti argama ta'a" jedhe.

Gooftichis, "Achi keessaa soddoma iyyuu yoon argadhe nan dhiisa" jedhe.

31 Abrahaamis, "Kunoo, takka ija jabaadhee gooftaa kootti nan dubbadha, namoota digdamatu achitti argama ta'a" jedhe.

Gooftichis deebisee, "Warra digdama sanaaf jedhee balleessuu nan dhiisa" jedhe.

32 Abrahaamis, "Ammas al tokko duwwaa dabalee dubbachuun koo gooftaa koo hin aarsin! Namoota kudhantu achitti argama ta'a" jedhe.

Gooftichis, "Warra kurnan sanaaf jedhee balleessuu nan dhiisa" jedhe\*.

33 Waaqayyos isa Abrahaamii wajjin duhbachaa ture raawwatee in adeeme; Abrahaam immoo iddoo isaatti in deebi'e.

\*32 Abo 6:39; Er 5:1; His 22:30

### Cubhuun Warra Sodoom Sodaachisaa Ta'uu Isaa

19 <sup>1</sup>Ergamoonni Waaqayyoo lamaan galgala gara Sodoom in dhufan; Looxis karra kellaa Sodoom dura in taa'a ture; Loox yeroo isaan arge, simachuudhaaf ka'ee itti adeemee, hamma mataan isaa lafa ga'utti qoomma'eeffii, <sup>2</sup>"Gooftolii koo, gara mana garbicha keessaniitti as gortanii, miilla keessan dhiqattanii akka bultaniif isinan kadhadha! Bariidhaanis kaatanii karaa keessan irra in buutu" jedhe; isaan immoo, "Hin ta'u, nuyi bakkee kana in bulla!" jedhan. <sup>3</sup>Inni garuu cimsee waan isaan giddisiseef, gara mana isaatti in goran; inni immoo buddeena caariggii tolchisisee irbaata isaanii in qopheessise, isaanis in nyaatan.

4 Utuu isaan gad hin ciciisin dura, kunoo warri mandara sanaa, namoonni Sodoom, dargaggoonni, jaarsoliinis hundinu tokko illee utuu hin hafin, dhufanii manicha in marsan. <sup>5</sup>Jarris Looxin waamanii, "Namoonni galgala kana gara kee dhufan mecrree? Akka isaan gadheessinutti gara keenyatti gad baasi!" jedhanii in wacan\*. <sup>6</sup>Yommus Loox gara jaraatti gad ba'ee balbalas of duubaan in cufe; <sup>7</sup>jaraanis, "Hadaraa yaa obboloota ko, waan jal'aa akkasii hin hojjetinaa! <sup>8</sup>Kunoo, ani durba lama warra kanaan dura dhiirri bira hin ga'in qaba, isaan gad isiniif nan baasa, waan gaarii ta'ee isiniitti mul'atu isaan irratti raawwadhaa! Namoonni kun garuu bantii mana koo jalatti waan dheessaniif, waan tokko illee isaan hin godhinaa!" jedhe\*. <sup>9</sup>Jarri garuu, "Asii badi!" jedhaniin; itti dabalanis, "Namichi tokkichi galaa ta'ee as dhufe kun, dubbii keenya keessa lixee seera nuuf baasaa ree? Amma immoo isaan sana caalaa si irratti hamaa in bojjenna" jedhaniin; yommus Looxin humnaan walitti cafaqanii, balbalicha cabsuu bira ga'an. <sup>10</sup>Garuu namoonni warri keessummoonni sun harka isaanii gad baasanii, Looxin gara isaanii ol galchani, balbalicha cufan. <sup>11</sup>Jarreen ala turan sana immoo isa xinnaadhaa hamma isa guddaatti dha'ichaan jaamaa isaan in godhan; jarris balbalicha barbaachaan of in dadhabsiisan\*.

\*5 Lew 18:22

\*6-8 Abo 19:22-24; Rom 1:27

\*11 2Mot 6:18

### Loox Sodoomii Ba'uu Isaa

12 Kana booddee namoonni warri keessummoonni sun Looxiin, "Addanaa nama kan biraa qabdaa? Ati soddoota kee, ilmaan kee, intaloota kee, mandara kana keessaa kan kee kan ta'an hundumaa iddoo kanaa baasi! <sup>13</sup>Nuyi iddoo kana balleessuuf jenna; iyyanni warra iddoo kana jiraatan irratti gara Waaqayyootti dhi'aate guddaa waan ta'eef, Waaqayyoo mandara kana akka balleessinuuf nu ergeera" jedhan\*. <sup>14</sup>Yommus Loox dhaqee, soddoota isaa warra intaloota isaa fuudhuuf jiranitti dubbatee, "Ka'aa, Waaqayyoo mandara kana balleessuuf jedhaa, iddoo kanaa ba'aa!" jedheen;

soddoota isaatti garuu waan inni taphaaf isaanitti dubbate itti fakkaate\*.

\*12-13 18:20; 2Phe 2:6-8

\*14 Lak 16:21

15 Yommuu boruun baqaqes ergamoonni sun Looxiin, "Ka'ii, mandara cubbuun isheetiif adabamtu keessatti akka hin balleeffanneef, haadha manaa kee, intaloota kee warra addana jiran lamaanis fudhadhuu ba'ii!" jedhaniin lubbuutti qaban. <sup>16</sup>Inni garuu qaqqabachaa ture; haa ta'u iyyuu malee, Waaqayyoo waan isa baraaareef, namoonni sun isa, haadha manaa isaa, intaloota isaa lamaanis harka qabanii baasanii mandarattii duubaan in ga'an; <sup>17</sup>erga gad isaan baasanis, inni tokkoo, "Lafa lubbuu kee oolfatutti baqadhu, of booddec hin mi'atin; naannoo kana keessaas iddoo tokko illee hin dhaabatti! Ati akka hin balleeffamnetti, gara roga tullootaatti ol baqadhu!" jedheen\*. <sup>18</sup>Loox immoo, "Achi miti, yaa gooftaa ko! <sup>19</sup>Kunoo, garbichi kee fuula kee duratti ayyaana argateera, lubbuu koo oolchuudhaanis gaarummaa guddaa ana argisiiftee; garuu ani gara roga tullootaatti baqadhee jalaa ba'uu waanan hin dandeenyeef, wanti balleessu kun karaatti na qaqqaba, anis nan du'a; <sup>20</sup>kunoo, mandari faulle jirtu kun itti baqachuudhaaf dhi'oo dha, xinnoo dhas, isheen xinnoo dha mitii ree? Achitti baqadhee lubbuu koo akka oolu anaaf godhi!" jedhe. <sup>21</sup>Ergamichis, "Kunoo, ani isa kanaafis faara sitti nan tola; mandara ati waa'ee ishee dubbattu kanas gara hin galchu. <sup>22</sup>Hamma ati achi geessutti, ani waanan ergameef sana gochuu hin danda'u; ariifadhuu achitti baqadhuu jalaa ba'ii!" jedheen; mandarattiin immoo xinnoo waan taateef, maqaan ishee "Zo'aar" jedhame.

\*17 Mat 24:16

### Balleeffamuu Mandaroota Sodoomii fi Gomoraa

23 Akkuma aduun lafa irratti baateen, Loox mandara Zo'aar in ga'e. <sup>24</sup>Yommus Waaqayyoo bantii waaqaa keessaa dhagaa boba'u, ibiddas mandaroota Sodoomii fi Gomoraa irratti gad in roobse\*. <sup>25</sup>Inni mandaroota sana, guutummaa lafa naannoo sanaa, warra mandaroota sana keessa jiraatan

hundumaa, wanta lafa sana irratti biqilus in barbadeesse. <sup>26</sup>Haati manaa Loox garuu dugda isaa duubaa gara booddee ishee mi'attee, utubaa soogiddaa taate\*.

\*24 Kes 29:22-23; Far 11:6; Luq 17:29-30

\*26 Luq 17:32

27 Abrahaam ganama bariidhaan ba'ee, lafa itti fuula Waaqayyoo dura dhaabatee turc sana in dhaqe. <sup>28</sup>Inni gara mandaroota Sodoomii fi Gomoraa, gara guutummaa lafa naannoo sanaa ilaalee, kunoo, aarii akka aara iddoo ibiddaa irraa ka'utti lafa utuu ol aaruu in arge. <sup>29</sup>Waaqayyoo mandaroota lafa naannoo sanaa in balleesse; Waaqayyoo yeroo mandaroota Loox keessa jiraachaa ture barbadeessetti Abrahaamin yaadatee, Looxin garagaggaluu sana keessaa in baase.

### Ka'a Mo'aabotaa Fi Amoonotaa Isa Jalqabaa

30 Loox amma Zo'aar keessa jiraachuu waan sodaateef, intaloota isaa lamaan fudhatee Zo'aar keessaa gara tullootaatti ol ba'e; achitti intaloota isaa wajjin holqa keessa in taa'e.

31 Gaaf tokkos intalli isaa isheen angafni ishee quxisuudhaan, "Abbaan keenya dullooma dha, akkuma guutummaa biyya lafaatti ta'utti, namni nu bira ga'u immoo tokko illee biyya kana hin jiru; <sup>32</sup>kanaaf amma kaanee abbaan keenya daadhii waynii akka dhugu goonee, sanyiin abbaa keenya irraa godhannu lafa irratti akka hafu gochuudhaaf isaa wajjin in ciifnaa!" jette. <sup>33</sup>Gaafuma sana galgala abbaa isaanii daadhii waynii obaasanii, intalli isheen angafni ol galtee abbaa ishee wajjin in ciifte; inni immoo yeroo isheen dhaqxee ciifte, yeroo isheen kaates hin beekne. <sup>34</sup>Guyyaa lammaffaatti immoo intalli isheen angafni ishee quxisuudhaan, "Kunoo ani eda abbaa koo wajjin nan ciise, har'a galgalas immoo daadhii waynii isa in obaafna; sanyiin abbaa keenya irraa godhannu lafa irratti akka hafu gochuudhaaf, atis ol galii isaa wajjin ciisi!" jette. <sup>35</sup>Isaan galgala sanas abbaa isaanii daadhii waynii in obaasan; intalli isheen quxisuun immoo kaatee dhaqxee isaa wajjin in ciifte; inni garuu yeroo isheen dhaqxee ciifte,

yeroo isheen kaates hin beekne. <sup>36</sup> Akkasitti intaloonni Loox lachuu abbaa isaaniitiif in ulfaa'an. <sup>37</sup> Isheen angaf-ni ilma deessee, maqaa isaa "Mo'aab" jettee moggaafte; inni abbaa Mo'aabota ammaa kana in ta'e\*. <sup>38</sup> Isheen quxisuunis ilma deessee, maqaa isaa "Ben-Amii" jettee moggaafatte; inni immoo abbaa Amoonota ammaa kana in ta'e\*.

\*37 Kes 2:9

\*38 Kes 2:19; 23:3-4

### Abiimelek, Saaraa Akka Hin Fudhanneef Dhowwamu Isaa

**20** <sup>1</sup> Kana booddee Abrahaam lafa ture sanaa dukaana isaa buqifatee, biyya gara mirgaa ga'e; Qaadeshii fi Shuur gidduu taa'ee, mandara Geraar keessas galaa ta'ee in jiraate\*. <sup>2</sup> Achitti Abrahaam waa'ee Saaraa baadha manaa isaa gaafatamee, "Isheen obboleettii koo ti" jedhe; kana irratti Abiimelek mootiin Geraar itti ergee Saaraa fichisiise\*. <sup>3</sup> Waaqayyo garuu halkan abjuu keessa Abiimelek bira dhufee, "Kunoo! Ati sababii dubartii abbaa manaa qabdu sana fudhatteef, du'uuf jirta" jedhe. <sup>4</sup> Abiimelek kanaan dura isheetti hin dhi'aanne ture; kanaaf, "Goofaa koo! Namoota balleessaa hin qabne immoo in ajjeefaa ree? <sup>5</sup> Namichatu ofuma isaatii, 'Isheen obboleettii koo ti' naan jedhe mitii ree? Isheenis, 'Inni obboleessa koo ti' jette; anis garaa kootti hamaa utuu hin yaadin, harka koos utuu hin xurressin kana godheera" jedhe. <sup>6</sup> Waaqayyo immoo abjuu sana keessa Abiimelekiin, "Ati garaa keettii hamaa utuu hin yaadin kana akka goote ani iyyuu beeka; kanaaf ati akka ana hin yakkineef ani si dhowweera; ati akka ishee bira geessuufis ani karaa siif hin laanne. <sup>7</sup> Amma haadha manaa namichaa galchiif! Innoo raajii dha! Inni siif in kadhata, atis in jiraatta; namichaaf yoo galchuu dhaabaatte garuu, ati akka duutu, namoonni kee hundinuus akka du'an beeki!" jedhe\*.

\*1 12:9; 26:1

\*2 12:13; 26:7

\*7 1Mot 13:6

<sup>8</sup> Abiimelek kana irratti ganama obboroodhaan ka'ee hojjetoota isaa hundumaa walitti waamee, dubbii ka-

na hundumaa isaan duratti dubbate; namoonnis baay'isanii sodaatan. <sup>9</sup> Abiimelek ergasii Abrahaamin waamee, "Ati maaliif akkas nu goote? Ani maal si yakkinaan ati ana irratti, mootummaa koo irrattis cubbuu guddaa akkasii fidde? Ati wanta hojjetamuun hin taane ana irratti hojjette" jedhe. <sup>10</sup> Abiimelek ammas Abrahaamiin, "Ati maal argitee kana goote?" jedhe; <sup>11</sup> Abrahaamis deebisee, "Tarii iddoo kana Waaqayyoon sodaachuun hin jiru yoo ta'e, haadha manaa koof jedhanii ana in ajjeesu ta'a jedheen yaade; <sup>12</sup> karaa tokko immoo isheen dhuguma obboleettii koo ti, haati koo ishee hin deenye malee, intala abbaa kootii ti; booddee immoo haadha manaa koo taate. <sup>13</sup> Waaqayyos mana abbaa kootiitti yommuu na adeemsise, isheen iddoo dhaqnu hundumaatti, 'Inni obboleessa koo ti' jechuudhaan waan gaarii anaaf akka gootu itti himadheen ture" jedhe.

<sup>14</sup> Abiimelek ergasii hojjetoota dhiiraa fi dubartii, bushaayee, saawwanis warra kan isaatii keessaa fuudhee Abrahaamiif kenne; Saaraa haadha manaa isaas isaaf in galche. <sup>15</sup> Achumaanis Abiimelek, "Kunoo, biyyi koo si dura jira, lafuma sitti tole taa'ii!" jedheen. <sup>16</sup> Saaraadhaanis, "Kunoo, ija warra si bira jiranii si irraa buqqisuudhaaf, dhugaa qabaachuu kees hundumaa duratti mul'isuudhaaf, ilaa, obboleessa keetiif meetii kuma tokko kenneera" jedhe. <sup>17</sup> Abrahaam immoo Waaqayyoon in kadhateef; Waaqayyos Abiimelekin, haadha manaa isaa, hojjetoota isaa warra dubartiis fayyisee, ijoollee godhachuus isaan in dandeesise. <sup>18</sup> Waaqayyo waa'ee Saaraa haadha manaa Abrahaam irratti, dubaratoonni mana Abiimelek keessaa hundinuu dhala akka dhaban godhe ture'o.

### Dhaloota Yisihaq

**21** <sup>1</sup> Waaqayyo akkuma abdachii-see ture, Saaraa in yaadate; akkuma dubbates isheedhaaf in godhe\*. <sup>2</sup> Erga Abrahaam dulloomee yeroo itti Waaqayyo, "Haati manaa kee ilma in deessi" jedhee isatti dubbatee turetti, Saaraan ulfooftee ilma in deesseef\*. <sup>3</sup> Abrahaamis maqaa ilma isaaf dhalate, isa Saaraan deesseefii sana "Yisihaq"

jedhee moggaase; ["Yisihaq" jechuun "In kofa" jechuu dha\*]. <sup>4</sup> Akkuma Waaqayyo isa abboomee turetti, ilmi isaa Yisihaq dhalatee guyyaa saddeettii, Abrahaam dhagna isa qabe\*. <sup>5</sup> Yeroo ilmi isaa Yisihaq dhalateef, Abrahaam nama waggaa dhibbaa ture\*. <sup>6</sup> Saaraanis, "Waaqayyo sababii ani ittiin kolfu anaaf kenne, warri dhaga'an hundinuus anaa wajjin in kolfu" jette. <sup>7</sup> Itti dabaltees, "Saaraan mucaa hoo-sisuuf jetti", jedhee Abrahaamitti himuu eenyutu yaade ree? Ani garuu bara dulluma isaatti ilma da'eeraaf!" jette.

\*1 18:10

\*2 Ibr 11:11

\*3 17:19

\*4 17:9-14; HoE 7:8

\*5 17:17

<sup>8</sup> Yisihaq guddatee harma in guufame; Abrahaamis gaafa mucichi harma guufame, cidha guddaa godhee in nyaachise.

### Aggaarii fi Ishmaa'el Manaa Baafamuu Isaanii

<sup>9</sup> Saaraan garuu, ilmi Aggaar ishee Gibxittil sanaa, inoi isheen Abrahaamiif deesse, tapha gadhee utuu taphatuu argite; <sup>10</sup> kanaafis Abrahaamiin, "Ilmi xomboree kanaa ilma koo Yisihaqii wajjin dhaaluun isaaf waan hin taaneef, xomboree kana ilma ishee wajjin manaa baasi!" jette\*. <sup>11</sup> Dubbiin waa'ee Ishmaa'el ilma isaatii kun Abrahaamin baay'ee in rakkise. <sup>12</sup> Waaqayyo garuu Abrahaamiin, "Waa'een mucichaa fi waa'een xomboree keetii si hin rakkisin! Sanyiin kee maqaa Yisihaqiin waan waamamuuf, waanuma Saaraan sitti himtu dhaga'i\*! <sup>13</sup> Ilmi xomboreettiis dhala kee waan ta'eef, isas immoo saba tokko nan godha" jedhe\*.

\*10 Gal 4:29-30

\*12 Rom 9:7-8; Ibr 11:18

\*13 17:20; 25:12-18

<sup>14</sup> Abrahaamis ganama bariidhaan ka'ee, buddeenaa fi bishaan qalqala tokko Aggaariif kennee, mucichas galchiitti ishee irra kaa'ee ishee adeemsise; isheenis achii baatee lafa onaa Bersheebaa keessa in joorte. <sup>15</sup> Yeroo bishaanichi qalqala keessaa dhumetti, Aggaar mucicha huuxxii tokko jalatti gatte; <sup>16</sup> kana booddee hamma darba-

ceboo irraa fagaattee, fuullee isaa dhaqqee teesse; isheen, "Yommuu mucichi du'u, taa'ee hin ilaalu!" waan jetteef, fuullee isaa teessee sagalee ishee ol fuutee in boosse. <sup>17</sup> Waaqayyo sagalee boo'icha mucichaa in dhaga'e; ergamaan Waaqayyoos bantiwwan waaqaa keessaa Aggaarin waamee, "Aggaar, maal taate? Mucichi iddoo jirutti Waaqayyo sagalee isaa dhaga'eeraatii hin sodaatin! <sup>18</sup> Ani saba guddaa isa gochuufan jira, ka'ii mucicha ol fuudhi, harka keetiinis jabeessii isa qabi!" jedheen.

<sup>19</sup> Yommuu Waaqayyo ija ishee in banceef; isheenis boolla bishaanii tokko in argite; dhaqqees bishaan qalqalichatti guuttee, mucichas in obaafte\*. <sup>20</sup> Waaqayyo mucichaa wajjin ture, innis in guddate; inni lafa onaa keessa jiraatee, nama xiyya darbachuutti beekame in ta'e. <sup>21</sup> Inni Phaaraan lafa onaa keessa jiraate; haati isaas durba warra Gibxii isa in fuusifte.

\*19 2Mot 6:17,20

### Abrahaamii Fi Abiimelek Waliif Galuu Isaanii

<sup>22</sup> Yeroo sanatti Abiimelek mootichi Fikool abbaa duulaa isaa biratti Abrahaamiin, "Waaqayyo waan ati hojjettu hundumaatti sii wajjin jira\*"; <sup>23</sup> akkuma ani amanamummaa si argisiise, atis anatti, biyya galaa taatee keessa teessettis argisiisi! Ana irratti, dhala koo irratti, sanyii koo irrattis haxxummaadhaan akka hin hojjenne, amma asitti maqaa Waaqayyootiin anaaf kadhul!" jedheen. <sup>24</sup> Abrahaamis, "Tole, ani siif nan kadhala!" jedhe.

\*22 26:26

<sup>25</sup> Achumaan immoo Abrahaam waa'ee boolla bishaanii isa hojjetoonni Abiimelek isa irraa fudhatanii tokkoof Abiimelekin komate; <sup>26</sup> Abiimelek, "Eenyu kana akka godhe, ani hin beeku; ati immoo anatti hin himne, anis hamma har'aatti kana hin dhageenye" jedheen. <sup>27</sup> Yommuu Abrahaam hoolota, sangootas geessaa Abiimelekiif kenne, isaan lamaanuus kakuudhaan waliif in galan. <sup>28</sup> Abrahaam, hoolota goromtii torba karra sanattii addaan baasee dhaabe. <sup>29</sup> Abiimelek immoo Abrahaamiin, "Hoolonni goromtiin torban ati addaan baaftee

dhaabde kun immoo maali?" jedhe. <sup>30</sup>Inni immoo deebisee, "Ani boolla bishaanii kana qotuu koo dhugaa ba'uuf akka ta'utti, boolota goromtii torban kana ana harkaa fudhadhu!" jedhe. <sup>31</sup>Kanaafis jarri lamaan achitti waan waliif kakataniif, iddoon sun "Bersheebaa" jedhame; ["Bersheebaa" jechuun "Boolla bishaan kakuu" jechuun dha]. <sup>32</sup>Bersheebaatti kakundhaan erga walii galanii booddees, Abimelekii fi Fikool abbaan duulaa isaa ka'anii, gara biyya warra Filiisxiyaatii deebi'an. <sup>33</sup>Yommuus Abrahaam iddoo "Bersheebaa" jedhame kana muka lafa onaa tokko in dhaabe; achittis maqaa Waaqayyo gooftaa baraaraan jiraatu in waammate\*. <sup>34</sup>Kana booddees Abrahaam biyya warra Filiisxiyaa keessa bara baay'eedhaaf galaa ta'ee in jiraate. <sup>\*33 12:8</sup>

### Abrahaam Qoramee Ilaalamun Isaa

**22** <sup>1</sup>Kun erga ta'ee booddee, Waaqayyo qoree isa ilaaludhaaf "Abrahaam!" jedhee waame; Abrahaamis, "Kunoo asan jira!" jedhee deebise\*. <sup>2</sup>Waaqayyos, "Yisihag ilma kee isa tokkicha isa jaallattu fudhii biyya Moriiyaa dhaqi! Tulloota keessaa isa ani sitti argisiisu tokko irratti qalma gubamu godhii isa anaaf dhi'eessii!" jedhe.

<sup>\*1 16:4; 20:20; Kes 8:2; 13:3; Abo 2:22; Ibr 11:17; Yaq 1:13</sup>

<sup>3</sup>Abrahaamis ganama barii ka'ee, qoraan qalmi ittiin gubamu falaxee, harree isaas fe'ee, dargaggoota isaa keessaa lama, Yisihagin ilma isaas fudhatee, lafa Waaqayyo isatti hime dhaquudhaaf karaa irra bu'e. <sup>4</sup>Gaafa guyyaa sadaffaa Abrahaam ol ilaalee, iddoo sana fagootti in arge. <sup>5</sup>Yommuus Abrahaam dargaggoota isaatiin, "Isin harrichaa wajjin asuma turaa! Anii fi mucichi immoo achi garas dhaqnee in saganna; isa booddees gara keessanitti in deebina" jedhe.

<sup>6</sup>Akkasitti Abrahaam qoraan qalmi ittiin gubamu Yisihag ilma isaa baachee, ofii isaatii immoo ibiddaa fi haaduu harkatti baate; lamaanuus walii wajjin in adeeman. <sup>7</sup>Takka erga adeemanii Yisibag, Abrahaam abbaa isaatiin, "Abbaye!" jedhe; innis, "Maal

jette ilma ko?" jedhe; Yisihagis, "Ibid-dii fi qoraanoo kunoo ti, qalma gubamu sanaaf immoo hoolaan meerre ree?" jedhe. <sup>8</sup>Abrahaam deebisee, "Waaqayyo ofii isaatii qalma gubamuu fi hoolaa in arga yaa ilma ko" jedhe; isaan lamaanuus walii wajjin in adeeman.

<sup>9</sup>Isaanis gara iddoo isa Waaqayyo itti himee ture sanaa yommuu ga'an, Abrahaam achitti iddoo itti aarsaa dhi'eessu ijaaree, qoraanis tooraan irra naqe; Yisihagin ilma isaa hidhee iddoo aarsaa irra qoraanicha gubbaa in ciibse. <sup>10</sup>Abrahaam kana booddee ilma isaa qalnuudhaaf hiixatee haaduu in fudhate. <sup>11</sup>Battala sanatti garuu ergamaan Waaqayyoo bantii waaqaa keessaa guddisee, "Abrahaam! Abrahaam!" jedhe; innis, "Kunoo asan jira!" jedhe. <sup>12</sup>Ergamichis, "Mucicha irratti harka kee ol hin fudhatin, waan tokkos isa hin godhin! Ati ilma kee isa tokkicha isaaf waan hin mararsiifatiiniif, ati Waaqayyoon akka sodaattu ani amma beekerra" jedhe. <sup>13</sup>Abrahaamis ol ilaalee, kunoo, dugda isaa duubaan korbeessa boolaa gaanfa isaatiin arangamaa keessatti qabame tokko arge; achumaan dhaqqe korbeessicha fudhee, qooda ilma isaatii qalma gubamu isa in dhi'eesse. <sup>14</sup>Abrahaamis maqaa iddoo sanaa, "Yaahwee yir'ee" jedhee moggaase; [akkas jechuun, "Waaqayyo in arga" jechuu dha]; namoonni amma iyyuu, waa'ee isaa yeroo dubbatan, "Inni tulluu isa Waaqayyo irratti waa argamsiisuu dha" jedhu.

<sup>15</sup>Ergamaan Waaqayyos bantii waaqaa keessaa si'a lammaffaa guddisee Abrahaamin waamee, <sup>16</sup>"Waaqayyo, 'Ati kana waan gooteef, ilma kee isa tokkicha anaaf waan hin mararsiifatiiniif, ani maqaa kootiin kaka-dheera\*; <sup>17</sup>ani eebba kootiin sin eebbisa, sanyii kees akka urjoota waaqaa, akka cirracha qarqara galaanaas guddisee nan baay'isa; sanyiin kees karra kella diinota isaa qabatee, mandaroota isaanii kan isaa in godhata". <sup>18</sup>Ati waan anaaf abboomameef, sabni biyya lafaa irraa hundinuu sanyii keetiin in eebbifamu" jedhee dubbateera" jedhe\*. <sup>19</sup>Ergasii Abrahaam gara dargaggoota isaatii deebi'ee, isaanii wajjin ka'ee gara mandara Bersheebaa dhaqqe mandaricha keessas in jiraate.

<sup>\*16 Ibr 6:13</sup>

<sup>\*17 12:2; 13:16; Ibr 11:12</sup>

<sup>\*18 12:3; HoE 3:25</sup>

### Sanyii Naahor

<sup>20</sup>Kana booddees dhaamsi Abrahaamiif in dhufe; innis, "Kunoo, Miilkaanis immoo Naahor obboleessa keef ilmaan godhatte; <sup>21</sup>warri isheen dees-ses, inni angafni Us, obboleessi isaa Buus, inni Aaramin dhalche immoo Qamu'el, <sup>22</sup>Kesed, Hazoo, Fiildaash, Yiidlaa fi Batu'el jedhamu" kan jedhu ture. <sup>23</sup>Batu'el Ribqaa dhalche; Miilkaan isaan kana saddeettan Naahor obboleessa Abrahaamiif godhatte\*. <sup>24</sup>Naahor saajjato "Ri'umaa" jedhamtu tokkos qaba ture; isheenis ijoollee "Xebaa, Gaaham, Tahash, Ma'akaa" jedhaman deesseef.

<sup>\*23 24:15</sup>

### Saaraan Duunaan, Abrahaam Awwaalaaf Lafa Bituu Isaa

**23** <sup>1</sup>Saaraan waggaa dhibbaa fi digdamii torba in jiraatte; barri jireenya ishee hammata ture. <sup>2</sup>Saaraan Kiriyat-Arbaa isa "Kebroon" jedhamee beekame biyya Kana'aan keessaatti in duute; Abrahaamis Saaraadhaaf gadduu fi isheedhaaf bo'uufis ol in gale. <sup>3</sup>Abrahaam reeffa biraa ka'ee, ijoollee Heetiin, <sup>4</sup>"Ani isin gidduutti galaa dha, ormas; reeffa nama kootii manaa baasee akkan itti awwaalladhutti, araddaa awwaalaaf ta'u isin gidduudhaa akkan argadhu anaaf godhaa!" jedhe\*.

<sup>\*4 17:8; Ibr 11:9,13; HoE 7:16</sup>

<sup>5</sup>Warri Heetis deebisanii Abrahaamiin, <sup>6</sup>"Gooftaa, mee nu dhaggeeffadhu! Ati nu gidduutti nama guddaa dha, nama Waaqayyoo tis; reeffa nama keetii iddoo awwaala keenyaa isa keessaa caalutti awwaalladhu! Nu keessaa namni tokko iyyuu lafa awwaala isaa si harkatti kan qabu, reeffa nama keetiis akka hin awwaallanneef kan si dhowwu hin jiru" jedhan. <sup>7</sup>Abrahaam lafaa ka'ee, namoota biyya sanaa warra Heetotaaf in qoomma'e. <sup>8</sup>Inni immoo, "Ani reeffa nama kootii manaa baasee akkan awwaalladhuuf fedha keessan erga ta'ee, ana dhaggeeffadhaatii Efron ilma Zohaaritti anaaf dubbadhaa!" Inni lafa isaa irraa holqa Makfelaa isa gara

dhuma maasii isaatii jiru anaaf haa kennu; inni gatii guutuudhaan dhunfaa godhee lafa awwaalaatiif isin gidduudhaa akka anaaf kennu godhaa!" isaaniiin jedhe.

<sup>10</sup>Namichi "Efron" jedhamus ijoollee Heet sana gidduu taa'ee ture; Efron namni biyya Heet kunis, Heetonni, warri balbala kellaam mandara sanaa keessatti walitti qabaman hundinuu utuu dhaga'anii, Abrahaamiif deebisee, <sup>11</sup>"Hin ta'u gooftaa ko, na dhaggeeffadhu! Ani laficha siif nan kenna, holqicha isa laficha sana keessa jirus siif nan kenna, ani fuula ijoollee saba koo duratti isa siif nan kenna; atis reeffa nama keetii itti awwaalladhu!" jedhe. <sup>12</sup>Yommuus Abrahaam namoota biyya sanaa duratti gad jedhee qoomma'e; <sup>13</sup>inni utuma namoonni biyya sanaa dhaga'anii Efroniin, "Utuu fedha kee ta'ee na dhageessee, ani lafichaaf gatii nan kenna; ani reeffa nama koo akkan achitti awwaalladhutti, ati isa na harkaa fudhadhu!" jedhe. <sup>14</sup>Efron immoo Abrahaamiif deebisee, <sup>15</sup>"Gooftaa ko, na dhaggeeffadhu! Lafti cituun meetii dhagaa dhibba afurii baafu si'ii fi ana gidduutti maal ishee ti? Reeffa nama keetii itti awwaalladhu!" jedhe. <sup>16</sup>Abrahaam dubbii Efron fudhatee, meetii isa inni utuu ijoolleen Heet dhaga'anii dubbate sana mijanee in kenneef; innis akka mijana warra bitec gurguru isa fudhatamaatti, dhagaa dhibba afur ture.

<sup>17</sup>Akkasitti lafti Efron inni Makfelaa, Mamree irraa gara ba'a-biiftuutti kan hafu, maasichi holqa isa keessa jiruu fi mukkeetii guutummaa lafichaa irra jiran hundumaa wajjin itti dabarfame; <sup>18</sup>kunis fuula ijoollee Heet warra balbala kellaam mandara sanaa keessatti walitti qabaman hundumaa duratti qabeenya Abrahaam ta'e. <sup>19</sup>Abrahaam kana booddee Saaraa haadha manaa isaa holqa Makfelaa, Mamree irraa gara ba'a-biiftuutti isa argamu, Kebroon isa biyya Kana'aan keessaatti in awwaale. <sup>20</sup>Ijoolleen Heet laficha holqa isa keessa jiru sanaa wajjin qabeenya isaa, godhanii iddoo awwaalaatiif Abrahaamitti in dabarsan\*.

<sup>\*20 23:9-10; 49:29-32</sup>

# Yisibaq, Ribqaa Akka Fuudhuuf Waaqayyo Karaa Qopheessuu Isaa

**24** <sup>1</sup>Yommuus Abrahaam dulloomee, barri isaas in sokke; Waaqayyos waan hundumaan Abrahamin eebbiseera. <sup>2</sup>Gaaf tokkoo Abrahamaa namoota mana isaa keessaa hojjetaa isaa isa jaarsa, isa wanta inni qabu hundumaa irratti abbootumaa ture saanaan, "Kakaadhaaf harka keetiin gudeeda koo gidduu qabi!" <sup>3</sup>Ati durboota warra Kana'aan warra ani isaan keessa jiraadhu kana keessaa ilma koo akka hin fuusifneef, Waaqayyo gooftaa waaqaa fi lafaatiin sin kaksiiisa! <sup>4</sup>Biyya koo, lammii koo bira dhaqi! Yisibaq ilma kootiif durba barbaadii fidi!" jedhe\*.

\*3 26:34-35; 27:46; 28:6-9; 36:2-3; Bau 34:15-16

\*4 28:2

<sup>5</sup>Hojjetaan sunis Abrahamiin, "Intalattiin ana duukaa buutee biyya kana dhufuu hin barbaaddu ta'a; yoo ilma kee biyya ati keessaa dhufte sanatti deebisee geessuu ree?" jedhee gaafate. <sup>6</sup>Abrahamis deebisee, "Ilma koo achitti akka hin geessine of eegga-dhu!" <sup>7</sup>Waaqayyo gooftaan bantii waaqaa, inni mana abbaa kootii, biyya ani itti dhaladhe keessaa haasee na fide, inni, 'Lafa kana sanyii keetiif nan kenna' jedhee anaaf kakate, ergamaa isaa si dura in erga; atis achii ilma kootiif durba barbaadde in fidda\*. <sup>8</sup>Intalattiin si duukaa buutee dhufuu hin barbaaddu yoo ta'e immoo, ati ilma koo achitti hin geessin malee, kakaan kun si irraa in bu'a" jedhe. <sup>9</sup>Yommuus hojjetichis harka isaatiin gudeeda Abrahamaa gooftaa isaa gidduu qabee, dubbii kana irratti isaaf in kakate.

<sup>10</sup>Ergasii hojjetichi gaalota gooftaa isaa keessaa kudhan, mi'a gooftaa isaa hundumaa keessaas wanta ga-gaarii fuudhee ka'ee, Aaram biyya bishaan lama gidduu sana, gara mandara Naahor keessa jiraateetti in adeeme\*. <sup>11</sup>Innis mandarichatti utuu hin lixin gaalota isaa bishaan boollaa tokko bira in dhaabachiise; yeroon isaas galgala yeroo dubartoonni bishaan warabbachuuf ba'an ture. <sup>12</sup>Hojjetichis, "Yaa Waaqayyo gooftaa isa kan Abrahamaa gooftaa kootii, ati bar'a adda anaaf kenni, Abrahamaa gooftaa kootii

gaarummaa argisiisi!" <sup>13</sup>Kunoo, ani boolla bishaanii kana bira dhaabachaan jira, durboonni warra mandara kanaa bishaan warabbachuuf ba'uu fi jiru. <sup>14</sup>Ani durba tokkoon, 'Mec bishaanan dhugaa gomboo kee gad anaaf qabi!' nan jedha; isheen immoo, 'Ati dhugi, gaalota kees nan obaasa' yoo anaan jette, isheen kun ishee ati Yisibaq garbichaa keef yaadde qopheessite haa taatu! Kanaanis ati gooftaa kootii gaarummaa argisiisuu kee nan beeka" jedhe.

\*7 12:7; Bau 14:19; 23:20,23; 33:2; Lak 20:16

\*10 11:22-31

<sup>15</sup>Hojjetichi kana dubbatee utuu afaanii hin fixin, kunoo, Ribqaan gomboo gatiitti irratti baatee dhufte; isheen intala Batu'el; Batu'el immoo ilma Naahor obboleessa Abrahamaa; haati isaa immoo Miilkaa dha\*. <sup>16</sup>Intalattiin baay'ee ija namaatti in tolti, durba dhiirri bira hin ga'inis turte; isheen gara boolla bishaanichiatti gad buutee, gomboo ishees guuttattee ol deebite. <sup>17</sup>Hojjetaan sunis ariitiidhaan gara isheetti adeemee, "Hadaraa! Gomboo kee keessaa bishaan xinnoo ishee na habuuqqachiisi!" jedhe. <sup>18</sup>Isheenis, "Dhugi gooftaa ko" jettee, daftee gomboo ishee harkatti gad buufattee, isa obaafte. <sup>19</sup>Erga isa dheebuu baaftee boodde immoo, "Gaalota keetiifis hamma isaan dhuganii quufanitti nan waraabaaf" jette; <sup>20</sup>isheen daftee bishaanicha gomboo ishee keessaa bi-diruutti garagalchitee ammas bishaan waraabudhaaf fiigichaan gara boolla bishaaniitti gad buute; gaalota isaa hundumaafis bishaan in waraabde. <sup>21</sup>Namichis Waaqayyo karaa isaa in qajeelcha yookiis hin qajeelchu yoo ta'e baruudhaaf, calluma jedhee ishee in ilaala ture.

\*15 22:23

<sup>22</sup>Gaaloonni isaa yeroo bishaan dhuganii quufan, namichi amartii warqee akka ruubii waqetaa ta'u isa funyaanitti kaa'atan, bitawoo warqee lamaan akka waqeta shanii kan ta'ani harkatti akka isheen kaa'attuuf gad fuudhee in kenneef. <sup>23</sup>Isheedhaanis, "Ati intala eenyuu ti? Mana abbaa keetiitti immoo iddoo bultii in arganna? Hadaraa anatti himi!" jedhe.

<sup>24</sup>Isheenis namichaan, "Ani intala Batu'el; innis ilma Naahor; haati isaa immoo Miilkaa dha. <sup>25</sup>Nuyi afaa, okaas baay'ee qabna, iddooon bultii immoo jira" jette. <sup>26</sup>Namichis gad gugguufee Waaqayyoof sagadee, <sup>27</sup>"Waaqayyo gooftaan inni kan Abrahamaa gooftaa kootii haa jajamu! Inni gaarummaa isaa fi amanamummaa isaa gooftaa kootii argisiisuu hin dhiifne; Waaqayyo ana immoo karaa irra buusee gara mana obboleessa gooftaa kootii na fide" jedhe.

<sup>28</sup>Intalattiinis fiigdee wanta ta'e hundumaa namoota mana haadha ishee jiranitti in himte. <sup>29</sup>Ribqaan kun obboleessa "Laabaan" jedhamu tokko qabdi turte; innis fiigichaan gara namicha isa bakkee boolla bishaanii bira jiruu dhaqee, <sup>30</sup>amartii funyaanii fi bitawoo harkaa Ribqaa obboleettii isaa irratti argee, isa obboleettiin isaa, "Namichi akkas anaan jedhe" jettee dhaga'e; gara namichaa yeroo dhaqetti, kunoo, namichi gaalota bira boolla bishaanii bukkee in dhaabata ture. <sup>31</sup>Laabaan yommuus namichaan, "Yaa namicha Waaqayyo eebbise, kottu maaliif bakkee dhaabatta? Ani manicha qopheesseera, gaalotaafis iddoo qopheesseera" jedhe. <sup>32</sup>Namichis gara manaa in dhaqee; Laabaanis gaalota irraa hiikee midhaanii fi okaa kenneefii, namichaa fi warra namichaa wajjin adeemaniifis bishaan miillaa in kenne.

<sup>33</sup>Yeroo nyaanni dhi'aateeffitti immoo namichi, "Dhimma koo utuun hin himatin hin nyaadhu!" jedhe; Laabaanis, "Himadhu kaa!" jedhe. <sup>34</sup>Yommuus namichi, "Ani hojjetaa Abrahamaa dha; <sup>35</sup>Waaqayyo, gooftaa koo kana baay'ee eebbisee, nama guddaa isa godheera; inni hojjetoota dhiiraa fi dubartii, bushaayee, saawwa, meetii, warqee, gaalota, harrootas kennoeraaf. <sup>36</sup>Saaraan haati manaa gooftaa koos erga lafa guurtee, gooftaa kootiif ilma godhatte; innis wanta qabu hundumaa ilma isaa kanaaf kennuuf jira. <sup>37</sup>Gooftaan koo na kaksisee, 'Durboota biyya Kana'aan isa ani keessa jiraadhu keessaa ilma koo hin fuusisin! <sup>38</sup>Gara mana abbaa koo gara qomoo koo dhaqiitti, achii durba barbaadii fidiif!" jedhe kan abbootumaa" jedhe. <sup>39</sup>Anis gooftaa kootiin, "Intalattiin na duukaa

bin dhufu ta'a" nan jedhe. <sup>40</sup>Inni immoo, "Waaqayyo inni akka deddeebii kootii ilaalu, ergamaa isaa sii wajjin in erga, karaa kees in qajeelcha; atis qomoo koo keessaa mana abbaa kootii keessaa ilma koof durba barbaadii fidiif! <sup>41</sup>Waa'ee kakaan koo si irraa bu'uu isaati immoo, ati gara qomoo koo dhaqqee, isaan sitti hin kennan yoo ta'e, kakaan koo si irraa in bu'a" anaan jedhe.

<sup>42</sup>Har'a immoo ani dhufee burqituu bishaanii bira yommuun ga'e, "Yaa Waaqayyo, gooftaa isa kan Abrahamaa gooftaa kootii, waan ani adeemuuf kana karaa isaa anaaf qajeelchi!" <sup>43</sup>Kunoo, ani amma burqituu bishaanii bira dhaabadiheen jira; ani intala bishaan warabbachuudhu dhufu tokkoon, 'Gomboo kee keessaa bishaan xinnoo ishee na obaasi!' nan jedha; <sup>44</sup>yommuus isheen immoo, 'Dhugi, gaalota keefis nan waraaba' yoo anaan jette, isheen kun ishee Waaqayyo ilma gooftaa kootiif yaadee qopheesse haa taatu!" nan jedhe. <sup>45</sup>Ani yaada koo keessatti kana dubbadhee utuun hin fixin, kunoo, Ribqaan gomboo gatiitti irratti baatee dhufte; isheen gara boolla bishaanichiatti gad buutee, bishaan waraabde; anis isheedhaan, "Hadaraa, bishaan na obaasi!" nan jedhe. <sup>46</sup>Isheen yommuus daftee gomboo ishee of irraa gad buufte, "Ati dhugi, gaalota kees immoo nan obaasa" jette; anis nan dhuge, gaalotas immoo in obaafte. <sup>47</sup>Kana booddees, "Ati intala eenyuu ti?" jedheen ishee gaafadhe; isheen immoo deebitee, "Ani intala Batu'el; innis ilma Naahor, haati isaa immoo Miilkaa dha" jette; ani immoo funyaan isheetti amartii, harka isheetti bitawoo nan kaa'e; <sup>48</sup>gad gugguufees Waaqayyoof nan sagade; Waaqayyo gooftaa isa kan Abrahamaa gooftaa kootii, isa intala obboleessa gooftaa kootii fuudhee ilma isaatiif akkan geessuuf karaa qajeelaa irra ana buuse nan jajadhe. <sup>49</sup>Egaa, "Isin amma gaarummaa fi amanamummaa gooftaa kootii in argisiiftu yoo taatan anatti himaa! Kun yoo ta'uu dhaabaates gara bitaatti yookiis mirgaatti akkan goruuf anatti himaa!" jedhe.

<sup>50</sup>Yommuus Laabaanii fi Batu'el deebisanii, "Dubbiin kun Waaqayyo biraa dhufe, nuyi 'Kanatu bade, kanatu tole' jennee sitti dubbachu bin

dandeenyu. <sup>51</sup> Kunoo, Ribqaan fuula kee dura jirti, fuudhii dhaqi! Akkuma Waaqayyo yaade, ilma gooftaa keetiif haadha manaa haa taatu! jedhan. <sup>52</sup> Hojjetaan Abrahaamis wanta isaan dubbatan kana yommuu dhaga'e, lafatti gad gugguufee Waaqayyoof saga-de. <sup>53</sup> Hojjetichi kana booddee naqata meetti fi naqata warqee uffata babba'eessa fidee Ribqaadhaaf kenne; obboleessa isheef haadha isheefis immoo kennaa gati-jabeessa in laate. <sup>54</sup> Innii fi namoonni isaa wajjin turan nyaatanii dhuganii achuma bulanii, borumtaas ganamaan in ka'an; namichis, "Gara gooftaa kootti nan deebi'a, na geggeessaa!" jedhe. <sup>55</sup> Obboleessi ishee fi haati ishee namicha, "Intalli hamma guyyaa kudhaniitti illee takka nu bira turtee haa adeemtu!" jedhan.

<sup>56</sup> Namichi garuu isaaniin, "Waaqayyo karaa koo erga anaaf qajeelchee, gara gooftaa koo akkan dhaquuf na geggeessaa malee, isin ana hin tursinaa!" jedheen. <sup>57</sup> Isaanis, "Mee, intala waamnee wanta isheen jettu in gaafana!" jedhan. <sup>58</sup> Ribqaas waamanii, "Namicha kanaa wajjin ammuma in dhaqxaa?" jedhanii in gaafatan; isbeenis, "Eyyee nan dhaqa" jette. <sup>59</sup> Isaanis Ribqaa obboleettii isaanii, guddisee ishee, hojjetaa Abrahaam, namoota isa duukaa turanis in geggeessan. <sup>60</sup> Yommuu kaasanis, "Yaa obboleettii keenya! Ati kuma kumaatamaa ta'i! Sanyiin kee karra kellaa warra isa jibbanii haa qabatu, mandaroota isaaniis kan isaa haa godhatu!" jedhanii Ribqaa in cebbisan\*. <sup>61</sup> Ribqaan, xomboreewwan ishees ka'anii gaalota yaabbatanii namicha duukaa in adeeman; innis Ribqaa fuudhee in adeeme.

\*60 22:17

<sup>62</sup> Yisihag yeroo sana gara bishaan boollaa "Be'er-Lahaayi-Ro'i" jedhamuu dhufee, biyya gara mirgaa sana keessa in jiraata ture\*. <sup>63</sup> Innis gaaf tokko gara galgala bakketti ba'ee yaadaan qabamee utuu adeemuu, ol ilaalee, gaalota as adeemaa jiran arge. <sup>64</sup> Ribqaanis ol ilaaltee Yisihagin argitee, gaala irraa buute; <sup>65</sup> yommuu isheen hojjetaa ishee fuudhee adeemu sanaan, "Namichi bakkee keessaa as nutti adeemu sun eenyu?" jette; hojje-

tichis, "Inni ilma gooftaa kootii ti" jedhee deebiseef; kana irratti isheen shaashii fudhattee ofitti haguugde.

\*62 25:11

<sup>66</sup> Hojjetichis wanta hojjette hundumaa Yisihagitti hime. <sup>67</sup> Yisihag gara dunkaana Saaraa haadha isaatti ishee in galfate; inni Ribqaa fuudhee, isheenis haadha manaa isaa taate; ishee jaallatee, gadda haadha isaa irraas in jajja-baate.

#### Abrahaam Ergasii Fuudhee Ijoollee Godhachuu Isaa

(1Sen 1:32-33)

**25** <sup>1</sup> Abrahaam haadha manaa kan biraa fuudhe; maqaan ishees "Qexuura" jedhama ture. <sup>2</sup> Isheen ijoollee, "Zimraan, Yokshaan, Medaan, Miidiyaan, Ishbaak, Shuwa" jedhaman in deesseef. <sup>3</sup> Yokshaan immoo Sheebaa fi Dedaanin dhalche; ilmaan Dedaan, Ashuriim, Letushiim, Le'umiim; <sup>4</sup> ilmaan Miidiyaan immoo, Efaa, Efer, Henok, Abiidaa, Elda'aa turan; isaan kun hundinuu ijoollee warra Qexuuraan hortee dha.

<sup>5</sup> Abrahaam wanta qaba ture hundumaa Yisihagii in kenne. <sup>6</sup> Ijoollee saajjatoota isaatiif garuu Abrahaam fayyaatti utuu jiruu kennaa kekkenneefii, ilma isaa Yisihag irraa kaasee, gara horuutti biyya ba'a-biiftuutti isaan erge.

#### Abrahaam Du'uu Isaa

<sup>7</sup> Barri Abrahaam jiraate waggaa dhibbaa fi torbaatamii shan ture. <sup>8</sup> Abrahaam in obbaafate; ba'eessa godhee dulloomee baras quufee in du'e, gara saba isaattis in sassaabame\*. <sup>9</sup> Yisihagii fi Ishmaa'el ilmaan isaa, holqa Makfaa maasii Efron ilma Zohaar Heetichaa, isa Mamree irraa gara ba'a-biiftuutti hafu sana keessatti, isa in awwaalan. <sup>10</sup> Maasichi isa Abrahaam ijoollee Heet irraa bitee ture; Abrahaam haadha manaa isaa Saaraa biratti achitti awwaalame\*. <sup>11</sup> Abrahaam erga du'ee, Waaqayyo Yisihagin ilma Abrahaam in cebbise; Yisihagis "Be'er-Lahaayi-Ro'i" iddoo jedhamu in taa'e\*.

\*8 15:15

\*10 23:3-16

\*11 24:62

#### Sanyii Ishmaa'el

(1Sen 1:28-31)

<sup>12</sup> Hiddi dhaloota sanyii Ishmaa'el isa Aggaar xomboreen Saaraa isheen nama biyya Gibxii sun Abraamiif deesse, kanatti fufee in lakkaa'ama; <sup>13</sup> maqaan ilmaan Ishmaa'el akkuma tarree dhaloota isaaniitti, Nabaayoot ilma Ishmaa'el isa angafa, Qedaar, Adbi'el, Miibsaam, <sup>14</sup> Miishmaa, Dumaa, Maasaa, <sup>15</sup> Hadaad, Temaa, Yetuur, Na-fish, Qediimaas ture. <sup>16</sup> Ilmaan Ishmaa'el isaan kana turan; gandi isaanii fi lafti buufata isaanii maqaa isaanii kanaan in waamamu; akka gosa isaanii gurgudoota kudha lama qabu\*. <sup>17</sup> Barri Ishmaa'el jiraate waggaa dhibbaa fi roddomii torba ture; Ishmaa'el in obbaafate, gara sanyii isaattis in sassaabame. <sup>18</sup> Inni fuullee obboloota isaa hundumaa qabatee waan tureef, ijoolleen isaa lafa "Awiilaa fi Shuur" jedhaman gidduu taa'an; innis lafa yeroo gara biyya Asoritti adeeman fuullee Gibxiitti mul'atu dha.

\*16 17:20

#### Dhaloota Esaawuu fi Yaaqoob Ilmaan Yisihag

<sup>19</sup> Hiddi dhaloota sanyii Yisihag ilma Abrahaam kanatti fufee in lakkaa'ama; Abrahaam Yisihagin dhalche. <sup>20</sup> Yisihag nama waggaa afurtamaa yeroo ta'e, Ribqaa in fuudhe; isheen intala Batu'el nama Aaram isa Phaa-daan-Aaram\* sanaa ti; isheen obboleettii Laabaan nama Aaram ture. <sup>21</sup> Yisihag waa'ee haadha manaa isaa ishee dhabduu turteef Waaqayyoon kadhate; Waaqayyos wanta inni kadhate waan dhaga'eef, Ribqaan haati manaa Yisihag in ulfoofte. <sup>22</sup> Ijoolleen garaa ishee keessatti wal in dhidhiitu turan; isheenis, "Erga akkas ta'ee, kun maal anaaf godha ree?" jette; kanaa Waaqayyoon gaafachuu in dhaqxe.

<sup>23</sup> Waaqayyos isheedhaan,

"Gadameessa kee keessa saba lamatu jira;

gosoonnii lamaan si irraa dhalatanis

gargar in hiranu;

\*19 Uma 25:20 "Phaadaan-Aaram" Mesophotaamiyaa irraa gara harka binaa, lixa-biiftuutti ergama; "Aaram" booddee "Sooriyaa" jedhame.

gosa isa tokkodu isa kaan irra jabaata;

isa angafatu isa quxisuudhaaf ergama!" jedhe\*.

\*23 27:29,37; Mil 1:2-3; Rom 9:10-13

<sup>24</sup> Yeroon da'uu ishee yommuu ga'e, kunoo lakkuun gadameessa ishee keessa turan. <sup>25</sup> Inni duraa diimaa, dhagni isaa hundinuu akka uffata dabasaa qabuu rifeensa'aatu as ba'e; maqaa isaas "Esaawuu" jedhaniin. <sup>26</sup> Isa booddeedhaan immoo obboleessi isaa as ba'e; harki isaa koomee Esaawuu qabatee ture; maqaan isaas "Yaaqoob" jedhame; yeroo isaan dhalatan Yisihag nama waggaa jaatamaa ture\*.

\*26 Hos 12:4

#### Esaawuun Carraa Angafummaa Isaa Gurgurun Isaa

<sup>27</sup> Ijoolleen kunis in guddatan; Esaawuun nama akka itti adamsu beeku, nama bakkee oolu ta'e; Yaaqoob garuu nama amal-toleessa qe'ee keessa oolu ture. <sup>28</sup> Yisihag wanta inni adamsee fidu nyaachuun waan itti toluuf, Esaawuu in jaallata ture; Ribqaan garuu Yaaqoobin in jaallatte.

<sup>29</sup> Gaaf tokko utuu Yaaqoob nyaata tolchuutti jiruu, Esaawuun bakkeedhaa dhufee ol gale; isas uruuriin dha'ee ture. <sup>30</sup> Esaawuun yommuu Yaaqoobiin, "Amma uruuriin na dha'eraa, nyaata diimaa sana akkan nyaadhuuf anaaf kenni!" jedhe; kanaafis maqaan isaa "Edoom" jedhame; ["Edoom" jechuun "Diimicha" jechuu dha]. <sup>31</sup> Yaaqoob immoo, "Ati dura angafummaa kee anatti gurguri kaa!" jedheen. <sup>32</sup> Esaawuunis, "Anoo amma du'uu ga'e, angafummaan kun maal anaaf godha ree?" jedheen. <sup>33</sup> Yaaqoob immoo, "Dura anaaf kakadhu!" jedhe; innis in kakateef; akkasitti angafummaa isaa Yaaqoobitti in gurgure\*. <sup>34</sup> Yommuu Yaaqoob buddeena fi ittoo misiraa sana Esaawuuf in kenne; innis nyaatee, dhugee, ka'ees karaa isaa irra in bu'e; Esaawuun akkasitti angafummaa isaa in tuffate.

\*33 27:36; Ibr 12:16

### Yisihag Mandara Geraar Keessa Jiraachuu Isaa

**26** <sup>1</sup> Beela isa bara Abrahaam biyyichatti bu'e malee, beelli ammas biyyichatti bu'ee ture; Yisihagis gara mandara Geraar dhufee, Abiimelek mootii Filiisxiyaa bira dhaqe. <sup>2</sup> Waaqayyo yommuu Yisihagitti mul'atee, "Biyya ani sitti himu keessa taa'i malee, biyya Gibxiitti gad hin bu'in! <sup>3</sup> Biyya kanatti galaa ta'ii jiraadhu! Ani sii wajjin nan ta'a, sin eebbisas; anoo biyya kana hundumaa siif, sanyii keetiifis nan kenna; waanan kakuudhaan Abrahaam abbaa keef dhaabe nan jabeessa\*. <sup>4</sup> Sanyii kee akka urjoota waaqaa nan baay'isa, lafa kana hundumaas sanyii keetiif nan kenna; sabni lafa irraa hundinuus sanyii keetiin in eebbifamu\*; <sup>5</sup> Abrahaam dubbii koo waan dhaga'eef, ajaja koo, abboommii koo, seerrata koo, seera koos waan eegeef, ani kana siif nan jabeessa" jedhe.

\*3 12:7; 22:16-18

\*4 12:2-3; 15:5

<sup>6</sup> Akkasitti Yisihag Geraar keessa in jiraate. <sup>7</sup> Namoonni iddoo sanaa waa'ee haadha manaa isaatii yommuu isa gaafatan, "Isheen obboleettii koo ti" jedhe; isheen ija namaatti waan toltuuf, namoonni iddoo sanaa Ribqaaf jedhanii ana in ajjeesu jedhee yaade; kanaaf, "Isheen haadha manaa koo ti" jechuu in sodaate\*. <sup>8</sup> Erga inni guyyaa baay'ee achi turees, gaaf tokko Abiimelek mootiin Filiisxiyaa karaa saaqaa manaa gad ilaale; Yisihag kunoo, Ribqaa haadha manaa isaatti utuu rigatuu arge. <sup>9</sup> Innis Yisihagin waamsee, "Kunoo, isheenoo haadha manaa keeti! Attamitti, 'Isheen obboleettii koo ti' jette ree?" jedhee isa gaafate; Yisihagis deebisee, "Sababii isheef akkan hin duuneef kana nan jedhe" jedhe. <sup>10</sup> Abiimelek, "Wanti ati nu irratti hojjette kun maali? Namoota keessaa tokko haadha manaa kee wajjin ciisuuf hamma xinnootti hafe; kanaanis yakka mataa keenya irratti in fidda turte" jedhe. <sup>11</sup> Kana irratti Abiimelek abboommii baasee, "Eenyu illee namicha kana, haadha manaa isaas tuqee yoo argame, tokkichumaan haa ajjeefamu!" jedhee namoota hundumaa akkeekkachiise.

\*7 12:12-13; 20:2

<sup>12</sup> Yisihag biyya sana midhaan facaasee, wagguma sana keessa dachaa dhibba in galfate; Waaqayyos isa in eebbise; <sup>13</sup> inni hamma baay'ee nama guddaa ta'utti, ittuma guddachaa adeeme. <sup>14</sup> Sababii inni hojjetoota baay'ee, bushaayee, saawwanis qabuuf, warri Filiisxiyaa isatti hinaafan. <sup>15</sup> Kanaaf isaan boolla isa Abrahaam abbaan isaa utuma jiruu hojjetooinni isaa qotanii bishaan baasanii turan hundumaa dunchanii, biyyoo itti guutan. <sup>16</sup> Abiimelekis Yisihagtiin, "Ati nu caalaa baay'ee jabaatteffa, nu gidduudhaa adeemi!" jedhe. <sup>17</sup> Yisihag kana irratti achii adeemee, godoo isaa dachaa Geraar keessa dhaabbatee, achi in taa'ee.

<sup>18</sup> Yisihagis boolla bishaanii isa hojjetooinni bara Abrahaam abbaa isaa qotanii, warri Filiisxiyaa immoo erga Abrahaam du'e duuchan, deebisee qochisiise; maqaa dur abbaan isaa itti moggaasee tures in deebisee. <sup>19</sup> Hojjetooinni Yisihagis dachaa sana keessa qotanii burqituu bishaanii achitti argatan. <sup>20</sup> Tiksooinni warra Geraar, "Bishaan kun kan keenya" jedhanii, tiksoota Yisihagitti qocolloo kaasan; sababii isaan bishaanicha isatti falmaniif, Yisihag maqaa boolla bishaanichaa "Esceq" jedhee moggaase; ["Esceq" jechuun "Palmaa" jechuu dha]. <sup>21</sup> Kana booddees hojjetooinni isaa boolla bishaanii kan biraa in qotan; isa irrattis immoo warri Geraar qocolloo in kaasan; Yisihagis bishaanicha "Sixinaa" jedhee moggaase; ["Sixinaa" jechuun "Hamajajiti" jechuu dha]. <sup>22</sup> Yommuu Yisihag achii adeeme, boolla bishaanii kan biraa qochisiise, isa irratti garuu namni qocolloo hin kaafne; kana irratti inni, "Amma Waaqayyo iddoo bal'aa nuuf kenneera, nuyis biyyicha keessatti in baay'anna" jedhee maqaa boollichaa Rehobotitti moggaase; ["Rehobot" jechuun "Bal'ina" jechuu dha].

### Yisihagii fi Abiimelek Bersheebaatti Waliif Kakachuu Isaanii

<sup>23</sup> Kana booddee Yisihag iddoo sanaa ka'ee, mandara Bersheebaatti ol ba'ee; <sup>24</sup> Waaqayyo gaafuma sana halkan isatti mul'atee, "Ani Waaqayyo isa kan abbaa kee Abrahaam; ani sii wajjinan jira, ati immoo hin sodaatin!

Garbicha koo Abrahaamiif jedhee sin eebbisa, sanyii kees nan baay'isa!" jedhe\*. <sup>25</sup> Yisihagis achitti iddoo aarsaa ijaaree, maqaa Waaqayyoo in waammate; godoo isaa achi dhaabbatee, hojjetooinni isaas boolla bishaanii in qotan\*.

\*24 12:2

\*25 12:8

<sup>26</sup> Gaaf tokko Abiimelek, Ahuzaat gorsituu isaa, Fikool abbaa duulaa isaa wajjin mandara Geraarii ba'ee Yisihag bira in dhufe\*. <sup>27</sup> Yisihag isaanin, "Ana jibbitanii of gidduudhaa erga na baafanii, maaliif na bira dhufan?" jedhe. <sup>28</sup> Isaan immoo deebisanii, "Waaqayyo sii wajjin akka jiru ba'eesa" goonee argincerra; kanaaf waliif kakachuudhaan walii galtee dhaabuu in yaadne; <sup>29</sup> ati amma Waaqayyoon eebbifamteetta! Akkuma nuyi utuu si hin tuqin, gaarii malees homaa utuu si irratti hin hojjetin nagaadhaan gad si dhiifne, atis hamaa nu irratti hin hojjetin!" jedhan. <sup>30</sup> Yisihag nyaata isaaniiif qophaa'e in dhi'eessisee; isaanis in nyaatan, in dhuganis. <sup>31</sup> Borumtaas bariidhaan ka'ani erga waliif kakatanii booddee, Yisihag isaan geggeesse; isaanis nagaadhaan isa biraa ka'ani in adeeman.

\*26 21:22

<sup>32</sup> Gaafuma sana hojjetooinni Yisihag dhufanii, waa'ee boolla bishaanii isaan qotanii isatti himanii, "Nuyi bishaan arganneerra" jedhan. <sup>33</sup> Innis boolla bishaanichaa "Sheebaa" jedhee moggaase; ["Sheebaa" jechuun "Kakaa" jechuu dha]; maqaan mandara sanaas sababii kanaaf hamma har'aatti "Bersheebaa" jedhamee beekame.

### Esaawuun Durba Warra Heet Fuudhuu Isaa

<sup>34</sup> Esaawuun waggaa afurtama erga jiraatee, Yodii intala Berii nama gosa Heet akkasumas Basmaat intala Eloon nama gosa Heet in fuudhe. <sup>35</sup> Isaanis Yisihagii fi Ribqaa garaa guban\*.

\*34-35 24:3

### Yaaqoob Eebba Obboleessa Isaa Isa Angafaa Ofii Fudhachuu Isaa

**27** <sup>1</sup> Yisihag dulloomee iji isaas bararrissee yeroo arguu dhabetti, Esaawuun ilma isaa isa angafa

waamee, "Yaa ilma ko!" jedheen; innis deebiseefi, "Kunoo asan jira!" jedhe. <sup>2</sup> Abbaan isaas, "Kunoo, ani amma dulloomeera, guyyaa du'a kootiis hin beeku; <sup>3</sup> ammas mi'a kee, mann'ee xiyya keetii, iddaa kees fudhadhuu gara bakkeetti ba'i, bushaayee bakkees anaaf adamsi\*! <sup>4</sup> Nyaaata dham jedhu sanyii isa ani jaalladhu qopheessiti, ani utuun hin du'in nyaadhee, garaan koo akka si eebbisutti anaaf dhi'eessii!" jedheen.

\*3 25:28

<sup>5</sup> Esaawuunis adamsee bushaayee bakkee fiduudhaaf in dhaqe; yeroo Yisihag ilma isaa Esaawuu wajjin kana dubbatu immoo, Ribqaan in dhaggeeffatti turte. <sup>6</sup> Kanaaf Ribqaan ilma ishee Yaaqoobiin, "Abbaan kee obboleessa kee Esaawuutti utuu dubbatuu ani dhaga'eera; <sup>7</sup> inni, 'Bushaayee bakkee adamsii anaaf fidi, anis nyaadhee utuun hin du'in Waaqayyo duratti akkan si eebbisuuf, nyaata dham jedhu anaaf qopheessii!' ittiin jedheera. <sup>8</sup> Ammas yaa ilma ko, dubbii ani sitti himu kana keessatti waanan si abboomu dhaga'ii! <sup>9</sup> Amma gara karra bushaayee dhaqii, achiis ilmoolee reettii babba'eeyyii lama gara kootti fidi! Anis isaan qalee nyaata dham jedhu, sanyii isa inni jaallatu, abbaa keetiif nan qopheessa; <sup>10</sup> atis akka inni nyaatee utuu hin du'in dura si eebbisutti, abbaa keetiif in dhi'eessita" jette.

<sup>11</sup> Yaaqoob garuu deebisee Ribqaa haadha isaatiin, "Kunoo, obboleessi koo Esaawuun dhagni isaa rifeensa'aa dha, dhagni koo immoo mucucaataa dha"; <sup>12</sup> tarii abbaan koo qaqqabee yoo na ilaale, waanan isatti ga'ise nan fakkaa-dha; kanaanis eebba utuu hin ta'in, abaarsa of irratti nan fida" jedhe. <sup>13</sup> Haati isaas deebifte, "Yaa ilma ko, abaarsi kee anaaf haa ta'u! Waanan siin jedhu duwwaa dhaga'iitii, dhaqii isa ani siin jedhe sana anatti fidi!" jetteen. <sup>14</sup> Innis dhaqee ilmoolee sana fundhee, gara haadha isaatti isaan fide; haati isaa immoo nyaata dham jedhu sanyii isa abbaan isaa jaallatu in qopheessite; <sup>15</sup> uffanni Esaawuu inni caalu haadha isaa bira mana ture; Ribqaan haati isaas uffata ilma ishee isa angafaa sana fuutee, Yaaqoob ilma ishee isa quxisuutti in uffifte; <sup>16</sup> gogaa ilmoolee reettii sanas

harka isaa fi morma isaa isa mucucaa-taatti uffifte; <sup>17</sup>nyaata dham jedhaa, buddeena isa qopheessites harka Yaaqoob ilma isheetti in kennite.  
\*11 25:25

<sup>18</sup>Yaaqoob lafa abbaan isaa turetti ol lixee, "Abbayye ko" jedheen; innis deebisee, "Kunoo, ani asan jira, eenyu ati, yaa ilma ko?" jedhe. <sup>19</sup>Yaaqoob immoo abbaa isaatiin, "Ani Esaawuu ilma kee isa angafa; ani akka ati jette godheeraa, ati ol jedhii taa'i, garaan kee akka na eebbisuttis isan adamsee fide nyaadhu!" jedhe\*. <sup>20</sup>Yisihag garuu ilma isaatiin, "Attamitti akkas daftee argatte, ilma ko?" jedhe; innis deebisee, "Kana Waaqayyo kee gooftichatu ija kootti qabe" jedheen. <sup>21</sup>Yisihag yommuu Yaaqoobiin, "Ani si qaqqabee, dhuguma ilma koo Esaawuu ta'uu kee fi hin taanee kee akkan ilaalutti, as dhi'aadhu!" jedhe. <sup>22</sup>Yaaqoobis gara Yisihag abbaa isaatiin dhi'aate; innis isa qaqqabee ilaalee, "Sagaleen isaa sagalee Yaaqoob, harki isaa garuu harka Esaawuu ti!" jedhe. <sup>23</sup>Harki isaa rifeensa'aa akka harka obboleessa isaa Esaawuu waan tureef, abbaan isaa isa baruu hin dandeenye, kanaafis isa eebbisuuf jedhe. <sup>24</sup>Abbaan isaa, "Ati dhuguma ilma koo Esaawuu dhaa?" jedhe; inni immoo deebisee, "Eyyee ana" jedhe. <sup>25</sup>Yommuu inni immoo, "Yaa ilma ko, isa ati adamsitee fidde nyaadhee, garaan koo akka si eebbisuuf, as anaaf dhi'essii kaa!" jedhe; Yaaqoobis gara isaatti in dhi'esse, innis in nyaate; daadhii waynii immoo in fideef, innis in dhuge.  
\*19 Lew 19:14

<sup>26</sup>Kana booddee Yisihag abbaan isaa, "As anatti dhi'aadhuu, na dhungadhu ilma ko!" jedhe. <sup>27</sup>Innis itti dhi'aatee abbaa isaa in dhungate; abbaan isaas foolii wayyaa isaa in suufe, achumaanis isa eebbise,

"Ilaa, fooliin ilma koo, akka foolii maasii Waaqayyo eebbisee ti!"

<sup>28</sup>Waaqayyo waaqa irraa fixeensa, laficha irraas cooma, gobbina ija midhaanii fi waynii siif haa kennu!

<sup>29</sup>Sahni baay'een siif haa hojjetan, gosoonni lafa irraas siif haa qoomma'an!

Obbilootea kee irratti abboomaa ta'i,

ilmaan haadha keetiis siif haa qoomma'an!

Namni si abaaru haa abaaramu, namni si eebbisu immoo haa eebbifamu!" jedhe\*.

\*28-29 Ibr 11:20

\*29 12:3; 25:23

### Esaawuun Dhufee Yisihagin Eebha Kadhachuu Isaa

<sup>30</sup>Yisihag akkuma Yaaqoobin eebbisee fixeex, Yaaqoobis fuula Yisihag abbaa isaa duraa gad ba'een, Esaawuu obboleessi isaa adamoodhaa dhufec ol gale. <sup>31</sup>Innis immoo nyaata dham jedhu qopheessee abbaa isaatiif in fide; abbaa isaatiinis, "Abbayye ko, ka'ii! Garaan kee akka na eebbisuttis isa ani ilmi kee adamsee fide nyaadhu!" jedhe. <sup>32</sup>Yisihag abbaan isaa immoo, "Eenyu ati?" jedhe; innis deebiseef, "Ana Esaawuu ilma kee isa angafa" jedhe. <sup>33</sup>Yommuu Yisihag na'ee guddaa hollatee, "Yoos immoo inni bushaayee bakkee adamsee gara kootti fide sun eenyu ture ree? Anoo hunduma isaa nyaadhee, utuu ati hin dhufin dura isa eebbiseera; eyyee, inni eebbifamaa in-ta'a!" jedhe.

<sup>34</sup>Esaawuun waan abbaan isaa dubbate erga dhaga'ee, dubbiin isaa itti hammaannaan sagalee isaa guddisee in iyye; abbaa isaatiinis, "Abbayye ko, 'Anas eebbisi!' " jedhe\*.

<sup>35</sup>Inni garuu, "Obboleessi kee haxxummaadhaan dhufee, eebba kee fudhatee in sokke" jedhe.

<sup>36</sup>Esaawuunis, "Akkuma iyyuu maqaan isaa Yaaqoob jedhame mitii ree? Inni kanaan si'a lammaffaa haxxummaadhaan qooda koo fudhachun isaa ti! Dura angafummaa koo ana irraa fudhate, amma immoo kunoo, eebba koo ana irraa fudhate" jedhe; kana booddee immoo abbaa isaatiin, "Ati eebba tokko illee anaaf hin hambifnee?" jedhe\*.

<sup>37</sup>Yisihag immoo deebisee Esaawuudhaan, "Kunoo, ani si irratti abboomaa isa godheera; obbilooni isaa isaaf akka hojjetaniif kenneeraaf, midhaanii fi wayniis isa argachiseera; egaa siif immoo maal godhu, yaa ilma ko?" jedhe.

### Yaaqooh Intala Laabaan Akka Fuudhuuf Ergamuu Isaa

**28** <sup>1</sup>Yisihagis Yaaqoobin waamee, eebbisee, isa abboomee, "Durboota warra Kana'aan keessaa hin fuudhin!" <sup>2</sup>Ka'i gara biyya Phaadaan-Aaram mana Batu'el abbaa haadha keetii dhaqi! Achii immoo intaloota Laabaan obboleessa haadha keetii keessaa tokko fuudhi! <sup>3</sup>Waaqayyo inni hundumaa danda'u si haa eebbisu, sanyii siif haa kennu si haa baay'isus! Ati saba guddaa in taata\*; <sup>4</sup>inni eebba Abrahaamin eebbise siif, si booddees sanyii keetiif haa kennu! Biyya ati galaa taatee amma keessa jirtu, isa inni ofii isaatiif Abrahaamiif kenne kana, akka ati qabattu haa godhu!" jedhe\*. <sup>5</sup>Yisihagis akkasitti Yaaqoobin achi erge; Yaaqoobis gara biyya Phaadaan-Aaram, mana Laabaan ilma Batu'el nama biyya Aaram dhaqe; Laabaan obboleessa Ribqaa ishee Yaaqoobii fi Esaawuun deesse ture.

\*1 24:3

\*2 22:23; 24:4,29

\*3 12:2

\*4 12:7; 17:4-8

### Esaawuun Ammas Niitii Fuudhuu Isaa

<sup>6</sup>Yisihag amma immoo Yaaqoobin eebbisee, eebba isaa keessattis, "Ati durboota warra Kana'aan keessaa niitii hin fuudhin!" jedhe abboomee, biyya Phaadaan-Aaram dhaqe achi akka fuudhuuf isa erge; Esaawuunis kana yaadaan in qabc; <sup>7</sup>akkasumas Yaaqoob abbaa isaatiif fi haadha isaatiif abboomee, Phaadaan-Aaram dhaquu isaa in hubate; <sup>8</sup>durboonni warra Kana'aan Yisihag abbaa isaa duratti akka hin jaallatamiis in erge. <sup>9</sup>Kana booddees Esaawuun gara Ishmaa'el ilma Abrahaam dhaqqe, intala isaa ishee "Mahilaat" jedhamtu obboleettii Nabaayoot, dubartoota dur qabu irratti dabalee in fuudhe\*.

\*9 25:13; 26:34

### Waaqayyo Abjuutti Yaaqoohlitti Dubbachuu Isaa

<sup>10</sup>Yommuu Yaaqoob Bersheebaa-dhaa ba'ee gara Kaaraanitti adeeme. <sup>11</sup>Inni iddoo tokko ga'ce aduun linaan achi bule; dhagoota iddoo sana

<sup>38</sup>Esaawuun immoo kana irratti abbaa isaatiin, "Yaa abbaa ko, ati eebba tokkicha duwwaa qabdaa? Anas immoo eebbisi malee, yaa abbaa ko!" jedhe; Esaawuunis sagalee isaa ol fudhatee in boo'e\*.

\*34 Ibr 12:17

\*36 25:26,29-34

\*38 Ibr 12:17

\*39

Yommuu Yisihag abbaan isaa, "Kunoo,

lafti jireenya keetii iddoo cooma lafaa irraa fagaate, ol gubbaadhaas

fixeensa waaqa irraattii kan fagaate in ta'a.

Ati billaa keetiin in jiraatta; obboleessa keetiifis in hojjetta;

garuu yeroo diddec jalaa sosochootutti

waanjoos isaa boquu kee irraa in buufta" jedheen\*.

\*40 2Mot 8:20

<sup>41</sup>Esaawuun sababii eebba abbaan isaa ittiin isa eebbiseef jedhe, Yaaqoobitti haaloo qabate; Esaawuun gara isaatti yaadde, "Yeroon itti abbaa koottiif gaddan dhi'aateera; yommuu ani Yaaqoobin obboleessa koo nan ajjeesa" jedhee dubbate. <sup>42</sup>Dubbiin Esaawuu ilma ishee isa angafaa Ribqaaatti yommuu himames, Yaaqoob ilma ishee isa quxisuutti ergitee waamsiftee, "Kunoo Esaawuun obboleessi kee si ajjeesee garaa ciibsachuuf jedha; <sup>43</sup>kanaaf yaa ilma ko, amma waanan sitti himu dhaga'ii! Ka'ii, Laabaan obboleessa koo isa Kaaraan jiru biratti baqadhu!" <sup>44</sup>Aariin obboleessa kee in ni boba'aan hamma irraa gallutti, takka isa bira taa'ii! <sup>45</sup>Qarri dheekkamsa isaa si irraa deebi'ee, waan ati isa goote hamma inni irraanfatu achi tui! Isa booddee ani ergee, achii sin fihisiisa; kanaa achi ani maaliifan guyyaa tokkotti isin lachuu dhaba ree?" jetteen.

\*43 24:29

<sup>46</sup>Kana booddee Ribqaan Yisihagiin, "Sababii durboota Heet kanaaf, ani jireenya koo nan jibbe; Yaaqoobis immoo durboota Heet sanyii durboota biyya kanaa keessaa niitii yoo fuudhe, jireenya maal anaaf godha ree?" jette\*.

\*46 24:3; 28:1

jiran keessaa tokko fuudhee, mataa isaa jala kaa'atee iddoodhuma sana ciise. <sup>12</sup>Inni achitti abjuu abju'atee, yaabbannoo hundeen isaa lafa dhaabate, fiixeen isaa bantii waaqaa bira ga'u tokko in arge; kunoo, ergamoonni Waaqayyoo isa irra ol in ba'u, gadiis in bu'u turan\*. <sup>13</sup>Waaqayyoo immoo isa gararraa <sup>14</sup>dhaabatce, "Ani Waaqayyoo gooftaa isa kan Abrahaam abbaa kee tii, Waaqayyoo isa kan Yisihaa; lafa ati irra ciiftu kanas siif, sanyii keetiifis nan kenna\*"; <sup>14</sup>sanyiin kees akka biyyoo lafaa in ta'a; gara lixa-biiftuutti, ba'a-biiftuutti, harka bitaatti, harka mirgaattis in bal'ifata; qomoon biyya lafaa irraas hundinuu sababii keetiif, sababii sanyii keetiifis in eebbifamu\*. <sup>15</sup>Kunoo, ani sii wajjinan jira, iddoo ati dhaqxu hundumaatti sin eega; biyya kanatti sin deebisa, waan ani sitti dubbadhe siifan raawwadha malee, si hin gatu!" jedhe.

\*12 Yoh 1:51

\*13 12:7

\*14 12:2-3; 13:14-15; 22:18

<sup>16</sup>Achumaanis Yaaqoob hirribaa dammaqee, "Waaqayyoo dhuguma iddoo kana jira! Ani garuu kana hin beekne" jedhe. <sup>17</sup>Innis sodaatee, "Iddoo kun attam sodaachisaa dha! Mana Waaqayyoo malee, homtuu as hin jiru, kun balbala bantii waaqaa ti!" jedhe\*.

\*17 Bau 3:5

<sup>18</sup>Yaaqoob ganama obboroodhaan ka'ee, dhagicha mataa isaa jala kaa'atee ture sana fuudhee, utubaa seenaa godhee ol qajeelchee dhaabe, dhadhaa ejersaa isa irratti dhangalaasee in dibe. <sup>19</sup>Yaaqoobis maqaa iddoo sanaa "Bet'el" jedhee moggaase; duraan garuu maqaan mandara sanaa "Luz" jedhama ture\*; ["Bet'el" jechuun "Mana Waaqayyoo" jechuu dha]. <sup>20</sup>Yaaqoob wareega warcege, "Waaqayyoo anaa wajjin ta'ee, karaa ani irra deemu kana irratti ana yoo eega, buddcena ani nyaadhu, uffata ani uffadhus yoo anaaf kenne, <sup>21</sup>nagaattis mana abbaa kootti yoon deebi'e, Waaqayyoo inni kun, anaaf Waaqayyoo, gooftaas in ta'a; <sup>22</sup>dhagaan inni ani utubaa seenaa godhee dhaabe kunis, iddoo mana Waaqayyoo in ta'a; yaa Waaqayyoo, wanta ati anaaf kennitu

hundumaa keessaas kudhan keessaa tokko siifan baasa" jedhe.

\*18-19 35:14-15

### Yaaqoob Mana Laabaan Ga'uu Isaa

**29** <sup>1</sup>Yaaqoob karaa isaa itti fufee, gara biyya warra ba'a-biiftuu ga'e; <sup>2</sup>achitti hakkece keessatti boolla bishaanii tokko arge; bushaayeen bishaan boolla sana keessaa budduqfamu waan dhuganiif, kunoo, karri sadii bukkee boollichaa in ciciisu turan; dhagaan guddaan tokkos afaan boollichaa irra ture. <sup>3</sup>Yeroo karri hundinuu achitti dacha'an, tiksooni dhagicha afaan boollichaa irraa garagalchani bushaayee in obaasu, booddees dhagicha iddoo isaatti deebisanii afaan boollichaa irra in kaa'u turan.

<sup>4</sup>Yaaqoob tiksoota sanaan, "Obbo-loota ko, isin warra eessaa ti?" jedhe; isaan immoo, "Nuyi warra Kaaraan" jedhan. <sup>5</sup>Inni itti dabalee, "Laabaan ilma Naahor beektuu?" jedhe; isaan immoo, "Nuyi isa in beekna" jedhaniin. <sup>6</sup>Innis, "Qe'een isaa nagaa dhaa?" jedhe; isaanis, "Nagaa dha, kunoo, Raahel intalli isaa iyyuu, bushaayee fiddee dhufuutti jirti" jedhaniin. <sup>7</sup>Innis, "Kunoo, amma iyyuu guyyaa dha, yeroo itti horiin walitti qabamanis miti; bushaayee bishaan obaasaatii dhaqaa dheechisaa!" jedhe. <sup>8</sup>Isaan immoo, "Hamma karri hundinuu walitti qabamanii, dhagichis afaan boollichaa irraa garagalfamutti, nuyi kana gochuu hin dandeenyu; isa booddee bushaayee bishaan in ohaafna" jedhan.

<sup>9</sup>Utuu inni isaanii wajjin haasa'aa jiruus, Raahel tiksituu waan turteef, bushaayee abbaa isheetii fiddee dhufte; <sup>10</sup>Yaaqoobis Raahelin intala Laabaan obboleessa haadha isaatii, bushaayee Laabaanis yommuu arge, itti dhi'aatee dhagicha afaan boollichaa irraa garagalchee, bushaayee eessuma isaatii sana bishaan obaase; <sup>11</sup>Yaaqoob yommuu Raahelin dhudhungate, gammachuu irraa kan ka'es in boo'e. <sup>12</sup>Yaaqoob aantii abbaa ishee ilma Ribqaas akka ta'e Raahelitti in hime; isheen is fiigdee dhaqxee abbaa isheetti himte.

<sup>13</sup>Laabaan oduu Yaaqoob ilma obboleettii isaatii yeroo dhaga'e, isa simudhaaf gara isaatti fiigee, morma isaatti marmee, dhudhungate; gara mana isaattis isa in geesse; Yaaqoobis wanta ta'e hundumaa itti in hime. <sup>14</sup>Laabaan immoo, "Ati dhuguma foon koo ti, dhiiga koo tis!" ittiin jedhe; Yaaqoobis ji'a tokkoof akkasumatti isa bira ture.

### Yaaqoob Raaheliif Jedhee Si'a Lama Deebi'ee Laabaaniif Hojjechuu Isaa

<sup>15</sup>Laabaan kana booddee Yaaqoobiin, "Ati sababii aantii koo taateef tola anaaf hojjettaa ree? Gatiin dadhabbi koo maal ta'uutu irra jira? Anatti hibat!" jedhe. <sup>16</sup>Laabaan durboota lama qaba ture; maqaan ishee guddoo Liyaa, maqaan ishee xinnoo immoo Raahel ture. <sup>17</sup>Liyaan nama ija lasii turte; Raahel garuu dhaabbii tolti, ija namaattis in miidhagdi turte. <sup>18</sup>Yaaqoob waan Raahelin jaallateef, Laabaaniin, "Raahel intala kee ishee quxisuuf, ani waggaa torba siif nan hojjejha" jedhe. <sup>19</sup>Laabaan deebisee, "Ani nama biraatii kennuu koo irra, ishee siif kennuu in wayya; kanaaf ana bira turi!" jedheen. <sup>20</sup>Yaaqoob akkasitti Raaheliif jedhee, waggaa torba in hojjetee; inni waan ishee jaallateef, waggoonni kun guyyoota muraasa isatti fakkaatan.

<sup>21</sup>Yaaqoob kana booddees Laabaaniin, "Egaa yeroon dhaabaa koo waan raawwatameef, ani ishee bira akkan ga'uuf kaadhima koo anaaf kenni!" jedhe. <sup>22</sup>Kana irratti Laabaan namoota iddoo sanaa hundumaa walitti qabee oldha in godhe. <sup>23</sup>Galgala garuu intala isaa Liyaa fuudhee Yaaqoobitti geesse; innis ishee bira dhaqe. <sup>24</sup>Laabaan xombole'e isaa Ziifaa, xombole'e akka taatufitti, intala isaa Liyaadhaaf in kenne. <sup>25</sup>Yeroo bari'es kunoo, isheen Liyaa ta'uun ishee in baram; Yaaqoob yommuu Laabaaniin, "Wanti ati ana irratti hojjetee kun maali? Ani Raaheliif jedhee siif hin hojjennee? Yoos ati maaliif haxxummaa ana irratti hojjetee ree?" jedhe. <sup>26</sup>Laabaan immoo deebi'ee, "Biyya keenyatti ishee angafa

dura ishee quxisuu hin kennan; <sup>27</sup>ishee kanaaf torban misirrummaa raawwadhu, yommuu ishee kaanis siif in kennina; ati garuu deebitee waggaa torba anaaf in hojjetta!" jedhe. <sup>28</sup>Yaaqoobis akka inni jedhe in godhe; torban misirrummaa ishees in raawwate; Laabaan immoo yeroo sanatti intala isaa Raahelin isatti in heerumsiise. <sup>29</sup>Laabaan xombole'e isaa Bilhaa, intala isaa Raaheliif xombole'e akka taatuf in kenneef. <sup>30</sup>Yaaqoob, Raahel biras in dhaqe; inni Liyaa caalaatti Raahelin in jaallate; kana booddees waggaa torba dabalee Laabaaniif in hojjetee\*.

\*30 Lew 18:18

### Ijoolllee Yaaqoobiif Dhalatan

<sup>31</sup>Liyaan akka hin leelifamin Waaqayyoo yommuu arge, dhala godhachuu ishee in dandecessise; Raahel garuu dhabduu turte\*. <sup>32</sup>Liyaan ulfooftee, ilma in deesse; isheen, "Waaqayyoo gad deebi'uu koo waan ilaaleef, amma dhuguma abbaan manaa koo ana in jaallata" jettee, maqaa isaa Ruubenitti <sup>33</sup>in moggaafte. <sup>34</sup>Ammas ulfooftee, ilma deessee, "Waaqayyoo akka ani hin leelifamin dhaga'ee, ilma isa kanas immoo anaaf kenne" jettee, maqaa isaa Shimi'oonitti <sup>35</sup>in moggaafte. <sup>36</sup>Ammas ulfooftee, ilma deesse; isheen, "Amma ilmaan sadii waanan isaaf godhadheef, abbaan manaa koo alana anatti in maxxana!" jettee; kanaafis maqaa isaa "Lewwii" jette in moggaafte. <sup>37</sup>Ammas ulfooftee, ilma deesse; isheen, "Alana Waaqayyoon nan jajadha!" jettee; kanaafis maqaa isaa "Yihudaa" jettee moggaafte; ["Yihudaa" jechuun "Galataa" jechuu dha]; kana booddees da'uu in dhaabde.

\*31 25:21-22

### Raahel Dhala Dhabdee Guddifachuu Ishee

**30** <sup>1</sup>Raahel offii isheetti Yaaqoobiif ijoolllee akka hin godhatin argitee, obboleettii isheetti in hinaafte; Yaaqoobiin immoo, "Ijoolllee anaaf kenni, kanaa achi nan du'a!" jette. <sup>2</sup>Yaaqoob yommuu Raahelitti aaree boba'ee, "Anatu iddoo Waaqayyoo isa

\*Uma 29:32 "Ruuben" jechuun "Ilma nan arge" jechuu dha.

\*Uma 29:33 "Shimi'oon" jechuun "Anaaf dhaga'e" jechuu dha.

\*Uma 29:34 "Lewwii" jechuun "Walitti maxxansuu" jechuu dha.

\*14Uma 28:13 "Isa gararraa" kaan "Isa bukkee" jedhu.

dhala si dhowwatee bu'ee ree?" jedhe\*. <sup>3</sup>Raahel kana irratti Yaaqoobiin, "Bilhaa xomboreen koo kunoo ti! Isheen iddoo koo taatee anaaf deessee, ani immoo nama maqaa koo kaasu ishee irraa akkan argadhutti, ishee bira dhaqi!" jette\*, <sup>4</sup>Bilhaa xomboree ishee akka haadha manaatti Yaaqoobiif in kennite; innis ishee bira ga'e. <sup>5</sup>Bilhaanis ulfooftee Yaaqoobiif ilma deesse. <sup>6</sup>Raahelis, "Waaqayyo dhugaa anaaf baaseera, sagalee himata koo dhaga'ee, ilma anaaf kenneera" jette; kanaafis maqaa isaa Daanitti<sup>18</sup> in moggaafte. <sup>7</sup>Bilhaa xomboreen Raahel ammas ulfooftee, Yaaqoobiif lammaffaa ilma deesse. <sup>8</sup>Raahel kana irratti, "Ani jabeessee obboleettii koo wal'aansoo qabee, ishees harka nan caale" jettee, maqaa isaa Niftaalomitti<sup>19</sup> in moggaafte.

\*2 Far 127:3

\*3 16:2

#### Liyaan Ijoollee Guddifattee, Ofiis Dabaltee Da'uu Ishee

<sup>9</sup>Liyaan garaan ishee akka dhaabate yommuu argite, Zilfaa xomboree ishee futee, akka haadha manaatti Yaaqoobiif in kennite. <sup>10</sup>Zilfaan xomboreen Liyaas Yaaqoobiif ilma deesse. <sup>11</sup>Liyaanis, "Maal ayyaanni akkasii!" jettee, maqaa isaa Gaaditti<sup>20</sup> moggaafte. <sup>12</sup>Zilfaa xomboreen Liyaas dabaltee Yaaqoobiif ilma in deesse. <sup>13</sup>Liyaanis, "Attam nan gammade! Dubartoonnis 'Baga gammade!' naan jedhu" jettee, maqaa isaa Asheeritti<sup>21</sup> in moggaafte.

<sup>14</sup>Yeroo qamadiin itti haamamutti Ruuben gaaf tokko bakkeetti ba'ee, ija mukaa "Hawwa jaalalaa kaasa" jedhamee beekame argatee, Liyaas haadha isaaf in geesse; Raahelis Liyaadhaan, "Ija mukaa ilmi kee fide sana irraa mee anaaf kenni!" jette. <sup>15</sup>Liyaanis ishedhaan, "Inni ati abbaa manaa koo ana irraa fudhate sitti xinnaannaan, ija mukaa ilmi koo fide sana immoo fudhachuu kajeeltee?" jette; Raahel immoo,

"Egaa qooda ija mukaa isa anaaf kenni-kanni kanaa Yaaqoob edana si bira haa bulu!" jette. <sup>16</sup>Galgala sana Yaaqoob lafa maasiitii utuu galuu, Liyaan gad itti haatee, "Ani ija mukaa ilmi koo fideen dugda si hitadheera; kanaaf ana bira dhufuun siif ta'a!" jette; Yaaqoobis halkan sana ishee bira in bule. <sup>17</sup>Waaqayyo immoo Liyaadhaaf in dhaga'e; isheen is ulfooftee Yaaqoobiif ilma shanaffaa deesse. <sup>18</sup>Liyaan, "Ani xomboree koo abbaa manaa koof kenninaan, Waaqayyo gatii koo anaaf kenne" jettee, maqaa isaa Yisaakoritti<sup>22</sup> moggaafte. <sup>19</sup>Liyaan ammas ulfooftee Yaaqoobiif ilma ja'afaa deesse, <sup>20</sup>"Waaqayyo kenaa gaarii anaaf kenneera, egaa ani ilma ja'a abbaa manaa koof waanan da'eef, inni si'achi ulfina anaaf in kenna!" jette; maqaa mucichaa immoo Zebuloonitti<sup>23</sup> moggaafte. <sup>21</sup>Isheen kana booddee durba deessee, maqaa ishee "Dhi-nee" jettee moggaafte.

#### Raahelis Gara Booddeetti Dhala Argachuu Ishee

<sup>22</sup>Waaqayyos Raahelin yaadatee, isheedhaaf dhaga'ee, dhala godhachuu ishee in dandeessise\*. <sup>23</sup>Isheen ulfooftee ilma deesse, "Waaqayyo, wanta ani ittiin arrabsamaa ture ana irraa fudhe" jette\*. <sup>24</sup>Isheen, "Waaqayyo ilma kan biraa anaaf haa dabalul!" jechuudhaan, maqaa isaa Yoseef<sup>24</sup> jettee in moggaafte\*.

\*22 1Sam 1:19-20

\*23 Isa 4:1; Luq 1:25

\*24 35:17-18

#### Yaaqoob Horii Horuu Isaa

<sup>25</sup>Raahel erga Yoseefin deessee, Yaaqoob immoo Laabaaniin, "Gara iddoo taa'umsa koo, gara biyya koos akkan dhaquuf gad na dhiisi!" <sup>26</sup>Ani hojii attamii akkan siif hojjedhe ati iyyuu beekta; ammas ani nan adeemaa-tii dubartoota koo fi ijoollee koo warra ani isaaniif jedhee siif hojjechaa ture anaaf kenni!" jedhe\*. <sup>27</sup>Laabaan deebisee Yaaqoobiin, "Kun faara tolaadhaan

yoo ta'e, ani kanaan dura iyyuu Waaqayyo sababii keef jedhee akka ana cebbise hooda arguudhaan bira ga'ee-ra" jedhe\*. <sup>28</sup>Itti dabalees, "Amma gatii dadhabbii keetii anatti himadhu, anis isa siifan kenna" jedhe. <sup>29</sup>Yaaqoob immoo Laabaaniin "Hammam akkan siif hojjedhe, horiin kees ana hiratti hammam akka eegamte, ati ofii keetii iyyuu beekta; <sup>30</sup>si bira dhufuu koo dura horii muraasa qabda turte, amma garuu wal hortee haay'atteetti; lafuma miilli koo ga'etti Waaqayyo si cebbiseera; maatii koofis immoo yoom waa godhu ree?" jedhe.

\*26 29:20,30

\*27 39:5

<sup>31</sup>Laabaan deebisee, "Maal siif kennu ree?" jedhee isa gaafate; Yaaqoob immoo, "Isa ani sitti himachuudhaaf jedhu kana yoo anaaf goote, kana malee waan tokko iyyuu anaaf kennuu si hin barbaachisu; yoo akkas ta'e, ani deebi'ee bushaayee kee nan tiksa, nan eegas. <sup>32</sup>har'a immoo ani bushaayee kee hundumaa keessa nan darba; hoo-foota keessaa warra xiiffee, huburree, ilmoolee gugurraa hundumaas, re'oota keessaa warra buburree fi xiiffee addaan nan baasa; warri akkasii kun gatii dadhabbii kootii anaaf haa ta'an! <sup>33</sup>Amanatumaan koo bor anaaf dhugaa in ba'a; ati waa'ee gatii dadhabbii ati si biraa qabuuf yommuu dhufu, re'oota keessaa warra xiiffee fi buburree, ilmoolee hoolaa warra gugurraa hin ta'inis ana biratti yoo argite, akka waan hatamaniitti haa ilaalaman!" jedhe. <sup>34</sup>Yommuu Laabaan, "Tole, akkuma ati jette haa ta'u!" jedhe.

<sup>35</sup>Gaafuma sanas Laabaan korbeeyyii reettii warra qaxxaamurroo, warra xiiffee, re'oota dhaltuu warra xiiffee, warra buburree, warra adii dhaagnattii qaban hundumaa, ilmoolee hoolaa warra gugurraa hundumaas fudhee ilmaan isaa harka galche. <sup>36</sup>Inni adeemsa guyyaa sadii Yaaqoob biraa in fagaate; Yaaqoob immoo bushaayee Laabaan warra hafan sana in tikse.

<sup>37</sup>Yaaqoobis ulee muka garaa gataa akka ulmaayyii, mixoo, sootalloo gurree, darbee darbees qola irraa qunqunuuudhaan in buburreesse; inni irraa qunqun'es adiiin isaa akka mul'atu godhe. <sup>38</sup>Inni yeroo bushaayeen bishaan

dhuguu dhufanitti, ulee darbee darbee qolli irraa quncifame sana fuula isaanii dura bidiruu bushaayeen keessaa dhugan keessa in dhadhaabe; bushaayeen bishaan dhuguu dhufan kunis korbeessa kajeelanii argaman. <sup>39</sup>Bushaayeen sunis uleewwan sana utuu ilaalanii in ari'an; booddees ilmoolee qaxxaamurroo, xiiffee, buburrees in dhalan. <sup>40</sup>Yaaqoob ilmoolee kana kophaatti baasee, bushaayeen Laabaanis warra qaxxaamurroo fi warra gugurraa kana hundumaa akka ilaalan in godhe; ilmoolee warra kophaatti baase kanas, karra ofii isaatii godhatee addaan baase malee, bushaayee Laabaanitti hin dabalte. <sup>41</sup>Yeroo bushaayee warri jajjaboonni itti korbeessa kajeelanitti, isaan uleewwan sana biratti akka ari'aniif, uleewwan sana bidiruu keessa lafa isaan of duratti argan in dhadhaabe. <sup>42</sup>Bushaayee warra dadhaboo dura garuu, uleewwan sana hin dhaabne; egaa warri dadhaboonni kan Laabaan, warri jajjaboonni kan Yaaqoob ta'an. <sup>43</sup>Yaaqoob akka kanatti safara malee in hore, hojjetoota dubartii fi dhiira, bushaayee baay'ee, gaalota, harrootas in argate.

#### Yaaqoob, Laabaan Biraa Baqachuu Isaa

**31** <sup>1</sup>Ilmaan Laabaan, "Kan abbaa keenyaa kan ture hundumaa Yaaqoobtu fudhate, kan abbaa keenyaa isa tureenis badhaadhummaa kana hundumaa argate" ittiin jechuu isaanii Yaaqoob in dhaga'e. <sup>2</sup>Akkasumas Laabaan akka isaa durii akka faara itti hin tolle, Yaaqoob fuula isaa irraa in arge. <sup>3</sup>Waaqayyo yommuu Yaaqoobiin, "Gara biyya abboota keetti, gara lammii keettis deebi'i, anis sii wajjin nan ta'a!" jedhe. <sup>4</sup>Yaaqoob kanaaf Raaheli fi Liyaatti ergee, gara bakkee lafa karri bushaayee isaa jiranitti in waamsise. <sup>5</sup>Isaaniinis, "Abbaan keessan amma akka isaa durii akka faara anatti hin tolle, ani fuula isaa irraa nan arga; Waaqayyo inni kan abbaa kootii garuu anaa wajjin ta'eera. <sup>6</sup>Ani humna koo guutuudhaan abbaa keessaniif akkan hojjedhe immoo, isin in beektu. <sup>7</sup>Inni garuu na gowwomsee gatii dadhabbii koo si'a kudhan geddare; haa ta'u iyyuu malee, Waaqayyo akka inni na

<sup>18</sup>Uma 30:6 "Daan" jechuun "Dhugaa haasuu" jechuu dha.

<sup>19</sup>Uma 30:8 "Niftaalem" jechuun "Wal'aansoo" jechuu dha.

<sup>20</sup>Uma 30:11 "Gaadi" jechuun "Ayyaana-qabeessa" jechuu dha.

<sup>21</sup>Uma 30:13 "Asheer" jechuun "Gammadaa" jechuu dha.

<sup>22</sup>Uma 30:18 "Yisaakor" jechuun "Na gonfe" jechuu dha.

<sup>23</sup>Uma 30:20 "Zebuloon" jechuun "Ulfina anaaf kenne" jechuu dha.

<sup>24</sup>Uma 30:24 "Yoseef" jechuun "Haa dabalul" jechuu dha.

miidhu hin goone. \*Yeroo Laabaan, 'Warri xiiffeen gatii dadhabbi kee haa ta'an' jedhe, karri bushaayee hundinuu ilmoolee xiiffee in dhalu turan; yeroo inni, 'Warri qaxxaamurroo qaban gatii dadhabbi kee haa ta'an' jedhes, karri bushaayee hundinuu qaxxaamurroo dhalan. \*Akkasitti Waaqayyo horii abbaa keessanii isa harkaa baasee, anaaf kenneera.

10 "Yeroo bushaayeen korbeessa kajeelanitti, ani ol ilaalte abjuutti korbeeyyiin warri qaxxaamurroo qaban, xiiffeen, booxoon, utuu bushaayee hobobsanii nan arge. \*Yommu ergamaan Waaqayyoo abjuutti, 'Yaaqoob!' naan jedhe; anis, 'Asan jira!' nan jedheen. \*Innis, 'Ani wanta Laabaan si irratti hojjete waanan argeef, ol jedhi, korbeeyyiin warri bushaayee hobobsan hundinuu qaxxaamurroo kan qaban, xiiffee, booxoo akka ta'an ilaali! \*Ani Waaqayyoo isa Bet'el iddoo ati ubaa dibdee wareega itti anaaf wareegde sanatti sitti mul'atee dha; ammas ka'i, biyya kana keessaa ba'ii adeemi, gara biyya lammii keettis deebi'ii' naan jedhe" jedhe\*.

\*13 28:18-22

14 Raahelii fi Liyaanis deebisanii, "Ga'aan, dhaallis mana abbaa keenyaa keessa nuuf jiraa ree? \*Nuyi isa biratti akka ormaatti ilaalamneerra mitii ree? Inni nu gurgureera, horii waa'ee keenyaaf kennames nyaatee fixe mitii ree? \*Badhaadhummaan inni abbaa keenya kana harkaa Waaqayyoo baase immoo kan keenya, kan ijoollee keenyaa tis; kanaaf amma ati waanuma Waaqayyoo siin jedhe godhi!" ittiin jedhan.

17 Ergasii Yaaqoob ilmaan isaa fi dubartoota isaa gaala irra kaa'atee in ka'e; \*Inni horii qe'ee hundumaa, mi'a manaa isa argate hundumaas, horii qe'ee qabeenya isaa keessaa warra Phaadaan-Aaramitti horate oofatee gara biyya Kana'an, gara abbaa isaa Yisihag dhaquudhaaf in ka'e.

19 Laabaan hoolota irraa rifeensa murmurachuu dhaqee ture; Raahelis Waaqayyoo tolfamaa isa kan abbaa ishee mana keessaa in batte\*; \*Yaaqoob akka baqachuu yaade isatti himachuu dhiisuu isaatiin, Laabaanin namiicha biyya Aaram sana garaa nyaachi-

se. \*Inni wanta qabu hundumaa wajjin baqatee, laga Efraaxiis in ce'e; fuula isaas gara tulluu Giil'aaditti in qajeelfate.

\*19 Abo 18:17; 1Sam 19:13; 2Mot 23:24

### Laabaan, Yaaqoobin Ari'uu Isaa

22 Yaaqoob akka baqate gaafa guyyaa sadaffaa Laabaanitti himame; \*Inni yommu namoota aantii isaa fudhate, guyyaa torha Yaaqoobin ari'ee, Giil'aad biyya tulluu gubbaatti isatti in dhi'aate. \*Waaqayyoo garuu halkan abjuutti Laabaan nama biyya Aaram sana bira dhufee, "Gaarii malee hamaa Yaaqoobitti akka hin dubbanne of cegadhu!" jedheen.

25 Laabaan, Yaaqoobin in qaqabe; Yaaqoob biyya tulluu gubbaa sana keessa dukaana isaa dhaabbatee ture; Laabaanis namoota aantii isaa wajjin Giil'aad biyya tulluu gubbaa sana keessa dukaana isaa in dhaabbate. \*Laabaan achitti Yaaqoobiin, "Ati na sossobdee, intaloota koos akka waan billaadhaan booji'amaniitti fudhattee sokkuu keetiin maal gochuu kee ti? \*Ati maaliif dhoksaatti baqatte? Maaliifis na sossobde? Ani gammachuudhaan, weeduudhaan, dibbeedhaa fi kiraaraan akkan si geggeessutti maaliif anatti himuu didde? \*Maaliifis akka ani intalootaa koo fi ijoollee koo dhu-dhungadhee nagaa itti hin dhaamne goote? Ega kana ati gowwummaadhaan hojjette. \*Si, namoota kees miidhuu illee nan danda'an ture, garuu Waaqayyoo inni kan abbaa keeti eda halkan, 'Ati gaarii malee hamaa Yaaqoobitti akka hin dubbanne of cegadhu!' naan jedhe; \*adeemuu illee ati mana abbaa kee baay'iftee waan yaad-deef adeemte ta'a, garuu waaqayyolii koo immoo maaliif hatte?" jedhe.

\*Yaaqoob immoo deebisee, "Intaloota kee humnaan ana irraa fudhatta jedhee waanan sodaadheef, utuu sitti hin himin nan sokke; \*Yaaqoob akka Raahel waaqayyolii Laabaan hattee ture waan hin beekiniif, namni ati waaqayyolii kee biratti argattu hafee hin jiraatu; fuula aantii keenyaa kana duratti mi'a koo keessa ilaaltee, yoo argite fudhadhu!" jedheen\*.

\*32 31:19

### Yaaqoobii fi Laabaan Walii Galuu Isaanii

43 Laabaan deebisee Yaaqoobiin, "Dubartoonni kun intaloota koo ti, ijoolleen kun ijoollee koo ti, bushaayeen kunis bushaayee koo ti, wanti ati argitu hundinuu kan koo ti; garuu ani har'a intaloota koo kanaa fi ijoollee isaanii warra isaan da'aniif maal gochuun danda'a?" \*Kottu, ammas anii fi ati kakaadhaan walii in gallaa, innis sii fi ana gidduutti dhugaa ba'udhaaf haa ta'u!" jedhe. \*Yaaqoobis dhagaa tokko fudhee utubaa seenaa godhee ol qajeelchee in dhaabe; \*Yaaqoob aantii isaatiin, "Dhagaa walitti qabaa!" jedhe; isaanis dhagaa fidanii tuulani, isa irratti in nyaatan. \*Laabaan afaan Aaramitti, "Yegaar-Sahadutaa" jedhee tuullaa sana in moggaase; Yaaqoob immoo afaan Ibroottaatti "Gaal-Ed" jedhee in moggaase. \*Laabaan, "Tuullaan kun har'a sii fi ana gidduutti dhuga-baatuu dha" jedhe; kanaaf "Gaal-Ed" jedhee isa moggaase\*. \*Akkasumas, "Waaqayyoo yeroo nuyi walitti gargar baanutti, sii fi ana gidduutti eegduu haa ta'u!" waan jedheef, "Maqaan isaa Miisphaadhas" jedheera\*. \*Itti dabalees, "Ati intaloota koo kana yoo rakkife, intaloota koo irratti yoo fuute, namni nu bira yoo jiraachuu dhaabaate illee, Waaqayyoo sii fi ana gidduutti akka dhugaa ba'u yaadadhu!" jedhe.

\*43 Bau 21:2-4

\*48 Iya 24:27

\*49 Abo 11:11

51 Laabaan itti dabalee Yaaqoobiin, "Tuullaa kana, utubichas isa ani sii fi ana gidduu dhaabe ilaali! \*Tuullaan kun dhuga-baatuu dha, utubichas ani nullaa kana akkan sitti hin darbine, ati miidhaadhaaf tuullaa kana, utubaa kanas akka anatti hin darbineef dhuga-baatuu dha. \*Waaqayyoo inni kan Abrahaam, Waaqayyoo inni kan Naahor, Waaqayyoo inni kan abbaa isaanii nu gidduutti in farada" jedhe; Yaaqoob akkasitti isa abbaan isaa Yisihag safeeffatuun in kakate. \*Yaaqoob biyya tullootaa irratti aarsaa dhi'eessee, aantii isaas buddeena akka nyaataniif in

33 Laabaanis dukaana Yaaqoob, dukaana Liyaas lixee, darbees dukaana xomborcewwan lamaani lixe; garuu waaqayyolii isaa hin arganne; dukaana Liyaas keessaa ba'ees kan Raahel in lixe. \*Raahel immoo waaqayyolii mana keessaa sana fuutee kora gaalaa jala keessee irra teesse; Laabaanis waanuma dukaanicha keessa ture hundumaa qaqqabec in ilaale; garuu waaqayyolii isaa hin arganne. \*Isheenis abbaa isheetiin, "Garaa dhukkubbiin anatti dhufnaan, siif ka'uu waanan dadhabee, ati gooftaan koo anatti aartee hin hoba'ni!" jette; inni akkasitti yoo fonqolche iyyuu waaqayyolii mana keessaa sana hin arganne\*.

\*35 Lew 15:19-20

36 Yommu Yaaqoob aaree, Laabaanitti ori'ee, "Maalan ballcesse? Cabbuun koo inni ati faana dhoofftee na ari'aa dhufteefis maali? \*Mi'a koo hundumaa keessa yoo fonqolche iyyuu, mi'a mana kee hundumaa keessaa maalfaa argatte? Yoo jiraate, isaan nu lamaan gidduutti akka faradaniif, aantii koo fi aantii kee kana dura kaa'ii! \*Ani waggoota digdaman si bira ture; kana keessaatti hoolonni fi re'oonni kee warra dhaatuun hin gatanne; korbeeyyii bushaayyee keetiis ani hin nyaanne. \*Horii warra bineensi caakkaa cabses, hin'ina isaa ofitti nan lakkaa'e malee, sitti hin argisiifne; warra guyyaa butaman, warra halkan butamanis, ati harka koo keessaa eeggate. \*Ani akkasitti nan ture; guyyaa ho'a isaa, halkanis qorra isaatu na waxale; hirribnis; tja koo irraa in baqate. \*Waggaa digdaman kana ani mana kee keessan ture; waggaa kudha afur intaloota kee lamaanii, waggaa ja'a immoo bushaayyee keefan siif hojjedhe; atis kana keessaatti gatii dadhabbi koo si'a kudhan geddarte\*. \*Waaqayyoo inni kan abbaa kootii, Waaqayyoo inni kan Abrahaam, inni Yisihag safeeffatu utuu gara koo goruu dhaabaatee, ati amma harka koo duwwaa na ergita ture; Waaqayyoo garuu gad deebi'uu koo fi harkaan itti dadhabee hojjechuu koo argee, eda halkan si ifate" jedheen\*.

\*41 30:31-36

\*42 31:24

\*48 Uum 31:47 "Yegaar-Sahadutaa" yookiis "Gaal-Ed" jechuun "Tuullaa dhuga-baatuu" jechuun dha.

waame; isaanis buddeena nyaatanii, halkan guutuu achi turan.

55 Laabaan ganama bariidhaan ka'ee, ijoollee isaa, intaloota isaas dhu-dhungatee, isaan in eebbise; kana bood-dee Laabaan isaanittii gargar ba'ee gara iddoo isaatti in deebi'e.

### Yaaqoob, Esaawuu Obboleessa Isaatiif Harka-Fuudhaa Erguu Isaa

32 <sup>1</sup>Yaaqoob karaa irra bu'ee utuu adeemaa jiruu, ergamoonni Waaqayyoo isatti dhufan. <sup>2</sup>Yommuu isaan argees Yaaqoob, "Kun buufata Waaqayyoo ti!" jedhee, maqaa iddoo sanaa Mahanaayimitti in moggaase; ["Mahanaayim" jechuun "Buufata lama" jechuu dha].

3 Yaaqoobis biyya Se'iir, bakkee Edoomitti gara Esaawuu obboleessa isaatti namoota of dura in erge; <sup>4</sup>Yaaqoob warra erge sana abboomee, "Goofataa koo Esaawuu, 'Ani garbichi kee hamma ammaatti akka nama biyya ormaatti Laabaan bira jiraachaan ture; <sup>5</sup>ani hojjetoota dhiiraa fi dubartii, sangoota, harroota, bushaayees qaba; ati faara tolaadhaan akka na ilaaltuuf, si gooftaa kootti nan himadha" jedheera Yaaqoob jedhaa!" jedhe. <sup>6</sup>Warri ergamanis deebi'anii dhufanii Yaaqoobiin, "Nuyi obboleessa kee Esaawuu bira dhaqneerra, inni sitti adeemuuf ka'ee-ra; namoonni dhibbi afuris isa duukaa jiru" jedhan. <sup>7</sup>Yaaqoobis baay'ee sodaatee, yaadaan dhiphate; namoota isa bira jiran, bushaayee, saawwan, gaalotas iddoo lama akka buufatanitti gargar hirc; <sup>8</sup>inni, "Esaawuun buufata isa tokkotti dhufee yoo rukute, buufanni inni kaan hafee jalaa in ba'a" jedhec in yaade.

9 Kanaaf Yaaqoob, "Yaa Waaqayyo isa kan Abrahaam akaakayyuu koo tii, Waaqayyo isa kan Yisihaq abbaa koo tii, yaa gooftaa ko, situ, 'Ati biyya keetti lammii keetti deebi'i, anis gaarii siifan godha' naan jedhe. <sup>10</sup>Gaarummaan fi amanamummaan ati ana garbicha kee argisiifte kun hundinuu anatti in guddate; anoo yommuun ba'e ulee koo kana duwwaa qabadheen Yordaanos kana ce'e; amma garuu buufata lama guutuu nan ta'e". <sup>11</sup>Amma immoo, 'Inni dhufee

ana, haadhotii, ijoollees in rukuta' jedhee waanan sodaadhuuf, ati harka obboleessa koo harka Esaawuu akka na oolbituuf sin kadhada! <sup>12</sup>Ati iyyuu, 'Ani gaarii siif nan godha, sanyii kees akka cirraha galaanaa isa baay'ina isaa irraa kan ka'e lakkaa'amu hin dandeenye nan godha' jetteetta" jedhe\*.

\*10 28:15; 2Sam 7:18  
\*12 28:13-14, 18-22

13 Yaaqoob halkan sana achuma bule; obboleessa isaa Esaawuuf kennuudhaafis waanuma harka isaatti dhufe in fuudhe; <sup>14</sup>waan inni keenaadhaaf fuudhes, re'oota dhaltuu dhibba lama, korbeeyyii digdama, hoolota dhaltuu dhibba lama, korbeeyyii hoolaa digdama; <sup>15</sup>gaalota hoosisan soddoma ilmoo isaanii wajjin, saawwan afurtama, korrommii kudhan, harree dhaltuu digdama, harree wadala kudhan turan. <sup>16</sup>Innis isaan kana kutata kutataan kophaatii baasee hojjetoota isaatti kennee, "Ana dura darbaa, kutata horii gidduutis lafa hambisaa!" jedhe. <sup>17</sup>Isa fuula dura jiruun, "Esaawuun obboleessi koo sitti dhufee, 'Ati kan eenyuu ti? Eessa dhaqxa? Horiin ati ooftee adeemtus kan eenyu ti?' jedhee si gaafata ta'a; <sup>18</sup>yommuu ati deebiftee, 'Isaan kan Yaaqoob garbicha keeti ti; kennaa Esaawuu gooftaa koottiif ergamanii dha; kunoo, inni iyyuu booddee keenyaan dhufaa jira' in jetta" jedhe. <sup>19</sup>Isa lammaffaadhaan, isa sadaffaa-dhaan, warra kutata horii oofan hundumaanis, "Isinis Esaawuu yoo argitan, dubbiidhuma kana itti himaa!" <sup>20</sup>Itti dabalaas, "Kunoo Yaaqoob garbichi kee booddee keenyaan dhufaa jira" jedhaan!" jedhee gorse; Yaaqoob, "Kennaa ani of dura ergeef kanaan fuula isaa nan ibsa, booddee immoo fuula isaatti nan mul'adha, innis ol na qaba ta'a" jedhee kana yaade. <sup>21</sup>Inni keennaa sanas of dura dabarsee, ofii isaatii immoo halkan sana iddoo buufata isaa bule.

### Nama Lafa Irraa Kan Hin Ta'in Tokko Yaaqoobin Wal'aansoo Qabuu Isaa

22 Yaaqoobis halkanuma sana ka'ee dubartoota isaa lamaan, xomboree warra fuudhe sana lamaan, ijoollee isaa

kudha tokkonuus fuudhee malkaa Yaa-boq in ce'e; <sup>23</sup>isaan kana erga gamaan ga'ee immoo, deebi'ee waan qabu hundumaa in ceesise. <sup>24</sup>Inni lafa turetti deebi'ee achitti kophaa isaa hafe; namni tokkos hamma boruun baqaquuti Yaaqoobin wal'aansoo qabe. <sup>25</sup>Namichis Yaaqoobin akka hin dandeenye yommuu arge, walga'ii luka isaa jabeessee in qabe; Yaaqoobis amma iyyuu namicha wal'aansoo qabuutti utuu jiruu cuuphiin isaa iddoodhaa kaate. <sup>26</sup>Namichis, Yaaqoobiin "Boruun baqaqera, gad na dhiisu!" jedhe; Yaaqoob immoo deebi-soo, "Yoo ana eebbifte malee, ani gad dhiisu" jedhe. <sup>27</sup>Namichis, "Maqaan kee eenyu?" jedhee isa gaafate; innis deebisee, "Maqaan koo Yaaqoob" jedhe. <sup>28</sup>Yommuu namichi, "Ati Waaqayyotti, namattis marmitee gad dhiisuu diddee dhaabachuu dandeesseeta; kanafis si'achi maqaan kee Israa'el haa jedhamu malee, Yaaqoob hin jedhamin!" jedhe\*; ["Israa'el" jechuun "Waaqayyo wajjin wal'aansoo kan qabu" jechuu dha].

\*24-28 Hos 12:4-5

\*28 35:10

29 Yaaqoobis namichaan, "Hadaraa maqaa kee anatti himi!" jedhe; namichis, "Maqaa koo maaliif gaafatta?" jedhee, yommuuma achitti isa eebbise\*; <sup>30</sup>yommuu Yaaqoob, "Ani Waaqayyoon fuulleetti nan arge, garuu lubbuun koo ooleera" jedhe; kanaaf maqaa iddoo sanaa "Pheeni'el" jedhee moggaase\*; ["Pheeni'el" jechuun, "Fuula Waaqayyoo" jechuu dha]\*. <sup>31</sup>Yaaqoob biiftuun baatetti, Yaaqoob iddoo "Pheeni'el" jedhamu keessa darbaa ture; inni cuuphiin isaa iddoodhaa waan kaateef in bakkola ture. <sup>32</sup>Namichi foon sulluudaa isa walga'ii luka isaa irra jiru jabeessee qabee waan butuqheef, namoonni Israa'el hamma har'aatti foon sulluudaa isa walga'ii luka irratti argamu hin nyaatan.

\*29 Bau 3:13-14; Abo 13:17-18

\*30 Bau 35:20

### Yaaqoob, Obboleessa Isaa Esaawuu Wajjin Wal Arguu Isaa

33 <sup>1</sup>Yommuu Yaaqoob ol ilaalee, kunoo, Esaawuun namoota dhibba afurii wajjin utuu dhufuutti jiruu arge; kanaaf ijoollee Liyaa, Ra-

helii fi xomboreewwan lamaan gidduutti gargar hire\*. <sup>2</sup>Xomboreewwan lamaan ijoollee isaanii wajjin fuula dura buusee, Liyaa fi ijoollee ishee itti aansee, Raahelii fi Yoseefin immoo hundumaa booddee buuse. <sup>3</sup>Ofii isaatii immoo hunduma isaanii dura bu'ee, itti adeemee hamma obboleessa isaatti dhi'aatutti si'a torba lafa ga'ee qoomma'e.

\*1 32:7

4 Esaawuun garuu isa simachuutti fiigee, morma isaa irratti kufee amma-tee in dhudhungate; isaan lachuu walitti boo'an. <sup>5</sup>Esaawuun ol ilaalee dubartoota fi ijoollee yommuu argee, "Isaan kun maal kee ti?" jedhe; Yaaqoobis, "Isaan ijoollee Waaqayyo ayyaana isaatiin ana garbicha keetiif kennee dha" jedheen. <sup>6</sup>Yommuu xomboreewwan itti dhi'aatan; isaanis, ijoolleen isaanis in qoomma'aniif. <sup>7</sup>Liyaa akkasuma ijoolleen ishees itti dhi'aatanii in qoomma'aniif; dhuma irratti Yoseefii fi Raahel itti dhi'aatanii isaanis in qoomma'aniif.

8 Esaawuun immoo, "Kutata buufate ani arge sana hundumaa immoo maaliif yaade?" jedhe; Yaaqoobis deebisee, "Faara gooftaa koo ittiin argachuudhaaf nan yaade" jedhe\*. <sup>9</sup>Esaawuun garuu, "Ani baay'een qaba, yaa obboleessa ko, kan kee si'umaaf haa ta'ul!" jedhe. <sup>10</sup>Yaaqoob immoo, "Hin ta'u, ani akka nama fuula Waaqayyoo arguutti fuula kee argeera, ati immoo fuula ifaadhaan in dhimateetta; ammas ani fuula kee duratti faara ergan argadhee, kennaa koo kana ana harkaa fudhadhu!" <sup>11</sup>Ammas sin kadhada, Waaqayyo gaarummaa anatti argisiisee, anis wanta na ga'u waanan argadheef, harka-fuudhaa isa siif dhi'aate kana fudhadhu!" jedhee isa giddisiise; Esaawuunis in fudhate.

\*8 32:13-21

\*10 32:30

12 Yommuu Esaawuun, "Kottaa kaanee karaa keenya itti fufnaa, ani si dura nan adeema" jedhe. <sup>13</sup>Yaaqoob garuu deebisee, "Ijoolleen akka dadhaban, bushaayee fi saawwan warri hoosisanis akka na yaadessan, gooftaan koo in beeka; isaan guyyuma tokkoof illee sardama yoo oofaman, bushaayeen hundinuu in dhumu;

<sup>14</sup> gooftaan koo darbee garbicha isaa dura haa adeemu; anis suutuma jedhee, adeemsa horii warra na dura jiraniif, adeemsa ijoolleef akka ta'utti, hamman Se'iiritti si gooftaa koo bira dhufutti nan adeema" jedhe.

<sup>15</sup> Kana booddee Esaawuun, "Namoota anaa wajjin jiran keessaa kaan si biratti dhiisee nan adeema" jedhe; inni garuu, "Fuula gooftaa koo duratti faara argachuu malee, kan maaliif barbaachisa?" jedhe. <sup>16</sup> Gaafas Esaawuun karaa isaa irra gara Se'iiritti deebi'e; <sup>17</sup> Yaaqoob garuu gara iddoo isa "Suukoot" jedhamee moggaafametti adeeme, ofii isaatiif godoo, borii isaatiifis gaaddisa ijaare; kanaafis maqaa iddoo sanaa "Suukoot" jedhee moggaase ["Suukoot" jechuun "Gaaddisa" jechuu dha].

<sup>18</sup> Yaaqoobis Phaadaan-Aaramii yommuu deebi'e, nagaadhaan gara mandara Sheekem ishee biyya Kana'aan keessaa dhufe; mandarattii fuula duras in buufate. <sup>19</sup> Ijoollee Hamoor abbaa Sheekem irraas laficha isa godoo isaa irra dhaabate sana akka meetii dhibbaan in bite\*. <sup>20</sup> Achitti iddoo aarsaa tokkos ijaarec, isas "Waaqayyo, Waaqayyo isa kan Israa'el" jedhee moggaase\*.

\*19 Iya 24:32

\*20 12:7-8; Abo 6:24

### Sheekem Ilmi Hamoor Dhinee Butuu Isaa

**34** <sup>1</sup> Dhinee intalli Yaaqoob, isheero Liyaan deesse, durboota biyya sanaa ilaahudhaaf in baate\*. <sup>2</sup> Sheekem ilmi Hamoor nama Hiiwo, abbaa biyya sanaa yommuu ishee arge, ishee butee wajjin ciisee ishee salphise. <sup>3</sup> Yaadni isaa Dhinee intala Yaaqoob duukaa in sokke; inni intalattii in jaallata, garaa intalaa kan ittiin laaffifat in dubbata ture. <sup>4</sup> Sheekem abbaa isaa Hamooriin immoo, "Intala kana na fuusisi!" jedhe. <sup>5</sup> Sheekem Dhinee irraa ulfina erga fuudhee, Yaaqoob waan intalli isaa taate dhaga'e; garuu ilmaan isaa lafa horii tikaati galanii, hamma isaan galanitti calluma jedhe.

\*1 30:21

<sup>6</sup> Hamoor abbaan Sheekemis Yaaqoobii wajjin dubbachundhaaf gara isaa dhage. <sup>7</sup> Ilmaan Yaaqoob lafa tikaatii galanii, wanta ta'e yommuu dhaga'an, garaan isaanii in gubate,

aaraniis in boba'an; wanti namichi intala Yaaqoobii wajjin ciisuu isaatiin hojjete, Israa'el keessatti waan hin taanee dha; wanti akkasii hojjetaamuun hin ta'u ture. <sup>8</sup> Kana gidduutti Hamoor isaaniin, "Yaadni Sheekem ilma koo intala keessan duukaa sokke; hadaraa, ishee ilma koof kennaa! <sup>9</sup> Fuudhaa fi beerumaan nutti firoomaa; durboota keessan nuuf kennaa, durboota keenyas fuudhaa! <sup>10</sup> Nu wajjin taa'aa, lafti isin dura jira, lafa barbaaddan taa'aa, asii fi acbi adeemaa nagadadhaa, araddaas godhaadhaa!" jedhe. <sup>11</sup> Sheekemis immoo abbaa intalaa fi obbolaa isheetiin, "Fuula keessan duratti faara argachuun koo haa ta'u malee, waanuma isin jettan nan kenna; <sup>12</sup> qaraxa, kennaa kennamus guddisaa anatti baay'isaa! Intala anaaf kennaa duwwaa malee, ani waanuma isin jettan nan kenna" jedhe\*.

\*12 Bau 22:16

### Obbuloonni Dhinee Haala Ba'uu Isaanii

<sup>13</sup> Ilmaan Yaaqoob immoo Sheekem kun Dhinee obboleettii isaanii irraa ulfina waan fuudheef, isaaf, Hamoor abbaa isaatiifis haxxummaadhaan deebii kennaniif. <sup>14</sup> Isaanis Sheekemiif abbaa isaatiin, "Nuyi nama dhagna hin qabatinii obboleettii keenya kennuu hin dandeenyu; wanta akkasii kana gochuun nutti yeelloo dha; <sup>15</sup> isin akka keenya taatanii dhiironni keessan hundinuu dhagna akka qabatan yoo gootan duwwaa, tole isiniin jenna\*. <sup>16</sup> Isa booddee, nuyi durboota keenya isiniif in kennina, durboota keessanis in fuuna; isinii wajjin in jiraana, saba tokkos in taana. <sup>17</sup> Dubbii nuyi isinitti himnu kana dhaageessanii yoo dhagna qabachuu dhaabaattan, nuyi intala keenya in fudhanna, in adeemnas" jedhan. <sup>18</sup> Wanti isaan dubbatan Hamoorii fi Sheekem ilma Hamooritti ba'eessa ta'ee mul'ate. <sup>19</sup> Dargaggeessichi intala Yaaqoobitti waan gammaduuf, wanta jedhamee gochuudhaaf hin tursine; inni namoota mana abbaa isaa hundumaa irra caalaa ulfina qaba ture.

\*15 17:9-14

<sup>20</sup> Hamoorii fi Sheekem ilmi isaa gara balbala kella mandara isaanii

dhufanii, namoota mandara isaaniitiin, <sup>21</sup> "Jarri kun warra nagaa dha, nuu wajjin biyya haa taa'an, asii fi acbi adeemaniis haa nagadatan! Bal'inni lafichaas kunoo karaa hundumaa isaan in ga'a; nus intaloota isaanii in fuuna, intaloota keenyas isaaniif in keenninaa! <sup>22</sup> Akkuma isaan dhagna qabatan, nuyis dhiira kan ta'e hundumaa yoo dhagna qabne duwwaa, namoonni kun tole jedhanii, nuu wajjin in jiraatu; saba tokkos in taana. <sup>23</sup> Karri horii gaanfaa, wanti isaan qaban, horiin biraa isaan qe'edhaa qaban hundinuu kan keenya in ta'u mitii ree? Wanta isaan jedhan kana tole yoo jenne duwwaa, isaanis nuu wajjin in jiraatu" jedhan. <sup>24</sup> Namoonni balbala kella mandara isaaniitiin darban hundinuu, Hamoorii fi Sheekem ilma Hamooriif in dhaga'an; dhiirri balbala kella mandara isaaniitiin darbu hundinuu dhagna in qabame.

<sup>25</sup> Isaanis dhagna qabatanii gaafa guyyaa sadaffaa yeroo dhukkubbiin isaaniitti dhaga'amutti, ilmaan Yaaqoob keessaa lamaan Shimi'oonii fi Lewwii kan jedhaman obbuloonni Dhinee adduma addaan billaa fudhatanii, warri mandaricha keessaa "Biyyi nagaa dha" jedhanii utuu taa'anii, irra ba'anii, dhiira hundumaa ajjeesan\*. <sup>26</sup> Hamoorii fi Sheekem ilma isaa qara billaatiin ajjeesani Dhinee immoo mana Sheekemiif fudhatanii ba'an. <sup>27</sup> Ilmaan Yaaqoob sababii obboleettii isaanii irraa ulfinni fuudhameef, warra waraananaman sana irra ba'anii mandariha saaman; <sup>28</sup> busbaayee isaanii, saawan isaanii, barroota isaanii, wanta mandara keessaa, wanta ala tures in fudhatan; <sup>29</sup> wanta jara biratti gatii qabu hundumaa, mucoolii isaanii, dubartoota isaanis booji'anii, wanta mana jiru hundumaas in saaman.

\*25 49:5-7

<sup>30</sup> Yaaqoobis Shimi'oonii fi Lewwidhaan, "Warri biyya kanaa, warri Kana'aan, warri Phertizooni jibbanii akka ana ajjeeffatan gochuu keessaniio dubbiitti na galchitanu; lakkoobsi nama kootii muraasa; isaan anatti dachaa'anii na rukutu, ani, maatiin koos lafa irraa in balleeffamna" jedhe.

\*1 Umma 35:8 Ib "Alon-Bakur" jedhama.

<sup>31</sup> Isaan garuu, "Yoos akkuma gaalamootaatti obboleettii keenyatti haa taphatuu ree?" jedhan.

### Waaqayyo, Bet'elitti Yaaqoobin Ebbisuu Isaa

**35** <sup>1</sup> Waaqayyo yommuu Yaaqoobiin, "Ka'ii gara Bet'elitti ol ba'i, acbi taa'ii! Ana Waaqayyo isa yeroo ati Esaawuun obboleessa kee duraa baqattetti sitti mul'ateef, iddoo aarsaa ijaarii" jedhe\*. <sup>2</sup> Kana irratti Yaaqoob warra mana isaa fi namoota isaa wajjin turan hundumaan, "Waaqayyolii ormaa kan qabdan of gidduudhaa baasaa, of qulleessaa, uffata keessanis geddaradhaa!" <sup>3</sup> Kottaa gara Bet'el in dhagna! Ani achitti Waaqayyo isa guyyaa rakkina kootti deebii anaaf kenne, karaa koo hundumaatti anaa wajjin tureef, iddoo aarsaa nan ijaara" jedhe. <sup>4</sup> Yommuu isaan waaqayyolii ormaa warra isaan harka turan, amartii gurra isaanii isa qorichummaadhaaf kaa'atanis, fidanii Yaaqoobitti kennan; inni immoo qilxuu isa Sheekemitti dhi'oo jiru jala in awwaale.

\*1 28:11-17

\*2 31:19; Bau 19:10; Kes 27:15; Iya 24:23

<sup>5</sup> Yeroo isaan ka'anii adeemanitti, namni tokko illee akka isaan hin hordofnetti, naasisuun Waaqayyoo mandaroota naannoo sana turan hundumaa irra in bu'e\*. <sup>6</sup> Yaaqoobis namoota isa bira turan hundumaa wajjin gara Luz dhufe; innis Bet'el isa biyya Kana'aan keessaa ti. <sup>7</sup> Achitti iddoo aarsaa tokko ijaare; yeroo inni obboleessa isaa duraa baqatee adeemetti, Waaqayyo achitti isatti mul'atee waan tureef, iddoo sana "El-Bet'el" jedhee moggaase\* [innis "Waaqayyo isa kan Bet'el" jechuu dha]. <sup>8</sup> Yeroo sanatti Deboraan, guddiseen Ribqaa dhuttee, Bet'el godaa qilxuu tokko jalatti in awwaalante; kanaafis qilxuun sun, "Qilxuu boo'ichaa" jedhamee moggaafame\*.

\*5 Bau 23:27

\*7 33:20; Abo 6:24

\*8 24:59

<sup>9</sup> Yeroo Yaaqoob Phaadaan-Aaramii dhufetti, Waaqayyo deebi'ee isatti mul'atee, isa eebbisee. <sup>10</sup> Waaqayyo,

"Maqaan kee Yaaqoob, si'acbi gatuu maqaan kee 'Israa'el' jedhama malee, 'Yaaqoob' hin jedhamu" jedheen; kanaaf akkuma Waaqayyo isa moggaasetti maqaan isaa "Israa'el" jedhame\*. <sup>11</sup>Waaqayyo yommuu, "Ani Waaqayyo isa hundumaa danda'uu dha; bori, baay'adhus! Sabni, tuuti sabaas si irraa in argamu, mootonnis mudhii kee keessaa in ba'u"; <sup>12</sup>biyya isa ani Abrahamaa fi Yisihaijifis kenne, siif nan kenna, si booddeedhaanis biyyicha sanyii keetiif nan kenna" jedheen\*. <sup>13</sup>Kana booddee Waaqayyo iddoo isatti dubbate sanatti isa dhiisee biraa ol ba'e; <sup>14</sup>Yaaqoob dhagaa tokko utubaa seenaa godhee ol qajeelchee, iddoo itti Waaqayyo isatti dubbate sana dhaabee, kenna dhugaatii irratti dhangalaasee, dha-dhaa ejersaas dibe. <sup>15</sup>Kanaaf Yaaqoob maqaa iddoo itti Waaqayyo isatti dubbate sana "Bet'el" jedhee moggaase\*.

\*10 32:28

\*11 17:1,6; 12:2

\*12 12:7

\*14-15 28:18-19

#### Dhaloota Beniyaaminii Fi Du'a Raahel

<sup>16</sup>Isaan Bet'elii ka'anii in adeeman; biyya Efraataa ga'uudhaaf amma illee waa hafe utuu jiruu, Raahel da'uudhaaf in ciniinsifatte, ciniinsuun ishees jabaa ture. <sup>17</sup>Utuu isheen da'uudhaaf ciniinsuu jabaa sana keessa jirtuu, deessiftuun ishee, "Ammas immoo ilma dabalachuuf waan jirtuuf hin sodaatin!" ittiin jette\*. <sup>18</sup>Raahel du'uudhaaf yeroo lubbuun ishee ba'uuf jettetti, maqaa mucichaa "Ben-Onii" jettee moggaafte; abbaan isaa garuu "Beniyaamin" jedhee moggaase; ["Ben-Onii" jechuun "Ilma gadda koo" jechuu yommuu ta'u, "Beniyaamin immoo" "Ilma mirga koo" jechuu dha]. <sup>19</sup>Raahel duutee, karaa Efraataa dhaqu irratti in awwaalante; inni amma "Betlihem" jedhama\*. <sup>20</sup>Yommuu Yaaqoob utubaa tokko awwaala ishee irra in dhaabe; inni utubaa awwaala Raahel isa hamma bar'aatti iyyuu achuma jiruu dha.

\*17 30:24

\*19 48:7; 1Sam 10:2

#### Ilmaan Yaaqoob Kudba Lamaan

<sup>21</sup>Israa'el achii adeemee, riqaa Edar garasitti godoo dhaabbate. <sup>22</sup>Israa'el iddoo sana buufatee utuu jiruu, Ruuben gara Bilbaa saajjatoos abbaa isaa dhaqee, ishee wajjin ciise; Israa'elis waa'ee kanaa in dhaga'e\*.

\*22 49:4; Lew 18:8

Ilmaan Yaaqoob kudba lama turan; <sup>23</sup>ilmaan Liyaan deesseef, Ruuben ilma Yaaqoob isa angafa, Shimi'oon, Lewwii, Yihudaa, Yisaakor, Zebuloon; <sup>24</sup>ilmaan Raahel immoo Yoseef, Beniyaamin; <sup>25</sup>ilmaan Bilbaa xomboree Raahel, Daan, Niftaalee; <sup>26</sup>ilmaan Zilfaa xomboree Liyaa immoo Gaadi, Asheer; ilmaan Yaaqoob warri Pbaadaan-Aaramitti dhalataniif isaan kana turan.

<sup>27</sup>Yaaqoobis mandara Mamreetti Kiriyat-Arbaa isa "Kebroon" jedhamutti, abbaa isaa Yisihaij bira dhufe; kunis iddoo Abrahamaa fi Yisihaij akka ormaatti buufatan ture\*. <sup>28</sup>Barri Yisihaij jiraate wagga dhibbaa fi saddeettama ture; <sup>29</sup>Yisihaijis dulloomee, baras qunfee du'e, gara saba isaattis in sassaabame; ilmaan isaa Esaawuu fi Yaaqoob isa in awwaalan.

\*27 13:18

#### Sanyii Esaawuu (1Sen 1:34-37)

**36** <sup>1</sup>Hiddi dhaloota sanyii Esaawuu isa "Edoom" jedhamuu, kanatti fufee in lakkaa'ama\*. <sup>2</sup>Esaawuun dubartoota isaa durboota Kana'aan keessaa fuudhe; warri inni fuudhe kunis isheen tokko Aadaa, intala Eloon nama gosa Heet; isheen kaanis Oholiibaamaa intala Aannaa ilma Zibe'on nama Hiiwoo turtu\*; <sup>3</sup>isheen biraas Basmaat intala Ishmaa'el, obboleettii Nabaiyoot\*. <sup>4</sup>Dubartoonni isaa kunis ilmaan in godhataniif; Aadaa, Eliifaazin deesseef; Basmaat, Rewu'elin deesseef; <sup>5</sup>Oboliibaamaan immoo Ye'ush, Yaalamii fi Qoraahin deesseef; ilmaan Esaawuun warri biyya Kana'aanitti dhalataniif isaan kana turan.

\*1 25:30; Kes 23:7

\*2 26:34

\*3 28:9; 24:3

<sup>6</sup>Esaawuun dubartoota isaa, ilmaan isaa, intaloota isaa, nama mana isaa hundumaa, karra borii gaanfaa, borii

qe'ee warra kaan hundumaa, qabeenya biyya Kana'aanitti argate bundumaas fudhatee, Yaaqoob obboleessa isaa biraa ka'ee biyya biraa dhaqee. <sup>7</sup>Qabeenya isaanii guddaa waan baay'ateef, lafti isaan galaa ta'anii irra jiraatanis horii isaanii ga'uu waan dadhabeeff, isaan walii wajjin taa'uu hin dandeenye\*. <sup>8</sup>Esaawuun inni "Edoom" jedhamee beekame Se'iir biyya nulluun itti baay'atu sana keessa taa'e.

\*7 13:6

<sup>9</sup>Hiddi dhaloota sanyii Esaawuun, isa qomoo Edoom warra Se'iir biyya tulluun itti baay'atu sana keessa jiraataniif abbaa ta'e sanaa kanatti fufee in lakkaa'ama. <sup>10</sup>Maqaan ilma Esaawuu isa tokkoo Eliifaaz; isa Aadaa haadha manaa isaatu da'eef; maqaan ilma Esaawuu isa kaanii immoo Rewu'el; isa immoo Basmaat haadha manaa isaatu da'eef. <sup>11</sup>Ilmaan Eliifaaz, Temaana, Omaar, Zafoo, Gaataamii fi Qenaz turan. <sup>12</sup>Eliifaaz ilmi Esaawuun saajjatoos "Tiimnaa" jedhamtu tokko immoo qaba ture; isheen immoo Amaaleeqin in deesseef; isaan kun akkoowwan Aadaa haadha manaa Esaawuun ti. <sup>13</sup>Rewu'el immoo, Naahaat, Zeraa, Shamaa, Miizaas in dhalche; isaan kun akkoowwan Basmaat haadha manaa Esaawuun ti. <sup>14</sup>Oboliibaamaan baati manaa Esaawuun intalli Aannaa ilma Zibe'on, ilmaan "Ye'ush, Yaalam, Qoraahi" jedhaman Esaawuuf in deesse.

<sup>15</sup>Warri kanatti aananii lakkaa'aman sanyii Esaawuu keessatti warra abboota gosaa ta'anii dha; Eliifaaz ilma Esaawuu isa angafaaf dhalataniif abboota gosaa kan ta'an, Temaana, Omaar, Zafoo, Qenaz, <sup>16</sup>Qoraahi, Gaataamii fi Amaaleeq turan; isaan kun ilmaan Eliifaaz warra biyya Edoomitti abboota gosaa ta'an akkoowwan Aadaa ti. <sup>17</sup>Rewu'el ilma Esaawuuf dhalataniif abboota gosaa kan ta'an immoo Naahaat, Zeraa, Shamaa fi Miizaas turan; isaan kun ilmaan Rewu'el warra biyya Edoomitti abboota gosaa ta'an akkoowwan Basmaat haadha manaa Esaawuun ti. <sup>18</sup>Warri Oholiibaamaa haadha manaa Esaawuu irraa dhalataniif abboota gosaa ta'an, Ye'ush, Yaalamii fi Qoraahi turan; isaan kun ilmaan Oholiibaamaa intala Aannaa, haadha manaa Esaawuu, warra abboota

ta gosaa ta'anii dha. <sup>19</sup>Isaan kun ilmaan Esaawuu isa "Edoom" jedhamee beekame, warra abboota gosaa ta'anii dha.

#### Sanyii Se'iir Nama Biyya Hoor (1Sen 1:38-42)

<sup>20</sup>Ilmaan Se'iir nama biyya Hoor, warri duruma iyyuu biyyicha keessa turan, kanatti aananii in lakkaa'amu; isaanis Loxaan, Shobaal, Zibe'on, Aannaa\*, <sup>21</sup>Diishon, Ezerii fi Diishaan turan; isaan kun ilmaan Se'iir warra biyya Edoomitti abboota gosa warra Hoor ta'anii dha. <sup>22</sup>Ilmaan Loxaan, Hoorii fi Hemaan; obboleettin Loxaanis Tiimnaa turtu; <sup>23</sup>Alwaa, Manahaat, Ebaal, Sbefoo fi Onaam immoo ilmaan Shobaal turan. <sup>24</sup>Ayyaa fi Aannaa ilmaan Zibe'on; Aannan kun isa uruu harroota Zibe'on abbaa isaa tiksuu, lafa onaadhaa hora argatee dha. <sup>25</sup>Ilmi Aannaa, Diishon; intalli isaa immoo Oholiibaamaa dha. <sup>26</sup>Hemdaan, Eshbaan, Yitraanii fi Keraan ilmaan Diishon; <sup>27</sup>Bilhaan, Zawaanii fi Aqaan ilmaan Ezer; <sup>28</sup>Uzii fi Aaraan immoo ilmaan Diishaan turan.

\*20 Kes 2:12,22

<sup>29</sup>Warri kanaan dura waamamanii, ammas waamamuuf jiran, abboota gosa Hoor turan; isaanis "Loxaan, Shobaal, Zibe'on, Aannaa, <sup>30</sup>Diishon, Ezer, Diishaan" in jedhamu; isaan kun biyya Se'iir keessatti akka gosa gosa isaaniitti abboota gosaa warra Hoor turan.

#### Mootota Biyya Edoom (1Sen 1:43-54)

<sup>31</sup>Namni mootii ta'ee saba Israa'el irratti mo'u utuu hin argamin, mootonni biyya Edoom irratti mo'an, kanatti fufanii in lakkaa'amu; <sup>32</sup>Bel'aan ilmi Be'or biyya Edoom irratti mo'e; maqaan mandara isaa immoo Diinhabaa ture. <sup>33</sup>Bel'aan yommuu du'e, Yobaab ilma Zeraa nama biyya Bozraatu mootii ta'ee iddoo isaa bu'e. <sup>34</sup>Yobaab yommuu du'e, Hushaam nama biyya Temaantu mootii ta'ee iddoo isaa bu'e. <sup>35</sup>Hushaam yommuu du'e, Hadaad ilma Badad isa bukkee biyya Mo'aabitti warra Miidiyaan rukutetu mootii ta'ee iddoo isaa bu'e; maqaan mandara isaas Aawititti moggaafame.

<sup>36</sup> Hadaad<sup>27</sup> yommuu du'e, Samlaa nama biyya Masreqaatu mootii ta'ee iddoo isaa bu'e. <sup>37</sup> Samlaan yommuu du'e, Shaawul nama biyya Rehobot isa laga beekamaa sana qarqaraatu mootii ta'ee iddoo isaa bu'e. <sup>38</sup> Shaawul yommuu du'e, Ba'al-Hanaan ilma Akbortu mootii ta'ee iddoo isaa bu'e. <sup>39</sup> Ba'al-Hanaan ilmi Akbor yommuu du'e, Hadaadtu mootii ta'ee iddoo isaa bu'e; maqaan mandara isaas Phaawutti moggaafame; baati manaa isaa isheen "Mahexaabel" jedhamtu intala Maxired nama biyya Mezahab turte.

<sup>40</sup> Maqaan abboota gosa sanyii Esaawuu akka qomoo qomoo isaaniitti akka iddoo iddoo isaaniitti kanatti fufee tarreetti in lakkaa'ama; isaanis Tiimnaa, Alwaa, Yetet, <sup>41</sup> Oboliibamaa, Elaa, Phiinon, <sup>42</sup> Qenaz, Temaana, Miibzaar, <sup>43</sup> Magdii'el, Iraam turan; isaan kun abboota gosaa warra Edoom, warra akka iddoo taa'umsa isaaniitti lafa dhunfaa isaanii irra jiraatanii dha; kun bundinuu waa'ee Esaawuu abbaa warra Edoomiif dubbatame.

#### Yoseefii Fi Obboloota Isaa

**37** <sup>1</sup> Yaaqoob biyya abbaan isaa itti galaa ta'e jiraatee, biyya Kana'aan keessa in taa'e. <sup>2</sup> Oduun waa'ee ijoollee Yaaqoob kanatti fufee in himama; Yoseef saafela waggaa kudha torbaa yeroo ta'etti, ijoollee dubartoota abbaa isaa, ilmaan Bilhaa fi Zilfaa obboloota isaa wajjin bushaayee in tiksa ture; Yoseef oduu waan hamaa isaan hojjetanii fidee abbaa isaaniitti hime.

<sup>3</sup> Yaaqoob inni "Israa'el" jedhame ilma dulluma isaa jala argate waan ta'eef, Yoseefin ilmaan isaa hundumaa caalaatti in jaallate; qoloo dheeraa harka qabu in hojjechiiseef. <sup>4</sup> Obboloonni isaa garun akka abbaan isaanii obboloota isaa hundumaa caalaatti isa jaallate yommuu argan isa in jibban; nagaas isatti dubbachuu hin dandeenye.

<sup>5</sup> Yoseef abjuu abju'atee, obboloota isaatti yommuu hime, ittuma caalchisanii isa in jibban. <sup>6</sup> Inni, "Abjuu ani abju'adhe kana dbaggeeffadhaa!" <sup>7</sup> Ku-

noo, nuyi maasii gidduudhaa bissii in hiina turre; kunoo, bissiin koo ka'ee ol qajeelce dhaabate; bissiin keessan immoo isatti naanna'anii bissii kootiif in gugguufu turan" jedheen. <sup>8</sup> Obboloonni isaas deebisanii, "Ati dhuguma mootii nu irratti taataa? Yookiis dhuguma aboo nu irratti qabaattaa?" jedhaniin; akka-sitti waa'ee abjuu isaatiif, waa'ee dubbii isaatiifis ittuma caalchisanii isa in jibban. <sup>9</sup> Ammas abjuu tokko abju'atee obboloota isaatti himee, "Kunoo, ani abjuu kan biraa tokkos abju'adhe, biiftuun, ji'i, urjoonni kudha tokkos anaaf utuu gugguufanii argeera" jedhe. <sup>10</sup> Yeroo inni abbaa isaa fi obboloota isaatti himetti garuu, abbaan isaa isa ifatee, "Abjuun ati abju'atte kun maali? Dhuguma anii fi haati kee obboloonni kees dhufnee hamma lafa geenyutti siif gugguufuuf jirra moo?" jedhe. <sup>11</sup> Kana irratti obboloonni isaa isatti in hinaafan; abbaan isaa garuu dubbicha yaadatti in qabate\*.

\*11 HoE 7:9

#### Obboloonni Isaa Yoseefin Gurguruu Isaanii

<sup>12</sup> Ergasii obboloonni Yoseef bushaayee abbaa isaanii tiksudhaaf, gara Sheekem in dhaqan\*. <sup>13</sup> Israa'el yommuu Yoseefin, "Sheekem lafa obboloonni kee bushaayee tiksa jiranitti sin ergaatti kottu!" jedhe; inni immoo deebisee, "Kunoo, ani asan jira!" ittiin jedhe. <sup>14</sup> Abbaan isaas, "Amma dhaqii, obboloonni kee fi bushaayeen nagaatti akka jiran ilaalli, hafuura isaanii anaaf fidi!" jedheen; akkasitti dachaa Kebroon keessaa isa erge, innis gara Sheekem dhufe\*. <sup>15</sup> Inni bakkee keessa asii fi achi utuu jooruu, namichi tokko isa argee, "Ati maal barbaadda?" jedheen. <sup>16</sup> Yoseef immoo, "Ani obboloota koon barbaada, hadaraa lafa isaan bushaayee tiksan anatti himi!" jedheen. <sup>17</sup> Namichi deebisee, "Isaan, 'Dootaan dhaqna' utuu waliin jedhanii dhaga'eera, kanaaf asii adeemaniiru" jedheen; Yoseef obboloota isaa faana dha'ee, Dootaanitti isaan argate.

\*12 33:18-19

\*14 35:27

<sup>18</sup> Isaan garuu utuma inni isaaniitti hin dhi'aatin fagootti isa arganii, isa ajjeesuudhaaf irratti koratan. <sup>19</sup> Isaan walii isaaniitiin, "Kunoo, abbaan abjuu sun dhufeera; <sup>20</sup> kottaa amma isa ajjeefnee, boollota kana keessaa tokkotti gad in darbannaa, bineensa hamaatu isa nyaate in jennaa, mee, abjuun isaa lamaan waan ta'uuf jiran in ilaalla!" jedhan. <sup>21</sup> Ruuben garuu kana yommuu dhaga'e, "Kottaa lubbuu isaa hin ballessinu!" jechuudhaan harka isaanii isa oolche\*. <sup>22</sup> Yommuu Ruuben, "Dhiiga hin dhangalaasinaa, boolla lafa onaa kana keessa isa buusaa malee, barka keessan itti hin buusinaa!" isaaniiin jedhe; inni harka isaanii isa oolchee, abbaa isaatiif isa deebisuudhaaf ture. <sup>23</sup> Yoseef obboloota isaa bira yommuu ga'e, isaan qoloo isaa isa harka qabu isa inni uffatee ture irraa in baasan\*; <sup>24</sup> isa immoo fuudhanii boolla tokko keessa in buusan; boollichi duwaa dha, bishaan keessa hin jiru ture.

\*21 42:22

\*23 37:3

<sup>25</sup> Ergasii obboloonni Yoseef buudeena nyaachuuf in taa'an; yommuu ol ilaalanii imaltuun warra Ishmaa'el baay'atanii Giil'aadii gara biyya Gibxiitti gad bu'aa utuu jiranii argan; gaalota isaaniitti urgooftuu, haphee dibataa fi qumbii fe'anii turan. <sup>26</sup> Kana booddee Yihudaan obboloota isaatiin, "Nuyi obboleessa keenya ajjeefnee dhiiga isaa dhoksuun bu'aa maalii qaba?" <sup>27</sup> Kottaa, nuyi warra Ishmaa'el kanatti isa in gurgurraa! Inni obboleessa keenya, foon keenyas waan ta'eef, harka keenyaan waan hamaa isa irratti hin hojjennu!" jedhe; obboloonni isaas isaaf in dhaga'an. <sup>28</sup> Warri Ishmaa'el naggaadonni Miidiyaan dhufanii in darbu turan; obboloonni isaa Yoseefin ol harkisanii boollicha keessaa baasanii, meetii ija digdamaan warra Ishmaa'elitti gurguran; isaan immoo Yoseefin biyya Gibxiitti in geessan\*.

\*28 Far 105:17; HoE 7:9

<sup>29</sup> Ruuben gara boollichaatti yeroo deebi'e, Yoseef achi keessa akka hin jirre arge; na'ees uffata isaa tarsiase; <sup>30</sup> gara obboloota isaattis deebi'ee, "Gurbichi hin jiru, egaa ani immoo

eeffa dhaqu ree?" jedhe. <sup>31</sup> Yom obboloonni isaa korbeessa reettii tok qalanii, uffata Yoseef fuudhan dhiigicha keessa cuuphan. <sup>32</sup> Kana booddee isaan qoloo harka qabu sana fuudhanii, gara abbaa isaaniitti arganii, "Kana argineerra, mee ilaali, kun uffata ilma keetii ti moo yookiis isa miti?" jedhaniin. <sup>33</sup> Innis isa in bare, "Kun uffata ilma kootii ti, bineensa hamaatu isa nyaate, Yoseef dhuguma gargar kukkutame!" jedhe. <sup>34</sup> Yaaqoob uffata isaa of irratti tarsiasee, uffata gaddaa mudhii isaatti hidhatee, ilma isaatiif guyyaa baay'ee in gadde. <sup>35</sup> Ilmaan isaa fi intaloonni isaa bundinuu isa jajja-beessuudhaaf in dhufan, inni garuu jajjabaachuu in dide; inni, "Waawuu, ani akkuman gaddetti, iddoo lafa jalatti" <sup>36</sup> gara ilma kootii gad nan bu'a" jedhe; akkasitti abbaan isaa Yoseefiif in boo'e.

<sup>36</sup> Warri Miidiyaan Yoseefin biyya Gibxi keessatti hojjetoota mootii Gibxi warra gurguddoota keessaa Phoxiifaar ajajjuu eegdotatti in gurguran.

#### Yibudaa Fi Taamaar Haadha Manaa Ilma Isaa

**38** <sup>1</sup> Yommuu Yihudaan obboloota isaa biraa ba'ee utuu adeemuu, mana namicha mandara Adulaam, maqaan isaa "Hiiraa" jedhamu tokkotti in gore; <sup>2</sup> achitti intala nama biyya Kana'aan isa maqaan isaa "Shuwa" jedhamuu tokko in argate; intalattii in fuudhe, ishee biras in ga'e. <sup>3</sup> Isheen ulfooftee ilma in deesse; maqaa isaas "Eer" jettee in moggaafte. <sup>4</sup> Ammas ulfooftee ilma in deesse; maqaa isaas "Onaan" jettee in moggaafte. <sup>5</sup> Dabaltees ilma in deesse; maqaas isaa "Shelaa" jettee in moggaafte; isheen mucicha biyya Kiziibiitti in deesse.

<sup>6</sup> Yihudaan kana booddee immoo Eer ilma isaa isa angafa intala "Taamaar" jedhamtu tokko in fuusise. <sup>7</sup> Eer ilmi Yihudaa inni angafni garuu, Waqaayyo duratti nama jal'aa ture; kanaaf Waqaayyo akka inni du'u godhe. <sup>8</sup> Yihudaan yommuu Onaaniin, "Gara haadha manaa obboleessa keetii dhaqi, barcuma isaa qajeelchi, obboleessa keefis sanyii kaasi!" jedhe\*. <sup>9</sup> Onaan

<sup>27</sup> Uma 36:35,36 "Hadaad" yookiis "Hadaar" jedhama.

<sup>30</sup> Uma 37:35 "Iddoo lafa jalaa" Ib "Sii'ol" jedha.

garuu sanyiin kan isaa ti akka hin jedhamne waan heekuuf, obboleessa isaa sanyii malee hambisuudhaaf, yeroo haadha manaa obboleessa isaa bira ga'u, isa sanyii ta'u sana lafatti naqee in balleessa ture. <sup>10</sup> Wanti inni hojjete kun Waaqayyo duratti jal'aa ta'ee argame; kanaaf Waaqayyo innis immoo akka du'u godhe. <sup>11</sup> Yommuus Yihudaan, "Ilmi koo akkuma obboloota isaa du'innaa laata" jedhee waan yaa-deef, Taamaar haadha manaa ilma isaa tiin, "Hamma Shelaan ilma koo ga'utti, akka gursummaatti mana abbaa kee taa'ii!" jedhe; Taamaaris kana irratti dhaqqee mana abbaa ishee in teesse.

<sup>8</sup> Kes 25:5-10

<sup>12</sup> Bara haay'ee booddee, haati manaa Yihudaa intalli Shuwa in duute; Yihudaan gadda isaa erga dhiisee, ka'ee fira isaa isa "Hiiraa" jedhamu nama mandara Adulaam sanaa wajjin gara Tiimnaa lafa hoolota isaa irraa rifeensa murmurran in dhaqe. <sup>13</sup> Yommuus namoonni, "Kunoo, abbiyyaan kee hoolota isaa irraa rifeensa murmuur-stifachuuf Tiimnaatti ol in ba'a" jedhanii Taamaaritti in himan. <sup>14</sup> Shelaan fuudha ga'e nure, isheen garuu isatti akka hin heerumsifamin argitee, uffata dubartii abbaan manaa irraa du'e isa uffachaa turte ofittii baaftee, wayyaa biraa ofitti martee shaashiis haguug-gattee, karaa Tiimnaa dhaqu irra bal-bala kellaa Enaayim dura in teesse.

<sup>15</sup> Taamaar fuula isheetti haguug-gattee waan teessuuf, Yihudaan ejjituu ishee se'e malee ishee hin hubanne. <sup>16</sup> Isheen haadha manaa ilma isaa ta'uu ishee waan hin beekiniif, gara lafa isheen karaa bukkee teessutti gorce, "Mee kottu, ani si bira nan ga'aa!" jedhe; isheen immoo, "Ati na bira ga'uudhaaf, maal anaaf kennita?" jetteen\*. <sup>17</sup> Inni deebisee, "Bushaayee keessaa korbeessa reettii xobhee tokko siif nan erga" jedhe; isheen immoo, "Hamma anaaf ergitutti immoo, qabsiisa yoo anaaf kennite in ta'aa!" jette. <sup>18</sup> Yommuus inni, "Qabsiisaaf maal siif kennu ree?" jedhe; isheen immoo deebiftee, "Amartii mallattoo kee maataba isaa wajjin, ulee qabattee adeemtu kanas anatti kenni!" jette; innis kana kenneefii, ishee bira in ga'e; isheen isaaf in ulfoofte. <sup>19</sup> Isheenis kaatee

achii adeemtee, shaashii fuulatti haguuggatte sana of irraa fuutee, uffata ishee isa dubartiin abbaan manaa irraa du'e uffattu sanas deebiftee in uffatte. <sup>16</sup> Lew 18:15

<sup>20</sup> Yeroo muraasa booddee Yihudaan qabsiisa sana dubartittii harkaa fudhachuudhaaf, korbeessa reettii xobbee tokko, karaa fira isaa nama mandara Adulaam sanaa in ergeef; inni garuu ishee arguu hin dandeenye. <sup>21</sup> Inni, "Gaalamoonni isheen karaa mandara Enaayim bukkee turte amma cessa jirti?" jedhee namoota iddoo sanaa iyyaafate; isaan immoo, "Lakkii, gaalamoonni as hin turre!" jedhan. <sup>22</sup> Yommuus inni deebi'ee Yihudaa bira dhufee, "Ani dubartittii arguu hin dandeenye; namoonni iddoo sanaa immoo, 'Gaalamoonni as hin turre' naan jedhan" jedhe. <sup>23</sup> Yihudaan deebisee, "Ani kunoo korbeessa xobbee sana isheedhaaf ergeera, ati garuu ishee arguu hin dandeenye; ammas namni nutti hin kolfin duwwaa malee, isheen mee isuma qabde sana haa fudhattu!" jedhe.

<sup>24</sup> Akka ji'a sadii booddee, "Taamaar haati manaa ilma keetii ejjiiteetti, amma kunoo isheen ejjummaadhaan ulfoofteetti" jedhanii Yihudaatti himan; Yihudaan deebisee, "Gad ishee baasaa, haa gubantu!" jedhe. <sup>25</sup> Yeroo gad ishee baasanitti, nama tokko abbiyyuu isheetti ergitee, "Ani abbaa amartii mallattoo maataba isaa wajjin jiru kanaaf, abbaa ulee kanaaf nan ulfaa'e" jette; itti dahaltees, "Amma isaan kun kan eenyu akka ta'an mee hubadhuu ilaali!" jettee itti in dhaamte. <sup>26</sup> Yihudaan kana hubatee erga ilaalee, "Ishee ilma koo Shelaatti waan ani hin heerumsisiiniif, anatu isheetti balleesse, isheen dhugaa qabdi" jedhe; inni ergasii deebi'ee ishee bira hin geenye.

<sup>27</sup> Yeroon da'uu ishee yommuu ga'e, kan isheen garaatti baattu lakkuu ta'ee argame; <sup>28</sup> utuu isheen da'umsa irra jirtuu, inni tokko harka isaa gad baafate; deessiftuunis qabdee, "Isa kanatu dura lafa ga'a" jettee, fo'aa diimaa harka isaatti hiite. <sup>29</sup> Yeroo inni harka isaa ol deebifatetti immoo, obboleessi isaa isa dura lafa ga'e; deessiftuunis, "Ati maal maal humnaan karaa cirattel!" jette; kanaaf maqaa

isaa Faaresitti<sup>29</sup> moggaasan\*. <sup>30</sup> Obboleessi isaa inni fo'aa harka isaattii qabu sun, isa booddedhaan lafa ga'e; maqaa isaa immoo "Zaaraa" jedhanii moggaasan.

<sup>29</sup> Rut 4:18; Mat 1:3

### Qorama Blyya Gibxiitti Yoseef Irra Ga'e

**39** <sup>1</sup> Yoseef gara biyya Gibxiitti gad in geeffame; hojjetoota mootii Gibxii warra gurguddoota keessaa Phoxiifaar ajajjuun eegdotaa, namni biyya Gibxii sun, warra Ishmaa'el warra gara Gibxiitti isa fidan irraa isa in bitate\*. <sup>2</sup> Waaqayyo garuu Yoseefii wajjin waan tureef, wanti inni hojjetu wal qixxaateef; inni mana gooftaa isaa nama Gibxii sanaa keessa ture\*. <sup>3</sup> Gooftaan isaas, Waaqayyo akka Yoseefii wajjin jiru, waan inni harkaan qabus Waaqayyo akka wal qixxeessuuf in arge. <sup>4</sup> Yommuus Yoseef faara gooftaa isaa argatee, itti dhi'aatees isaaf in hojjete; namichi immoo hojii mana isaa akka inni ilaaluuf, qabeenya isaa hundumaa harka isaa jala in galche. <sup>5</sup> Waaqayyo erga gaafa namichi hojii mana isaa, waan qabu hundumaas Yoseef akka ilaalu godhatee jalqabee, sababii Yoseefii jedhee mana namicha Gibxii sana in cebbise; cebbi Waaqayyoo wanta inni mana keessaa, alaa qabu hundumaa irra ture\*. <sup>6</sup> Akkasitti namichi wanta qabu hundumaa harka Yoseefitti in dhiise; buddeena nyaamu duwwaa malee, lafa qabeenya isaa jiru iyyuu tokko illee hin beeku; Yoseef immoo dhaabbii in tola, ija namaattis in miidhaga ture.

<sup>1</sup> 37:28,36; Far 105:16-19

<sup>2</sup> 26:24; HoE 7:9

<sup>5</sup> 30:27

<sup>7</sup> Takka turtee haati manaa gooftaa isaa ija ishee Yoseef irra buufattee, "Aanaa wajjin ciisi!" ittiin jette. <sup>8</sup> Inni garuu didee, haadha manaa gooftaa isaa sanaan, "Kunoo, gooftaan koo waan mana isaa keessa ana harka jiru hin beeku; wanta kan isaa ta'e hundumaa harka koo jala galcheera; <sup>9</sup> mana kana keessa guddaan ana caalu hin jiru; si malee wanti inni anatti ken-

nuu dhiisee, harkatti hambifate hin jiru; ati immoo haadha manaa isaa ti; ega' ani attamittan hamma guddaa akkasii hojjedha? Cubbuudhaanis attamittan Waaqayyoon yakka ree?" jedhe\*. <sup>10</sup> Isheen guyyuma guyyaatti Yoseefitti kana yoo dubbatte iyyuu, inni ishee wajjin ciisuudhaaf yookiis ishee biratti argamuudhaaf, ishee dha-ga'uu hin barbaanne.

<sup>9</sup> Bau 20:14; Lew 18:20

<sup>11</sup> Gaaf tokkos Yoseef hojii isaa hojjechuudhaaf manatti yeroo ol galletti, namoonni achi keessaa warri kana tokko illee mana hin turre; <sup>12</sup> haati manaa gooftaa isaattii wayyaa isaa qabattee, "Aanaa wajjin ciisi!" ittiin jette; inni garuu wayyaa isaa ishee harkatti dhiisee, baqatee manaa in ba'e. <sup>13</sup> Isheen immoo Yoseef wayyaa isaa ishee harkatti dhiisee, alatti baqachuu isaa yeroo argite, <sup>14</sup> namoota mana ishee keessa hojjetan waamtee, "Waan namichi Ibrichi nutti haa taphatuuf, abbaan manaa koo nutti fide godhe kana ilaalaa! Inni anaa wajjin ciisuudhaaf anatti ol gale, ani immoo sagalee koo guddisee nan iyye; <sup>15</sup> inni akka ani sagalee koo ol fuudhee iyye dhaga'ee, wayyaa isaa ana biratti dhiisee, baqatee manaa ba'e" jetteen.

<sup>16</sup> Isheen hamma gooftaan isaa galutti, wayyaa isaa of bira keessee eegde. <sup>17</sup> Abbaa manaa isheettis oduudhuma akkasii himtee, "Garbichi Ibrichi inni ati nutti fidde, anatti taphachuudhaaf anatti ol gale; <sup>18</sup> garuu akkuma ani sagalee koo ol fuudhee iyyeen immoo, wayyaa isaa ana biratti dhiisee alatti baqate" jette.

<sup>19</sup> Gooftaan isaa yeroo isa haati manaa isaa, "Garbichi kee akkas na godhe" jettee itti himte dhaga'etti, aaree in boba'e. <sup>20</sup> Kana irratti Yoseefin fuudhee, mana hidhaa isa warri mootichi hiisisu keessatti eegamanitti, isa galchisiise; innis mana hidhaa sana keessa ture. <sup>21</sup> Waaqayyo garuu Yoseefii wajjin nure, gaarummaas isatti argisiise; namichi mana hidhaa eegus faara akka inni itti tolu in godheef. <sup>22</sup> Eegduun mana hidhaa sunis, namoota hidhamanii mana hidhaa sana keessa nuran hundumaa, eegumsa Yoseef jala

<sup>29</sup> Uma 38:29 "Faares" jechuun "Karaa ciruu" jechuu dha.

galche; waan achitti hojjetamuun ta'u bundumaas isatu bojjeta ture. <sup>23</sup>Waaqayyo Yoseefii wajjin ture, waanuma inni hojjetu waan isaaf wal qixxeessuuf, namichi mana bidhaa eegu sun waan eegumsa Yoseef jala galebe hundumaa isatti dhiisee, isa barkattis bin lakkoofne.

### Yoseef Abjuu Warra Hidhamanii Hiikuu Isaa

**40** <sup>1</sup>Kana booddee immoo eegduun warra mootii Gibxiif dhugaatii dhi'eessanii, eegduun warra buddeena tolchani, mootii Gibxiif gooftaa isaanii duratti balleessaa godhatan. <sup>2</sup>Mootiin Gibxiif yommuus hojjetoota isaa warra gurguddoota kana lamaanitti in dheekkame; <sup>3</sup>inni mana bidhaa iddoo Yoseef itti bidhamee eegamaa jiru keessatti akka isaan eeguuf, ajajjuu eegdotaa mana bidhaatti isaan kenne. <sup>4</sup>Ajajjuun eegdotaa mana hidhaa sunis Yoseefitti hadaraa isaan kenne; innis isaanii in ergame; isaanis takka achitti in eegaman.

<sup>5</sup>Gaaf tokko halkan, eegduun warra mootii Gibxiif dhugaatii dhi'eessanii, eegduun warra buddeena tolchaniis abjuu abju'atan; abjuun isaan lamaanuu mana hidhaa keessa utuu jiranii mata mataatti abju'atan kun, hiikaa adda addaa qaba ture. <sup>6</sup>Yoseef ganama isaan bira dhufee yeroo isaan ilaaletti, fuula badanii isaan in arge. <sup>7</sup>Inni kana irratti hojjetoota mootii Gibxiif warra gurguddoota isaa wajjin mana gooftaa isaatti eegamaa jiranii, "Har'a maaliif nyaara guurtan?" jedhee isaan gaafate. <sup>8</sup>Isaan immoo deebisanii, "Nuyi abjuu abju'anne, namni nuuf hiiku dhibe jedhaniin; yommuus Yoseef isaanii, "Abjuu Waaqayyotu hiikaatii, isin anatti himadhaa!" jedhe\*.

\*8 41:15-16; Dan 2:27-28

<sup>9</sup>Eegduun warra dhugaatii dhi'eessanii, abjuu isaa Yoseefitti yommuu himatu, "Abjuu kootiin ani muka waynii fuula koo duratti nan arge; <sup>10</sup>mukti waynichaa damee sadii qaba ture; inni akkuma budheen in daraare, ija in naqate, hurbuun isaas in bilchaate; <sup>11</sup>xoofoon mootiin Gibxiif itti dhugu ana harka ture, anis ija waynichaa ciree xoofoo mootii Gibxiifii cuunfee, xoofta harka mootii Gibxiifii nan kenne"

jedhe. <sup>12</sup>Yommuus Yoseef namichaan, "Abjuun kee kan itti biikamu, dameen sadan sun guyyoota sadii; <sup>13</sup>guyyaa sadiitti mootiin Gibxiif ol si qaba, lafa bojjii keettis si deebisa; akkuma dur yeroo ati dhugaatii dhi'eessaa turte fudhatamee turetti, ati xoofoo mootii Gibxiif harka isaatti in kennita. <sup>14</sup>Yeroo siif tolu sanatti garuu ana yaadadhu! Hadaraa, mootiin Gibxiif akka na yaadatu gootee mana kana keessaa na baasisuudhaan wanta gaarii anaaf godhi! <sup>15</sup>Ani biyya Ibrootaa keessaan batamee dhufe; biyya kanattis immoo mana boollaa kana keessa kan na buusisu, ani waan tokko illee hin hojjenne" jedhe\*.

\*15 37:28

<sup>16</sup>Eegduun warra buddeena tolchaniis, Yoseef abjuu gara gaariitti hiikuu isaa in arge; innis abjuu isaa isatti yommuu bimatu, "Anis immoo abjuu kootiin kunoo buddeena gundoo sadiitu mataa koo irra ture. <sup>17</sup>Buddeenni bifa garaa garaatiin tolfamanii, mootiin Gibxiif akka nyaatuuf qopheeffaman hundinuu gundoo mataa koo irraa isa ol aanu keessa turan; allaattonni immoo gundoo isa mataa koo irra jiru keessaa in nyaatu turan" jedhe. <sup>18</sup>Yommuus Yoseef deebisee, "Abjuun kee kan itti biikamu, gundoon sadan sun guyyoota sadii; <sup>19</sup>guyyaa sadiitti mootiin Gibxiif ol si fuusisee, mukatti akka si rarraasan in godha; allaattonnis foon kee irraa ciratanii in nyaatu" jedhe.

<sup>20</sup>Guyyaa sadaffaan guyyaa itti mootiin Gibxiif dhalachuu isaa ayyaaneffatu waan tureff, hojjetoota isaa hundumaaf nyaachisa guddaa godhe; inni eegduu warra dhugaatii dhi'eessanii, eegduu warra buddeena tolchaniis hojjetoota isaa gidduutti ol in waamsise. <sup>21</sup>Innis eegduu warra dhugaatii dhi'eessanii sana hojii dhugaatii dhi'eessuu isaatti isa deebise; namichis xoofoo harka mootii Gibxiifii kenne; <sup>22</sup>eegduun warra buddeena tolchaniis immoo akka rarraafamu godhe; kunis akkuma Yoseef isaanii hiike ta'e. <sup>23</sup>Kana keessaa immoo eegduun warra dhugaatii dhi'eessanii Yoseefin in irraanfate malee, hin yaadanne.

### Mootiin Gibxiif Abjuu Abju'achuu Isaa

**41** <sup>1</sup>Waggaan lama erga darbee booddee, mootiin Gibxiif abjuu abju'ate; abjuu isaatiinis qarqara laga Abbayyaa dhaabatee turc; <sup>2</sup>kunoo, saawwan cululuqoo fi gabbatoonni torba laga Abbayyaa keessaa ol ba'anii, jajjaba keessa in dheedu turan. <sup>3</sup>Ammas kunoo, saawwan kan biraa jibbiisoonnii fi huqqatoonni torba isaan booddeedhaan laga Abbayyaa keessaa ol ba'anii, saawwan warra duraa bira qarqara lagichaa dhaabatan. <sup>4</sup>Saawwan warri jibbiisoonnii fi huqqatoonni sun, warra cululuqoo fi gabbatoo torban sana in liqimsan; kana booddee mootiin Gibxiif hirribaa in dammaqe.

<sup>5</sup>Mootiin Gibxiif ammas deebi'ee rafee, lammaffaa abjuu abju'ate; kunoo, mataan midhaanii torba iji isaa gugguute, tolees somaa tokko irratti guddatee ture; <sup>6</sup>isaan booddeedhaan immoo kunoo, mataan midhaanii iji isaa xooxaree qilleensi ba'a-biiftuu gube torba ol ba'an. <sup>7</sup>Mataan midhaanii warri xooxaran, warra gugguutuu gurguddaa sana torban in liqimsan; mootiin Gibxiif in dammaqe; kunis abjuu ture. <sup>8</sup>Yommuu bari'es mootiin Gibxiif yaadni isaa waan rafaameef, warra ayyaana heddanii fi beektota Gibxiif ofitti waamsisee, abjuu isaa isaanitti in hime; garuu isaan keessaa namni abjuu sana hiikuu danda'e hin turre\*.

\*8 Dan 2:1-2

<sup>9</sup>Yommuus eegduun warra dhugaatii dhi'eessanii mootichaan, "Ani bal'eessaa koo har'a nan yaadadhe; <sup>10</sup>al tokko ati dheekkamtee anaaf fi eegduu warra buddeena tolchaniis sana, eegdotaa mana hidhaatti kennitee nu hiisiftee turte. <sup>11</sup>Nuyi balkanuma tokkicha abjuu abju'anne; inni, anis abjuu hiikaa adda addaa qabu mata mataatti abju'anne. <sup>12</sup>Achi Ibrichi dargaggeessi garbichi ajajjuu warra eegdotaa tokko nu bira ture; abjuu keenya yeroo isatti himanne inni adduma addaan akkuma abjuu keenyaatti hiikaa isaa nuuf kenne; <sup>13</sup>akkuma inni abjuu keenya nuuf hiike ta'e, ani lafa hojii kootii nan deebi'e, eegduun warra buddeena tolchaniis immoo in rarraafame" jedhe.

### Yoseef Abjuu Mootii Gibxiif Hiikuu Isaa

<sup>14</sup>Kana irratti mootiin Gibxiif ergee Yoseefin in waamsise; isaan boolla mana hidhaa sana keessaa ariifachiisani isaa fidan; inni baaddatee, uffata isaas erga diddiirratee, gara mootii Gibxiifii in dhi'aate\*. <sup>15</sup>Mootiin Gibxiif yommuus Yoseefin, "Ani abjuu abju'adheen ture, garuu namni tokko illee anaaf hiikuu hin dandeenye; ati garuu abjuu yoo sitti himan hiikuu in dandeesa jechuu nan dhaga'e" jedhe. <sup>16</sup>Yoseef deebisee, mootii Gibxiif, "Waaqayyotu deebii nagaa isa siif ta'u kenna malee, ana miti" jedhe\*.

\*14 Far 105:20-21; Dan 2:25

\*16 40:8

<sup>17</sup>Yommuus mootiin Gibxiif, "Kunoo, ani abjuu kootiin qarqara laga Abbayyaa dhaabadheen ture; <sup>18</sup>saawwan gabbatoo fi cululuqoonni torba laga Abbayyaa keessaa ol ba'anii, jajjaba keessa dheedu turan. <sup>19</sup>Isaan booddeedhaan immoo saawwan joo-roo, baay'ee jibbiisoo fi huqqatoonni torba ol ba'an; ani saawwan saakachaa'oo akka isaanii takkaa guutummaa biyya Gibxiif keessatti argee hin beeku. <sup>20</sup>Saawwan buqqatoo fi jibbiisoonni sun, saawwan gabbatoo torban duraa sana in liqimsan. <sup>21</sup>Erga isaan liqimsanii booddee garuu, amma iyyuu akkuma isaanii duraa jibbiisoo waan ta'aniif, saawwan sana liqimsuu isaanii namni tokko illee beekuu hin danda'u ture; kana booddee ani hirribaa nan dammaqe.

<sup>22</sup>"Akkasumas ani abjuu koo isaan keessatti mataan midhaan torbaa iji isaa gurguddatee kan tole, somaa tokko irratti utuu guddatuu nan arge. <sup>23</sup>Isaan booddeedhaan immoo kunoo, mataan midhaanii iji isaa coolligee, xooxaree, qilleensi ba'a-biiftuu gube torba ol ba'an. <sup>24</sup>Mataan midhaanii warri xooxaran sun immoo mataa midhaanii warra iji isaanii tole torban sana in liqimsan; ani kana warra ayyaana heddanitti nan hime; garuu tokko illee kana kan anaaf ibsu hin arganne" jedhe.

<sup>25</sup>Yoseef yommuus mootii Gibxiif, "Abjuun kee tokkichuma, Waaqayyotu wanta gochuudhaaf jedhu sitti mul'iseera; <sup>26</sup>saawwan nama mararan torban,

waggoota torba; mataan midhaanii tolan torbanis waggootuma torban sana; abjuun kee lachanu tokkicbumatti in hiikama. <sup>27</sup> Saawwan huqqatoo fi jibbisii-sonni isaan sana booddeedhaan ol ba'an torban, akkasumas mataan midhaanii ija hin qabne qilleensi ba'a-biiftuu isaan gube torban waggoota torba; waggoonni kun torban waggoota beelaa ta'uuf jiru. <sup>28</sup> Dubbichi akkuma ani sitti himee dha yaa mootii! Waaqayyo wanta gochuudhaaf jedhu sitti argisiiseera. <sup>29</sup> Yeroon itti guutummaa biyya Gibxii irratti quufni guddaan isaa ta'u, kunoo, waggoonni torba dhufuuf jiru. <sup>30</sup> Isaan booddeedhaan garuu waggoonni beelaa torba in dhufu; quufni biyya Gibxiitti ta'e sun hundinuu in irraanfataama; beelichis biyyicha in fixa. <sup>31</sup> Beelichi iani isatti aanu baay'ee cimaa waan ta'uuf, waggoonni quufaa sun biyyicha keessatti deebi'anii hin yaadataman. <sup>32</sup> Abjuun kee lama ta'uun isaa dubbichi Waaqayyo biraa akka cite, Waaqayyo yeroo gabaabaa keessatti kana gochuuf akka jiru in argisiisa.

<sup>33</sup> "Ammas ati nama hubataa, nama ogeessas ilaalii, biyya Gibxii irratti aboo irra kaa'ii!" <sup>34</sup> Itti dabaltees namoota dubbicha duukaa bu'anii ilaalan, waggoota quufaa torban keessas wanta biyya Gibxii irraa galu keessaa harka shan keessaa harka tokko fuudhan, biyyicha irra kaasii, aboos kenniif! <sup>35</sup> Isaan midhaanicha hundumaa waggoota gaarii dhufuuf jiran kana keessa walitti haa qaban! Nyaataafis mandaroota keessa tuulanii, harka kee jalatti haa eegan! <sup>36</sup> Biyyichi beelaan akka hin badnetti, midhaan kun biyyaaf akka ta'utti, waggoota torban yeroo itti beelli biyya Gibxii irra bu'uuf jiru sanaaf haa kaa'amul!" jedhe.

#### Yoseef Biyya Gibxii Irratti Abbaa Biyyaa Ta'uu Isaa

<sup>37</sup> Yaadni dhi'aate kun mootii Gibxii fi hojjetoota isaa biratti gaarii ta'ee mul'ate\*. <sup>38</sup> Mootiin Gibxii ergasii hojjetoota isaatiin, "Nuyi nama hafuurri Waaqayyoo keessa jiru akkasii kana argachuu in dandeenyaa?" jedhe\*. <sup>39</sup> Mootiin Gibxii yommuu Yoseefiin, "Erga Waaqayyo kana hundumaa akka ati beektu godhee, namni hubataanii fi ogeessi akka keetii hin jiru; <sup>40</sup> ati mana

koo irratti gooftummaa in fudhatta, sabni hundinuu akka ati ajajutti in abboomamu, ani immoo teessoo mootummaa koo duwwaadhaanan si gararraa jira" jedhe\*. <sup>41</sup> Mootiin Gibxii ammoo Yoseefiin, "Kunoo, ani guutummaa biyya Gibxii irratti aboo siif kenneera" jedhe\*.

\*37 Fak 14:35

\*38 Bau 31:3; Fak 2:6

\*40 Far 113:7-8

\*41 HoE 7:10

<sup>42</sup> Kana booddee mootiin Gibxii amartii mallattoo isaa harka isaattii baasee, harka Yoseefitti in kaa'e, uffata quncee talbaa ba'eessa irraa hojjeta-mes itti in uffise; dirata warqees morma isaatti kaa'eef\*. <sup>43</sup> Konkolaataa isa kan isaatti aanu irras isa teessise; warri fuula isaa duraa labanis, "Gad jedhaa, qoommaa'aa!" in jedhu turan; mootichi akkasitti Yoseefin guutummaa biyya Gibxii irra kaa'ee, aboos kenneef\*. <sup>44</sup> Inni Yoseefiin, "Ani mootiin Gibxii mootummaa koo hin dhiisu! Garuu fedha kee malee, namni tokko illee guutummaa biyya Gibxii keessatti harka isaa yookiis miilla isaa hin sokoksiisu!" jedhe. <sup>45</sup> Mootiin Gibxii, "Zaafenaat-Phane'aa" jedhee Yoseefiif maqaa in keene; Asenaat intala Phoxii-Feraa luba On immoo isatti in heerumsise; kana booddee Yoseef biyya Gibxii irra in naanna'e.

\*42 As 3:10; 8:2; Dan 5:7,29

\*43 As 10:3

<sup>46</sup> Yoseef fuula Fara'oon mootii Gibxii duratti dhi'aatee yommuu hojii irra dhaabame, nama waggaa soddomaa ture; Yoseef fuula mootichaa duraa ba'ee guutummaa biyya Gibxii keessa naanna'e. <sup>47</sup> Waggoota quufaa torban sana keessa lafti midhaan baay'ee hammas hin jedhamne in kenne. <sup>48</sup> Yoseef midhaan waggoota sana biyya Gibxiitti argame keessaa isa walitti sassaabame hundumaa mandaroota keessatti galche; midhaan inni mandara tokkotti galche isa maasii naannoo isaa jiru irraa walitti sassaabame ture. <sup>49</sup> Yoseef midhaan akka cirracha galaanaa guddaa baay'atu in mule; safaruun isaa waan hin danda'amneef, isa safaru dhiise.

<sup>50</sup> Waggoonni beelaa utuu hin dhufin dura Yoseef ilmaan lama godhate;

isaanis Asenaat intala Phoxii-Feraa luba On sanatu da'eef. <sup>51</sup> Yommuu Yoseef, "Waaqayyo rakkina koo hundumaa, mana abbaa koo hundumaas na irraanfachiiseera" jedhee, ilma isaa isa angafa Minaaseetti moggaase ["Minaasee" jechuun "Irraanfachiisuu" jechuu dha]; <sup>52</sup> isa lammaffaa immoo, "Waaqayyo biyya ani itti gad deebi'e keessatti akkan horu godhe" jechuudhaan, "Efreet" jedhee moggaase; ["Efreet" jechuun "Horuu" jechuu dha].

<sup>53</sup> Waggoonni biyyi Gibxii quufa itti argatee turte torban in raawwata-man; <sup>54</sup> akkuma Yoseef dubbatee ture waggoonni beelaa torban dhufuu jalqaban; biyya kan biraa hundumaatti beelli in bu'e, guutummaa biyya Gibxii keessa garuu nyaanni jira ture. <sup>55</sup> Ergasii guutummaan biyya Gibxii beela'uu jalqabnaan, sabni nyaataaf mootii Gibxiitti iyyate; mootichi immoo warra Gibxii hundumaan, "Gara Yoseef dhaqaatii, waan inni isiniin jedhu godhaa!" jedhe. <sup>56</sup> Beelli jabaatee guutummaa biyya Gibxii irra yeroo ga'etti, Yoseef gombisaa hundumaa bane warra Gibxiitti midhaan in gurgure. <sup>57</sup> Beelichi biyya lafaa hundumaa irratti waan jabaateef, namoonni biyya hundumaatii midhaan bitachuudhaaf Yoseef bira gara biyya Gibxii in dhufan.

#### Obboloonni Yoseef Midhaan Bituudhaaf Gibxiitti Gad Bu'uu Isaanii

**42** <sup>1</sup> Yaaqoob yommuu biyya Gibxii midhaan akka jiru baree ilmaan isaatiin, "Maaliif calluma jettanli wal ilaaltu?" <sup>2</sup> Biyya Gibxii midhaan akka jiru dhaga'eera, nuyi du'a akka oblluuf, gad bu'aatii achii midhaan nuuf bitaa!" jedhe. <sup>3</sup> Obboloonni Yoseef kudhan ta'anii, midhaan bituudhaaf gara biyya Gibxiitti gad bu'an. <sup>4</sup> Yaaqoob wanti hamaan akka isa irra hin geenyeeff jedhee, Beniyaaminin obboleessa Yoseef obboloota isaa warra kaanii wajjin hin ergine\*.

\*35:16-18

<sup>5</sup> Biyya Kana'aan keessa beelli waan tureef, ijoolleen Israa'el warra midhaan binu dhaqan sana keessa turan. <sup>6</sup> Biyya Gibxii hundumaa inni bulchu, namoota biyya hundumaattis

inni midhaan gurguru Yoseef ture; obboloonni Yoseefis dhufanii isa duratti dhi'aatanii, hamma mataan isaanii lafa ga'utti in qoomma'aniif. <sup>7</sup> Yoseef yommuu isaan arge, obboloota isaa akka ta'an in bare; garuu akka nama isaan hin beeknetti afaan jabaa isaanitti dubbate; itti fufees, "Isin eessaa dhuf-tan?" jedhe; isaan immoo deebisani, "Nuyi midhaan bitachuudhaaf biyya Kana'aanii dhufne" jedhan. <sup>8</sup> Yoseef illee obboloota isaa bareera, isaan garuu isa hin barre.

<sup>9</sup> Yoseef abjuu isa waa'ee isaaniif abju'atee ture yaadatee isaaniin, "Isin gaadduu dha, biyyichi banamaa ta'uu isaa ilaaluudhaaf dhufan" jedhe\*. <sup>10</sup> Isaan immoo deebisaniifii, "Lakkii! Yaa gooftaa, nuyi garboonni kee midhaan binu dhufne; <sup>11</sup> nuyi hundumti keenya ilmaan abbaa tokkoo ti; nuyi garboonni kee namoota amanamoo dha malee, gaadduu miti" jedhan. <sup>12</sup> Inni immoo isaaniin, "Lakkii! Biyyichi banamaa ta'uu isaa ilaaluudhaaf dhufan" jedhe. <sup>13</sup> Isaanis deebisani, "Nuyi garboonni kee obbolaan kudha lamaanuu ilmaan nama biyya Kana'aan tokkoo ti. Ilaa! Obboleessi keenya inni quxisuun amma abbaa keenya bira jira, inni tokko immoo hin jiru" jedhan. <sup>14</sup> Yoseef immoo isaaniin, "Egaa akkuma ani isinitti dubbadhe ta'e; isin gaadduu dha!" <sup>15</sup> Isin amma kanaan qoramtanii in ilaalamtu; obboleessi keessan inni quxisuun hamma as dhufutti, mootiin haa du'u, asii hin baatan! <sup>16</sup> Egaa of keessaa nama tokko ergaa, inni dhaqee obboleessa keessan haa fidu! Isin immoo wanti isin dubbattan dhugaa ta'uun isaa qoramee bamma ilaalamutti in hidhamtu; dubbiin keessan soba yoo ta'e garuu, mootiin haa du'u, isin gaadduu dha" jedhe\*. <sup>17</sup> Hundumti isaani iddoo tokkotti guyyaa sadiif akka eegaman godhe\*.

\*9 37:5-10

\*17 40:4,7,12

<sup>18</sup> Guyyaa sadaffaattis Yoseef isaaniin, "Ani Waaqayyoon nan sodaadha, jireenya keessan oolfachuudhaaf wanta ani isinitti himu godhaa!" <sup>19</sup> Erga namoota amanamoo taatanii, obboleessi keessan tokko mana isin amma itti eegamtan kanatti haa hidhamu, isin immoo maatii keessan warra manaa beela'aa jiraniif midhaan

fuudhaa dhaqaa! <sup>20</sup>Obboleessa keessan isa quxisuu na bira fidaa! Kanaan wanti isin dubbattan kun dhugaa ta'uun isaa in beekama, isinis du'a in ooltu" jedhe; isaanis akkuma inni isaanitti hime in godhan. <sup>21</sup>Walii isaanittiin immoo, "Nuyi dhuguma obboleessa keenyatti balleessineerra; lubbuun isaa isa keessatti dhiphachu isaa utuma arginuu, utuma inni nu kadhatuus isa dhaga'uu dinne; kanaaf dhiphinni kun nutti dhufe" jedhan\*. <sup>22</sup>Ruuben kana irratti isaanii, "Ani, 'Mucicha hin yakkinnaa!' isiniin hin jennee? Isin garuu dhaga'uu in diddan; ammas kunoo, dhiigni isaa nu irraa in barbaadama" jedhe\*. <sup>23</sup>Namni isaan gidduu dhaabatee afaan hiiku waan tureef, Yoseef akka isaan dhaga'uu isaan hin barru. <sup>24</sup>Yommu Yoseef isaan irraa achi garagalee in boo'e; deebi'ees isaanitti garagalee isaanitti in dubbate; isaan keessaa Shimi'oonin qabsiisee ija isaanii duratti in hiisise. <sup>25</sup>Yoseef kana booddee qalqala isaanii midhaan guutanii, horii isaanis deebisanii adduma addaan qalqala isaanii keessa akka kaa'aniif, karaadhaafis galaa akka kennaniif inabboome; warri abboomamanis kana isaanii in godhan.

\*21 Far 50:21

\*22 37:21-22

### Obbolaan Yoseef Midhaan Fe'atanii Galuu Isaanii

26 Obbolaan Yoseef midhaan isaanii harree isaanitti fe'atanii achii in adeeman. <sup>27</sup>Lafa bulanitti isaan keessaa inni tokko harree isaatiif nyaata kennuudhaaf qalqala isaa hiikee, kunoo, horii ittiin midhaan bite afaan qalqala isaa keessatti in arge. <sup>28</sup>Inni obboloota isaatiin, "Horiin koo anaaf deebi'eera; ilaa, inni qalqala keessa jira" jedhe; kana irratti garaan isaanii baqaq, hollachaa walii isaanittiin, "Wanti Waaqayyo nutti fide kun maali?" jedhan.

29 Yommu isaan biyya Kana'aan Yaaqoob abbaa isaanii bira dhufanii, wanta isaan irra ga'e hundumaa isatti in himan. <sup>30</sup>Isaan, "Namichi inni biyya sana irratti gooftummaa qabu, warra biyya gaadan nu se'ee, afaan jabaa nutti dubbate. <sup>31</sup>Nuyi garuu, 'Nuyi namoota amanamoo dha malee gaad-

duu miti, <sup>32</sup>nuyi obbolaan kudha lama ilmaan abbaa tokkoo ti; kudha lama keessaa inni tokko hin jiru, inni quxisuun immoo amma abbaa keenya bira biyya Kana'aan jira' ittiin jenne. <sup>33</sup>Namichi inni biyya sana irratti gooftummaa qabu sun immoo, 'Amanamoo ta'uu keessan akkan ittiin beekutti, obboleessa keessan tokko ana biratti hambisaatii, isin maatii keessan warra manaa beela'aa jiraniif midhaan fuudhaa dhaqaa! <sup>34</sup>Obboleessa keessan isa quxisuu ana bira fidaa! Ani kana irratti isin namoota amanamoo malee, gaaduu akka hin ta'in, nan beeka; obboleessa keessan isa asitti hafes gad isiniif nan dhiisa, isinis biyyicha keessa asii fi achi adeemtanii in nagaddu' nuun jedhe" jedhan.

35 Isaan qalqala isaanii keessaa yommuu garagalchan immoo kunoo, horiin isaanii adduma addaan akka gudunfametti qalqala tokko tokko isaa keessatti argame; isaan, abbaan isaanis horii isaanii akka gudunfametti yommuu argan in na'an. <sup>36</sup>Kana irratti Yaaqoob abbaan isaanii, "Ijoolllee malee na hambifan, Yoseef hin jiru, Shimi'oon hin jiru, Beniyaaminin immoo fudhachuuf jettu; kun hundinuu anuma irratti in raawwatame" isaanii jedhe. <sup>37</sup>Ruuben yommu abbaa isaatiin, "Ani mucicha deebisee gara keetti yoon fiduu dhaabaadhe, ati ilmaan koo lamaan ajjeesuu in dandeessa; harka isaa qabii anatti kenni, anis harka keetti isa nan deebisa" jedhe. <sup>38</sup>Yaaqoob garuu, "Ilmi koo isinii wajjin gad hin bu'u, obboleessi isaa du'eera, tokkicha kana duwwatu hafe; karaa isin irra adeemtan irratti wanti hamaan yoo isa irra ga'e, dulluma koo keessa gaadaan gara iddoo lafa jalaatti akkan gad bu'u in gootu" jedhe.

### Obbolaan Yoseef Beniyaaminii Wajjin Gihxitti Deebi'uo Isaanii

43 <sup>1</sup>Beelli amma iyyuu biyyicha irratti jabaatee ture. <sup>2</sup>Midhaan isa biyya Gihxii fidan sana erga nyaatanii fixanii, abbaan isaanii, "Deebi'aa dhaqaatii midhaan xinnoo ishee ouuf bitaa!" jedheen. <sup>3</sup>Yihudaan garuu, "Namichi sun, 'Obboleessa keessan isinii wajjin yoo dhufuu dhaabaate deebitanii ija koo hin argitan!' jedhee cimsee nu

qixaaxxateera\*; 'ati obboleessa keenya nuu wajjin erguudhaaf qophoofteetta yoo ta'e, gad buunee midhaan siif in binna; <sup>5</sup>ati isa erguudhaaf hin qophoofne yoo taate garuu, namichi sun, 'Obboleessa keessan isinii wajjin yoo dhufuu dhaabaate, deebitanii ija koo hin argitan' waan nuun jedheef, nuyis gad hin buunu!' ittiin jedhe.

\*3 42:15,34

6 Yommu Israa'el, "Isin maaliif akkas na miitan? Obboleessa kan biraa akka qabdanis maaliif namichatti himtan?" jedhe. <sup>7</sup>Isaan immoo deebisanii, "Namichi cimsee waa'ee ofii keenyaa fi waa'ee maatii keenyaa nu gaafatee, 'Abbaan keessan amma iyyuu jiraa? Obboleessa kan biraa qabduu?' nuun jedhe; egaa wanti nuyi isatti himne deebii gaaffii isaa kanaa ti; nu immoo inni, 'Obboleessa keessan as fidaa!' akka nuun jedhu karaa tokkoon illee beekuu dandeenyeerra ree?" jedhaniin\*. <sup>8</sup>Yihudaan kana irratti Israa'el abbaa isaatiin, "Nuyi ofii keenyaa ati, ijoollleen keenyas jiraannee du'a akka oollutti, ati gurbicha anaa wajjin ergi, nus achumaan kaanee in adeemnaa! <sup>9</sup>Ani isaaf nan darba, ati immoo ana harkaa isa barbaaduu in dandeessa; ani gara keetti deebisee isa fuula kee dura yoon dhaabuu dhaabaadhe bara koo guutuu akkan si yakketti nan hafa; <sup>10</sup>nuyi utuu hamma yowwanaatti lafa irra hin harkifne ta'ee, silaa yoon si'a lama deebineerra" jedhe.

\*7 42:7-13

11 Yommu Israa'el abbaan isaanii, "Erga akkas ta'ee immoo, wanta fo'a-moo biyya kanatti argaman, happee dibataa xinnoo ishee, damma xinnoo ishee, urgooftuu, qumbii, ija lawuzii, ija meexxiis korojoo keessan keessa kaa'aatii namichaaf harka-fuudhaa geessaaf\*. <sup>12</sup>Horiin inni deebi'ee afaan qalqala keessanii keessatti argame, tarii in dagatame ta'a, isa deebisaa geessaaf! Kanaaf horii harka lama fuudhaa dhaqaa! <sup>13</sup>Obboleessa keessanis fuudhaatii kaa'aa deebi'aa gara namicha sanaa dhaqaa! <sup>14</sup>Waaqayyo inni hundumaa danda'u, namichi sun oo'a akka inni argisiisu, obboleessa keessan isa tokko, Beniyaamininis akka gad dhiisu laaleef haa godhu! Ani immoo ijoolllee

malee yoon hafes, ijoolllee malee nan hafa!" jedhe\*.

\*11 Fak 18:16

\*12 42:27,35

\*14 42:36

15 Ergasii namoonni sun harka-fuudhaa sana, horii harka lama, Beniyaamininis fuudhanii, ka'anii gara biyya Gihxiitti gad bu'an; dhaqaniis fuula Yoseef dura in dhaabatan. <sup>16</sup>Yoseefis Beniyaaminin isaan biratti yommuu arge, namicha isa hojii mana isaa keessaa adeemsisuun, "Jarreen kana gara manaatti geessi, isaan waareetti ana biraa waan nyaataniif, horii tokko qalliitii nyaanni akka qophaa'u godhi!" jedhe. <sup>17</sup>Namichis akkuma Yoseef itti hime godhee, namoota sana gara mana Yoseefitti in geesse. <sup>18</sup>Namoonni sun garuu mana Yoseefitti waan geeffamaniif sodaatanii, "Nuyi sababii horii isa yeroo duraa deebi'ee afaan qalqala keenyaa keessatti argame sanaaf asitti ol galfamne; inni nu rukutee nu mo'ee, harroota keenya qabatee, nuun immoo garboota isaa nu godbachuuf kana godhe" jedhan\*. <sup>19</sup>Kanaaf isaan gara namicha hojii mana Yoseef adeemsisu sanaatti dhi'aatanii balbala manichaa duratti isaa wajjin dubbatan.

\*18 42:28

20 Isaan yommu, "Yaa gooftaa ko, nuyi si'a duraa midhaan bitachuudhaaf as gad buunee turre; <sup>21</sup>iddoo buufataa yeroo geenye nuyi qalqala keenya hiiknee, adduma addaan horiin keenya guutummaatti afaan qalqalloo keessa akka ture argine; amma isa deebifnee fidneerra; <sup>22</sup>horiin kan biraas amma ittiin midhaan bitachuudhaaf fidnee dhufneerra; nama horicha sana afaan qalqalloo keenyaa keessa kaa'es nuyi hin beeknu" jedhan. <sup>23</sup>Inni immoo deebisee, "Yaadni keessan nagaa haa qabaatu, hin sodaatinaas! Waaqayyo keessan, Waaqayyo isa kan abbaa keessaniitu badhaadhummaa hin beekanne qalqala keessa isiniif kaa'e! Horiin keessan sun na ga'eera" jedhe; kana booddee Shimi'oonin gara isaanitti gad baase\*.

\*23 42:24

24 Namichi hojii mana isaa keessaa adeemsisu sun jara mana Yoseefitti ol galchee, miilla isaanii akka dhiqataniif bishaan kenneef; harroota isaaniiifis

nyaata kenneef. <sup>25</sup>Jarri immoo achii buddeena akka nyaatan waan dhaga'aaniif, harka-fuudhaa yeroo inni waa-rcetti galutti Yoseefiif dhi'eessuuf in qopheeffatan.

<sup>26</sup>Yeroo Yoseef manatti galetti, jarri harka-fuudhaa isa mana keessaa of biraa qaban sana isaaf dhi'eessanii, hamma lafa ga'anittis isaaf in qoomma'an. <sup>27</sup>Inni nagaa isaan gaafatee, "Abbaan keessan, jaarsichi inni isin waa'ee isaa anatti himtan nagaa dhaa? Inni lubbuudhumaan jiraa?" jedhe. <sup>28</sup>Isaan immoo, "Garbichi kee, abbaan keenya nagaa dha, fayyaa dhas!" jedhaniin; ulfina isaatiifis baay'ee gad gugguufan\*. <sup>29</sup>Inni immoo ol ilaalee, obboleessa isaa Beniyaaminin, haadhoo isaa argee, "Obboleessi keessan inni quxisuun isin waa'ee isaa anatti himtan isa kanaa?" jedhe; mucichaan immoo, "Waaqayyo arjummaa isaa sitti baa argisiisu, ilma kol!" jedhe.

\*28 37:7-9

<sup>30</sup>Yoseef yommuus obboleessa isaa argee obsuu waan dadhabeef, ariifatee gad ba'ee, lafa itti boo'u barbaade; gara kutaa mana isaatiitti galee achitti boo'e. <sup>31</sup>Kana booddee fuula isaa dhiqatee as ba'ee, of qabuudhaan, "Nyaanni haa dhi'aatu!" jedhe. <sup>32</sup>Isaaf qopbaatti, jaraafis qophaatti, dhi'eessaniif, warri Gibxii Ibrootaa wajjii nyaachuun xuraamummaa waan isaanitti fakkaatuuf, Gibxoota warra Yoseef biraa nyaataniif kopbaatti in dhi'eessaniif\*. <sup>33</sup>Yommuus jarri inni angafui akka angafummaa isaatti, inni quxisuun akka quxisummaa isaatti fuulle Yoseef tarreetti in taa'an; isaan dinqifatanii wal ilaalan. <sup>34</sup>Yoseef maaddii isaa irraa adduma addaaf ga'aa isaa in kennisiiseef, ga'aan Beniyaamin garuu ga'aa warra kaaniitti harka shan in naanna'a ture; isaan akkasitti Yoseefi wajjin dhuganiis, isaanitti in bo'e.

\*32 39:6; 46:34; Bau 8:22

#### Yoseef Karaa Ittiin Beniyaaminin Hambifatu Barbaadu Isaa

**44** <sup>1</sup>Yommuus Yoseef namicha isa hojii mana isaa adeemsisu ajajee, "Namoota kanaaf midhaan hamma qalqalli isaanii baachuu danda'u itti gugguutiif; horii isaanis adduma addaan afaan qalqala isaanii keessa kaa'ii! <sup>2</sup>Xofooo koo isa meetii irraa hojjetame,

horii isa inni midhaan ittiin bite wajjin afaan qalqala isa quxisuu sanaa keessa kaa'ii!" jedhe; innis akkuma Yoseef isatti dubbate in godhe.

<sup>3</sup>Ganama yeroo lafti ifetti namoonni sun harroota isaanii fudhatanii akka adeemaniif in geggeeffaman. <sup>4</sup>Utuu isaan mandara keessaa ba'anii fagoo hin ga'in, Yoseef namicha isa hojii mana isaa adeemsisuun, "Ka'ii namoota kana faana dha'ii Yeroo isaan qaq-qabdu, 'Maaliif qooda gaarii hamaa deebifan?' <sup>5</sup>Xofooon isin fudbattan kun isa gooftaan koo itti dhugu mitii ree? Hooda argus isumaan arga mitii ree? Isin kana gochuun keessan hamaa hojjetan" jedhiin!" jedhe.

<sup>6</sup>Namichi yommuu jara qaqqabe, dubbii isatti himame kana isaanitti in dubbate. <sup>7</sup>Jarri immoo deebisanii, "Maal gooftaa! Maaliif akkas dubatta? Kana gochuun garboota kee irraa haa fagaatu! <sup>8</sup>Kunoo, horii isa afaan qalqala keenya keessaa argine iyyuu biyya Kana'aanii deebifnee sitti fidne, attamitti immoo mana gooftaa keetiitti meetii yookiis warqee hanna ree?" <sup>9</sup>Nuyi garboota kee keessaa abbaan wanti kun biratti argame haa du'u! Nuyi warri kaan immoo gooftaa keenyaaf garba in taana" jedban. <sup>10</sup>Inni immoo jaraan, "Amma akkuma isin jettan iyyuu haa ta'u; abbaan wanti kun biratti argame anaaf garbicha in ta'a; isin warri kaan immoo gad in dhiifamtu" jedhe. <sup>11</sup>Isaanis dafanii adduma addaan qalqala isaanii gad buusanii in hiikan. <sup>12</sup>Namichi fonqolchuu isaa qalqala isa angafaatti jalqabee kan isa quxisuutiin in raawwate; xoofichi immoo qalqala Beniyaamin keessatti argame. <sup>13</sup>Kana irratti isaan na'anii uffata isaanii in tarsiisaan; adduma addaanis harroota isaanii deebisanii fe'atanii gara mandaraatti in deebi'an.

\*8 43:21

<sup>14</sup>Yihudaanii fi obbloonni isaa dhufanii mana Yoseefitti yeroo ol lixan, inni amma iyyuu achuma ture; isaan miilla isaatti in kufan. <sup>15</sup>Yoseef garuu isaanitiin, "Wanti isin gootan kun maali? Namni akka kootii hooda arguu akka danda'u hin beektanii ree" jedhe. <sup>16</sup>Yibudaan immoo deebisee, "Gooftaa ko! Maal jechuu dandeenya? Maal dubbannas? Nuyi wanta kana akka hin

fuudhin maaliin mul'ifna ree? Waaqayyo yakka garboota kee irraa argateera; kunoo nuyi, inni xoofichi barkatti argames, gooftaa kootiif garboota ta'uu keenya" jedhe\*. <sup>17</sup>Yoseefis immoo, "Kana gochuun ana irraa haa fagaatu! Inni xoofichi barkatti argame anaaf garbicha ta'a; isin warri kaan garuu nagaadhaan gara abbaa keessanitti ol ba'aa!" jedhe.

\*16 42:21-22

#### Yibudaan Yommuus Beniyaaminin Gad Dbiisuuf Yaalu Isaa

<sup>18</sup>Ergasii Yihudaan gara Yoseefitti dhi'aatee, "Yaa gooftaa, ati akkuma mootii Gibxii; ani dubbii tokko si gooftaa koo nan dhageessifadha, ati hadaraa garbicha keetti aartee hin boba'in! <sup>19</sup>Gooftaan koo, 'Abbaan keessan jiraa? Obboleessa biraas qabduu?' jedhee garboota isaa gaafatee ture; <sup>20</sup>nuyi immoo, 'Abbaan keenya jira, innis dulloomeera; ilmi quxisuun inni dulluma isaa jala godhate tokkos jira; haadhoon mucichaa in du'e, ijoollee haati isaa deesse keessaa mucichi duwwaan waan hafeef, abbaan isaa caalaa isa in jaallata' jenne. <sup>21</sup>Yommuus ati nuyi garboota keetiin, 'Isa na bira fidaa ija kootiin isa nan ilaala!' jette; <sup>22</sup>nuyi immoo si gooftaa kootiin, 'Mucichi abbaa isaa dhiisee adeemuu hin danda'u; dhiisee yoo adeeme garuu, abbaan isaa in du'a' jenne. <sup>23</sup>Kana irratti ati garboota keetiin, 'Obboleessi keessan inni quxisuun isinii wajjin yoo dhufe malee, isin lammaffaa ija koo hin argitan' jette\*; <sup>24</sup>nuyis yommuu gara abbaa koo garbicha keetti ol deebine, dubbii ati gooftaan koo dubbatte, isatti himneerra.

\*23 43:3-5

<sup>25</sup>"Takka turee abbaan keenya, 'Ammas dhagaa midhaan xinnoo ishee nuuf bitaa' nuun jedhe; <sup>26</sup>nuyi garuu, 'Obboleessi keenya inni quxisuun nuu wajjin hin jiru yoo ta'e, ija namichaa arguu hin dandeenyu; kanaaf obboleessi keenya inni quxisuun nuu wajjin yoo jiraate in dhaqna; kanaa achi nuyi dandeenyee gad hin buunu' jenne. <sup>27</sup>Abbaan koo garbichi kee immoo, 'Haati manaa koo haati mucichaa ilmaan lama akka anaaf deesse isin iyyuu in beektu; <sup>28</sup>Inni tokko ana biraa

ba'e, ani utuun isa hin argin nan hafe; egaa inni dhuguma gargar kukkutame jedheen yaade\*. <sup>29</sup>Isa kanas immoo ija koo duraa fuutanii wanti hamaan isa irra yoo ga'e, dulluma koo keessa gaddaan gara iddoo lafa jalaatti akkan gad bu'u in gootu' nuun jedhe\*.

\*28 37:32-33

\*29 42:38

<sup>30</sup>"Yaa gooftaa ko, lubbuun abbaa kootii mucicha malee waan hin jiraaneef, ani mucichi yoo nu bira jiraate malee, abbaa koo garbicha kee biratti galuu hin danda'u; <sup>31</sup>nuyi akkasitti deebinee yoo galle, abbaan keenya mucichi nu bira akka hin jirre yommuu argu, in du'a; nuyi garboonni kees abbaan keenya garbichi kee dulluma isaa keessa gaddaan iddoo lafa jalaatti akka gad bu'u in goona. <sup>32</sup>Ani garbichi kee immoo abbaa koo duratti mucichaa darbee, 'Ani mucicha deebisee gara keetti yoon fiduu dhaabaadhe, bara koo guutuu abbaa koo akkan yakketti nan hafa' jedheera\*. <sup>33</sup>Ammas ani garbichi kee iddoo mucichaa si gooftaa kootiif garbicha ta'e hafee, mucicha obboloota isaa wajjin akka ol ergituuf sin kadhada! <sup>34</sup>Wanta hamaa abbaa koo irra ga'u akkan hin arginetti, mucichi na bira hin jiru yoo ta'e, ani gara abbaa kooti ol ba'uu hin danda'u" jedhe.

\*32 43:9

#### Yoseef Obboloota Isaatti Of Mul'isuu Isaa

**45** <sup>1</sup>Yommuus Yoseef warra isa bira dhaabatan hundumaa duratti of qabuu bin dandeenye; kanaaf guddisee, "Namoota hundumaa gad anaaf baasaa!" jedhe; yeroo Yoseef obboloota isaatti of mul'ise namni biraa tokko iyyuu isa biratti hin hafne. <sup>2</sup>Warri Gibxii hamma dhaga'anitti, warri mana mootichaas hamma dhaga'anitti inni guddisee in boo'e. <sup>3</sup>Yoseef obboloota isaatiin, "Ani Yoseef, abbaan koo jiraa?" jedhe; obbloonni isaa garuu fuula isaa dura dhaabachuu isaaniitiif na'anii waan raafamaniif, deebii isaaf deebisu hin dandeenye.

<sup>4</sup>Yoseef kana booddee obboloota isaatiin, "Maaloo as gara kooti dhi'aadhaa!" jedhe; isaanis isatti in dhi'aatan; inni immoo, "Ani Yoseef obboleessa

keessan, isa isin biyya Gibxiitti gurgurrattanii dha\*; 5 ammas lubbuu oolchuudhaaf isin dura asitti kan na erge Waaqayyo waan ta'eef, isin isa na gurgurtaniif yaadaan hin dhiphatinaa, ofittis hin aarinaa\*! 6 Waggaa lamaan kana biyyicha keessatti beelli bu'eera, amma iyyuu immoo kan itti hin qotamne, hin haamannes waggoota shantu hafe; 7 Waaqayyo hambaa lafa irratti isiniif qusachuudhaaf, warra baay'atanii hoofkalanis fayyaatti isiniif jiraachisuudhaaf, isin dura na erge. 8 Egaa Waaqayyo malee, isintu as na erge miti; inni mootichaaf abbaa, mana isaa hundumaa irratti gooftaa, guutummaa biyya Gibxii irrattis bulchaa biyyaa na godhe\*.

\*4 37:28

\*5 45:7-8; 50:20

\*8 41:39-43

9 "Ammas ariitiidhaan gara abbaa kootti ol ba'atii, ilmi kee Yoseef, 'Waaqayyo, guutummaa biyya Gibxii irratti goftaa na godheera, kanaaf hin turiniitti ana bira kottu! 10 Ati biyya Goosheen in teessa; ati, ijoolleen kee, ijoolleen ijoollee kee, busbaayeen kee, saawwan kee, wanti ati qabdu hundiinuus anatti in dhi'aatu; 11 amma illee waggoonni beela shan waan hafaniif, ati, warri mana kee keessa jiranis wanta qabdan hundumaa dhabdani akka hin biyyoomnetti, ani achitti waan barbaachisu akka argattu nan godha, siin jedheera' jedhaatii itti himaa! 12 Ammas ani afaan kootiin kana akkan isinitti dubbadhu, iji keessan argeera, iji obboleessa koo Beniyaaminis argeera. 13 Egaa ulfina guutuu ani biyya Gibxii keessatti qabu, waan argitan hundumaas abbaa kootti himaa! Dafaatii abbaa koos as fidaa!" jedhe. 14 Kana booddee morma obboleessa isaa Beniyaaminitti kufee itti in boo'e; Beniyaaminis morma isaa irratti marmee in boo'e. 15 Obbaloosa isaa hundumaas dhudhungatee isaanitti marmee in boo'e; obbalooni isaas kana booddee isaa wajjin in haasa'an.

#### Obbalaan Yoseef Abbaa Isaanii Fiduudhaaf Ergamuu Isaanii

16 Oduun, "Obbalaan Yoseef in dhufan" jedhu, mana mootichaatti in dhaga'ame; kun mootichaa fi hojjetoo-

ta isaatti in tole. 17 Mootiin Gibxii yommuus Yoseefitti dubbatee, "Wanta obbalooni kee gochuun ta'u itti himi, 'Horii keessan fe'adhaatii deebi'aa gara biyya Kana'aan dhaqaa! 18 Abbaa keessan, warra mana keessan jiranis fudhadhaatii na bira kottaa! Ani biyya Gibxii keessaa isa caalu isiniif nan kenna, isinis cooma lafichaa in nyaatu" jedhi! 19 Dabalaniis waan gochuun ta'u isaan abbooti, 'Biyya Gibxii keessaa ijoolloota keessaniif, dubartoota keessaniifis konkolaataa fudhadhaatii abbaa keessan fidaa kottaa! 20 Wanta guutummaa biyya Gibxii keessatti argamu keessaa inni caalu kan keessan waan ta'eef, waa'een mi'a keessanii isin hin dhibin!" jedhe.

21 Ilmaan Israa'el akkuma jedhame in godhan; Yoseef akkuma mootiin Gibxii isa abbootetti konkolaataa isaanii in kenne; karaadhaafis galaa in laateef. 22 Inni hundumaa isaanii adda addaan uffata manaa kenneef; Beniyaaminii garuu meetii dhibba sadii fi uffata manaa guutuu shan in kenneef. 23 Abbaa isaatiif immoo wanta gaggarii biyya Gibxiitti argamu fe'isa harree kudhanii, dabalees midhaanii fi buddeena, galaa karaatti abbaa isaatiif barbaachisuus harroota dhaltuu kudhanitti feesisee ergeef. 24 Akkasitti obbaloosa isaa in erge; yeroo isaan karaa irra bu'anis, "Karaatti immoo dubbii walitti hin kaasiinaa!" isaanii jedhe. 25 Yommuus isaan biyya Gibxii keessaa ba'anii, biyya Kana'aanitti gara Yaaqoob abbaa isaanii in dhufan. 26 Isaanis, "Yoseef amma illee jira, guutummaa biyya Gibxii irratti isatu seerrata" jedhanii Yaaqoob abbaa isaanitti in himan; inni garuu na'ec waan jedhu in wallaale, waan isaan dubbatanis hin amanne; 27 haa ta'u iyyuu malee, yeroo isaan dubbii Yoseef isaanitti dubbate hundumaa itti himan, biyya Gibxiitti akka ittiin isa fidaniif, konkolaattota Yoseef ergeefis yommuu arge, lubbuun isatti in deebi'e. 28 Israa'el yommuus, "Yoseef ilmi koo fayyaa jiraachuun isaa na ga'a, ani utuun hin du'in dhaqee isa nan arga" jedhe\*.

\*28 46:30

#### Yaaqoob Maatii Isaa Wajjin Biyya Gibxii Dhaquu Isaa

46 1 Kana irratti Israa'el waan qabu hundumaa fudhatee ka'ee, Bersheebaa dhufee, Waaqayyo isa kan Yisihag abbaa isaatiif aarsaa qalmaa in dhi'eesse\*. 2 Waaqayyo mul'ata halkaniitti Israa'elitti, "Yaaqoob, Yaaqoob!" jedhee dubbate; inni immoo, "Kunoo asan jira" jedhe. 3 Gooftaan, "Ani Waaqayyo, Waaqayyo isa kan abbaa keetii ti; ani achitti saba guddaa akka ati taatu waanan godhuuf, biyya Oibxiitti gad bu'uu hin sodaatin\*! 4 Ani sii wajjin biyya Gibxiitti gad nan bu'a, deebisees ol sin fida; yommuu ati duutu Yoseef ija kee walitti siif in qaba" jedhe.

\*1 26:23-25

\*3 12:2; 47:27; Bau 1:7

5 Yaaqoob Bersheebaadhaa in ka'e; ilmaan Israa'elis Yaaqoobin abbaa isaanii, ijoolloota isaanii, dubartoota isaanii konkolaattota ittiin akka dhufaniif mootiin Gibxii ergeef in yaabsisan; 6 Yaaqoobiif sanyiin isaa hundinuu walii wajjin horii horatan, qabeenya biyya Kana'aanitti argatan hundumaas fudhatanii gara biyya Gibxii in dhaqan. 7 Yaaqoob akkasitti ilmaan isaa, ilmaan ilmaan isaa, intaloosa isaa, intaloosa ilmaan isaa, sanyii isaa hundumaas fidee biyya Gibxii in dhufe\*.

\*6-7 Far 105:23

#### Maatii Yaaqoob Warra Isaa Wajjin Biyya Gibxii Dhaqan

8 Yaaqoobii fi ijoolleen isaa biyya Gibxii in dhaqan; kanatti aane ijoolleen Israa'el maqaa in dha'amu; ilmi Yaaqoob inni angafni Ruuben ture; 9 ilmaan Ruuben, Henok, Faluu, Hezronii fi Karmii dha. 10 Ilmaan Shimi'oon, Yimu'el, Yaamiin, Ohad, Yaakiin, Zohaarii fi Shaawul; Shaawulin durba warra Kana'aantu da'e.

11 Ilmaan Lewwii, Gershoon, Qehaatii fi Meraarii dha.

12 Ilmaan Yihudaa, Eer, Onaan, Shelaa, Faaresii fi Zaaraa turan; Eerii fi Onaan biyya Kana'aanitti du'an; ilmaan Faares, Hezronii fi Hamul.

13 Uma 46:27 sanyiin Yaaqoob "Torbaatama", garuu iddoo biraatti "Torbaatamii shan" jedha; HoE 7:14.

13 Ilmaan Yisaakor, Tolaa, Fuwaa, Yobii fi Shimroon.

14 Ilmaan Zebuloon, Sereed, Eloonii fi Yaahile'el. 15 Ilmaan Yaaqoob warri Liyaan haati manaa isaa Phaadaan-Aaramitti deesseef, ijoolleen ilmaan isaanii isaan kana turan; akkasuma immoo Liyaan intala "Dhinee" jedhamtu tokko isaaf deesseetti; ijoolleen isaa warri kunii fi ijoolleen ijoollee isaa walumatti lubbuu soddonii sadii turan.

16 Ilmaan Gaadi, Ziifiyon, Haagii, Shunii, Esbon, Erii, Arodii, Ar'elis.

17 Ilmaan Asheer, Yimnaa, Yishwaa, Yishwii fi Berii'aas; obboleettiin isaanii immoo Seraa; ilmaan Berii'aas, Heberii fi Malkii'el. 18 Isaan kun ilmaan Zilfaa fi ijoollee ijoollee isheetti ti; Zilfaan ishee Laabaan intala isaa Liyaadhaaf kenne; ijoolleen isheen Yaaqoobiif deesse, ijoollee ijoollee ishee wajjin lubbuu kudha ja'a ta'an.

19 Ilmaan Raahel haadha manaa Yaaqoob immoo Yoseefii fi Beniyaamin turan. 20 Biyya Gibxiitti ilmaan lama Yoseefiif in dhalatan; isaanis Minaasee fi Efreem warra Asenaat intalli Phoxii-Feraa luba On deesseef turan.

21 Ilmaan Beniyaamin, Bel'aa, Bekker, Ashbel, Geraa, Na'aamaan, Ehii, Rosh, Mufiim, Hufiimii fi Ardii. 22 Ilmaan Yaaqoob warri Raahel irraa dhalatan kun ijoollee isaanii wajjin walumatti lubbuu kudha afur ta'an.

23 Ilmi Daan immoo Hushiiim. 24 Ilmaan Niftaaleem, Yaahize'el, Gunii, Yezerii fi Shiilem. 25 Isaan kun ilmaan Bilhaa fi ijoollee ijoollee isheetti ti; Bilhaan ishee Laabaan intala isaa Raaheliif kenne turte; ijoolleen isheen Yaaqoobiif deesse, ijoollee ijoollee ishee wajjin walumatti lubbuu torba turan. 26 Namoonni Yaaqoobii wajjin biyya Gibxii dhufan, dubartoota ilmaan isaa iyyuu utuu itti bin dabalani, sanyii isaa kan ta'an duwwaan lubbuu jaatamii ja'a turan. 27 Ilmaan biyya Gibxiitti Yoseefiif dhalatan immoo lubbuu lama; walitti qabaan maatiin Yaaqoob warri gara biyya Gibxii dhufan lubbuu torbaatama\* guutan\*.

\*8-27 Bau 1:1-5; 6:14-16

### Yoseef Abbaa Isaa Fi Obbolaa Isaa Simachuu Isaa

28 Yoseef dhufa isaanii warra Gooshenitti himme akka qopheessuuf, Yaaqoob of dura Yibudaa gara isaatti erge; Yaaqoobii fi maatiin isaa akkasitti gara biyya Gooshen dhufan\*. 29 Yommuus Yoseef konkolaataa isaa fe'atee, Israa'elin abbaa isaa simuudhaaf gara Gooshen dhaqe; inni abbaa isaa yeroo arge, morma isaatti kufee, yeroo dheeraadhaaf in boo'e. 30 Israa'el Yoseefiin, "Ani amma fuula kee argee fayyaatti jiraachuu kees ergan beekke, yoon du'e iyyuu du'e hin jedhu!" jedhee Yoseefitti in dubbate\*.

\*28 45:10  
\*30 45:28

31 Yoseef yommuus obboloota isaa tiin, warra mana abbaa isaatiinis, "Ani ol ba'ee mootichatti nan hima, 'Obboloonni koo fi warri mana abbaa kootti warri biyya Kana'aan turan gara koo dhufaniiru; 32 isaan namoota bushaayee tiksanii dha, duruma iyyuu horii horsiisaa turan; ammas bushaayee isaanii, saawwan isaanii, waanuma qaban hundumaas fidanii dhufaniiru" nan jedha. 33 Mootichi isin waamee, "Hojiin keessan maali?" jedhee isin in gaafata; 34 isin immoo, "Nuyi garboonni kee warra borii borsiisanii dha; abboonni keenya akkasuma waan turaniif, nus immoo mukummaa keenyaa jalqabnee hamma ammaatti isatti jirra" jedhaa! Warri Gibxii nama bushaayee tiksu hundumaa waan ciigga'aniif, biyya Gooshen taa'uun keessan hin oolu" jedhe\*.

\*34 43:32

### Obboloonni Yoseef Mootii Gibxii Duratti Dhi'aachuu Isaanii

47 Ergasii Yoseef gara mootii Gibxiitti ol galee, "Abbaan koo, obboloonni koos, bushaayee isaanii, saawwan isaanii, waan qaban hundumaa wajjin biyya Kana'aanii dhufaniiru; isaan amma biyya Gooshen keessa jiru" jedhee itti bime. 2 Inni obboloota isaa keessaa namoota shan geessee mootii Gibxii duratti isaan dhi'esse. 3 Mootichi, "Hojiin keessan maali?" jedhee obboloota Yoseef in gaafate; isaanis, "Nuyi garboonni kee akkuma abboota keenya durii, tiksituu

bushaayee ti" jedhanii mootichaaf deebii in kennan\*. 4 Itti dabalaniis mootiichaan, "Biyya Kana'aanitti beelichi waan jabaateef, bushaayee garboota keetiif margi dhibnaan, nuyi biyya kanatti galaa taanee dhufneerra, 'Nuyi garboonni kee biyya Gooshen akka teenyu nuuf godhi!' jennee si kadhanna" jedhan. 5 Mootiin Gibxii yommuus Yoseefiin, "Abbaan kee fi obboloonni kee siif dhufaniiru! 6 Biyyi Gibxii kunoo si dura jira, abbaa kee fi obboloota kee biyyicha keessaa iddoo caalu qubsiisi! Biyya Gooshen haa jiraatan! Isaan keessaa namoota danda'an yoo beekte immoo eegduu warra borii koo tiksanii godhi!" jedhe.

\*3 46:33-34

7 Yoseef ergasii Yaaqoobin abbaa isaa ol galchee mootii Gibxii dura in dhaabachiise; Yaaqoobis mootii Gibxii in eebbise. 8 Mootiin Gibxii immoo Yaaqoobiin, "Barri jireenya kee waggaa meeqa?" jedhe. 9 Yaaqoob immoo mootii Gibxiin, "Barri ani kara-adeemtummaadhaan itti jiraadhe waggaa dhibba tokkoo fi soddoma; barri jireenya koo kunis muraasa, hamaas ture; innis hamma bara abaabiliwwan koo kara-adeemtummaadhaan itti jiraatanii hin ga'u" jedhe\*. 10 Yaaqoob ergasii mootii Gibxii eebbisee, isa biraa gad in ba'e. 11 Yommuus Yoseef akkuma mootiin Gibxii abboometti, abbaa isaa fi obboloota isaa in qubsiise; biyya Gibxii keessaa lafa isa caalu, handhuuraa isaanii akka ta'uuf, naanna'aa Raamsesii in kenneef; 12 Yoseef akkasuma immoo abbaa isaa fi obboloota isaaf, warra mana abbaa isaatii hundumaaf, akkuma lakkoobsa nama harka isaanii eeggatutti, nyaata barbaachisu isaaniif qooda in baase\*.

\*9 Ibr 11:13  
\*12 45:11

### Beelli Jabaachaa Adeemuu Isaa

13 Guutummaa biyyichaa keessa wanti nyaatamu hin ture; beelli bu'e sun baay'ee jabaa waan tureef, biyya Gibxii fi biyya Kana'aan in dadhabsiise. 14 Yoseef horii isa namoonni biyya Gibxii fi namoonni biyya Kana'aan ittiin midhaan bitan hundumaa walitti qabee fidee mana moorummaa mootii Gibxiitti in galche. 15 Horiin warri biyya Gibxii fi warri

biyya Kana'aan baasuu danda'an erga dhumee booddee, warri Gibxii hundinuu gara Yoseef dhufanii, "Nuyi maaliif utuu ati nu ilaaltuu duuna ree? Silaa horiin keenya dhumeera, ati nyaata nuuf kenni!" jedhan.

16 Yoseef immoo, "Horiin callaan erga isin duraa dhumee, horii qe'ee fidaa! Ani immoo geddaraa isaanii midhaan isiniif nan kenna!" jedhe. 17 Kanaaf isaan horii lubbuu qabu qe'ee isaaniitti gara Yoseef in fidan; Yoseef immoo geddaraa fardeenii, bushaayee, saawwanii, harrootaas midhaan isaaniif kenne, waggaa sanas geddaraa horii isaanii warra lubbuu qabanii hundumaa midhaan isaaniif hiruudhaan isaan geggeesse. 18 Waggichi in dhume; waggaa isatti aanuttis gara isaa dhufanii, "Horiin keenya akka dhume, horiin lubbuu qabu qe'ee keenyaas kan gooftaa keenyaa akka ta'e, si goftaa keenya hin dhoksinu; ammas ati goftaan keenya akkuma argitu iyyuu namummaa keenyaa fi lafa keenya malee, wanti hafe tokko illee hin jiru. 19 Nuyi, biyyi keenyas attamitti unuma ati ilaaltuu dhuma ree? Nuun, lafa keenyas midhaaniin bitadhu, nuyis lafa keenyaa wajjin mootii Gibxiif garba in taana; amma nuyi akka hin dhumnetti, lafi keenyas onaa akka hin taanetti, sanyii midhaanii nuuf keuni, akka jiraannus godhi!" jedhan.

20 Warri Gibxii hundinuu beelli isaanitti jabaannan lafa isaanii hundumaa waan gurguraniif, Yoseef lafa biyya Gibxii hundumaa mootii Gibxiif in bite; lafichis kan mootii Gibxii in ta'e. 21 Namoota garuu daarii biyya Gibxii gar tokko kaasee bamma gara isa kaaniitti, mootii Gibxii gabbaranii akka jiraatan\* godhe. 22 Inni lafa kan warra luboota biyya sanaa duwwaa hin binne; isaan qooda muramaa mootii Gibxii irraa argatan waan qabaniif, qooda isa mootiin Gibxii isaaniif kenne sana nyaatan malee, lafa isaanii hin gurgurre turan\*.

\*22 Lak 18:20; Iya 13:14; His 44:28; 45:1-5

23 Yommuus Yoseef saba sanaan, "Kunoo, ani har'a lafa keessanii wajjin mootii Gibxiif isin biteera; sanyiin immoo as isiniif jira, lafichatti facaa-

saa! 24 Yeroo midhaan galutti harka shan keessaa harka tokko mootiidhaaf in kennitu; harka afur isa hafu immoo ofii keessanii sanyii facaafachuuf, nyaata ofii fi warra manaa keessaniif, ijoollee keessaniif in galfattu" jedhe. 25 Isaan deebisanii, "Ati lubbuu nu keessatti qabdeetta; si gooftaa keenya duratti faara argachuun keenya haa ta'u malee, nuyi mootiidhaaf garba in taana" jedhan. 26 Akkasitti Yoseef waa'ec lafa biyya Gibxiif harka shan keessaa harki tokko mootiidhaaf akka galu seera godhee dhaabe; inni ammuma iyyuu ittiin in bojjetama; lafi warra lubootaa duwwaan garuu kan mootii hin taane.

### Fedha Yaaqoob Isa Gara Dhumaa

27 Akkasitti namoonni Israa'el biyya Gibxii keessa, kutaa biyya Gooshen in jiraatan; isaan achitti qabeenya in argatan, in horan, guddaas in baay'atan\*. 28 Yaaqoob biyya Gibxii keessa waggaa kudha torba jiraate; kanaaf barri Yaaqoob, waggoonni jireenya isaas waggaa dhibbaa fi afurtamii torba ture.

\*27 12:2; 46:3; Bau 1:7,12

29 Israa'el yeroon du'a isaa yommuu dhi'ate Yoseefin ilma isaa waamee, "Yoo dhuguma faara tolaadhaan na ilaalta ta'e, barka keetiin gudeeda koo gidduu qabi! Ati gaarummaadhaa fi amanamummaa na argisiisi malee, biyya Gibxii keessatti akka ana hin awwaalle anaaf kakadhu! 30 Yommuu ani akkuma abboota kootii boqodhu, ati biyya Gibxii keessaa fuudhii na baasi, lafa awwaala isaaniittis ana awwaali!" jedheen; inni immoo deebisee, "Ani akka ati jette nan godha" jedhe\*. 31 Abbaan isaas, "Anaaf kakadhu!" jedheen; innis in kakateef; yommuus Israa'el mataa dura siree isaa irratti gad guguufee Waaqayyoo in sagade\*.

\*29-30 50:5; 49:29-32

\*31 Ibr 11:21

### Yaaqoob, Milnaasee Fi Efreemin Eebbisuu Isaa

48 Kana booddee immoo Yoseef, kunoo, abbaan isaa akka dhukkubsatu dhaga'ee, ilmaan isaa

\*Uma 47:21 "Fara'oonin gabbaraniif akka jiraatan" Grii Ib gara mandarootaatti isaan godaansise.

lamaan Minaasee fi Efreemin fudhatee in dhaqe. <sup>2</sup>Yoseef ilmi isaa isa bira akka dhufe Yaaqoob yommuu dhaga'e, of jajjabeessee, ol jedhee siree isaa irra in taa'e. <sup>3</sup>Yaaqoob yommuu Yoseefiin, "Waaqayyo inni hundumaa danda'u biyya Kana'aan keessaa iddoo 'Luz' jedhamutti anatti mul'atee ana eebbise"; <sup>4</sup>inni, 'Ati akka hortu, akka baay'attu, tuntu sabaa akka taatu nan godha; biyya kana si booddeedhaan sanyii keetiif dhaala bara baraa godhee nan kenna' naan jedhe\*. <sup>5</sup>Ammas ilmaan kee laamaan warri utuu ani as si bira hin dhufin, ati biyya Gibxii kanatti godhatte, kan kootti haa lakkaa'aman; Efreemii fi Minaaseen akkuma Ruubenii fi Shimi'oon haa ta'an\*. <sup>6</sup>Warri ati isaan kana booddee godhatte immoo kan kee haa ta'an! Dhaala isaanii immoo maqaa obbolaa isaanii Efreemii fi Minaaseetiin haa argatan!

\*3 28:12-19

\*4 35:11-12

\*5 41:50-52

<sup>7</sup>"Yeroo ani Phaadaan-Aaramii deebi'utti immoo biyya Kana'aan keessaa Efraataa ga'uudhaaf karaan muraasi hafee utuu jiruu, Raabel karaatti na duraa duunaan, karaa Efraataa dhaqu irratti ishee awwaale" jedhe\*; Efraataan amma "Betlehem" jedhama.

\*7 35:16-19

<sup>8</sup>Israa'el ilmaan Yoseef yommuu arge, "Isaan kun eenyufa'i?" jedhee gaafate. <sup>9</sup>Yoseef deebisee abbaa isaatiin, "Isaan ilmaan koo warra Waaqayyo as biyya kanatti anaaf kennee dha" jedhe; Yaaqoob immoo Yoseefiin, "Ani akkan eebbisuutti mee gara kootti isaan fidi!" jedhe. <sup>10</sup>Yoseef yommuu gara abbaa isaatti isaan in dhi'eesse; inni immoo isaan dhungatee isaan amate; Israa'el dulfoomee iji isaa dhabeeera, hubachuus hin danda'u ture. <sup>11</sup>Israa'el ammas Yoseefiin, "Ani deebi'ee fiula kee nan arga jedhee hin yaadne, Waaqayyo garuu kunoo, ijoollee kee iyyuu na argisiiseera" jedhe\*. <sup>12</sup>Yoseef yommuu jilba abbaa isaa irraa achi isaan butee, ofii immoo mataan isaa hamma lafa ga'utti in qoomma'e. <sup>13</sup>Kana booddees Yoseef isaan lachuu fudhatee, Efreem isa harka isaa mirgaa ture gara harka Israa'el isa bitaatti,

Minaasee isa harka isaa bitaa ture gara harka Israa'el isa mirgaatti dhi'eesse. <sup>14</sup>Minaaseen angafa ta'ee utuu jiruu, Israa'el harka isaa wal jala dabarsee, isa mirgaa mataa Efreem isa quxisuu irra kaa'ee, harka isaa isa bitaa immoo mataa Minaasee irra kaa'e.

<sup>15</sup>Inni ilmaan Yoseef yommuu eebbise,

"Waaqayyo inni akka Abrahaamii fi Yisihaaq abboonni koo itti deddeebi'aa turan ilaale,

Waaqayyo inni dhaloota kootii jalqabee

hamma ammaatti na tikse\*,

<sup>16</sup>Waaqayyo inni karaa ergamaa isaa

hamaa hundumaa na oolche, ijoollee kana haa eebbisu!

Isaan maqaa koo, maqaa

Abrahaamii fi maqaa Yisihaaq abboota kootii haa waamsisan!

Irra lafaattis wal horanii haa baay'atan!" jedhe.

\*11 37:33,35; 45:26; Far 128:6

\*15 32:10; Far 23:1

<sup>17</sup>Yoseef yeroo abbaan isaa harka isaa mirgaa mataa Efreem irra kaa'uu isaa arge, kun ija isaatti hin tolle; kanaaf inni harka abbaa isaatii mataa Efreem irraa gara mataa Minaaseetti dabarsuudhaaf in qabe. <sup>18</sup>Yoseef, "Yaa abbaa ko akkas miti, inni kun angafa waan ta'ee, harka kee mirgaa mataa isaa irra kaa'ii!" jedhee abbaa isaatti in dubbate. <sup>19</sup>Abbaan isaa garuu didee, "Anuu beeka yaa ilma ko, anuu beeka, inni kunis guddatee saba tokko in ta'a; haa ta'u iyyuu malee, obboleessi isaa inni quxisuu isa caalaa in guddata, sanyiin isaas saba baay'ee in ta'a" jedhe\*.

<sup>20</sup>Inni guyyaa sana yommuu isaan eebbise,

"Warri Israa'el, 'Waaqayyo akka Efreemii fi akka Minaasee si baa taasisu!'

jedhanii maqaa keetiin nama in eebbisu" jedhe;

akkas godhee Efreemin Minaasee dura aanse\*.

\*19 Kes 33:17; Lak 1:33,35

\*20 Ibr 11:21

<sup>21</sup>Israa'el ergasii Yoseefiin, "Kunoo, ani du'uufan jedha, Waaqayyo sii

wajjin ta'ee biyya abboota keetti si in deebise. <sup>22</sup>Ani kan obboloota keetii caallaatti gooba lafaa isa ani billaa kootii fi iddaa kootiin warra Amoorotaa irraa fudhadhe siif nan kenna" jedhe\*.

\*22 Yoh 4:5

### Dubbli Yaaqoob Gara Dbumaatti Dubbate

**49** <sup>1</sup>Yommuu Yaaqoob ilmaan isaa ofitti waame, "Wanta gara funla duraatti isinitti dhufu akkan isinitti himuuf walitti qabamaa!

<sup>2</sup>Yaa ijoollee Yaaqoob, wal ga'aa dhaga'aa, gara abbaa keessan Israa'el dhaggeeffadhaa!

<sup>3</sup>"Ruuben, ati dhala koo isa angafa humna koo, gara jabina koo ti, ulfinaan in caalta, irreedhaanis in caalta\*!

<sup>4</sup>Ati ittisa hin qabnee akka lolaa ti, siree abbaa keetti waan ol baateef, ati afata kootti ol baate, afata haraamu waan gooteef, caalimaa hin qabaattu\*!

\*3 29:32; Kes 21:15-17

\*4 35:22

<sup>5</sup>"Shimi'oonii fi Lewwiin obboloota,

mi'i isaanii waraana ittiin humnaan

nama irratti ka'anii dha;

<sup>6</sup>isaan aarii isaaniitiin nama waan ajjeesaniif,

melleggoo isaaniitiinis sangaa waan naafisaniif,

hubbuun koo maree isaaniitti hin lixin,

yaadni koos hidhata isaanii hin ta'in!

<sup>7</sup>Aariin isaanii jabaa, dheekkamsi isaaniiis

gara-jabeessa waan ta'ee,

abaaramaa haa ta'u! Ani biyya Yaaqoobitti

gargar isaan nan hira, biyya Israa'elitti isaan nan bittimsa\*.

\*5-7 34:25-31; Iya 19:1-9

<sup>8</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

<sup>9</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

<sup>10</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

<sup>11</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

<sup>12</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

<sup>13</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

<sup>14</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

<sup>15</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

<sup>16</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

<sup>17</sup>"Yaa Yihudaa, si immoo

obboloonni kee in jajatu, harki kee morma diina kee irra jira; ilmaan abbaa keetiis siif in qoomma'u\*!

<sup>9</sup>Yihudaan saafela leencaa ti, yaa ilma ko, ati

adamoodhaan guddatteetta, inni hirkatee akka leencaatti in ciise,

egaa isa akka leenca dhalaa kana eenyutu kaasa ree\*?

<sup>10</sup>Siqqeen Yihudaa irraa hin darbu, uleen mootummaas dhala dhala isaa harkaa bin dhabamu!

Kunis hamma inni qabachuun ta'uuf\*, hamma inni sabni

abboomamuuf sun dhufutti in ta'a\*.

<sup>11</sup>Inni harree isaa muka wayniitti, ilmoo harree isaas

waynii fo'amaa gidduutti in hidhata; inni uffata isaa daadhii wayniitti,

wayyaa isaas dhiiga ija wayniitti in miiccata;

<sup>12</sup>daadhii wayniitiin iji isaa in qarama,

aannaniinis ilkaan isaa in addaata\*.

\*8 Lak 10:14-16; Abo 1:1-2

\*9 Lak 23:24; Kes 33:20; His 19:1-9; Mul 5:5

\*10 Lak 24:17; 1Sen 5:2; 28:4; Ibr 7:14

\*11-12 Yoe 4:18

<sup>13</sup>"Zebuloon qarqara galaanaa in jiraata,

inni lafa buufata markabaa in ta'a; daariin isaas Sidoon bira in ga'a\*.

\*13 Iya 19:10-16; Kes 33:18-19

<sup>14</sup>"Yisaakor akka harree isa dugda jabaatu fi

isa daaraa keessa ciisuu ti; <sup>15</sup>inni iddoon boqonnaa tokko gaarii,

lafti isaas gammachiisaa ta'uu isaa arge;

kanaaf baachuuudhaaf gatiitti isaa gad itti qabee,

hojii humnaan itti dadhabanittis garbicha ta'e!

<sup>16</sup>"Daan gosa Israa'el keessaa akka isa tokkoo ti,

saba isaaf firdii in baasa\*; <sup>17</sup>Daan akka bofa karaa keessaa,

akka mar'ataa daandii bukke

<sup>22</sup>Uma 49:10 "Inni qabachuun ta'uuf" Ibr "Shiilon hamma dhufutti yookis hamma inni Shiiloo dhufutti".

isa laafina kottee fardaa iddee,  
abbaa fardaa dugda duubaan  
kuffisuu in ta'a.

\*16 Abo 13:2,24-25

18 "Yaa Waaqayyo, ani  
fayyisuu kee nan ceggadha\*!

19 "Warri saamuun Gaadin  
saamuudhaaf  
bira in ga'u,  
inni garuu garagalee  
faana isaanii duukaa bu'ee  
isaan in sarda!

20 "Asheer buddeenni isaa in furdada,  
nyaata miyaa'aa mootiidhaaf  
ta'u in dhi'eesa\*.

\*18 Far 119:116

\*20 Kes 33:24; Iya 19:24-31

21 "Niftaalem akka borofa  
gad dhiifamee ti,  
inni afaan isaatiin sagalee  
gaggaarii in dubbata.

22 "Yoseef akka muka ija godhatuu ti,  
akka muka ija godhatu  
isa bishaan burqituu bukkee  
dhaabatuu ti;  
damcewwan isaas keenyan irra  
in yaa'u.

23 Warri iddaa baatan isa in duchiisan,  
xiyya itti gad dhiisanii,  
dijnummaa isatti argisiisan.

24 Haa ta'u iyyuu malee,  
iddaan isaa takkaa hin laafne,  
harka isa aango-qabeessa  
kan Yaaqoobiin,  
maqaa tiksee sanaa, kattaa isa  
kan Israa'eliin,  
irreen isaa ariifataa ta'e.

25 Waaqayyo inni kan abbaa keettii,  
si haa gargaaru!  
Waaqayyo inni hundumaa  
danda'u,

eebba ol waaqa irraatiin,  
eebba callabboo lafa jala  
ciisuutiin,  
eebba barma mirgisuu fi  
gadameessa dhala godhatuun,  
si haa cebbisul!  
26 Eebbi abbaa kee,  
eebba tulloota bara baraa  
gararraa ti,

coccophsa gaarota bara baraan  
jiraatanii

gararraatti in jabaata!

Isaan kun mataa Yoseef irra,  
gubbee mataa isa obboloota  
isaa keessaa  
addaan ba'e sanaa irra haa  
buufatan\*!

\*25-26 Kes 28:3-6; 33:13-16

27 "Beniyaamin akka yeeyyii  
waan qabe ciruu ti,  
inni ganama isa adamse in  
cucuffata,  
galgala immoo boojuu in  
hira!" jedhe\*.

\*27 Abo 20:25; ISam 9:1-2

28 Isaan kun hundinuu gosa Israa'el  
warra kudha lamaanii dha; abbaan  
isaanii tokko tokkoon eebba isaaniif  
ta'u yeroo isaan eebbisetti, wanti inni  
itti dubbates kana ture.

#### Yaaqoob Waa'ee Awwaala Isaa Dhaammatee Du'uu Isaa

29 Kana booddee Yaaqoob, "Ani  
gara saba kootti sassaabamuu ga'eera,  
isin abboota koo biratti holqa lafa  
Efron namicha biyya Heet sanaa kees-  
satti na awwaalaa!" jedhee isaan in  
abboome. 30 Itti fufees, "Holqichi isa  
fuullee Mamree, maasii Makfelaa isa  
biyya Kana'aan keessaa Abrahaam,  
Efron namicha biyya Heet sana irraa  
lafa awwaalaa akka ta'uuf bitee dha\*.

31 Abrahaamii fi haadba manaa isaa  
Saaraa achitti awwaalan; Yisihaqii fi  
haadha manaa isaa Ribqaa achitti aw-  
waalan; anis Liyaa achittan awwaale;  
32 maasiin sunii fi bolqi isa keessa jiru  
namoota biyya Heet irraa bitame" isaa-  
niin jedhe\*. 33 Yaaqoob yeroo ilmaan  
isaa gorfatee raawwatetti, miilla isaa  
siree irratti ol deebifatee, in obbaafate,  
gara saba isaattis in sassaabame.

\*29-30 23:3-20

\*31-32 25:9-10; 35:29

#### Yoseef Akkuma Abbaan Isaa Himatetti Isa Geggeessuu Isaa

50 Yoseef immoo abbaa isaa ir-  
ratti lafa dha'ee isa dhudbun-  
gatee isaaf boo'e. Yoseef ergasii  
hojjetoota isaa warra hojii qorichaa  
beekan, reeffa abbaa isaa qorichaan  
sukkuumanii akka gogsaniif in abboo-

me; warri hojii qorichaa beekan sun,  
reeffa Israa'el qorichaan sukkuumanii  
in gogsan. 3 Reeffa qorichaan sukkuu-  
manii gogsuun guyyaa afurtama waan  
fudhatuuf, isaan guyyaa afurtamatti in  
raawwataniif; warri Gibxiis guyyaa  
torbaatama isaaf boo'an.

4 Guyyoonni isaaf itti boo'an raaw-  
watamnaan, Yoseef gurguddoota mana  
mootichaan, "Faara tolaadhaan na  
ilaaltu yoo taatan, dubbii ani isinitti  
himadhu kana gurra mootichaa biraan  
anaaf ga'aa! 5 Abbaan koo utuu hin  
du'in, 'Biyya Kana'aanitti iddoo ani  
awwaalaaf qopheeffadhe sanatti ana  
awwaali!" jedhee akkan kana godhuu-  
fis na kaksiiiseera; kanaaf hadaraa, 'Ol  
ba'ee abbaa koo awwaalee nan deebi'a'  
jedheera, jedhaatii anaaf himaa!"  
jedhe\*. 6 Yommuu mootiin Gibxiis,  
"Akkuma inni si kaksiiifattetti ol ba'ii  
abbaa kee awwaalladhu!" jedheen.

\*5 47:29-31

7 Kana irratti Yoseef reeffa abbaa  
isaa awwaaluudhaaf fudhech ol in ba'e;  
maanguddoonni hojii mana mootichaa  
irra jiran hundinuu, maanguddoonni  
biyya Gibxiis hundinuus isaa wajjin ol  
ba'an. 8 Akkasumas warri mana Yo-  
seef, obboloonna isaa, warri mana ab-  
baa isaas hundinuu duukaa ol ba'an;  
isaan ijoollee duwwaa bushaayee fi  
saawwan biratti biyya Gooshenitti  
hambisan. 9 Akkasuma immoo konko-  
laatonni kottee duudaadhaan barkifa-  
man, abboonna fardeenis isaa wajjin ol  
ba'an; kutanni warra wajjin ol ba'anii  
sun baay'ee guddaa ture. 10 Isaan laga  
Yordaanos gama oobdii Axaad bira  
ga'anii, achitti boo'icha ulfaataa cim-  
sanii boo'an; Yoseef achitti guyyaa  
torba abbaa isaaf in boossise. 11 Warri  
biyya Kana'aan keessa taa'an boo'icha  
namoonni oobdii Axaad biraa boo'an  
arganii, "Warri Gibxiis boo'icha guddaa  
isaa boo'uutti jiru" waliin jedhan; ka-  
naaf iddoo sana "Abeel-Miizraayim"  
jedhanii moggaasan; [innis "Boo'icha  
warra Gibxiis" jechuu dha]; iddoon sun  
laga Yordaanos gamatti argama.

12 Yommuu ilmaan Yaaqoob akku-  
ma inni isaan abboome in godhan\*.  
13 Ilmaan isaa reeffa isaa biyya Kana'a-  
nitti geessanii, holqa maasii Makfelaa  
koossatti awwaalan; maasii isa fuullee  
Mamree jiru kana Abrahaamtu lafa aw-

waalaa akka ta'uuf Efron namicha biyya  
Heet irraa bitee ture\*. 14 Yoseef reeffa  
abbaa isaa erga awwaalee booddee,  
obboloota isaa fi warra awwaala abbaa  
isaaf isa duukaa ol ba'an bundumaa  
wajjin biyya Gibxiitti in deebi'e.

\*12 49:29

\*13 23:13-20

#### Yoseef, Obboloonna Isaa Akka Hin Yaaddofneef Jajjaheessuu Isaa

15 Obboloonna Yoseef erga ab-  
baan isaanii du'ee yaadda'anii, "Yo-  
seef haaloo qabatee, isa nuyi hamaa  
isa irratti hojjenne bundumaaf ijaa nu  
baafata ta'a" jedhan\*. 16 Isaan Yoseef-  
fitti erganii, "Abbaan kee utuu bin  
du'in nu abboomee, 17 'Maaloo, isa  
obboloonna kee sitti balleessan, ha-  
maa si irratti hojjechuudhaan isa si  
yakkanis, isaaniif dbiisil' jedhaatii  
Yoseefitti himaa!" nuun jedhe; "Am-  
mas immoo obboloonna kee, 'Ir-  
ra-daddarbaa garboota Waaqayyo isa  
kan abbaa keetii, hadaraa nuuf dbiis-  
si!' siin jedhaniiru" jedhan; Yoseef  
ergaa isaanii yommuu dhaga'e in  
boo'e. 18 Obboloonna isaas dhufanii  
miilla isaatti kufanii, "Kunoo, nuyi  
siif garboota in taana!" jedhan.

\*15 27:41

19 Yoseef immoo isaaniin, "Hin  
sodaatinaa! Anatu iddoo Waaqay-  
yootti ilaalamaa ree? 20 Isin hamaa  
ana irratti akeektan, Waaqayyo garuu  
gaariidhaaf isa yaade; inni lubbuu  
namoota baay'ee oolchuudhaaf, akka  
amma ta'ee jiru kana godhe\*. 21 Am-  
ma immoo isin, ijoolleen keessanis  
waan barbaachisu akka argattan ani  
nan godhaa, bin sodaatinaa!" jedhe;  
inni dubbii garaa isaan ciibsu isaanitti  
dubbatee, isaan in jajjaheesse.

\*19-20 45:5,7

#### Dhaamsa Yoseef Du'a Isaa Dura Dhaammate

22 Yoseefii fi maatiin abbaa isaatii  
biyya Gibxiis in taa'an; Yoseef waggaa  
dhibbaa fi kudhan jiraate. 23 Inni ijool-  
lee Efreem hamma dhaloota sadiitti in  
arge; akkasuma immoo ijoollee Ma-  
kiir ilma Minaasee ijoollee ofii dhal-  
chetti lakkaa'atc. 24 Yoseef yommuu  
obboloota isaatiin, "Ani du'uufan je-  
dha; Waaqayyo garuu isin in yaadata,

biyya kana keessaa gara biyya isa Abrahaam, Yisihaa, Yaaqoobiif ken- nuuf kakatetti ol isin in baasa" jedhe. <sup>25</sup>Yoseef ammas ilmaan Israa'eliin, "Waaqayyo yommuu isin yaadatu, la- fee koo asii fuintanii akka ol baatan anaaf kakadhaa!" jedhe\*. <sup>26</sup>Yoseef

nama waggaa dhibbaa fi kudhanii ye- roo ta'etti in du'e; namoonnis reeffa isaa qorichaan sukkuumanii gogsanii, biyya Gibxiitti bidiruu addaan mii- dhagfamee reeffa keessa ciibsuudhaaf hojjetame keessa in kaa'an. <sup>25</sup>Bau 13:19; Iya 24:32; Ibr 11:22

## Seera Ba'uu

### Warri Israa'el Biyya Gibxiitti Wal Horanii Baay'achuu Isaanii

**1** Ijoolleen Yaaqoob isa Israa'el jedhamee, warri maatii isaanii fu- dhatanii Yaaqoobii wajjin biyya Gib- xiitti gad bu'an maqaan isaanii kanatti aanee jira; <sup>2</sup>Ruuben, Shimi'oon, Lew- wii, Yihudaa, <sup>3</sup>Yisaakor, Zebuloon, Beniyaamin, <sup>4</sup>Daan, Niftaalem, Gaadi, Asheer. <sup>5</sup>Sanyiin Yaaqoob kun lubbuu torbaatama turan; Yoseef duraan iyyuu biyya Gibxii ture\*. <sup>6</sup>Barri isaanii gee- nyaan Yoseef, obbolloonni isaa hundi- nuu, dhaloonni bara sana keessa turan bundinuus in du'an. <sup>7</sup>Sanyiin Israa'el warri achitti bafan garuu wal horanii, baay'atanii, gurmoo baay'ifatanii, gud- daa jabaatanii biyyicha in guutan\*.

\*1-5 Uma 46:8-27

\*7 Uma 12:2; Far 105:24; HoE 7:17-19

### Nameoonni Israa'el Biyya Gibxiitti Cunqurfamuu Isaanii

**8** Ergasii immoo mootiin haaraan Yoseefin hin beekne tokko biyya Gibxii irratti in mo'e\*. <sup>9</sup>Mootichi saba isaatiin, "Ilaa! Nameoonni Israa'el kun guddaa baay'atanii nutti jabaataniiiru. <sup>10</sup>Egaa isaan kana caalaa akka hin baay'anne gochuudhaaf, kottaa afchaalummaa- dhaan isaan in qabannaa; kanaa achi lolli yoo ka'e diina keenya bira goranii, nu lolanii biyya keessaa in ba'u" jedhe\*. <sup>11</sup>Kanaaf warri Gibxii namoota Israa'el hojii jabaadhaan gad qabanii, humnaan akka hojjechiisaniif namoota itti godhan; warri Israa'elis mandaroota gombisaa midhaanii Fiitoonii fi Raamsesin Fa- ra'ooniif, innis mootii warra Gibxiif in ijaaran\*. <sup>12</sup>Danuudhuma warri Gibxii gad isaan qaban keessaa, warri Israa'el immoo caalaa baay'atanii, lafa guutan; kana irraa kan ka'e warri Gibxii jabees- sanii isaan in sodaatan. <sup>13</sup>Warri Gibxii Israa'elootatti hammaatanii akka gar- baatti isaan hojjechiifatan. <sup>14</sup>Suphee isaan kuchisiisuudhaan, xuuphii isaan tolchisiisuudhaan, hojii garaa garaa maaasii keessaa hojjechiisuudhaanis hojii isaanitti ulfaachisanii jireenya itti ha- dheessan; hojii kana hundumaa hojje- chiisuudhaan isaanitti in hammaatan.

\*8 Far 105:25; HoE 7:18

\*10 HoE 7:19

\*11 Uma 15:13; 47:11

**15** Yommuu mootiin Gibxii deessif- tuu dubartoota Ibrootaa warra "Siifraa fi Phuwa" jedhamaniin, <sup>16</sup>"Dubartoo- ta warra Ibrootaa yommuu deessifan, akkuma mucaan dhalateen dhiira ta'ee fi durba taatee ishee ilaalaa! Dhiira yoo ta'e ajjeesaa! Durba yoo taate garuu jireenyatti hambisaa!" jedhe. <sup>17</sup>Dees- siftoonni sun garuu Waaqayyoon waan sodaataniif, akka mootiin Gibxii isaan abboome hin goone; mucooliin dhiiraas akka jiraatan godhan. <sup>18</sup>Mootiin Gibxii yommuu deessiftoota sana waamsisee, "Maaliif dubbii kana balleessitanii, mucooliin dhiiraa akka jiraatan goo- tan?" isaanin jedhe.

**19** Deessiftoonni sun immoo mooti- chaan, "Dubartoonni warra Ibrootaa ak- ka dubartoota warra Gibxii miti; isaan jireenya isaaniitti jajjaboo dha, deessif- toonni utuu isaan bira hin ga'in da'anii in eegu" jedhan. <sup>20</sup>Waaqayyo immoo deessiftoota sanaaf gaarii godhe; na- moonni Israa'elis baay'atanii guddaa in jabaatan. <sup>21</sup>Warri deessiftuun Waaqay- yoon waan sodaataniif inni immoo mana isaan godhachiise. <sup>22</sup>Kana irratti mooti- chi saba isaa hundumaa abboomee, "Ijoollee dhiiraa warra Ibrootaa hundu- maa akka dhalataniin bishaan Abbayyaa keessa buusaa, ijoollee durbaa isaanii immoo jireenyatti hambisaa!" jedhe.

### Dhaloota Musee

**2** Bara sana namichi sanyii Lewwii tokko dhaqee, sanyii isaa keessaa intala tokko fuudhe\*; <sup>2</sup>dubartittiimis ulfooftee ilma in deesse; mucichi baree- daa ta'uu isaa yommuu argite ji'a sadiif isa in dboksite\*. <sup>3</sup>Yeroo dhoksuu da- dhabdetti immoo waan akka bidiruu xinnoo dhallaadduu irraa hojjetame tokko fuutee, leeleedhaa fi haphee- dhaan maragdee, mucicha isa keessa ciibsitee, qarqara laga Abbayyaa jajja- ba keessa keesse; <sup>4</sup>obboleettiin isaa immoo wanta mucichi ta'u ilaaluudhaaf irraa fagaattee in dhaabatti turte\*.

\*1 6:20

\*2 HoE 7:20; Ibr 11:23

\*4 Lak 26:59

5 Yommus intalli mootichaa immoo laga Abbayyaatti dhiqachuudhaaf dhufte; durboonni isheedhaaf ergaman immoo qarqara lagichaa in adeemu turan; isheen jajjaba keessatti wanta akka bidiruu sana argitee, xomboreen ishee akka itti fiduuf in ergite. <sup>6</sup>Wanta fichisiifte sana yommuu bante mucicha argite; mucichi in boo'a waan tureef, garaan ishee jibbee, "Kun ijoollee lbrootaa keessaa tokko" jette. <sup>7</sup>Kana booddee obboleettiin isaa dhuftee intala mootichaatiin, "Hoosiftee akka siif guddiftuuf dhaqee dubartoota lbrootaa keessaa tokko siif waamuu?" jette. <sup>8</sup>Intalli mootichaa immoo deebiftee "Dhaqi!" jetteen; akkasitti intalattiin dhaqxee haadha mucichaa waamtee in fidde. <sup>9</sup>Intalli mootichaa, "Mucaa kana fuudhii hoosisii anaaf guddisi! Ani immoo gatii dadhabbi kee siifan baasa!" jetteen; dubartittiinis mucicha fuutee hoosiftee in guddifte. <sup>10</sup>Mucichi erga guddatee, isheen gara intala mootichaatti isaa fidde; inni isheedhaaf ilma ta'e; isheen immoo, "Ani bishaan keessaa isa baaseera!" jettee, maqaa isaa Museetti moggaafte\*.

\*10 HoE 7:21

### Museen Baqatee Biyya Miidiyaanitti Galuu Isaa

11 Museen nama ga'aa erga ta'ee, gaaf tokko gara sanyii isaatti gad ba'ee hojii isa ba'aa ulfaataa isaanitti ta'e sana in ilaale; namni Gibxii tokko lbroota sanyii isaa keessaa isa tokko utuu rukutuu arge\*. <sup>12</sup>Inni asii fi achi ilaalee nama biraa tokko illee yeroo dhabetti, namicha Gibxii sana ajjeesee reeffa isaa ciracha jala dhokse. <sup>13</sup>Guyyaa itti aanuttis yeroo gad ba'e, lbroonni lama utuu wal lolanii arge; inni namicha isa balleesseen, "Ati maaliif lbriha akka keetii rukutta?" jedhe. <sup>14</sup>Namichi immoo deebisee, "Ati eeguudhaa fi abbaa firdii akka taatuuf cenyutu nu irra si kaa'e? Yookiis akkuma namicha Gibxii sana ajjeefte anas ajjeesuu yaadde?" jedhe; yommuu Muscen in sodaate; itti yaadees, "Dubbiichi beekamuun isaa dhuguma!" jedhe. <sup>15</sup>Mootichi yommuu waa'ee isaa dhaga'e immoo Musee ajjeesuu bar-

baade; Museen garuu isa jalaa gara biyya Miidiyaanitti baqate; achi yommuu ga'e boolla bishaanii tokko bukke in taa'e\*.

\*11 Ibr 11:24-26

\*15 HoE 7:29; Ibr 11:27

16 Lubni Miidiyaan tokko ijoollee durbaa torba qaba ture; isaan gara boolla bishaanichaa dhufanii, bushaayee abbaa isaanii obaasuudhaaf bishaan budduqsanii bidiruntti gnutan\*. <sup>17</sup>Tiksoonni biraa immoo dhufanii irraa isaan in ari'atan; Museen garuu achi ka'ee durboota sana gargaaree bushaayee isaanii in obaaseef. <sup>18</sup>Durboonni kun gara abbaa isaanii Rewu'el<sup>1</sup> isa Yetroo jedhamu, yommuu dhufan, inni immoo, "Har'a maallituu akkas daftanii deebitan?" jedhe. <sup>19</sup>Isaan immoo, "Nama Gibxii tokkotu tiksoota nu irraa dhowwc, bisbaan iyyuu nuuf budduqsee bushaayee nuuf obaase" jedhan. <sup>20</sup>Inni immoo durboota isaaatiin, "Amma namichi eessa jira ree? Maaliif isa dhiifanii dhufan? Waamaa buddeena haa nyaatu!" jedhe.

\*16 3:1

21 Akkasitti Museen namicha bira jiraachuu in jaallate; namichi intala isaa Siiforaa Museef in kenne. <sup>22</sup>Isheen ilma deesse; Museen immoo, "Ani biyya ormaatti galaa ta'cerra" jedhe, maqaa isaa Gershoomitti moggaase\* ["Gershoom" jechuun "Galaa" jechuu dha].

\*22 18:3-4

23 Bara baay'ee booddee mootiin biyya Gibxii in du'e; namoonni Israa'el immoo garbummaa isaanii keessatti aadanii gargaarsaaf in iyyatan; inni isaan garbummaa keessaa iyyatanis gara Waaqayyootti ol ba'e. <sup>24</sup>Waaqayyo yommus aadnaa isaanii dhaga'ee, kakuu Abrahaamii fi Yisihaiif, Yaaqoobiifis kakate in yaadate\*; <sup>25</sup>Waaqayyo akka Israa'eloonni itti jiran beekke, isaan in ilaale.

\*24 Uma 15:18; 17:1-14; 26:3-4; 28:13-22

### Waamamuu Musee

3 <sup>1</sup>Museen bushaayee Yetroo abbiyyuu isaa luba Miidiyaan in tiksa ture; gaaf tokko bushaayee lafa onaa keessa dabarsee gara Horeeb<sup>2</sup> tulluu Waaqayyoo isa Siinaa jedhamu dhufe\*.

<sup>2</sup>Achitti ergamaan Waaqayyoo arraba ibiddaa isa huuxxii qoraattii tokko keessaa boba'u keessatti Museetti mul'ate; Museenis gara huuxxii qoraattichaa ilaalee, kunoo, huuxxicha irratti ibiddi in argama ture, garuu hin gubanne\*. <sup>3</sup>Yommus Museen, "Wanta guddaa mul'atu kana itti goree nan ilaala; huuxxiin qoraattii kun maaliif hin gubanne laata?" jedhe. <sup>4</sup>Waaqayyo gooftaan immoo Museen kana ilaaluudhaaf akka itti gore argee, huuxxicha qoraattii keessaa, "Musee! Musee!" jedhee waame; Museen immoo, "Kunoo asan jira" jedhe. <sup>5</sup>Ammas Waaqayyo, "As hin dhi'aatin! Iddoon ati irra dhaabatee jirtu lafa qulqullaa'aa waan ta'eef, kophee miilla keetii baafadhu!" jedhe\*. <sup>6</sup>Itti fufees, "Ani Waaqayyo isa kan abboota keetii ti, Waaqayyo isa kan Abrahaam, Waaqayyo isa kan Yisihai, Waaqayyo isa kan Yaaqoobis" ittiin jedhe; kana irraa kan ka'e Museen gara Waaqayyoo ilaalu sodaatec fuula isaa in dhokfate\*.

\*1 4:27; 18:5; 24:13; 1Mot 19:8

\*2 Kes 33:16

\*5 Uma 28:17; Iya 5:15

\*6 4:5; 6:3; Mat 22:32

7 Yommus Waaqayyo, "Gad qabamuu saba koo warra Gibxi jiranii argeera; isa isaan warra humnaan isaan hojjechiisan jalaa ba'uudhaaf iyyatanis dhaga'eera; dhiiphina isaanis ani beekka\*." <sup>8</sup>Ani harka warra Gibxii keessaa isaan baasuudhaaf gad bu'eera; biyya sana keessaa gara biyya gaariitti, biyya bal'aatti, biyya aannanii fi damma baasutti, lafa Kana'aanotaa, Heetotaa, Amoorotaa, Pheriizotaa, Hiiwotaa, Yibusootaattis ol isin baasuudhaaf murtoo godheera naan jedhe' jedhii isaanitti himi!

<sup>9</sup>Maanguddoonni Israa'el dubbii kee in dhaga'u; isinis immoo walii wajjin mootii Gibxii bira dhaqxanii mootiichaan, 'Waaqayyo gooftaan warra lbrootaa nutti mul'ateera, egaa karaa guyyaa sadii lafa onaa keessa adeemnee, Waaqayyo keenya gooftiichaaf aarsaa in dhi'eessina!' in jettu\*.

<sup>10</sup>Mootiin Gibxii irree jabaadhaan yoo giddisifame malee, adeemuudhaaf akka inni gad isin hin dhiifne ani beeka.

<sup>11</sup>Ani garuu harka koo ol nan fudhaddha, dinqii ani achi keessatti bojjedhu hundumaanis warra Gibxii nan dha'a; mootichi kana irratti gad isin in dhiisa.

<sup>12</sup>Sabni kun warra Gibxii duratti faara tolaadhaan akka ilaalamu nan godha; yommuu baatan harka duwwaa hin adeemtan.

<sup>13</sup>Dubartiin adduma addaan dubartii Gibxii ishee ollaa ishee irraa,

\*7 2:23

\*12 3:18; 4:23; 5:3; 8:1; 9:1,3

13 Museen yommus Waaqayyoon, "Ani saba Israa'el bira dhaqee, 'Waaqayyo isa kan abboota keessaniitu isinitti ana erge' yommuun isaaniin jedhu, isaan immoo 'Maqaan isaa cennyu?' jedhanii na gaafatu; ani immoo maal isaaniin jedhu ree?" jedhe.

14 Waaqayyo deebisee Museedhaan, "Ani 'Isa jiraataa dha,' ati immoo saba Israa'eliin, 'Inni jiraataan isinitti na ergeera' in jetta\*." <sup>15</sup>Bara hundumaa maqaan koo isa kana, dhaloota hundumaa keessattis kanumaan nan yaadataama" jedhe; Waaqayyo ammas Museedhaan, "Saba Israa'eliin, 'Waaqayyo gooftaan inni kan abboota keessanii, Waaqayyo inni kan Abrahaam, Waaqayyo inni kan Yisihai, Waaqayyo inni kan Yaaqoobis isinitti na ergeera' jedhi\*!" <sup>16</sup>Akkasumas dhaqii, maanguddoota Israa'el walitti qabi, isaanin, "Waaqayyo gooftaan inni kan abboota keessanii, Waaqayyo inni kan Abrahaam, inni kan Yisihai, inni kan Yaaqoobis anatti mul'ate; anatti dubbatee, 'Ani wanta biyya Gibxiitti isin irratti hojjetame ilaalee argeera; 'ani gad qabamuu biyya Gibxiitti isin irra ga'e keessaa isin baasee, gara biyya aannanii fi damma baasutti, biyya Kana'aanotaa, Heetotaa, Amoorotaa, Pheriizotaa, Hiiwotaa, Yibusootaattis ol isin baasuudhaaf murtoo godheera naan jedhe' jedhii isaanitti himi!

<sup>17</sup>Maanguddoonni Israa'el dubbii kee in dhaga'u; isinis immoo walii wajjin mootii Gibxii bira dhaqxanii mootiichaan, 'Waaqayyo gooftaan warra lbrootaa nutti mul'ateera, egaa karaa guyyaa sadii lafa onaa keessa adeemnee, Waaqayyo keenya gooftiichaaf aarsaa in dhi'eessina!' in jettu\*.

<sup>18</sup>Mootiin Gibxii irree jabaadhaan yoo giddisifame malee, adeemuudhaaf akka inni gad isin hin dhiifne ani beeka.

<sup>19</sup>Ani garuu harka koo ol nan fudhaddha, dinqii ani achi keessatti bojjedhu hundumaanis warra Gibxii nan dha'a; mootichi kana irratti gad isin in dhiisa.

<sup>20</sup>Sabni kun warra Gibxii duratti faara tolaadhaan akka ilaalamu nan godha; yommuu baatan harka duwwaa hin adeemtan.

<sup>21</sup>Dubartiin adduma addaan dubartii Gibxii ishee ollaa ishee irraa,

<sup>1</sup> Bau 2:18 "Rewu'el" iddoo biraatti immoo (3:1) "Yetroo" jedhama; garuu tokkichuma.

<sup>2</sup> Bau 3:1 "Horeeb" iddoo hiraatti immoo (19:11) "Siinaa" jedhama; garuu tulluu tokkicha.

ishee mana ishee jirtu irraas, mi'a meetii, mi'a warqee, uffatas gaafattee in fudhatti; mi'ichas ilmaan keessanii fi intaloota keessanitti in naqxu, uffatichas itti in uffiftu; akkasitti isin warra Gibxii harka qullaa in hambiftu' jedhi!" jedhe.

\*14 Mul 1:4,8

\*15 6:2-3; Isa 42:8

\*18 3:12; 5:1,3

\*21-22 11:2-3; 12:35-36; Uma 15:14

### Waaqayyo Humna Dinqilsilaa Museedhaaf Kennuu Isaa

4<sup>i</sup> Yommu Museen deebisee, "Kunoo sabni Israa'el, 'Waaqayyo sitti hin mul'anne' naan jedhanii, ana hin amanan, dubbii koos hin dhaga'an ta'a" jedhe.

2 Kana irratti Waaqayyo, "Maal inni harka kee keessaa?" jedheen; inni immoo, "Ulee dha" jedhe.

3 Goofaan immoo, "Ulich lafa buusi!" jedheen; innis lafa buufnaan, ulichi bofa ta'e; Museenis irraa in baqate\*. 4 Waaqayyo garuu Museedhaan, "Harka kee hiixadhuu eeggee isaa qabi!" jedhe; Museenis hiixatee qabe; inni yommu harka isaa keessatti deebi'ee ulee ta'e. 5 Ega, "Kanaan ani Waaqayyo gooftaan inni kan abboota isaanii, Waaqayyo inni kan Abrahaam, Waaqayyo inni kan Yisibaa, Waaqayyo inni kan Yaaqoob akka sitti mul'ate in amanu" jedhe. 6 Itti dabalees Waaqayyo, "Harka kee dachaasaa wayyaa keetii keessa kaa'ii!" jedheen; innis harka isaa dachaasaa wayyaa isaatii keessa in kaa'e; yeroo inni barka isaa gad baase immoo, kunoo, harki isaa lamxi'amee<sup>3</sup> adii akka booralee ta'e.

7 Ammoo Waaqayyo, "Harka kee deebisii dachaasaa wayyaa keetii keessa kaa'ii!" jedhe; innis harka isaa deebisee dachaasaa wayyaa isaatii keessa kaa'e; yeroo inni achi keessaa baase immoo, kunoo, akka isaa duraatti deebi'eefii gogaa isaa isa kaan fakkaate. 8 Yommu Waaqayyo, "Isaan yoo si amanuu dhaabaatan, milikkita isa duraa kanaanis tole yoo jechuu dhaabaatan, milikkita isa booddee kanaan in amanu; 9 isaan milikkita kana lamaan iyyuu yoo amanuu dhaabaatan, dubbii kees yoo dhaga'uu dhaabaatan immoo bishaan laga Abbay-

yaatii budduqsii, lafa gogaa irratti dhan-galaasi! Bishaan inni ati laga Abbayyaatii budduqsitu sun lafa gogaa sana irratti dhiiga in ta'a" jedheen\*.

\*3 7:10

\*9 7:17-21

10 Museen garuu Waaqayyoon, "Yaa gooftaa ko, ani duris nama arraba qajeelu miti, erga ati ana garbicha keetti dubbattee jalqabees ani nama akkasii hin taane; ani afaan koo hidhamaa dha, arrabni koos anatti in ulfaata" jedhe\*. 11 Yommu Waaqayyo immoo, "Afaan namaa eenyutu uume? Eenyutu didaa yookiis duudaa, kan argu yookiis jaamaa isa godha? Ana Waaqayyo mitii ree?" 12 Kanaaf amma ati dhaqi, ani immoo akka ati dubbattuuf sin gargaara! Waan ati dubbattus sin barsiisa!" jedheen\*. 13 Inni garuu, "Yaa gooftaa ko, hadaraa nama biraa utuu ergitee in wayya" jedhe.

\*10 3:11; 6:12,30; Er 1:6-10

\*11 Far 9:4

\*12 Kes 18:18; Mat 10:19-20

14 Yommu dheekkamsi Waaqayyoo Musee irratti in boba'e; Museedhaan, "Obboleessi kee Aaron, sanyiin Lewwii jira mitii? Inni ba'eessa godbee akka dubbatu ani beeka; kunoo, inni si simachuudhaaf in ba'a, yommuu si argus garaa isaatti in gammada. 15 Ati isatti in dubbatta, dubbicha afaan isaa keessa in keessa; ani immoo akka ati dubbattuuf, akka inni dubbattuufis nan gargaara; wanta hojjettanis ani isin nan barsiisa. 16 Inni waan ati dubbachuuf jettu namootatti siif in dubbata; inni afaan siif in ta'a, ati immoo ana Waaqayyoof afaan taatec isatti kan dubbattu in taata\*. 17 Ati ulee ittiin milikkita argisiiftu kana of harkatti in qabatta" jedhe.

\*16 7:1-2

### Museen Biyya Gibxiitti Deebi'uu Isaa

18 Museen achi adeemee gara Yet-roo gara abbiyyuu isaatti deebi'ee, "Ka'ee gara sanyii koo warra biyya Gibxii jiranii dhaqee, jiruu fi hin jiranii isaanii nan ilaala!" jedheen; Yet-roo immoo Museedhaan, "Nagaadhaan

dhaqi!" jedhe. 19 Waaqayyo yommu biyya Miidiyaanitti Museedhaan, "Warri lubbuu kee balleessuu barbaadaa turan hundinuu amma du'aniiru, deebi'ii gara biyya Gibxii dhaqi!" jedhe. 20 Kana irratti Museen haadha manaa isaa fi ilmaan isaa harree irra kaa'ee fudhatee, gara biyya Gibxiitti in deebi'e; Museen harka isaatti immoo ulee isa Waaqayyo jedheen sana in baata ture\*.

\*20 18:2-4

21 Waaqayyo yommu Museedhaan, "Yeroo deebitee gara biyya Gibxii dhaqxutti, dinqii ani bojjechuudhaaf humna siif kenne fuula mootii biyyasii duratti akka argisiiftuuf yadaa qabadhu! Garuu akka inni saba sana gad hin dhiifnetti, ani mata-jabeessa isa nan godha\*." 22 Ati immoo mooticbatti, "Waaqayyo, 'Israa'el, ilma koo isa angafa\*", 23 ani kanaan sitti dubbadhu, ilmi koo dhaqee akka anaaf hojjetutti, gad dhiisi! Ati isa gad dhiisuu yoo didde immoo, kunoo, ani ilma kee isa angafa nan ajjeesa" jedheera" jedhii himi\*!

\*21 7:3,13; Kes 29:3-4; Isa 6:10; Rom 9:18

\*22 Kes 1:31; 14:1; 32:6; Hos 11:1

\*23 12:29; 11:5

24 Waaqayyo karaa irratti iddoo buufataatti Museetti dhufee, Musee ajjeesuu barbaade\*. 25 Siiforaan immoo dhagaa qara qabu fudhatti, gogaa foon ilma ishee haguuge dhagna qabdee, isa itti kutte sanaan gudeeda Musee gidduu in tuqee; achumaanis, "Ati anaaf dhirsa misirroo dhiigaa ti" jetteen\*. 26 Waaqayyo immoo isa in dhiise; yommu isheen waa'ee dhagna-qabaatiif "Dhirsa misirroo dhiigaa ti" jette.

\*24 Uma 32:24-32

\*25 Uma 17:9-14; Iya 5:2-3

27 Waaqayyo gidduu kanatti Aaroniin, "Ka'ii, Musee simuudhaaf gara lafa onaa dhaqi!" jedhe; innis dhaqee tulluu Waaqayyoo irratti isa argee, in dhudhungate\*. 28 Yommu Museen dubbii Waaqayyoo akka inni dubbatuuf isa erge hundumaa, milikkita akka inni argisiisuuf isa abboome hundumaas Aaronitti in bime. 29 Kana booddee Musee fi Aaron dhaqanii maanguddoota saba Israa'el hundumaa waliitti qaban. 30 Aaron immoo dubbii Waaqayyo Museetti dubbate hundu-

maa isaanitti in hime; yommu Museen milikkiticha sana ija saba sanaa duratti in argisiise. 31 Sabni sunis in amanu; Waaqayyo saba Israa'el in akka ilaale, gad qabamuu isaanis akka arge yeroo dhaga'anitti immoo qoommanii in sagadan\*.

\*27 3:1

\*31 3:16

### Dubbachuu Musee Irratti Mootiin Gibxii Saba Israa'el Irratti Miidhaa Jabeessuu Isaa

5<sup>i</sup> Kana booddee Museenii fi Aaron mooticha bira dhaqanii, "Waaqayyo gooftaan inni kan Israa'el, 'Sabni koo lafa onaatti ayyaana anaaf haa ayyaaneffatanii, gad isaan dhiisi!' jedhe" jedhan\*. 2 Mootichi immoo deebisee, "Waaqayyo inni ani sagalee isaa dhaga'ee namoota Israa'el gad dhiisu kun eenyu inni? Ani Waaqayyoon bin beeku, namoota Israa'elis immoo gad hin dhiisu" jedhe\*. 3 Ammas Museenii fi Aaron, "Waaqayyo inni kan warra Ibrootaa nutti mul'ateera; ega karaa guyyaa sadii lafa onaa keessa adeemnee, Waaqayyo keenya gooftichaaf aarsaa in dhi'eessina! Nuyi kana yoo gochuun dhaabaanne, inni dha'icha yookiis waraana nutti in fida" jedhan\*. 4 Mootiin warra Gibxii garuu Musee fi Aaroniin, "Isin jara kana maaliif hojii dhowwitu? Dhaqaa ba'aa keessan baadhaa!" jedhe. 5 Mootichi itti fufee, "Jarri kun amma iyyuu warra biyya kanaa caalaa baay'atanii; isin immoo akka isaan hojii dhiisanii boqotan in barbaaduu!" jedhe\*.

\*1 3:18; 7:16; 8:1; 9:1,13

\*2 2Mot 18:35; Iyo 21:15; Dan 3:15

\*3 3:12

\*5 1:7,12

6 Mootichi gaafasuma warra humnaan isaan hojjechiisan, warra hojii geggeessanis yommuu abboome, 7 "Cidii isa hojii xuuphiitiif hamma amaatti jara kanaaf kennaa turtan, isaan ofii isaanitti dhaqanii haa barbaaddatan malee, si'achi isin hin kenninaaf! 8 Lakkoobsa xuuphi isaan hojjetaniis irraa hin cabsinaa, hammuma dur itti murame akka fidan godhaa! Jara kanatti hojiitu xiinaate, kanaaf 'Dhaqnee Waaqayyo keenyaaf aarsaa dhi'eessina' jedhanii anatti iyyu. 9 Isaan dubbii

<sup>3</sup> Bau 4:6 "Lamxii" warra Ibrootaa dhukkuba gogaa namaa tuqu hundumaa ti malee gosa tokko duwwaa miti.

wa'ac hin baafne dhaggeeffachuu dhiisanii, hojii isaanitti akka qabamniif, hojii ulfaataan isaan irra haa kaa'amul" jedhe.

10 Warri humnaan isaan hojjechiisanii fi warri hojii geggeessan achii ba'anii saba sanaan, "Mootiin, 'Si'achi ani cidii isiniif hin kennu, 'Isin ofii keessanii dhaqaatii lafa argitanii cidii barbaaddadhaa; garuu hojii keessan durii irraa wanti tokko illee hin hir'atin!" jedhe." jedhan. 12 Jarris akka cidiiit xiuphii ittiin hojjechuudhaaf, iddoo midhaan irraa haamame qarmii walitti qabachuudhaaf, guutummaa biyya Gibxii keessa in tamsa'an.

13 Warri humnaan isaan hojjechiisan immoo, "Isa dur yeroo cidii argattan guyyaa guyyaatti hojjetan, ammas immoo hammuma sana guyyaa guyyaatti hojjeedhaa!" jedhanii isaan in jarjarsu turan. 14 Warri mootichaaf humnaan isaan hojjechiisan immoo, saba Israa'el keessaa warra ofii isaanitti hojii geggeessuu irra kaa'an sana reebanii, "Har'aa fi kaleessa immoo maaliif lakkoobsa xuuphii isa dur hojjetan irraa hir'ifan?" jedhanii gaafatan.

15 Warri saba Israa'el keessaa hojii geggeessuu irra kaa'aman gara mootichaa dhaqanii iyyatanii, "Maaliif nuun hojjetoota kee akkas goota?" 16 Nuyi hojjetoota keef cidiin hin kennamne, garuu xuuphii hojjeedhaa nuun jedhu; kanuma irratti iyyuu kumoo hojjetoonni kee in reebamu, garuu balleessaan immoo kan namoota keetii ti" jedhan. 17 Mootichi immoo, "Isin dhibaa'oo dha, hojii hin hojjetan! Kanaaf 'Dhaqnee Waaqayyoo' aarsaa dhi'eessina" jettu; 18 amma lafa hojii keessaniitti deebi'aa hojjeedhaa! Hamma isinitti muraame in dhi'eessin, garuu cidiin isiniif hin kennamu!" jedhe. 19 Saba Israa'el keessaa warri hojii geggeessuu irra kaa'aman, lakkoobsi xuuphii isaan guyyaa guyyaatti hojjetan akka hin hir'anee yommuu isaanitti himametti, wanta hamaa keessa akka bu'an in argan.

#### Museen Rakkina Saba Isaa Goofaatti Dhi'eessuu Isaa

20 Warri hojii geggeessan sun mooticha biraa ka'anii, Museedhaa fi Aaron warra isaan eegaa ruranitti ba'an; 21 Museedhaa fi Aaroniin immoo,

"Fooliin keenya mootichaa fi hojjetoota isaa biratti akka xiraa'u gootanii, billaa isaan ittiin nu ajjeesanis harka isaanitti akka kennitanitti waan lakkaa'amuuf, Waaqayyoo isinitti haa ilaalu! Isinitti haa faradus!" jedhan.

22 Museen immoo deebi'ee Waaqayyoon, "Yaa gooftaa, maaliif saba kanatti wanta hamaa fidde? Egaa maaliif ana ergite ree?" 23 Erga ani mooticha bira dhufee maqaa keetiin isatti dubbachuu jalqabee, inni wanta hamaa saba kana irraan ga'eera, ati immoo saba kee kana oolchuudhaaf waan tokko illee hin goone" jedhe.

#### Waaqayyoo Museedhaaf Deebii Kennee Ammas Isa Erguu Isaa

6 <sup>1</sup> Waaqayyoo immoo Museedhaan, "Mootichi harka koo isa jabaadhaan qabamee waan isaan gad dhiisuuf, inni biyya isaa keessaa iyyuu oofee akka isaan baasuuf, amma irree koo isa cimaadhaan waanan isa irratti hojjeedhu arguuf jirta" jedhe\*.

\*1/11:1; 12:33

2 Yommuu Waaqayyoo Museedhaan, "Ani Waaqayyoo dha; <sup>3</sup> ani Waaqayyoo inni hundumaa danda'u, Abrahaamitti, Yisihagitti, Yaaqoobiitti mul'adheera; garuu maqaan koo 'Waaqayyoo isa jirataa dha' jedhee isaanitti of hin beeksifne\*. <sup>4</sup> Biyya Kana'aan biyya takka galaa ta'anii keessa jiraatan isaanii kennuudhaaf immoo kakuu isaanii wajjin galeera\*. <sup>5</sup> Kana malee immoo aadnaa Israa'eloota warra namoonni biyya Gibxii akka garbaatti hojjechiifachaa ruranii dhaga'ee, kakuu koo yaadadheera. <sup>6</sup> Egaa Israa'elootaan, 'Ani Waaqayyoo dha! Ba'aa warra Gibxii jalaa isin nan baasa, garbummaa isaanii keessaas isin nan oolcha; ani irree koo of fudhadhee firdii gurguddaadhaan isin nan fura. <sup>7</sup> Ani saba koo isin godhadhee isin nan simadha, Waaqayyoo keessanis isiniif nan ta'a; isin immoo ani Waaqayyoo keessan goofticha isa ba'aa warra Gibxii jalaa isin baasu akkan ta'e in beekru\*. <sup>8</sup> Ani biyya isan Abrahaam, Yisihag, Yaaqoobiif kennuudhaaf kakkadhe sanatti isin nan galcha, dhuunfaa keessan godhees isiniif nan kenna; ani Waaqayyoo dha' jedhi!" jedhe\*. <sup>9</sup> Museenis Israa'elootatti kana in hime, isaan garuu yaadni isaanii waan cabeeff,

garbummaan isaan isaanitti jabaateef isa hin dhaggeeffanne.

\*3 Uma 17:1; 28:3; 35:11; Bau 3:14-15

\*4 Uma 12:7; 17:7-8

\*7 Lew 11:45

\*8 Uma 22:16

10 Waaqayyoo yommuu Museedhaan, <sup>11</sup> "Gara mootii Gibxii dhaqitti akka inni Israa'eloota biyya isaa keessaa gad dhiisu, itti dubbadhu!" jedheen. <sup>12</sup> Museen garuu Waaqayyoo duratti deebisee, "Kunoo sabni Israa'el iyyuu ana hin dhageenye, attamitti mootichi immoo ana nama afaan isaa qajeelchee hin dubbanne" dhaga'a ree?" jedhe\*. <sup>13</sup> Waaqayyoo garuu Musee fi Aaronitti dubbatee, Israa'eloota biyya Gibxii keessaa baasuudhaaf, dhaqanii Israa'elootatti, mootii Gibxiittis akka himan isaan abboome.

\*12 4:10

#### Hidda Dhaloota Musee fi Aaron

14 Warri maqaan isaanii kanatti fuufee jirus, dura-buutuu sanyii abboota isaanii keessaa waamamanii dha; ilmaan Ruuben ilma Israa'el isa angafaa, Henok, Faluu, Hezronii fi Karmii dha; isaan kun gosa Ruuben. <sup>15</sup> Ilmaan Shimi'oon, Yimu'el, Yaamiin, Ohad, Yaakiin, Zobaarii fi Shaawul; Shaawulin durba warra Kana'aantu da'e; isaan kun immoo gosa Shimi'oon.

16 Kanatti aanee immoo maqaa ilmaan Lewwiitu akka dhaloota isaanitti dhufa; isaan Gershoon, Qehaat, Meraarii dha; Lewwiin hamma waggaa dhibbaa fi soddonii torba guututti in jiraato\*.

17 Ilmaan Gershoon immoo, akka gosa isaanitti Liibnii fi Shime'i turan. <sup>18</sup> Ilmaan Qehaat, Amraam, Yizhaar, Hebron, Uzii'elis; barri jireenya Qehaat waggaa dhibbaa fi soddonii sadii ture. <sup>19</sup> Ilmaan Meraarii, Maahilii, Muhiis, isaan kun akka dhaloota isaanitti gosa Lewwii turan\*. <sup>20</sup> Amraam Yokebeedin obboleettii abbaa isaa fundhe, isheen Aaronii fi Musee in deesseef; barri Amraam jiraate waggaa dhibbaa fi soddonii torba ture\*.

\*14-16 Uma 46:9-11

\*16-19 Lak 3:17-20 1Sen 5:27-30; 6:1-4

\*20 2:1-2

\*Bau 6:12,30 "Nama afaan isaa qajeelchee hin dubbanne" lb "Nama bidhiin isaa dhagna hin qabamin".

21 Ilmaan Yizhaar immoo, Qoraa-hi, Nefeg, Ziikriis turan. <sup>22</sup> Ilmaan Uzii'el immoo, Miisbaa'el, Elzaafaanii fi Siitrii dha\*. <sup>23</sup> Aaron, Eliishebaa intala Aminaadaab obboleettii Naba-soon fuudhe; isheen Naadaab, Abiihuu, Ele'azaarii fi Itaamaarin deesseef\*. <sup>24</sup> Ilmaan Qoraa-hi, Asjiir, Elqaanaa fi Abii'aasaaf turan; isaan kun gosa Qoraa-hotaa ti. <sup>25</sup> Ele'azaar ilmi Aaron durboota Futii'el keessaa tokko fuudhe; isheen Fiinehaasin deesseef; isaan kun akka gosa gosa isaanitti dura-buutuu abboota sanyii Lewwii ti.

\*22 Lew 10:4

\*23 Bau 28:1

26 Aaronii fi Museen warri Waaqayyoo, "Isin Israa'eloota akka kutata kutata isaanitti biyya Gibxii baasaa!" jedheen isaan kana. <sup>27</sup> Waa'ee Israa'eloota biyya Gibxiitti baasuu, warri mootii Gibxiitti dubbatan isaan kana ruran; Museen, Aaronis isaanuma kana. <sup>28</sup> Gaafas Waaqayyoo biyya Gibxiitti Museetti in dubbate; <sup>29</sup> inni Museedhaan, "Ani Waaqayyoo dha, waanan sitti dubbadhu hundumaa, mootii Gibxiitti himi!" jedhe. <sup>30</sup> Museen garuu achuma Waaqayyoo duratti, "Kunoo, anoo nama afaan isaa qajeelchee hin dubbannee dha, mootichi attamitti anaaf dhaga'a ree?" jedhe\*.

\*30 4:10; 6:12

#### Waaqayyoo Waan Biyya Gibxiitti Fiduuf Jiru Dubbaabuu Isaa

7 <sup>1</sup> Waaqayyoo yommuu Museedhaan, "Kunoo, ati mootii Gibxii biratti ana Waaqayyoo afaan akka taatu si godheera; Aaron obboleessi kee immoo afaan kee ta'ee in dubbata. <sup>2</sup> Ati waan ani si abboomu hundumaa in dubbata; Aaron obboleessi kee immoo mootichatti in hima; yommuu inni Israa'eloota biyya isaatii gad in dhiisa\*. <sup>3</sup> Ani mooticha mata-jabeessa nan godha; miikkita koo fi dinqii koo biyya Gibxii keessatti nan baay'isa\*. <sup>4</sup> Mootichi isiniif hin dhaga'u; kanaafis biyya Gibxii irra ciqilee koo nan dhaabadha, firdii gurguddaadhaanis macca saba koo, Israa'eloota biyya Gibxii keessaa nan baasa. <sup>5</sup> Ani harka koo biyya Gibxii

irratti ol fudhadhee, Israa'eloota isaan gidduudhaa yommuun baasu, warri Gibxii ani Waaqayyo akkan ta'e in beeku" jedhe\*. <sup>6</sup>Museenii fi Aaron akkuma Waaqayyo isaan abboome sana in godhan. <sup>7</sup>Yeroo mootichatti dubbatan, Museen nama waggaa saddeetta-maa, Aaron immoo nama waggaa saddeettamii sadii turan.

\*1-2 4:15-16

\*3 4:21; Far 135:9

\*5 7:17; 9:29; 1Sam 17:46; 1Mot 20:28; 2Mot 19:19; His 29:6

### Mooti Gibxii Duratti Dinqlin Hojjetamuu Isaa

8 Waaqayyo ammas Museedhaa fi Aaroniin, <sup>9</sup>"Amma mootiin Gibxii, 'Milikkita dhugaa keessan mul'isu argisiisaa!' yoo isiniin jedhe, yaa Musee, ati Aaroniin, 'Ulee kee fuudhii mooticha dura buusi!' jedhi, ulichis bofa in ta'a" jedhe\*. <sup>10</sup>Museenii fi Aaron mooticha bira dhaqanii akkuma Waaqayyo isaan abboome godhan; Aaronis mootichaa fi hojjetoota isaa duratti ulee isaa lafa buuse, ulichis bofa ta'e. <sup>11</sup>Kana irratti mootichis beektotaa fi warra qoricha namatti godhan in waamsise; warri ayyaana hedanis ogummaa isaanii isa dhokataadhaan akkasuma godhan\*. <sup>12</sup>Jarris adduma addaan ulee isaanii lafa in bubbuusan, uleewwan isaanis bofa ta'an; uleen Aaron garuu uleewwan jaraa in lilli-qimse. <sup>13</sup>Haa ta'u iyyuu malee, mootichi akkuma mata-jabeessa ta'etti in hafe; akkuma Waaqayyo dubbatec ture isaaniif hin dhageenye\*.

\*9 4:3

\*11 7:22; 8:7; Uma 41:8

\*13 4:21

### Dha'icha Tokkoffaa, Bishaan Dhillgatti Geddaramuu Isaa

14 Kana booddees Waaqayyo Museedhaan, "Garaan mootichaa hadoodde saba sana gad dhiisuu dide. <sup>15</sup>Kunoo mootichi laga Abbayyaaatti gad bu'a; ganamaan isa bira dhaqi, ulicha bofa ta'u sana harkatti qabadhuutti lagicha qarqaratti isa eegi! <sup>16</sup>Yommuu isa argitu, 'Waaqayyo gooftaan inni kan Ibrootaa sitti na erge: Sabni koo gara lafa onaa dhaqee anaaf haa hojjetuu gad dhiisi! siin jedheera; ati garuu hamma ammaatti dhaga'uu in didde\*.

<sup>17</sup>Waaqayyo ammas:- Ani Waaqayyo akkan ta'e beekuuf jirta siin jedha; ani immoo kunoo, ulee harka koo keessa jiru kanaan bishaan laga Abbayyaa nan rukuta, bishaanichis dhiiga in ta'a\*; <sup>18</sup>qurxummiin bishaanicha keessaas in dudu'u, lagichis in ajaa'a; warri Gibxii immoo bishaan lagichaa dhuguu in dadhabu' jedhiin!" jedhe.

\*16 5:1

\*17 4:9; Mul 16:4

19 Waaqayyo Museedhaan, "Dhaqii Aaroniin, 'Ulee kee harkatti qabadhuu, bishaan biyya Gibxii hundumaa, lagoota isaanii, yaa'ota isaanii, bishaan ciisu, kunfama bishaanii irrattis harka kee ol fudhadhu! Isaanis dhiiga haa ta'an! Guutummaa biyya Gibxiitti qodaa mukaa isaanii fi qodaa dhagaa isaanii keessa kan jiru iyyuu dhiiga haa ta'u!" jedhiin" jedhe\*. <sup>20</sup>Museenii fi Aaron akkuma Waaqayyo isaan abboome godhan; Aaron ija mootichaa fi hojjetoota isaa duratti ulee isaa ol fuudhee bishaan laga Abbayyaa rukute; bishaan lagicha keessa jiru bundinuus dhiiga ta'e. <sup>21</sup>Qurxummiin Abhayya keessa jiran in dudu'an, lagichi in ajaa'e, warri Gibxiis bishaan lagichaa dhuguu hin dandeenye; biyya Gibxii keessaa lafa dhaqan hundumaatti dhiigatu argame. <sup>22</sup>Biyya Gibxii keessaas warri ayyaana hedan ogummaa isaanii isa dhokataadhaan, akkasuma in godhan; mootichi akkuma mata-jabeessa ta'etti hafe malee, akkuma Waaqayyo dubbatec ture isaaniif hin dhageenye\*. <sup>23</sup>Yommuu mootichi gara mana isaatti in deebi'e, wanti ta'e kunis garaa isaa hin rukunne. <sup>24</sup>Warri Gibxiis bishaan laga Abbayyaa dhuguu waan hin dandeenyeef, hundumti isaanii bishaan dhugaatii baafachuudhaaf qarqara bishaan Abbayyaa irra boolla qoqqotan. <sup>25</sup>Waaqayyo erga bishaan Abbayyaa rukutee, guyyaa torba guuteera.

\*19 Mul 11:6

\*22 4:21

### Dha'icha Lammaffaa, Waaqayyo Fattee Biyyichatti Naquu Isaa

8 <sup>1</sup>Waaqayyo yommuu Museetti dubbatec, "Gara mootichaatti ol galiitti itti dubbadhu, 'Dhaqanii anaaf akka hojjetanitti saba koo gad dhiisi!\* <sup>2</sup>Ati isaan gad dhiisuu yoo didde immoo,

kunoo ani guutummaa biyya keetti fattee naquudhaan dha'icha itti nan fida! <sup>3</sup>Lagni Abbayyaa fatteedhaan in guuta, isaan lagicha keessaa ol ba'anii mana keetti, diinqa keetti, siree keetti, mana hojjetoota keetti, mana saba keetti, iddoo ibiddaa keetti, qodaa bukoo keettis in nam'u; <sup>4</sup>fatteewwan kunis sitti, saba keetti, hojjetoota keettis ol in ba'ul' jedhiin!" jedhe\*. <sup>5</sup>Waaqayyo ammas Museedhaan, "Harka kee isa ulee qabu lagoota irratti, yaa'ota irratti, bishaan ciisu irrattis ol fudhadhu, fatteen guutummaa biyya Gibxii irratti akka dhufu godhi!" jedhiitti Aaronitti himi!" jedhe. <sup>6</sup>Aaronis bishaanota biyya Gibxii irratti harka isaa ol fudhatee, fatteewwanis ol yaa'anii lafa uffisan\*. <sup>7</sup>Ayyaana hedduun warra Gibxii immoo ogummaa isaanii isa dhokataadhaan akkasuma godhanii, biyya Gibxii irratti fattee in fidan\*.

\*1 3:12; 5:1

\*2-4 Far 78:45

\*6 Mul 16:13-14

\*7 7:11

8 Mootichi yommuu Musee fi Aaroniin waamsisee, "Fattee kana ana irraa, saha koo irraas akka fuudhuuf Waaqayyoon kadhadaa! Anis sabni kun dhaqee Waaqayyoof aarsaa akka dhi'eessuuf gad nan dhiisa" jedhe\*. <sup>9</sup>Museen yommuu deebisee mootichaan, "Fatteen si irraa, mana kee irraas balleeffamee laga Abbayyaa duwwaatti akka hafuuf, siif, hojjetoota keef, saba keefis yoom akkan kadhadau ati akka sitti toletti anatti himi!" jedhe. <sup>10</sup>Inni immoo deebisee, "Bor" jedhe; Museenis, "Kan akka Waaqayyo gooftaa keenyaa tokko illee akka hin jirre ati akka beektuuf, akkuma ati jettetti haa ta'u\*! <sup>11</sup>Fatteen si irraa, mannee kee irraa, hojjetoota kee irraa, saba kee irraas fuudhamee laga Abbayyaa duwwaatti in hafa" jedhe. <sup>12</sup>Museenii fi Aaron egaa mooticha biraa gad in ba'an; Museen waa'ee fattee isa inni mooticha irratti fide sanaaf gara Waaqayyootti in iyye. <sup>13</sup>Waaqayyo akkuma Museen kadhate in godhe; fatteen mannee keessaa, pobbidi keessaa, bakkce keessaas in dudu'an. <sup>14</sup>Yommuu namoonnis tuulla tuullaatti walitti in qaban; kanaafis biyyichi in ajaa'e. <sup>15</sup>Mootichi garuu

amma akka hafuura fudhate yommuu arge, deebisee garaa isaa in jabeesse; akkuma Waaqayyo dubbatec ture, Musee fi Aaroniif hin dhageenye\*.

\*8 8:28; 9:28; 10:17

\*10 9:14; 15:11; Kes 33:26; 2Sam 7:22;

Er 10:6

\*15 4:21

### Dha'icha Sadaffaa, Waaqayyo Injiraan Gibxiitti Fiduu Isaa

16 Waaqayyo yommuu Museedhaan, "Ati Aaronitti himi, 'Guutummaa biyya Gibxiitti awwaari injiraan akka ta'uuf, ulee kee ol fuudhiitti awwaaricha lafaa rukuti!" jedhiin!" jedhe; <sup>17</sup>isaanis akkasuma godhan; Aaronis harka isaa isa ulce qabu ol fuudhee awwaara lafaa rukute; injiraanis namaa fi horiitti in nam'e; guutummaa biyya Gibxii keessattis awwaari lafaa hundinuun injiraan ta'e. <sup>18</sup>Egaa injiraan namaa fi horiitti nam'ee ture; warri ayyaana hedan immoo ogummaa isaanii isa dhokataadhaan injiraan fiduu in yaalan, garuu hin dandeenye\*. <sup>19</sup>Warri ayyaana hedan suris mootichaan, "Inni kun hojji harka Waaqayyoo ti" jedhan; mootichi garuu akkuma mata-jabeessa ta'etti in hafe; akkuma Waaqayyo dubbatec ture, Musee fi Aaroniif hin dhageenye\*.

\*18 7:11

\*19 Far 72:18; Luq 11:20

### Dha'icha Afuraffaa, Waaqayyo Biyyichatti Qarxaasaa Fiduu Isaa

20 Waaqayyo ammas Museedhaan, "Kunoo mootichi gara laga bishaanii in dhaqa, ganama bariidhaan ka'ii isa duratti dhi'aadhuu, Waaqayyo, 'Sabni koo dhaqanii anaaf akka hojjetanitti gad dhiisi\*! <sup>21</sup>Ati saba koo yoo gad dhiisuu dhaabaate immoo, kunoo ani gurmuu qarxaasaa sitti, hojjetoota keetti, saba keetti, manneen keettis gad nan dhiisa; manneen warra Gibxii lafti isaan irra jiranis gurmuu qarxaasaatiin in guuta; <sup>22</sup>biyyicha keessatti ani Waaqayyo akkan ta'e ati akka beektutti, gaafas Gooshen lafa sabni koo jiraatu keessatti immoo gurmuu qarxaasaa akka hin argamnetti isa addaan nan baasa\*. <sup>23</sup>Ammas ani sabaa koo fi saba kee gidduutti garaagarummaa nan argisiisa; milikkinni kun bor in ta'a siin jedha" jedhiitti itti himi!" jedhe. <sup>24</sup>Waaqayyo akkuma jedhe in godhe;

gurmunn qarxaasaa baay'een mana mootichaa keessatti, manneen bojjetoona isaa keessatti, guutummaa biyya Gibxii keessattis in nam'e; biyyichi qarxaasaa sanaa in balleeffame.

\*20 3:12; 5:1

\*22 7:5

25 Kana booddee mootichi Musee fi Aaronin waamsisee, "Dhaqaatii asuma biyya kana keessatti Waaqayyo keessaniif aarsaa dhi'eessaa!" jedhe. \*26 Museen garuu deebisee, "Aarsaan nuyi Waaqayyo gooftaa keenyaaf dhi'eessinu, warra Gibxii biratti ciiggaasisaa waan ta'uuf, kana gochuun kan ta'u miti; egaa nuyi aarsaa warra Gibxii biratti ciiggaasisaa ta'ee ilaalamu, ija isaanii duratti yoo dhi'eessinc, isaan immoo dhagaadhaan nu hin rukutanii ree?" \*27 Nuyi karaa guyyaa sadii lafa onaa keessa adeemnee, akka inni nu abbootutti Waaqayyo gooftaa keenyaaf aarsaa in dhi'eessina" jedhe\*. \*28 Mootichi immoo, "Isin baay'ee fagaattanii hin adeeminaa malee, lafa onaa keessatti dhaqxanii Waaqayyo gooftaa keessaniif aarsaa akka dhi'eessitaniif gad isin nan dhiisa; isin anaaf kadhadaa!" jedhe\*.

\*26 Uma 43:32; 46:34

\*27 3:18

\*28 8:8

29 Yommus Museen, "Kunoo ani, amma si biraa nan adeema, bor qarxaasichi si irraa, hojjetoota kee irraa, saba kee itraas akka ka'uuf Waaqayyoon nan kadhada; ati garuu yaa mootii, sabni kun dhaqee Waaqayyoof aarsaa akka dhi'cessuuf gad dhiisuu diduudhaan gowwoomsaa kee itti hin fufin!" jedhe. \*30 Museen mooticha biraa gad ba'ee, Waaqayyoon in kadhate\*; \*31 Waaqayyo immoo akkuma Museen kadhate in godhe; qarxaasaa sanas mooticha irraa, hojjetoota isaa irraa, saba isaa irraas in kaase; tokko illees hin hafne. \*32 Mootichi garuu alanas garaa isaa in jabeesse, saba sanas gad hin dhiifne\*.

\*30 8:12

\*32

### Dha'icha Shanaffaa, Waaqayyo Horii Isaanii Dhukkubaan Fixuu Isaa

9 <sup>1</sup> Waaqayyo ammas Museedhaan, "Gara mootichaa dhaqitiiti, 'Waaqayyo gooftaan inni kan warra Ibrootaa:- Sabni koo dhaqee anaaf haa hojjetuu gad dhiisi!' jedha. \*2 Ati diddee amma iyyuu qabaa yoo isaanitti jabeessite, \*3 ani kunoo fardeen, harroota, gaalota, saawwan, bushaayee, horii kee warra ala dheedan hundumaa irratti dha'icha guddaa isaa fiduudhaaf harka koo ol nan fudhadha!" \*4 Garuu horii warra Israa'elii fi horii warra Gibxii gidduutti garaagarummaa nan godha, kan Israa'elootaa hundumaa keessaa tokko iyyuu hin du'u\*; \*5 Waaqayyo yeroo kun itti ta'u dhaaba godhee, 'Ani wanta kana bor biyyichatti nan fida' jedhii itti himi!" jedhe.

\*1 3:12; 5:1

\*3 Far 78:48

\*4 8:22

6 Borumtaa isaas Waaqayyo wanta kana in godhe; horiin warra Gibxii hundinuu in dhuman; horii Israa'elootaa keessaa garuu tokko illee hin duune. \*7 Mootichi itti ergee, horii Israa'elootaa keessaa tokko illee akka hin du'in in hubate; haa ta'u iyyuu malee, mootichi garaa isaa in jabeesse, saba sanas gad hin dhiifne\*.

\*7 4:21

### Dha'icha Ja'affaa, Iiti Madaa'u Warra Gibxii Fi Horii Isaanitti Ba'uu Isaa

8 Waaqayyo ergasii Museedhaa fi Aaroniin, "Cilaattii qodaatti qabatu iddoo ibiddaati harka guutaatii hammaarradhaa, Museen ija mootichaa duratti gara waaqaatti haa facaasu!" \*9 Innis guutummaa biyya Gibxii irratti haa awwaara'u, namaa fi horii guutummaa biyya Gibxii irrattis iita madaa'u haa fidu!" jedhe\*. \*10 Yommus isaan cilaattii qodaatti qabatu iddoo ibiddaati hammaarratanii fuula mootichaa dura in ijaajjan; Museen cilaattii sana gara waaqaatti in facaase; inni immoo namaa fi horiitti iita madaa'u in ta'e\*; \*11 iiti madaa'u warra ayyaana hedan, warra Gibxii hundumaattis in ba'e; kanaaf warri ayyaana hedan iita madaa'u kanaan Musee dura dhaabachuu

dadhaban. \*12 Waaqayyo garuu mootichi mataa akka jabaatu in godhe; akkuma Waaqayyo Museetti dubbatee ture inni isaaniif hin dhageenye\*.

\*9 Kes 28:27

\*10 Mul 16:2,11

\*12 4:21

### Dha'icha Torhaffaa, Cabbii Ulfaataan Biyya Gibxiitti Bu'uu Isaa

13 Kana booddee Waaqayyo Museedhaan, "Bor ganama bariidhaan ka'itti mooticha duratti dhi'aadhuu, 'Waaqayyo gooftaan inni kan Ibrootaa sabni koo dhaqee anaaf haa hojjetuu gad dhiisi!' \*14 Biyya hundumaa keessa kan akka koo akka hin jirre akka beekrutti, alana dha'icha baay'ee jabaa si irratti, hojjetoota kee irrattis nan huusa". \*15 Egaa akkan harka koo ol fudhadheen si, saba kees utuun dha'eera ta'ee silaa yowwana ati lafa irraa baddeetta; \*16 haa ta'u iyyuu malee, ani humna koo sitti argisiisuudhaaf, maqaan koos biyya hundumaa keessatti akka beeksifamuuf ati dhaabattee akka haftu nan godhe\*. \*17 Ati amma iyyuu saba koo irratti ol of qabda malee gad isa hin dhiifne. \*18 Erga akkas ta'ee, ani kunoo bor yowwana cabbii baay'ee ulfaataa biyyi Gibxii erga beekamee jalqabee hamma ammaatti takkaa bu'ee hin beekne itti nan buusa! \*19 Egaa amma hojjetoota kee ergiitti horii kee, waan alaa qabdu hundumaas manatti galchisi! Namni, horiin warri alatti argaman manatti utuu hin sassaabamin yoo hafan, cabbii in bu'a, isaanis in dudu'u" jedhiitti itti himi!" jedhe. \*20 Hojjetoota mootichaa keessaa warri isaa Waaqayyo dubbate sodaatan hojjetoota isaanii fi horii isaanii mana manatti baqachiisan. \*21 Warri wanti Waaqayyo dubbate garaa isaanii hin rukutin hafe garuu, hojjetoota isaanii, horii isaanis alatti in dhiisan.

\*13 3:12; 5:1

\*14 8:10

\*16 14:4; Rom 9:17

22 Waaqayyo ergasii Museedhaan, "Guutummaa biyya Gibxii irratti, nama irratti, horii fi bineensa irratti, biqiltuu biyya sanaa hundumaa irratti cabbii akka bu'uuf, harka kee gara waaqaatti ol qabi!" jedhe. \*23 Museen ullee isaa gara waaqaatti ol qabe, Waa-

qayyo sagalee qaqawwee dhageessisee cabbii in fide, bakakkaanis lafatti in bu'e; Waaqayyo biyya Gibxii irratti cabbii in roobsise\*. \*24 Cabbii in bu'e; cabbicha baay'ee ulfaataa sana keessas balaqqeessa bakakkaatu ture; warri Gibxii saba ta'anii erga beekamanii jalqabee kan akkasii guutummaa biyya sanaa keessatti ta'ee hin beeku. \*25 Cabbichi guutummaa biyya Gibxii keessatti nama, horii, bineensa, warra alatti hafan hundumaa in rukute; biqiltuu hundumaas rukutee, mukkeetii bakkee keessaas in caccabse. \*26 Biyya Gooshen iddoo Israa'eloonni jiraatan duwwaatti cabbii in buune\*.

\*23 Far 78:47; Mul 16:21

\*26 8:22; 9:4

27 Mootichi immoo kana irratti Musee fi Aaronitti ergee waamsisee, isaanii, "Ani alana yakkcera, Waaqayyo qajcelaa dha, anii fi sabni koo garuu balleessaa qabna. \*28 Waaqayyoon kadhadaa! Sagaleen qaqawwee Waaqayyo dhageessisu kunii fi cabbii kun baay'ateera; ani gad isin nan dhiisa, isin si'achi as hin turtan" jedhe\*. \*29 Museen deebisee mootichaan, "Mandaricha keessaa akkuman ba'een harka koo gara Waaqayyootti nan bal'isa, lafti kan Waaqayyoo ta'uu isaa akka beektutti qaqawween in dhiisa, cabbii in si'achi in dhaabata". \*30 Garuu atii fi hojjetoonni kee amma iyyuu Waaqayyo gooftaa akka hin sodaanne ani beeka" jedhe. \*31 Yeroo sana talbaan daraarce, garbuun immoo asheetee waan tureef, isaan cabbichaan in rukutaman. \*32 Qamadii fi honboriin garuu gara booddee waan bilchaatanii oolaniiru.

\*28 8:8

\*29 7:5

33 Museen mooticha biraa ka'ee mandaricha keessaa ba'ee, harka isaa gara Waaqayyootti in bal'ise; qaqawwicbi, cabbichis in dhaabate, bokkaan lafa irratti roobaa tures in caame. \*34 Mootichi garuu bokkichii fi cabbichi, qaqawwicbis akka dhaabate yommuu arge, ammas itti dabalee in yakke; garaan mootichaa, kan hojjetoota isaas in jabaate. \*35 Mootichi akkuma mata-jabeessa ta'etti in hafe; akkuma Waaqayyo afaan Museetiin dubbatee ture, Israa'eloota gad hin dhiifne\*.

\*35 4:21

# Dha'icha Saddeettaffaa, Waaqayyo Biyyichatti Hawaannisa Fiduul Isaa

**10** <sup>1</sup> Kana booddee Waaqayyo Museedhaan, "Ati gara mootichaatti ol gali! Ani milikkitoota koo kana isaan gidduutti argisiisuudhaaf, garaa mootichaa fi garaa hojjetoota isaa jabeesseera; <sup>2</sup> ati duratti gad of deebisu didda? Sabni koo anaaf akka hojjetaniif gad isaan dhiisi! <sup>4</sup> Ati saba koo gad dhiisuu yoo didde immoo, ani bor biyya kee irratti hawaannisa nan fida; <sup>5</sup> isaan namni tokko illee lafa arguu hamma dadhabutti biyyicha in uffisu; isaan isheedhuma cabbii irraa isiniif hafte iyyuu in nyaatu; mukkeetii warra bakkeetti isiniif biqilan hundumaas in nyaatu; <sup>6</sup> isaan manneen mootummaa kee keessa, mana hojjetoota kee hundumaa, kan warra Gibxii hundumaa keessas in guutu; kunis abboonni kee, abboonni abboota kees erga lafa irratti argamanii jalqabanii hamma har'aatti kan hin argin in ta'a siin jedha" jedhan; kana booddees Museen garagalee fuula mootichaa duraa ba'ee adeeme.

\*2 6:2-8

<sup>3</sup> Museenii fi Aaron gara mootichaatti ol galanii, "Waaqayyo gooftichi inni kan lbrootaa, 'Ati bamma yoomiitti fuula koo duratti gad of deebisu didda? Sabni koo anaaf akka hojjetaniif gad isaan dhiisi! <sup>4</sup> Ati saba koo gad dhiisuu yoo didde immoo, ani bor biyya kee irratti hawaannisa nan fida; <sup>5</sup> isaan namni tokko illee lafa arguu hamma dadhabutti biyyicha in uffisu; isaan isheedhuma cabbii irraa isiniif hafte iyyuu in nyaatu; mukkeetii warra bakkeetti isiniif biqilan hundumaas in nyaatu; <sup>6</sup> isaan manneen mootummaa kee keessa, mana hojjetoota kee hundumaa, kan warra Gibxii hundumaa keessas in guutu; kunis abboonni kee, abboonni abboota kees erga lafa irratti argamanii jalqabanii hamma har'aatti kan hin argin in ta'a siin jedha" jedhan; kana booddees Museen garagalee fuula mootichaa duraa ba'ee adeeme.

\*3 5:3

<sup>7</sup> Yommuu hojjetoonni isaa mootichaan, "Namichi kun hamma yoomiitti rakkina guddaa hammasii nutti fida? Biyyi Gibxii balleffamuutti akka jirtu ati amma iyyuu hin hubannee? Namoonni kun dhaqanii Waaqayyo gooftaa isaanii akka hojjetaniitti, gad isaan dhiisi!" jedhan. <sup>8</sup> Kanaaf Museenii fi Aaron ammas mootichatti dhi'eeffaman; inni immoo isaaniin, "Dhaqaa, Waaqayyo keessan gooftichaa hojje-dhaa! Garuu warri dhaqan kun eenyu-fa'i?" jedhe. <sup>9</sup> Yommuu Museen deebi-see, "Kun cidha isa Waaqayyoof ay-

yaaneffannu waan ta'eef, nuyi mucoolii keenyaa fi jaarsolii keenya, ilmaan keenyaa fi intaloote keenya, bushaayee keenyaa fi saawwan keenya fudhannee in dhaqna" jedhe. <sup>10</sup> Mootichi immoo, "Ani isinii fi ijoollee keessan yommuun gad dhiisu, mee akkuma isin jettan Waaqayyo isinii wajjin haa ta'u! Kunoo, isin waan hamaa korachaa jirtu, mee of eeggadhaa! <sup>11</sup> Kun hin ta'u! Isin kan barbaaddan isa waan ta'eef, amma warri dhiiraa duwwaan dhaqaatii Waaqayyoof hojjedhaa!" jedhe; kana irratti isaan fuula mootichaa duraa gad ari'aman.

\*9 5:1

<sup>12</sup> Yommuu Waaqayyo Museedhaan, "Hawaannisi biyya Gibxii irratti dhufee, biqila lafaa biyyicha keessa jiru, isa cabbii irraa hafe hundumaa akka nyaatuuf, ati harka kee biyya Gibxii irratti ol fudhadhu!" jedhe. <sup>13</sup> Kana irratti Museen ulee isaa biyya Gibxii irratti ol fudhate; Waaqayyo guyyaa sana guutuu, balkan sana guutuus qilleensa gara ba'a-biiftuu isa hamaa<sup>1</sup> biyyichatti gad dhiise; yeroo bari'es qilleensichi hawaannisa itti fidee ture. <sup>14</sup> Hawaannisiichi guutummaa biyya Gibxiitti dhufee, gurmnuun baay'een guutummaa biyyichaa irra in buufate; hawaannisi inni akkas baay'atu isa dura takkaa argamee hin beeku ture, isa booddees kan akkasii hin argamu. <sup>15</sup> Inni hamma lafa dukaneessutti, guutummaa biyyichaatti in uffise; inni biqiltuu biyya sana keessaa hundumaa, mukkeetii ija godhatan warra cabbii irraa hafan hundumaas in nyaate; guutummaa biyya Gibxii keessatti mukkeetii irratti, biqiltuu bakkeetti biqilu irrattis wanti lalisaan tokko illee hin hafne.

\*13 Yoe 1:2-12; 2:1-11

<sup>16</sup> Mootichi ariitiidhaan Musee fi Aaronin waamsisee, "Ani, Waaqayyo keessan goofticha, isinis yakkeera"; <sup>17</sup> kanaaf amma si'a tokkicha kana duw-waa dabaltanii yakka koo akka anaaf dhiiftaniif isin nan kadhada; dha'icha ajjeesu kana duw-waas ana irraa akka fageccsuuf Waaqayyo keessan goofticha anaaf kadhadaa!" jedhe. <sup>18</sup> Museen achumaan mooticha biraa gad ba'ee Waaqayyoon in kadhate; <sup>19</sup> Waaqayyo

immoo qilleensa gara lixa-biiftuu isa baay'ee jabaa itti garagalche; qilleensi-chis hawaannisa sana ol fuudhee galaana diimaa<sup>4</sup> keessatti naqe; guutummaa biyya Gibxii keessatti hawaannisi tokkittiin illee hin hafne. <sup>20</sup> Waaqayyo garuu mooticha garaa waan jabeesseef, inni Israa'eloota gad hin dhiifne\*.

\*16 9:27

\*17 8:8

\*20 4:21; 10:27

## Dha'icha Salgaaffaa, Waaqayyo Biyyichatti Dukkana Fiduul Isaa

<sup>21</sup> Waaqayyo yommuu Museedhaan, "Dukkanni biyya Gibxii irratti akka bu'utti, dukkanicha keessas namni akka qaqqabatutti, ati harka kee gara waaqaatti ol qabil" jedhe. <sup>22</sup> Kana irratti Museen harka isaa gara waaqaatti ol qabe, guyyaa sadii guutuu dukkanni quba hin keessifne guutummaa biyya Gibxii irra ture\*. <sup>23</sup> Namoonni walii isaanii bin argine, namni tokko illee guyyaa sadan sana iddoo isaatii hin kaane; lafti Israa'eloonni hundinuu jir-gan garuu ifa ture. <sup>24</sup> Mootichi ergasii Musee waamsisee, "Isin dhaqaa Waaqayyoof hojjedhaa! Maatiin keessanis isinii wajjin haa dhaqan! Garuu bushaayeen keessanii fi saawwan keessan aqumatti haa hafan!" jedheen. <sup>25</sup> Museen immoo, "Qalma gubatu, aarsaa isa Waaqayyo gooftaa keenyaaf dhi'eessinu ati nuuf kenni kaa! <sup>26</sup> Horiin keenyas immoo nuu wajjin in dhaq; kotteen tokko illee hin hafu; Waaqayyo gooftaa keenyaaf kan dhi'eessinu isaan keessaa in fudhanna; hamma achi geenyutti immoo yeroo Waaqayyoof hoj-jennu nuyi wanta isaaf dhi'eessinu hin beeknu" jedhe. <sup>27</sup> Waaqayyo immoo mooticha garaa waan jabeesseef, inni saba sana gad dhiisuu hin barbaanne. <sup>28</sup> Mootichi ergasii Museedhaan, "Ana irraa adeemi! Fuula koo dura deebitee yoo dhufte in duuta, kanaaf lammaffaa deebitee fuula koo dura akka bin dbuf-ne, of eeggadhu!" jedhe. <sup>29</sup> Museen deebisee, "Akkuma ati jette iyyuu, ani deebi'ee fuula kee dura hin dhufu!" jedheen.

\*22 Far 105:28; Mul 16:10

## Dha'icha Kurnaffaa, Angafa Kan Ta'e Hundinuu Akka Du'u Himuu Isaa

**11** <sup>1</sup> Ergasii Waaqayyo Museedhaan, "Ani amma dha'icha tokko duw-waa mooticha irratti, biyya isaa irrattis dabalee nan fida, mootichis kana booddee gad isin in dhiisa; gara dhumaatti yommuu asii gad isin dhiisu, ari'ee gad isin in baasa\*. <sup>2</sup> Dhiirri, dubartiinis ollaa ollaa isaanii mi'a meetii, mi'a warqeess gaa-fatani akka fudhataniif saba Israa'el gurra buusi!" jedhe. <sup>3</sup> Waaqayyo yommuu warri Gibxii saba sanaaf akka faara tolan godhe; Museen immoo biyya Gibxiitti hojjetoota mootichaa fi warra Gibxii duratti baay'ee nama guddaa ta'e.

\*1 6:1

\*2 3:21-22

<sup>4</sup> Ergasii Museen, "Waaqayyo, 'Ani gara balkan walakkaatti biyya Gibxii keessa nan ba'a; <sup>5</sup> biyya Gibxii keessaa, dhala mootichaa isa angafa isa teessoo isaa dhaalu jalqabee hamma dhala hojjetuu ishee daakuu daaktu isa angafaatti, angafni hundinuu in du'a; horii keessaas angafni hundinuu in du'a\*. <sup>6</sup> Guutummaa biyya Gibxii keessatti boo'ichi guddaan in ta'a; boo'ichi akkasii kun takkaa ta'ee hin beeku, kan akkasii deebi'ee hin ta'u. <sup>7</sup> Namaa fi horii Israa'elootaatti garuu sareen illee hin dattu; Waaqayyo warra Gibxii fi warra Israa'el gidduutti garaagarum-maa akka godhu kanaan in beektu" jedhe" jedhe. <sup>8</sup> Museen itti dabalee, "Hojjetoonni kee kun hundinuu gara kootti gad bu'anii, anaaf qoomma'anii, 'Ati warra si faana adeeman hundumaa wajjin hadaraa ba'il' naan jedhu; anis kana booddee nan ba'a" jedhe; Museen kana booddee aaree boba'ee mooticha biraa in adeeme.

\*5 4:23; 12:29

\*7 9:4

<sup>9</sup> Dura iyyuu Waaqayyo Museedhaan, "Dinqiin koo biyya Gibxiitti akka baay'atuuf, mootichi isiniif hin dhaga'u" jedhee ture. <sup>10</sup> Museenii fi Aaron fuula mootichaa duratti dinqii kana hundumaa godhaniiru; Waaqayyo immoo mooticha garaa waan jabeesseef,

<sup>5</sup> Bau 10:13 "Qilleensa gara ba'a-biiftuu 'Isa hamaa'" galaana soogiddaa irraa ka'ee waan gara biyyaatti qilleensa'uuf gubaa fi hamaa dha; kanaaf "Isa hamaa" kan jedhu itti dabalame.

<sup>6</sup> Bau 10:19 lb "Yaam-Suf" jedhama; inni immoo "Galaana jajjabaa" jechuu dha.

Israa'eloonni biyya isaa keessaa akka ba'aniif gad hin dhiifne\*.  
\*10 4:21

### Seerri Faasiikaa Ibrootaa Dhaabamuu Isaa

**12** <sup>1</sup>Waaqayyo ergastis biyya Gibxii keessatti Museedhaa fi Aaroniin, <sup>2</sup>"Ji'i kun isiniif ji'a isa jalqabaa haa ta'u, ji'a waggaa keessaas ji'a isa duraa isiniif baa ta'u!" <sup>3</sup>Guutummaa waldaa warra Israa'elitti himaa, ji'a kanattii guyyaa kurnaffaatti, namni akka mana mana isaatti xobbaallaa tokko maatii tokkoof haa fudham! <sup>4</sup>Warri mana tokko keessa jiran xobbaallaa tokkoof muraasa yoo ta'an garuu, namni tokko akkuma baay'ina namoota isaatiitti ollaa isatti aanu tokko wajjin haa fudhatu! Xobbaallaa sanaaf hamma namni tokko nyaachuu danda'u sbalaguudhaan nama in lakkoofu. <sup>5</sup>Xobbaallaan kun korbeessa waggaa tokkoo isa mudaa hin qabne haa ta'u! Isa, boolaa yookiis reettii keessaa in fudhatu\*. <sup>6</sup>Korbeessicha ji'a kanattii hamma guyyaa kudha afuraffaatti keessanii, gaafas dimimmissa galgalaatti walga'iin waldaa Israa'el bundumti keessan korbeeyyii keessan adduma addaan in qalattu. <sup>7</sup>Yommuus warri qalan dhiiga isaa irraa fuudhanii micbichila balbalaa lamaanuu, buusaa mataa balbalaa lamaanuu, buusaa mataa balbalaa manneen xobbaallicha keessatti nyaataniitti haa diban! <sup>8</sup>Isaan foonicha immoo halkanuma sana haa nyaatan! Foonichi ibiddaan waadamee, maxinoodhaa fi biqiltuu urgooftuu badhaa'uu wajjin nyaatamuu irra jira. <sup>9</sup>Foonicha waaddii malee, dbecdhii yookiis bishaan itti naqxanii affeeltanii hin nyaatinaa! Inni mataa isaa, many'ee isaa, mi'a garaa isaa hundumaa wajjin in waadama\*; <sup>10</sup>isa irraa waan tokko illee hamma ganamaatti hin hambisiina; waan hamma ganamaatti irraa hafe immoo ibiddaan gubaa! <sup>11</sup>Yeroo nyaatan, mudhii keessan hidhattanii, kophee miilla keessanii isa baaqqee miillatti kaa'attanii, ulce keessan harkatti qabat-tanii, ariitiidhaan nyaadhaa! Inni Faasiikaa Waaqayyoo ti! <sup>12</sup>["Faasiikaa" jechuun 'Bira darbuu' jechuu dha].

\*2 13:4

\*5 Lew 22:19-20

\*7 12:13,22

\*9 Kes 16:7

\*11 Kes 16:2-3; Isa 52:12

12 "Ani balkan sana biyya Gibxii keessa nan darba, angafa biyya Gibxiis namaa hamma horiitti nan dha'a; ani Waaqayyo, waaqayyolii warra Gibxii hundumaa irratti firdii nan raawwadha\*. <sup>13</sup>Dhiigni manneen isin keessa jiraattanitti jiru garuu milikki-ta isiniif in ta'a; anis dhiigicha yommuun argu isin irra nan darba; yeroo ani dha'icha kana biyya Gibxiitti fidutti, isin balleessuudhaaf dha'ichi tokko illee isinitti bin bu'u\*. <sup>14</sup>Guyyaan kun seenaadhaaf isiniif baa ta'u; isa akka guyyaa cidhaatti Waaqayyoof in ayyaanessitu! Dhaloota dhaloota keessaniittis akka seera bara baraatti in ayyaanessitu!" jedhe.

\*12 Lak 33:4; Bau 12:29

\*13 30:12; Ibr 11:28

### Ayyaana Maxinoo

15 Waaqayyo, "Isin guyyaa torba maxinoo in nyaattu; guyyaa isa duraa-tii jalqabee hamma guyyaa isa torbaffaatti, namni wanta raacitii qabu nyaate, Israa'el keessaa waan balleeffamuuf, guyyaa duraatti raacitiin mana keessan keessatti akka hin argamne in gootu. <sup>16</sup>Isin guyyaa duraatti ammas immoo guyyaa torbaffaatti wal waamtanii walga'ii qulqullaa'aa in godhattu; guyyoota sanatti hojiin tokko illee hin hojjetamu, wanta namni mata mataatti nyaatu garuu in hojjetattu. <sup>17</sup>Ani macca keessan guyyaa kanatti biyya Gibxii keessaa waanan baasuuf, isin immoo dhaloota dhaloota keessanii keessatti guyyaa kana akka seera bara baraatti in eegdu. <sup>18</sup>Ji'a isa duraa, ji'ichattiis guyyaa kudha afuraffaa galgala maxinoo in nyaattu; hamma ji'ichatti guyyaa digdamii tokkoffaa galgalaatti akka-suma in gootu. <sup>19</sup>Namni tokko illee wanta raacitii qabu yoo nyaate, galaa yoo ta'es, dhaloota biyyaa yoo ta'es, namni sun waldaa Israa'el keessaa waan balleeffamuuf, raacitiin tokko illee guyyoota torban sanaaf manneen keessan keessatti hin argamin! <sup>20</sup>Wanta raacitii qabu tokko illee hin nyaatinaa, lafa jiraattan hundumaatti

wanta raacitii hin qabne nyaadhaa!" jedhe\*.

\*15-20 23:15; 34:18; Lew 23:6-8; Lak 28:17-25; Kes 16:3-8; Iya 5:11; 2Sen 30:13,21; 35:17; Iz 6:22; His 45:21; Mat 26:17

### Ayyaana Faasiikaa Isa Duraa

21 Yommuus Museen maanguddoota Israa'el hundumaa waamee, "Akka maatii keessaniitti bushaayee keessaa tokko fudhadhaatti xobbaallaa Faasiikaa sana qaladhaa! <sup>22</sup>Baala hisoopihii qabaatti fudhadhaatii, dhiigicha wacii-tii keessaa sana keessa cuuphaa, dhiigicha waciiiti keessaa sana irraas buusaa balbalaa fi michichila lamaanitti dibaa! Isin keessaa immoo namni tokko illee hamma bari'utti mana isaatii gad hin ba'in! <sup>23</sup>Warra Gibxii dha'uu-dhaaf Waaqayyo yeroo keessa darbutti, dhiigicha buusaa balbalaa fi michichila lamaanuutti argee, balbalicha irra in darba; inni balleessu sun manneen keessaniitti lixee akka isin dha'u hin godhu\*! <sup>24</sup>Isin, ijoolleen keessanis seera bara baraaf kenname kana ceguutu ta'a. <sup>25</sup>Isin biyya Waaqayyo akkuma isin abdachiisetti isiniif kennu sanatti yeroo galan akkasitti isaaf hojjechuu ittuma fufaa! <sup>26</sup>Yeroo ijoolleen keessan, 'Inni isin akkas gootan kun maali?' jedhanii isin gaafatan, <sup>27</sup>isin immoo, 'Waaqayyo biyya Gibxiitti warra Gibxii yommuu dha'e manneen keenya manneen Israa'elootaa oolchee waan bira darbeef, kun aarsaa Faasiikaa isa bira darbuu Waaqayyoo argisiisuu dha' isaanii in jettu" jedheen; yommuus sabni sun, qoomma'anii Waaqayyoof in sagadan. <sup>28</sup>Ergasii Israa'eloonni dhaqanii akkuma Waaqayyo Musee fi Aaroniin abboome in godhan.

\*23 Ibr 11:28

Dha'icbi Kurnaffaan,

Inni Angafa Kan Ta'e

Ajjeesu Raawwatamuu Isaa

29 Halkan walakkaa yommuu ta'e Waaqayyo biyya Gibxii keessaa angafa kan ta'e hundumaa, dhala mootichaa isa angafa teessoo isaa dhaaluu jalqabee hamma dhala nama hidhamee mana boollaa keessa jiru isa angafaatti akka-sumas angafa horii hundumaa in dha'e\*. <sup>30</sup>Halkan sanaan mootichi ofii isaatii, hojjetoonni isaa hundinuu, warri

biyya Gibxii hundinuu in ka'an; manni tokko illee kan keessaa hin du'in waan hin jirreef, biyya Gibxii keessatti boo'ichi guddaan in ta'e. <sup>31</sup>Yommuus mootichi halkanii Musee fi Aaronin waamsisee, "Ka'aa, isin, Israa'eloonni saba koo keessaa ba'aa! Akkuma gaafattanii turtan dhaqaa Waaqayyoof hojjedhaa! <sup>32</sup>Akkuma jettan bushaayee keessan, saawwan keessan fudhadhaatii dhaqaa! Anis immoo eebba akkan argadhu godhaa!" jedheen.

\*29 4:23; 11:5; 12:12; Far 78:51; 105:36; 135:8; 136:10

33 Warri Gibxii, "Nu hundumti keenya in dhuma" waan jedhaniif, jara biyya sana keessaa baasuudhaaf jabeessanii itti ariifatan. <sup>34</sup>Kanaaf jarri bukoo utuu raacitiin itti bin nam'in fudhatanii, qodaa bukoo isaanii wayyaa isaanittiin bidhanii gatiittii isaanii irra kaa'atan. <sup>35</sup>Israa'eloonni akka Museen isaanitti hime in godhan; mi'a meetii fi warqee irraa hojjetaman, uffatas warra Gibxii irraa argachuuf in gaafatatan. <sup>36</sup>Waaqayyo wanta jarri gaafatan akka isaan kennaniifitti, jarri warra Gibxii duratti faara tolaadhaan akka ilaalaman in godhe; akkasitti jarri warra Gibxii irraa guuratanii in ba'an\*.

\*35-36 3:21-22

### Sabni Israa'el Gibxii Ba'uu Isaanii

37 Israa'eloonni Raamsesii ka'anii hamma Suukootitti in adeeman; isaan dubartootaa fi ijoollee malee, lafoon akka namoota kumaatama dhibba ja'aa turan. <sup>38</sup>Tuuti saba garaa garaa isaanii wajjin in ba'an, horiin qe'ee, bushaayeen, saawwanis sonaan baay'eem isaan duukaa ba'e. <sup>39</sup>Isaan bukoo isa biyya Gibxii fudhatanii ba'an isa raacitii bin qabne sana irraa maxinoo in tolfatan; yeroo Gibxi keessaa ba'an oofamanii waan ba'aniif, bukichi raacitii hin qabu ture; isaan turanii karaadhaaf galaa qopheeffachuu hin dandeenye\*.

\*39 Kes 16:3

40 Barri Israa'eloonni biyya Gibxii keessa jiraatan, waggaa dhibba afurii fi soddoma ture\*. <sup>41</sup>Dhuma waggaa dhibba afurii fi soddoma sanatti, guyyaadhuma sana macci Waaqayyoo bundinuu biyya Gibxii keessaa in ba'an. <sup>42</sup>Waaqayyo biyya Gibxii keessaa isaan baasuudhaaf dammaqee halkan

sana waan isaan eegeef, halkan kun dhaloota Israa'elootaa hundumaa keessatti halkan itti Waaqayyoo ulfina kennuudhaaf dammaqaa eeganii dha.  
\*40 Uma 15:13

### Seerrata Ayyaanni Faasiikaa Ittiin Dhaabame

43 Waaqayyo yommuus Museedhaa fi Aaroniin, "Seerri ayyaana Faasiikaa akka kanatti fufee jiru in ta'a; ormi tokko illee isattii hin nyaatin! \*44 Namni horiidhaan garbummaatti bitame garuu, erga dhagna qabdanii haa nyaatu! \*45 Namni alagaan yookiis namni horiidhaan qacaramee hojjetu tokko illee isattii hin nyaatin! \*46 Foon isaa tokko keessatti in nyaatama; foon isaa irraa tokko illee fuutanii mana keessaa gad hin ba'inaa; lafee isaas tokko illee hin cabsinaa! \*47 Guutummaan waldaa Israa'el akkas haa godhu! \*48 Galaan isin bira jiraatu Faasiikaa Waaqayyoo godhachuu yoo barbaade, dhiira kan ta'e hundinuu dhagna haa qabamu! Kana booddees dhi'aatte godhachuu in danda'a; innis akkuma warra biyyaa in ta'a; inni dhagna hin qabatin garuu tokko illee isattii hin nyaatin! \*49 Warra biyyaa fi warra galaa ta'anii isin gidduu jiraataniif seerri tokkicbuma haa ta'u!" jedheen\*.

\*46 Lak 9:12; Yoh 19:36

\*49 Lew 19:34; 24:22

50 Israa'eloonni hundinuu wanta Waaqayyoo Musee fi Aaronin abboome in hojjetan. \*51 Waaqayyoo guyyuma sanatti Israa'eloota akka kutata kutata isaaniitti biyya Gibxii keessaa in baase.

### Ayyaanni Maxlino Ayyaaneffamuu Jalqabuu Isaa

13 <sup>1</sup>Waaqayyoo Museedhaan, <sup>2</sup>"Angafa hundumaa addaan anaaf baasi! Israa'eloota keessatti namni, horiinis karra-saaqii kan ta'e hundinuu kan koo ti" jedhe\*.  
\*2 13:11-16; 22:28; Lak 3:13; 8:17; 18:15; His 20:25-26; Luq 2:23

3 Museen yommuus jaraan, "Waaqayyoo irree jabaadhaan achii waan isin baaseef, guyyaa itti mana garbummaa biyya Gibxii keessaa baatan kana yaadadhaa! Yeroo kana wanti raacitii qabu hin nyaatamin! \*4 Ji'a Abiib keessaa guyyaa har'aa ba'uu

keessan\*.  
<sup>5</sup>Waaqayyoo biyya aannanii fi damma baasu isiniif kennuudhaaf abboota keessan kakuudhaan abdachiiseera; inni biyya Kana'aanotaa, Heetotaa, Amoorotaa, Hiiwotaa, Yibusootaattis yommuu isin galchu, ji'a kana keessa Waaqayyoo hojjechuudhaan ayyaana Maxinoo kana godhadhaa\*! \*6 Guyyaa torba maxinoo in nyaattu, guyyaan torbaffaan immoo ulfina Waaqayyootiif ayyaana in ta'a\*" jedhe. \*7 Itti fufee saba sanaan, "Guyyaa torban kana maxinoo haa nyaatamu! Wanti raacitii qabu isin biratti hin argamin; biyya kee keessattis iddoo tokkotti illee raacitiin hin argamin! \*8 Gaafas, 'Kun wanta Waaqayyoo yeroo ani biyya Gibxii keessaa ba'e anaaf godhe sanaaf in hojjetama' jettee ilma keetti in himta. \*9 Waaqayyoo irree jabaadhaan biyya Gibxii keessaa waan si baaseef, seerri Waaqayyoo afaan kee keessaa akka hin buu-netti, kun harka kee irratti milikkita, ija kee durattis seenaa siif haa ta'u\*! \*10 Seera ayyaana kanaa wagguma waggaatti guyyaa isaaf dhaabate sanatti eegii!" jedhe.

\*3 12:33-34

\*4 12:2

\*5 Uma 15:18-21

\*6 12:15-16

\*7 1Qor 5:8

\*9 13:16; Kes 6:6-9

### Isa Angafa Waaqayyoo Akka Dhi'eessan Gorsuu Isaa

11 Museen itti fufee, "Waaqayyoo biyya siif kennuudhaaf, abboota kee kakuudhaan abdachiise, biyya Kana'aanotaa si galcha. \*12 Yommu karra-saaqii hundumaa Waaqayyoo in dhi'eessita; horii kee hundumaa keessaa dura kan dhalate kormi hundinuu kan Waaqayyoo ti. \*13 Harree wadala angafa dhalatu hundumaa xobbaallaa korbeessaatiin in furta; yoo furuu dhaabaatte immoo saggo isaa kuti! Sanyii kee keessaa immoo ilma isa angafa in furta. \*14 Eger-bor ilmi kee, 'Inni ati akkas gootu kun maali?' jedhee yommuu si gaafatu, ati immoo, 'Waaqayyoo irree jabaadhaan mana garbummaa biyya Gibxii keessaa nu baase. \*15 Mootiin Gibxii mataa jabaatee yommuu gad nu dhiisuu dide, Waaqayyoo immoo biyya Gibxii keessaa angafa namaatii jalqabee hamma angafa horiitti,

angafa hundumaa in ajjeese; kanaaf ani karra-saaqii korma ta'ee dhalatu hundumaa Waaqayyoo aarsaa nan dhi'eessa; ilmaan koo keessaa isa angafa garuu nan fura' jedhii itti himi! \*16 Waaqayyoo irree jabaadhaan biyya Gibxii keessaa waan nu baaseef, gochi kun harka kee irratti milikkita, ija kee durattis kan rarra'u haa ta'u!" jedhe\*.

\*11-16 13:2; 22:28-29; 34:19-20; Lak 3:12-13; 8:16-18; 18:15-18; Kes 15:19-20;

Luq 2:23

\*16 13:9

### Waaqayyoo Saba Israa'el Utubaa Duumessaa Fi Utubaa Ibiddaatiin Geggeessuu Isaa

17 Mootiin Gibxii jara yommuu gad dhiise, karaan biyya Filiisixiyaa keessa baasu dhi'oo yoo ta'e iyyuu lolli yoo isaaniitti ka'e jarri gaabbanii biyya Gibxiitti akka hin deebineef Waaqayyoo achi irra isaan hin geessine. \*18 Waaqayyoo kanaaf akka jarri karaa lafa onaa keessa ba'ee gara galaana diimaa dhaqu irra naanna'anii adeeman godhe; Israa'eloonni mi'a lolaa akkuma bidhanitti biyya Gibxii keessaa ol ba'an. \*19 Yoseef, "Waaqayyoo dhugumaan isin in yaadata; isin immoo yommuus lafee koo, asii fuudhaa ba'aa!" jedhee, Israa'eloota jabeessee waan kaxsiiseef, Museen lafee Yoseef fuudhee ba'e\*.

\*19 Uma 50:25; Iya 24:32

20 Jarri Suukootii ka'anii, Etaam qarqara lafa onaa buufatan. \*21 Waaqayyoo akka isaan balkanii fi guyyaa adeemuu danda'aniif, guyyaa utubaa duumessaatiin isaan dura adeemee karaa isaaniitti argisiise, halkan immoo utubaa ibiddaatiin isaaniif ibse; akkasitti isaan in geggeesse\*. \*22 Guyyaa utubaan duumessaa, halkan immoo utubaan ibiddaa fuula jaraa duraa hin dhabamne ture.

\*21 33:9; 40:34-38; Lak 9:15-23; Kes 1:32-33; 1Mot 8:10; Isa 4:5-6; Far 78:14; 105:39; 1Qor 10:1

### Sabni Israa'el Galaana Diimaa Ce'uu Isaanli

14 <sup>1</sup>Waaqayyoo yommuus Museedhaan, <sup>2</sup>"Garagalanii Phiihahiirot dura, Miigdolii fi galaana diimaa dhiidu, Ba'al-Zefon fuula duraan akka buufataniif Israa'elootatti himi! Isin hundumti keessan fuullee isaatiin gara galaa-

nichaa in buufattu. \*3 Mootiin Gibxii yowwana, 'Lafti onaan naanna'ee karaa itti cufe, Israa'eloonni biyya keessa naanna'anii jooraa jiru' jedhee in yaada; \*4 ani immoo mootichaa garaa isaa nan jabeessa; innis faana dha'ee isin in hordofa; ani mootichaa fi loltuu isaa hundumaa irratti ulfina nan argadha; warri Gibxiis ani Waaqayyoo akkan ta'e kanaan beekuuf jiru!" jedhe; warri Israa'elis akkuma isaanitti himame in godhan\*.

\*4 4:21; His 28:22

5 Sabni sun baqatee ba'uun isaa mootii Gibxiitti yeroo himametti, innii fi hojjetoonni isaa waa'ee saba sanaaf kan yaadan geddaramee, "Sabni Israa'el neuf hojjechu dhiisee akka adeemu gochuun keenya kun maali?" jedhan. \*6 Kana irratti mootichi konkolaataa isaa qopheeffatee, loltuu isaas fudhatee, \*7 konkolaattota fo'aman dhibba ja'a, konkolaattota warra kaan hundumaa irras ajajuu duulaa baqatee fudhatee in ka'e. \*8 Waaqayyoo yommuus mootiin Gibxii mataa akka jabaatu in godhe; mootichi Israa'eloota warra eegumsa irree cimaatiin adeeman sana in hordofe. \*9 Warri Gibxii, fardeenii fi konkolaattoonni mootichaa hundinuu, abboonni fardeenii isaa, loltoonni isaas jara in hordofan; galaana bira, Phiihahiirot dura, fuullee Ba'al-Zefon buufatanii utuu jiraniis isaan in qaqqaban.

10 Yeroo mootichi isaanitti dhi'aate, Israa'eloonni ol ilaalanii, kunoo, warri Gibxii booddee isaaniitiin isaan hordofaa akka dhufan argan; yommuus Israa'eloonni guddaa sodaatanii gara Waaqayyooti in iyyan; \*11 Museedhaan immoo, "Biyya Gibxii keessa iddoon awwaalaa waan hin jirreef, as lafa onaatti akka dhumnuuf nu fiddee? Inni ati biyya Gibxii nu baafte kun maal nu irratti hojjechu kee ti? \*12 Wanti nuyi, 'Kottuu nu dhiisi, warra Gibxiif garba taanee in hojjenaa!' jennee, Gibxi keessatti sitti himne isuma kana mitii ree? Nuyi lafa onaa keessatti dhumuu irra, warra Gibxiif hojjechu nuuf wayya ture" jedhan. \*13 Museen inimoo saba sanaan, "Warra Gibxii warra har'a argitan kana deebitanii akka kanatti lammaffaa waan hin argineef, hin sodaatinnaa, jabaadhaa dhaabadhaatii har'a

gocha Waaqayyo isin fayyisuudhaaf raawwatu ilaalaa! <sup>14</sup>Amma Waaqayyo isiniif in lola, isin gabii argadhaa! jedhe\*.

\*14 Kes 1:30; 2Sen 20:15,29; Isa 51:9

15 Waaqayyo yommuu Musee-dhaan, "Maaliif gara kootti iyyita? Ka'anii gara fuula duraatti akka adeemaniif Israa'elootatti himi! <sup>16</sup>Ati immoo ulee kee ol fuudhi, harka kee galaanicha irratti diriirsi! Israa'eloonni galaanicha yommuu ce'an lafa gogaa irra akka adeemaniif galaanicha gargar hiri! <sup>17</sup>Warri Gibxii isaan booddeedhaan akka itti lixaniiti, ani akka isaan mataa jabaatan nan godha; ani yommuu mootichaa fi loltuu isaa hundumaa, konkolaattota isaa, abboota fardeenii isaa irrattis ulfina nan argadha. <sup>18</sup>Yeroo ani mooticha irratti konkolaattota isaa irratti, abboota fardeenii isaa irrattis mo'icha argadhutti immoo, warri Gibxii ani Waaqayyo akkan ta'e kaanan in beeku" jedhe.

19 Yommuu ergamaan Waaqayyoo inni macca Israa'el dura adeemaa ture, ka'ee gara isaan booddeetti in darbe; utubaan duumessaa sunis isaan fuula duraa ka'ee isaan booddee in dhaabate. <sup>20</sup>Utubaan duumessichaa sun macca warra Gibxii fi macca warra Israa'el gidduu goree, gar tokkotti duumessaa'ee dukkanesse, gara kaanitti immoo halkan in ibse; akka kanatti halkan sana guutuu macci inni tokko isa kaanitti hin dhi'anne ture\*.

\*20 Far 105:39

21 Museenis harka isaa galaanicha irratti in diriirse; Waaqayyo immoo halkan sana guutuu qilleensa ba'a-biiftuu isa jabaadhaan galaanicha gara booddeetti in deebise; bishaanichis erga gargar hiramee galaanicha gidduu lafa gogaa godhe. <sup>22</sup>Israa'eloonni galaanicha gidduu lafa gogaa irra in adeeman; bishaanichis mirga isaanii fi bitaa isaanii akka keenyanii isaanii ta'e\*. <sup>23</sup>Warri Gibxii, fardeen mootichaa, konkolaattonni isaa, abboonni fardeenii isaa hundinuu Israa'eloota ari'anii isaan booddeedhaan galaanicha gidduu lixan. <sup>24</sup>Yeroo darabee dammaqa bariitti Waaqayyo utubaa ibiddaa fi duumessaa keessaan macca warra Gibxii sana gad ilaalee, gara itti goran isaan in wallaalchise. <sup>25</sup>Akka isaan danqamaan

adeemaniif geengoon konkolaattota isaanii rakkinaan akka naanna'u in godhe; warri Gibxii, "Waaqayyo, nu warra Gibxii irratti ka'ee warra Israa'eliif waan loluuf, kottaa isaan duraa in baqannaa!" jedhan. <sup>26</sup>Yommuu Waaqayyo Museedhaan, "Bishaanichi warra Gibxii irratti, konkolaattota isaanii fi abboota fardeenii isaanii irratti walitti akka deebi'uuf, ati harka kee galaanicha irratti diriirsi!" jedhe. <sup>27</sup>Museen harka isaa galaanicha irratti diriirse, barri lafaattis warri Gibxii baqachaa utuu jiranii, galaanichi akka isaa durriitti in deebi'e; Waaqayyo akkasitti warra Gibxii galaana keessatti hambise. <sup>28</sup>Bishaanichi walitti deebi'ee, konkolaattota abboota fardeenii, loltuu mootichaa warra isaan hordofanii galaana keessa lixan hundumaa in liqimse; isaan keessaa namni tokko illee hin hafne. <sup>29</sup>Israa'eloonni garuu bishaanichi gara mirga isaanii fi gara bitaa isaaniiin keenyan ta'eefii, galaanicha keessa lafa gogaa irra adeemani ce'an. <sup>22 Iya 4:23; 2Mot 2:8; Isa 11:15-16; 1Qor 10:1-2; Ibr 11:29</sup>

30 Waaqayyo akkasitti gaafas warra Israa'el harka warra Gibxii in oolche; warri Israa'el reeffa warra Gibxii qarqara galaanaatti argan. <sup>31</sup>Sabni Israa'el Waaqayyo irree isaa isa guddaa-dhaan warra Gibxii irratti waan hojjele yommuu argan, isa in sodaatan; isaan Waaqayyoon, Musee garbicha isaas in amanana\*.

\*31 19:9; 2Sen 20:20

#### Sabni Israa'el Waaqayyoon Faarfabbuu Isaanii

**15** <sup>1</sup>Yommuu Museen, Israa'eloonnis, Waaqayyoon jajatanii in faarfatan;

"Waaqayyo mo'uu isaatiin guddaa ol jedhaa dha!

Kanaaf ani isa nan faarfadha; inni fardeen, abboota fardeeniiis galaana keessa buusecra\*.

<sup>2</sup>Waaqayyo humna koo isa ani faarfadhuu dha,

inni fayyina koo anaaf ta'eera; inni Waaqayyo koo ti, ani isa nan jajadha;

Waaqayyo isa kan abbaa kootii ti, ani isa ol ol nan qaba\*.

<sup>3</sup>Waaqayyo goota beekamaa dha,

maqaan isaa Waaqayyoo dha\*.

<sup>4</sup>Inni konkolaattotaa fi loltoota mootii Gibxii, galaanichatti gad naqe; ajajjuun duulaa isaa warri fo'amonis galaana diimaa keessatti akka liqimfaman godhe.

<sup>5</sup>Galaanni gad fagoon isaan irra garagale, akkuma dhagaatti tuujjuba keessa gad bu'an.

\*1 Far 106:12; Mul 15:3

\*2 Far 118:14; Isa 12:2

\*3 Far 46:10; Bau 3:15

<sup>6</sup>"Yaa Waaqayyo, harki kee mirgaa aangoo guddaa qaba, yaa Waaqayyo, harki kee mirgaa diinota in hurreessa;

<sup>7</sup>guddina surraa keetiin warra siin morman gad in darbatta, ati dheekkamisa kee isa boba'aa in ergita,

innis akkuma cidiitti gubee isaan in fixa;

<sup>8</sup>qilleensa dheekkamisa keetiitiin, bishaanonni in tuulaman; bishaanonni yaa'anis akkuma keenyaniitti ol ka'anii dhaabatan, tuujjubnis manii galaanaa keessatti qorree hafe\*.

\*8 Isa 51:10

<sup>9</sup>"Diinni, 'Ani isaan nan ari'a, isaan nan qaqqaba, boojuu nan hira, isa ani gojoma'ee tures isaan irratti nan raawwadha, billaa koo nan luqqifadha, harki koos isaan in balleessa' jedhe.

<sup>10</sup>Ati qilleensa kee itti gad dhiifnaan, galaanni isaan irra garagale, akkuma dilaliitti bishaanota bumna-qabeeyyii keessatti in liqimfaman.

<sup>11</sup>Waaqayyolii keessaa kan akka kee eenyu?

<sup>12</sup>Yaa Waaqayyo, kan akka kee surraa qulqullummaa qabu eenyu? Kan akka kee

hojii guddaa fi sodaachisaa hojjetu, wanta dinqisiisaas godhu eenyu\*?

<sup>12</sup>Ati harka kee mirgaa yommuu diriirsite, biyyoon diina in nyaate.

\*11 8:10; 18:11; Far 86:8

<sup>13</sup>"Ati warra isaan furte gaarummaa keetiin geggeessitee, aangoo keetiinis iddoo jireenya kee isa qulqullaa'aatti isaan geessite;

<sup>14</sup>sabni bundinuu dhaga'anii in hollatan; warri biyya Filiisxiyaa jiraatanis in rom'an\*;

<sup>15</sup>geggeessitoonni warra Edoom baay'ee na'an, jajjaboonni warra Mo'aab baay'ee rom'an, warri Kana'aanis bishaanuma ta'an.

<sup>16</sup>Sodaa guddaan, naasuunis isaan irratti lafa dha'e, yaa Waaqayyo, sabni kee hamma darbutti, sabni ati kan kee godhatte hamma darbutti, isaan guddina irree keetiin akkuma dhagaa ta'anii calluma jedhan.

<sup>17</sup>Yaa Waaqayyo, ati saba kee, gara isa iddoo jireenya kee godhatteetti in fidda; yaa gooftaa, gara iddoo qulqullaa'aa, isa harki kee tolcheetti ol isaan in baafaa, tulluu isa kan kee godhatte irras isaan in dhaabda\*.

<sup>18</sup>Waaqayyo yeroo hundumaa, baruma baraanis in mo'a" jedhan\*.

\*14 Iya 2:9-11

\*17 Far 78:54

\*18 Far 93:1

19 Israa'eloonni galaanicha keessa lafa gogaa irra adeemani in ce'an; fardeen mootichaa, konkolaattonni isaa, abboonni fardeenii isaas yeroo galaanicha gidduu lixan, Waaqayyo immoo bishaan galaanichaa deebisee

isaan irra garagalche\*. <sup>20</sup> Miiryaam raajittiin obboleettiin Aaron dibhee fudhattee baate; dubartoonni hundinuus dibhee rukutaa, sirbaas ishee duukaa in ba'an\*.

<sup>21</sup> Yommus Miiryaam,

"Waaqayyoon faarfadhaa!

Inni dhugumaan mo'eera;

inni farda, abbaa fardaas

galaana keessa buuseera"

jettee isaaniif jalqabde.

\*19 14:22-29

\*20 Far 68:25

### Sabni Israa'el Bishaan Dhabanii Guungumuu Isaani

<sup>22</sup> Kana booddee Museen namoota Israa'el galaana diimaa biraa in kaase; isaan Shuur lafa onaa keessa lixanii, lafa onaa sana keessa guyyaa sadii yeroo adeeman, bishaan hin arganne. <sup>23</sup> Isaan iddoo "Maaraa" jedhamu tokko yommuu ga'an, bishaan Maaraa hadhaa'aa waan tureef, dhuguu hin dandeenye; kana irratti maqaan iddoo sanaa "Maaraa" jedhamee moggaafame; ["Maaraa" jechuun "Hadhaa'aa" jechuu dha]. <sup>24</sup> Kana irratti jarri, "Egaa maal dhugna?" jedhanii Musee irratti in gunguman\*. <sup>25</sup> Yommus Museen gara Waaqayyootti in iyye; Waaqayyoo immoo muka tokko isatti in argisiise; inni mukicha bishaanicha keessa in buuse bishaanichis in miyaa'e.

Waaqayyoo achitti seerrata, abboommis isaaniif dhaabe; achumattis qoree isaan ilaale, <sup>26</sup> "Sagalee ana Waaqayyoo gooftaa kee isa sitti dubbatu dhugumaan yoo dhaggeeffatte, wanta ana duratti qajeelaa ta'e yoo goote, abboommii koo yoo dhageesse, seerrata koo hundumaas yoo eegde, dhukkuba ani warra Gibxiitti fide hundumaa keessaa tokko illee sitti hin fidu; ani Waaqayyoo fayyisaa kee ti" jedhe\*.

\*24 14:11-12; 16:2

\*26 Kes 7:15; 32:39

<sup>27</sup> Yommus isaan Eliim iddoo burqituun bishaanii kudha lamaa fi mukkeetiin meexxi torbaatamni jiran dhufanii, achi bishaan bira in buufatan.

### Nyaata Waaqayyoo Lafa Onaatti Isaaniif Buuse

**16** <sup>1</sup> Waldaan Israa'el hundinuu biyya Gibxii erga ba'anii ji'a lammaffaatti, ji'ichattiis guyyaa kudha shanaffaatti, Eliimii ka'anii gara Siin lafa onaa isa Eliimii fi rulluu Siinaa gidduu jiru sana in dhaqan. <sup>2</sup> Waldaan Israa'el guutummaatti lafa onaa sana keessatti Musee fi Aaron irratti in gunguman\*. <sup>3</sup> Isaaniinis, "Isin saba walitti qabame kana hundumaa beelaan fixuudhaaf, gara lafa onaa kanatti nu fiddaniittu; nuyi garuu biyya Gibxii keessatti xuwwee foonii bukkee teenyee, foonii fi buddeena quufnee utuu nyaannuu harka Waaqayyootiin utuu dhumneerra ta'ee, nuuf in wayya ture" jedhan\*. <sup>4</sup> Kana irratti Waaqayyoo Museedhaan, "Kunoo ani waaqa keessaa buddeena isiniif nan roobsa; sabni kun gad ba'ee ga'aa guyyaa tokko tokkoo haa funaannatu! Anis akka seera kootti in jiraataa fi hin jiraatuu isaa kanaan qoree nan ilaala". <sup>5</sup> Isaan guyyaa ja'af faatti wanta galfatan yeroo qopheeffatanitti, isa dur guyyaa guyyaatti funaannatan sanatti harka lama kan ta'u haa funaannatan!" jedhe.

\*2 17:2-3

\*3 14:11-12; 15:24

\*4 16:15; Yoh 6:31-59

<sup>6</sup> Museenii fi Aaron kana irratti Israa'eloota hundumaan, "Biyya Gibxii keessaa kan isin baase Waaqayyoo akka ta'e, isin galgala kana in bartu; <sup>7</sup> nuyi maalii iyyuu nu irratti gungumtu? Waaqayyoo utuma isin dhaga'uu isa irratti gungumtaniittu; kanaaf ganama immoo ulfina Waaqayyoo in argitu!" jedhan\*. <sup>8</sup> Museen itti dahalee, "Waaqayyoo gungummii isin isa irratti gungumtan waan dhaga'eef, galgala foon akka nyaattaniif, ganama immoo buddeena akka quuftaniif isiniif in kenna; egaa, nuyi immoo maali ree? Gungumuun keessan Waaqayyoo irratti malee, nu irratti miti" jedhe.

\*7 24:16-17; 33:18-23

<sup>9</sup> Museen yommus Aaroniin immoo, "Guutummaa waldaa Israa'eliin, 'Waaqayyoo gungumuu keessan waan dhaga'eef, gara fuula isaa duraatti as dhi'aadhaa' jedhiin!" jedhe. <sup>10</sup> Aaron guutummaa waldaa Israa'elitti yeroo dubbatetti, isaan gara lafa onaa ilaalanii,

ulfinni Waaqayyoo duumessa keessatti mul'achuu isaa in argan\*. <sup>11</sup> Ammas Waaqayyoo Museedhaan, <sup>12</sup> "Ani gungummii Israa'elootaa dhaga'eera; ammas isaaniin, 'Yeroo dimimmisaa' utti foon in nyaatu, ganama immoo buddeena in quufu, yommus ani Waaqayyoo keessan goofticha akkan ta'e in bartu' jedhi!" jedhe.

\*10 Lak 14:10; 16:19

<sup>13</sup> Galgaluma sana dimbiriqqeen dhuftee iddoo buufataa in guutte; ganama fixeensi naannoo buufata sanaa irra rure\*. <sup>14</sup> Yommuu fixeensi bu'etti immoo, wanti akka qolaa bixxilleen cabbi haphiin lafa onaa sana irra bubbu'ee ture. <sup>15</sup> Israa'eloonni isa arganii, maal akka inni ta'e waan hin beekneef walii isaaniitiin, "Kun maali?" jedhan; Museen immoo isaaniif deebisee, "Kun buddeena isa Waaqayyoo akka nyaattaniif isiniif kennee dha"; <sup>16</sup> isa kana inni Waaqayyoo, "Isin adduma addaan hamma nyaataaf isin barbaachisu funaannadhaa, akkuma lakkoobsa namoota dankaana keessan keessaa qahdaniitti nama tokkoof mata mataatti omer tokko fudhadhaa!" jedhee abboome" jedhe; ["Omer" qodaa midhaan ittiin safaran ture]. <sup>17</sup> Namoonni Israa'elis akkasuma godhan; isaan keessaa kaan baay'ee, kaan immoo xinnoo funaannatan; <sup>18</sup> yeroo omeritti safaran garuu isa baay'isee funaannateef irraa hin hafne, isa, xinneessee funaannate duraas hin hir'anne; adduma addaan hamma nyaataaf isa barbaachise in argate\*. <sup>19</sup> Museen jaraan, "Namni tokko illee isa irraa horiif hin hambifatin!" jedhe\*. <sup>20</sup> Haa ta'u iyyuu malee, kaan wanta Museen jedhe hin fudhame, gar tokko isaa borumtaaf kaa'atan; inni immoo raamma'ee in ajaa'e; kana irratti Museen isaanitti in dheekkame. <sup>21</sup> Isaan ganama ganama, mata mataatti hamma nyaataaf isaan barbaachise in funaannatu turan; yeroo aduun ho'utti garuu in baqa ture.

\*13 Lak 11:31-34; Far 78:26-31; 105:40

\*15 Kes 8:3; Yoh 6:31; 1Qor 10:3

\*18 2Qor 8:15

\*19 16:4; Mat 6:34; Luq 11:3

<sup>22</sup> Gaafa guyyaa ja'afaa immoo jarri buddeenicha harka lama mata mataatti omer lama in funaannatu turan; angafooni waldaa hundinuu dhu-

fanii waan ta'e Museetti in himan; <sup>23</sup> inni immoo deebisee, "Inni kun isuma Waaqayyoo, 'Bor guyyaa boqonnaa ti, Sanbata Waaqayyooof qulqullaa' ee dha; har'a wanta nyaataaf tolchattan tolchaa, wanta affeeltanis affeelaa! Isa irraa waan hafu hundumaa immoo boriif kaa'adhaa!" jedhee abboomee dha" isaaniin jedhe\*. <sup>24</sup> Isaan akkuma Museen dubbatee ture, isa irraa hafe borumtaadhaaf in kaa'atan; inni immoo hin ajofne, raammoos hin godhanne. <sup>25</sup> Museen, "Har'a isa nyaadhaa! Guyyaan har'aa Sanbata Waaqayyoo ti, har'a bakkeetti isa hin argattan; <sup>26</sup> guyyaa ja'a in funaannattu; guyyaa torbafaa, guyyaa Sanbataatti garuu tokko illee bakkeedhaa hin argattan" jedhe. <sup>27</sup> Saba sana keessaa kaan immoo guyyaa torbaffaatti funaannachuudhaaf in ba'an; garuu waan tokko illee hin arganne. <sup>28</sup> Yommus Waaqayyoo Museedhaan, "Isin hamma yoomiitti abboommii koo fi seera koo eeguu diddu? <sup>29</sup> Ilaa, ani Waaqayyoo guyyaa Sanbataa isiniif kenneera; kanaaf gaafa guyyaa ja'afaa buddeena guyyaa lamaaf ta'u isiniif nan kenna; egaa namni adduma addaan iddoo isaa haa turu, guyyaa Sanbataatti namni tokko illee iddoo isaatti hin adeemin!" jedhe. <sup>30</sup> Jarri sunis guyyaa torbaffaatti in boqotan.

\*23 Uma 2:2-3; Bau 20:8-10

<sup>31</sup> Namoonni Israa'el buddeena sana "Maannaa" jedhanii moggaasan; innis adii akka ija midhaanii, miyaan isaa akka bixxillee dammaan tolfamee ture\*. <sup>32</sup> Yommus Museen, "Waaqayyoo, 'Buddeena isa ani yeroon biyya Gibxii keessaa isin baase lafa onaa keessatti isin nyaachisaa ture isaan akka arganitti, isa irraa omer tokko guutuun dhaloota dhaloota keessaniif darbee haa kaa'amu!' jedhee kana abboomeera" jedhe. <sup>33</sup> Achumaan Museen Aaroniin, "Huuroo tokko fuudhii, maannaa omer tokko guutuu itti naqii, dhaloota dhufuuf akka taa'utti fuula Waaqayyoo dura kaa'ii!" jedhe\*. <sup>34</sup> Aaron akkuma Waaqayyoo Musee abboommetti, qodaan sun sanduqa kakuu dura akka kaa'amuuf ege. <sup>35</sup> Israa'eloonni hamma yeroo biyya namni keessa jiraatu ga'aniitti, waggaa afurtama maannaa in nyaatan; isaan hamma yeroo daarii biyya Kana'aan ga'aniitti

maannaa in nyaatan. <sup>36</sup>Omer tokko harka kurnaffaa eefaa tokkoo ti (yookiis akka kiiloo sadii fi walakkaa ti)\*.

\*31 Lak 11:6-9; Kes 8:3,16; Far 78:18-25

\*33 Ibr 9:4

\*35-36 Isa 5:12

### Dhagaa Keessaa Bishaan Isaanif Burqisiisuu Isaa

**17** <sup>1</sup>Waldaan Israa'el guutummaatti akka Waaqayyo isaanitti himetti, Siin lafa onaadhaa ka'anii iddoodhaa gara iddoo darbaa dhufanii iddoo "Refiidiim" jedhamu in buufatan; garuu sabni sun bishaan dhugan hin arganne\*. <sup>2</sup>Kanaaf jarri, "Bishaan dhugnu nuuf kenni!" jedhanii Musee lolan; Museen immoo jaraan, "Maaliif ana loltu? Waaqayyoonis maaliif qortu?" jedhe\*. <sup>3</sup>Jarri bishaan dhabanii waan dheebotaniif, Musee irratti gungumanii, "Nuun, ijoollee keenya, horii keenyas dheebuudhaan fixuudhaaf biyya Gibxii nu baaftee?" jedhan\*. <sup>4</sup>Yommu Museen gara Waaqayyootti iyyee, "Jarri kunoo, dhagaadhaan na rukutuudhaaf xinnoo isheetu isaan hafe, maal godhu?" jedhe\*. <sup>5</sup>Waaqayyo immoo deebisee Museedhaan, "Maanguddoota Israa'el keessaa muraasa fudhadhuutti, ulee kee isa ittiin bishaan Abbayyaa rukuttes qabadhuutti, jara dura darbi adeemi! <sup>6</sup>Kunoo, ani achi Siinaatti katta tokko irra si dura nan dhaabadha; ati immoo katta sana in rukutta, bishaan isa keessaa in burqa, jarris isa in dhugu" jedhe; Museenis ija maanguddoota Israa'el duratti akkasuma in godhe\*. <sup>7</sup>Namoonni Israa'el waan morkataniif gooftichaan immoo, "Waaqayyo nu gidduu jira moo hin jiru?" jedhanii waan qoraniif, maqaan iddoo sanaa "Maasaa fi Mariibaatti" moggaafame\*.

\*1 Lak 33:12-14

\*2 Kes 6:16

\*3 14:11-12; 15:24; 16:2

\*4 Lak 14:10

\*6 Lak 20:11; Isa 43:20; Far 78:15-16;

\*7 Far 81:7; 95:8-9; 106:32

### Amaaleqootaa Wajjin Wal Lolu Isaanii

8 Warri Amaaleq Refiidiimin dhufanii warra Israa'el in lolan. <sup>9</sup>Museen yommu lyaasuudhaan, "Namoota

fo'adhuutii dhaqii warra Amaaleq loli! Anis bor ulee Waaqayyoo qabadhee gaara gubbaa nan dhaabadha" jedhe. <sup>10</sup>lyaasuun akkuma Museen isatti hime godhe, warra Amaaleq loluudhaaf ba'e; Museen, Aaronii fi Huur garuu gaara gubbaatti ol ba'an. <sup>11</sup>Yeroo Museen harka isaa ol qabu warra Israa'eltu humna caala ture; yeroo inni harka isaa gad deebisu immoo warra Amaaleqtu humna caala ture. <sup>12</sup>Harki Musee in dadhabe; yommu isaan dhagaa fidanii achi keenyaaniif, inni irra taa'e; Aaronii fi Huur immoo, inni tokko gara-naan, inni kaan immoo garasiin goraniif, hamma aduun lixutti harki isaa akka gad hin deebineef ol qabaniif. <sup>13</sup>Yommu lyaasuun loltoota warra Amaaleq billaadhaan in mo'e.

<sup>14</sup>Ergasii Waaqayyo Museedhaan, "Seenaa kana akka macaafaatti caafi! Ani immoo seenaa warra Amaaleq raawwadhee bantii waaqaa jalaa ha-xaa'ee akkan balleessu lyaasuutti himi!" jedhe\*. <sup>15</sup>Museenis iddoo aarsaa ijaaree, maqaa isaas "Waaqayyo faajjii koo ti" jedhee moggaase\*. <sup>16</sup>Itti dabalces, "Harki gara teessoo Waaqayyootti ol fuudhamcera! Waaqayyo immoo dhalootaa hamma dhalootaatti warra Amaaleq in lola" jedhe.

\*14 Kes 25:17-19; Abo 6:3; 1Sam 15:2-9; 30:1-20

\*15 Abo 6:24

### Yetroo Gara Musee Dhufuu Isaa

**18** <sup>1</sup>Yetroo lubni warra Miidiyaan, abbiyyuun Musee wanta Waaqayyo gooftaan Museedhaaf, saba isaa Israa'eliifis godhe, attamittis Israa'elin biyya Gibxii akka baase in dhaga'e\*. <sup>2</sup>Yeroo Museen haadha manaa isaa Siiforaa of biraa deebiseetti, Yetroo abbiyyuun Musee kun ofitti ishee fuudhee ture; <sup>3</sup>ilmaan ishee lamaan ishee wajjin turan; Museen yommu, "Ani biyya ormaa keessatti galaa ta'eera" jedhee isaan keessaa isa tokko Gershoomitti in moggaase\*. <sup>4</sup>Maqaan isa kaanii immoo Eli'ezer; isa immoo, "Waaqayyo inni kan abbaa kootii gargaarsa koo ti, inni billaa mootii Gibxii jalaa na baaseera" jedhee akkasitti moggaase\*. <sup>5</sup>Yommu Yetroo abbiyyuun Musee, haadha manaa isaa fi

ilmaan isaa fidee lafa onaa keessatti gara tulluu Waaqayyoo iddoo inni buufatee jirutti Musee bira dhufee, <sup>6</sup>"Kunoo, ani Yetroo abbiyyuun kee, haadha manaa kee fi ilmaan ishee lamaan fidee gara kee dhufee" jedhee Museetti in dhaame. <sup>7</sup>Yommu Museen abbiyyuun isaa simuudhaaf gad in ba'e; gad gugguufee isaaf in qoomma'e, isa in dhudhungates; isaan nagaa wal gaafatanii gara dukaanaatti ol galan. <sup>8</sup>Kana booddee Museen wanta Waaqayyo sababii Israa'eliif jedhee mootii Gibxii fi warra Gibxii irratti hojjete, rakkina karaatti isaan irra ga'e hundumaa, Waaqayyo immoo attamitti isa keessaa akka isaan oolche abbiyyuun isaatti in hime. <sup>9</sup>Yetroo abbiyyuun isaa immoo Waaqayyo harka warra Gibxii keessaa isaan baasu isaatiin wanta gaarii Waaqayyo Israa'eliif godhe hundumaatti in gammade.

\*1 3:1

\*2-3 2:21-22

\*4 1Sen 22:14-17

<sup>10</sup>Yommu Yetroo, "Waaqayyo inni harka warra Gibxii keessaa, harka mootii Gibxii jalaa isin baase, haa jajamu! <sup>11</sup>Waaqayyo, yeroo warri Gibxii saba isaatti gooftummaa argisiisuudhaan isaan rakkisanitti harka isaanii jalaa waan isaan baaseef, waaqayyolii warra kaan hundumaa irra akka inni caalu, ani amma nan beeka" jedhe\*. <sup>12</sup>Yommu Yetroo abbiyyuun Musee, aarsaa, qalma gubatuus Waaqayyoo in dhi'esse; Aaron immoo maanguddoota Israa'el hundumaa wajjin, fuula Waaqayyoo duratti abbiyyuun Musee wajjin buddeena nyaachuudhaaf in dhufe\*.

\*11 Nah 9:10

\*12 Uma 31:51

### Kaafamuu Warra Firdii Kennanii (Kes 1:9-18)

<sup>13</sup>Borumtaa isaa Museen saba gidduutti firdii kennuudhaaf in taa'e; sabni immoo isa eeggachuudhaaf ganamaa hamma galgalaatti achi in dhaabate. <sup>14</sup>Abbiyyuun Musee wanta inni sabaaf hojjetu kana hundumaa argoe, "Wanti ati sabaaf bojjettu kun maali? Maaliif ati kophaa kee teessee, sabni kun hundinuun immoo ganamaa hamma galgalaatti si naanna'ee dhaa-

bata?" jedheen. <sup>15</sup>Museen immoo abbiyyuun isaatiin, "Kun sababii sabni kun fedha Waaqayyoo gaafachuudhaaf ana bira dhufuuf ta'e; <sup>16</sup>yeroo dubbii godhatan ana bira in dhufu, ani immoo nama tokkoo fi ollaa isaa gidduutti firdii nan kenna; achumaanis abboommii Waaqayyoo fi seera isaa akka isaan beekan nan godha" jedhe. <sup>17</sup>Abbiyyuun Musee immoo deebisee, "Akki ati kana itti hojjecha jirtu gaarii miti. <sup>18</sup>Hojjichi baay'ee waan sitti ulfaatuf, ati kophaa kee kana raawwachuu bin dandeessu; ati, sabni sii wajjin jiru kunis of in dadhabsiiftu; <sup>19</sup>ammas ani gorsa siif nan kenna, gara koo dhaggeeffadhu! Waaqayyo sii wajjin haa ta'u! Ati qooda saba kanaa ta'iitii Waaqayyoo dura dhaabadhu, dhimma isaanis gara Waaqayyootti dhi'eessii! <sup>20</sup>Ati abboommii isaatii fi seera isaatiin isaan in gorsita; karaa isaan irra adeemuun ta'uuf, wanta gochuun isaaniif ta'us akka isaan beekan in goota.

<sup>21</sup>"Kana malees immoo saba guutuu keessaa namoota danda'an, warra Waaqayyoon sodaatan, warra amaman, warra gabbarsuu fudhachuu hin jaallanne in foota; jarreen kana eegdota kumaa, eegdota dhibbaa, eegdota shantamaa, eegdota kudhaniis gootee saba kana irratti aboo in kennitaaf. <sup>22</sup>Isaan kun yeroo hundumaa saba kana gidduutti firdii baa kennan! Dhimma gurguddaa gara keetti haa fidan, wanta xixinnaa garuu isaanumti murtoo itti haa godhan, akkasitti ba'icha of irraa salphisi, isaanis sii wajjin haa baatan! <sup>23</sup>Ati kana gootee, isa Waaqayyo si abboome yeroo raawwattu, irraa haftee in dhaabatta; sabni kun hundinuun immoo nagaadhaan gara mana isaaniitti in deebi'u" jedheen.

<sup>24</sup>Museen gorsa abbiyyuun isaa fudhatee, waan inni jedhe hundumaas in godhe. <sup>25</sup>Akkasitti Museen guutummaa Israa'el keessaa namoota danda'an fo'ee, eegdota kumaa, eegdota dhibbaa, eegdota shantamaa, eegdota kudhaniis godhee, saba geggeessuu akka isa gargaaraniif aboo in kenneef. <sup>26</sup>Isaan yeroo hundumaa saba gidduutti firdii in kennu; dhimma jajjabaa gara Museetti in geessu, wanta xixinnaa

\*7 Bau 17:7 "Maasaa" jechuun "Qoruu", "Mariibaa" jechuun immoo "Morkii" jechuu dha.

garuu ofumaa isaaniitii murtoo itti godhu turan. <sup>27</sup>Ergasii Museen abbiyyuu isaa in geggeesse, namichis biyya isaatti galuudhaaf karaa irra in bu'e\*. <sup>\*13-27 Lak 11:11-29</sup>

### Tulluu Siinaa Irratti Mul'achuu Isaatiif Of Qopheessuu Isaanii

**19** <sup>1</sup>Sabni Israa'el biyya Gibxii ba'anii gaafa ji'a sadaffaa isaanitti Siinaa lafa onaa ga'an. <sup>2</sup>Isaan Refidiimii ka'anii Siinaa lafa onaa ga'anii achi in buufatan; buufanni Israa'eelootaa fiurillee tulluu Siinaa ture.

<sup>3</sup>Museen yommuu tulluu irratti Waaqayyo bira dhaquudhaaf ol in ba'e; Waaqayyo immoo tulluu irraa Musee waamee, "Isa kanatti fufee jiru Israa'eeloota sanyii Yaaqoobitti, <sup>4</sup>Warra Gibxii waanan godhe, akka joobirri cuucota ishee qoochota isheetiin baattutti isin immoo baadhee gara kootii akkan isin fide argitaniituu\*. <sup>5</sup>Biyyi lafaa guutummaatti kan koo waan ta'eef, isin anaaf yoo dhageessan, kakuu koos yoo eegdan, saba hundumaa keessaa addumaan dhuunfaa koo in taatu\*. <sup>6</sup>Isin luboota mootii waaqaa fi lafaa ti, saba qulqulaa'aa anaaf in taatu jedhii himi! Saba Israa'elitti kan ati dubbattu isa kana" jedhe\*.

<sup>\*4 Kes 32:11-12</sup>

<sup>\*5 Kes 7:6; 14:2; 26:18-19; Tit 2:14</sup>

<sup>\*6 Lew 19:2; Isa 61:6; 1Phe 2:9;</sup>

<sup>Mul 1:6; 5:10</sup>

<sup>7</sup>Yommuu Museen gad bu'ee, maanguddoota sabaa walitti waamee dubbii Waaqayyo isatti hime hundumaa isaanitti dhi'eesse. <sup>8</sup>Jarri hundinuu afaanuma tokkoon deebisanii, "Wanta Waaqayyo jedhe hundumaa in goona" jedhan; Museenis wanta jarri jedhan fidee Waaqayyotti hime\*. <sup>9</sup>Waaqayyos Museedhaan, "Jarri sii wajjin dubbachuu koo dhaga'anii yeroo hundumaaf akka si amananiif immoo, ani kunoo duumessa yabbuu keessaan si bira nan dhufa" jedhe; kana booddee immoo Museen wanta jarri jedhan Waaqayyotti in hime\*.

<sup>\*8 24:3-8</sup>

<sup>\*9 14:31</sup>

<sup>10</sup>Ammas Waaqayyo Museedhaan, "Jara bira dhaqiiiti har'aa fi bor akka isaan of qulleessan, uffata isaanis akka miiccatan godhi\*! <sup>11</sup>Hundumti

isaanii utuma ilaalanii ani Waaqayyo guyyaa sadaffaatti tulluu Siinaa irratti waanan gad bu'uuf, guyyaa sanaaf haa qophaa'an! <sup>12</sup>Saba kanaaf naannessii daarii godhi! Isaan tullichatti akka ol hin baane, qarqara isaattis akka hin buune, of eeggadhaa! Namni tullichatti bu'u du'uu isaa muramaa dha. <sup>13</sup>Harki tokko illee itti hin bu'in! Namni yookiis horiin yoo itti bu'e garuu, dhagaadhaan rukutamee yookiis waaranamee du'a malee, hin jiraatu! Yeroo finnoon utuu gargar hin citin afuufamutti, warri kaan tulluutti ol haa ba'an!" jedhe\*. <sup>14</sup>Ergasii Museen tulluu irraa gad bu'ee gara saba sanaa dhufee, akka isaan of qulleessan, uffata isaanis akka miiccatan godhe. <sup>15</sup>Yommuu Museen jaraan, "Guyyaa sadaffaa sanaaf of qopheessaa, dubartii biras hin ga'inaa!" jedhe.

<sup>\*10 Uma 35:2; Isa 3:5; Iyo 1:5</sup>

<sup>\*12-13 34:3; Ibr 12:20</sup>

### Waaqayyo Tulluu Siinaa Irratti Saba Sanatti Mul'achuu Isaa

<sup>16</sup>Gaafa guyyaa sadaffaa ganama immoo sagalee qaqawwee fi balaqqeessatu ture; duumessi ulfaataan tullicha irra ture, sagaleen malakataas baay'ee cimaa ture; namoonni iddoo buufataa turan hundinuu in hollatan. <sup>17</sup>Museen jara iddoo buufataa isaanitii baasee gara Waaqayyootti fide; isaan miilla tulluu Siinaa jala in ijaajan. <sup>18</sup>Waaqayyo ibiddaan irratti gad buunaan, aarri guutummaa tulluu Siinaa uffise; aarri isaas akka aara iddoo ibiddaatti ol in ka'e; tullichis guutummaatti baay'isee in raafame\*. <sup>19</sup>Yeroo sagaleen malakataa ittuma guddachaa adeeme, Museen in dubbate, Waaqayyos sagaleedhaan deebisee isatti in dubbate. <sup>20</sup>Waaqayyo tulluu Siinaa irratti erga gad bu'ee, gara bantii tullichaatti Musee ol waame; Museenis ol in ba'e. <sup>21</sup>Ammas Waaqayyo Museedhaan, "Jarri ana Waaqayyoon ilaaluudhaaf cabsatanii akka hin darbinetti, baay'een isaanis akka hin dhumnetti, gad bu'ii isaan gorsi! <sup>22</sup>Luboonni gara koo gara Waaqayyootti dhi'aatan iyyuu, ani humnaan akkan isaan irratti hin kaanetti of haa qulleessan!" jedhe.

<sup>\*16-18 Kes 4:10-12; Ibr 12:18-19</sup>

<sup>23</sup>Yommuu Museen Waaqayyoon, "Ati ofii keetii 'Tullichatti daarii godhaa, qulqullinattis isa eegaa!' jettee waan nu gorsiteef, sabni kun tulluu Siinaatti ol ba'uu hin danda'u" jedhe. <sup>24</sup>Waaqayyo deebisee Museedhaan, "Ka'ii gad bu'itii Aaronii wajjin deebi'ii kottu; luboonni fi jarri immoo gara kooti tulluutti ol ba'uudhaaf cabsatanii hin darbin!" jedhe. <sup>25</sup>Kana irratti Museen gara saba sanaatti gad bu'ee kana isaanitti in hime.

### Abboommii Kurnan Kennamuu Isaa

(Kes 5:6-22)

**20** <sup>1</sup>Waaqayyo dubbii kanatti fufee jiru hundumaa in dubbate; <sup>2</sup>inni, "Ani Waaqayyo, gooftaa kee isa mana garbummaa biyya Gibxii keessaa si baasee dha\*." <sup>3</sup>"Waaqayyolii kan biraa tokko illee ana bukketti\* hin qabaatin\*!"

<sup>\*2 Abo 6:8-10; Er 34:13; Far 81:10</sup>

<sup>\*3 Kes 6:4-5; Isa 45:5-6; Er 26:6;</sup>

<sup>Hos 13:4; 1Qor 8:5-6</sup>

<sup>4</sup>"Bifa qirixame, fakkeenya wanta ol waaqa irra jiruu, gad lafa irra jiruu, yookiis bishaan keessa lafa jala jiruu bin tolfatin\*! <sup>5</sup>Ati bifa fakkeenya kanaaf hin sagadin, isaafis hin bojjetin! Ani Waaqayyo gooftaan kee Waaqayyo hinaafaa dha; cubbuu abbootaa hamma dhaloota sadii, hamma dhaloota afuriittis barka ijoollee warra na jibbanii keessaa nan barbaada\*." <sup>6</sup>Dhaloota warra na jaallatanii abboommii koo eeganiitti garuu, kuumaatama isaanitii gaarummaa koo nan argisiisa\*.

<sup>7</sup>"Ani Waaqayyo nama akkasumaan maqaa koo dha'u utuun hin adabin waan ani hin dhiifneef, ati maqaa koo maqaa Waaqayyoo gooftaa keetii akkasumaan hin dha'in\*!" <sup>\*4 34:17; Lew 19:4; 26:1; Kes 4:15-20; 27:15; Isa 40:18-26; Rom 1:23</sup> <sup>\*5 34:14; Kes 4:24; 6:14-15</sup> <sup>\*6 34:7; Kes 7:9-10</sup> <sup>\*7 Lew 19:12; 24:16</sup>

<sup>8</sup>"Guyyaa Sanbataa qulqullinatti eeguudhaaf yaadadhu!"

<sup>9</sup>"Guyyaa ja'a bojjii kee hojjedhu, jiruu kees hundumaa godhadhu!"

<sup>\*8au 20:3 "Ana bukkeetti" yookiis "Ana duratti".</sup>

<sup>10</sup>"Guyyaan inni torbaffaan garuu Sanbata ana Waaqayyo gooftaa keetiif eegamuu dha; ati, ilmi kee, intalli kee, hojjetaan kee, hojjettuun kee, horiin qe'ee kee, galaan kellaa kee keessa jiru isatti bojjii tokko illee bin hojjetin\*!"

<sup>\*8-10 16:23,25,29; 23:12; 31:12-16; 34:21; 35:2-3; Lew 23:3; Mar 2:27-28</sup>

<sup>11</sup>"Ani Waaqayyo guyyaa ja'a keessatti bantii waaqaa fi lafa, galaana, wanta isaan keessa jiru hundumaas uumee, guyyaa torbaffaatti nan boqqodhe; kanaaf ani Waaqayyo guyyaa Sanbataa nan eebbise, nan qulqulleesses\*."

<sup>\*11 Uma 2:2-3; Bau 31:17</sup>

<sup>12</sup>"Biyya ani Waaqayyo gooftaan kee siif kennu keessa bara dheeraa akka jiraattuuf, abbaa kee fi haadha keef ulfina kenni\*!"

<sup>13</sup>"Hin ajjeesin\*!"

<sup>14</sup>"Hin ejjin\*!"

<sup>15</sup>"Hin hatin\*!"

<sup>16</sup>"Nama irratti sobaan dhugaa hin ba'in\*!"

<sup>17</sup>"Mana namaa duraa fudhachuudhaaf hin hawwin! Haadha manaa namaa, hojjetaa isaa, hojjettuun isaa, qo'tiyyoo isaa, harrce isaa, waanuma kan isaa ta'e duraa fudhachuudhaaf hin hawwin\*!" jedhe.

<sup>\*12 21:17; Lew 19:3,32; Kes 27:16;</sup>

<sup>Mat 15:4-6; Luq 2:51; Efe 6:2-3</sup>

<sup>\*13 21:12-14; Uma 9:6; Lew 24:17;</sup>

<sup>Mat 5:21-22</sup>

<sup>\*14 Lew 20:10; Kes 22:22; Mat 5:27-28</sup>

<sup>\*15 21:16; Lew 19:11; Kes 24:7</sup>

<sup>\*16 23:1-3; Lew 19:15-16; Far 50:19-20;</sup>

<sup>Kes 19:18-19; Efe 4:25</sup>

<sup>\*17 Mik 2:2; Rom 7:7; 13:9</sup>

<sup>18</sup>Namoonni sun hundinuu qaqawwee, guca boba'u, sagalee finoo, tulluu aarus in hubatan; kana irraa kan ka'es na'anii hollatanii, achi irraa fagaatanii in dhaabatan. <sup>19</sup>Jarri yommuu Museedhaan, "Nuyi akka hin dhumnetti, Waaqayyo nuu wajjin akka dubbatu bin godhin, ati nuu wajjin dubbadhu, nus in dhageenya!" jedhan\*. <sup>20</sup>Museen immoo saba sanaan, "Waaqayyoon sodaachuun isin bira akka jiraattuuf isinis cubbuu akka hin hojjenneef, Waaqayyo qoree isin ilaaluudhaaf waan dhufee, hin sodaatinaa!" jedhe\*. <sup>21</sup>Yommuu sabni irraa

fagaatee in ijaajje; Museen garuu gara duumessa gurraacha dukkanaa'aa lafa Waaqayyo turetti in dhi'aate.

\*19 Ibr 12:19

\*20 Uma 22:1

### Seera Iddoo Aarsaa

22 Yommu Waaqayyo Museetti dubbatee, "Ati Israa'elootaan, 'Waaqayyo akkana jedha:- Ani waaqa irraa isinitti dubbachuu koo ofii keessanii iyyuu argitaniitnu; <sup>23</sup> isin ana dhiifanii waaqayyolii meetii irraa yookiis waaqayyolii warqee irraa hojjetaman hin tolfatinaa! <sup>24</sup> Isin hiyyoo irraa iddoo aarsaa anaaf in hojjetu; isa irrattis qalma keessan isa gubamu, qalma aaraa keessan, bushaayee keessanii fi saawwan keessan in dhi'essitu; iddoo dhuma ani maqaan koo akka itti yaa-datamu godhetti, isin bira nan dhufa, isinan cebbisa. <sup>25</sup> Iddoo aarsaa dha-gaadhaan yoo anaaf ijaarte immoo, mi'a ittiin sooftu sanaan isa waan xureessinuf, dhagaa soofamaadhaan hin ijaarin! <sup>26</sup> Iddoo aarsaa koo irratti qullaan kee akka hin mul'annetti, toora isa gadii irraa isa oliitti tarkaanfachuu-dhaan gara isaatti ol hin ba'ini! jedhi!" jedhe.

\*25 Kes 27:5-6; Iya 8:31

### Akka Itti Hojjetoota Geggeessan

(Kes 15:12-18)

21 <sup>1</sup> Jarri akka ittiin geggeeffama-niif seerri ati isaantiif kennitu warra kanatti fufanii jiranii dha; <sup>2</sup> "Sa-nyii warra Ibrootaa keessaa nama tokko akka garbaatti yoo bitatte, waggaa ja'a siif haa hojjetu! Waggaa torbaf-faatti garuu unuu waa hin baasin akka-sumatti birmadummaa haa argatu! <sup>3</sup> In-ni kophaa isaa dhufe yoo ta'e, kophaa isaa si biraa haa adeemu! Fuudheera yoo ta'e garuu haati manaa isaa isaa wajjin haa adeemtu! <sup>4</sup> Gooftaan isaa yoo niitii isa fuusise, isheen, ilmaan yookiis intaloota yoo deesseef, isheen, ijoollaan ishees kan gooftaa isheetii haa ta'an! Inni garuu kophaa isaa ba'ee haa adeemu! <sup>5</sup> Garbichichi garuu, 'Ani gooftaa koo, haadha manaa koo, ijoollaa koos nan jaalladha, birmadum-maa argachuus matumaa hin barbaadu' yoo jedhe, <sup>6</sup> gooftaan isaa gara Waa-qayyootti isa haa dhi'eessu! Gara bal-

balaatti yookiis michichilaatti geessee mutaadhaan gurra isaa haa uru! Kana booddee guutummaa bara jireenya isaatti garbicha isaaf haa ta'u!

\*2-4 Lew 25:39-43; Kes 15:12-17;

Er 34:14

7 "Namni tokko intala isaa akka garbittiitti yoo gurgure, garbichi tokko akka birmadummaa argatu, isheen bir-madummaa hin argattu. <sup>8</sup> Gooftaan ishee ishee fuudhuu yaadee, yoo isheen isatti toluu didde immoo akka isheen furantu haa godhu malee, erga ishee gowwoomsee nama ormaatti dabarsee ishee hin gurgurin! <sup>9</sup> Ilma isaatiif yoo ishee yaade immoo, akka seera durbootaa ta'utti isheedhaaf haa raawwatu! <sup>10</sup> Ishee irratti kan biraa yoo fuudhe immoo haadha manaa isaa ishee du-raatti nyaata, uffata, wanta haadha manaatiif ta'us hin hir'isin! <sup>11</sup> Wanta kana sadan isheedhaaf hin godhu yoo ta'e, horiin utuu itti hin baafamin akkasumatti baatee haa adeemtu!

### Seera Warri Balleessan Ittiin Adabaman Kennuu Isaa

12 "Namni nama rukutee ajjeesu, innis immoo haa ajjeefamu! <sup>13</sup> Inni riphee utuu hin eeggatin Waaqayyom harka isaa keessa buuse yoo ta'e ga-ruu, iddoo inni itti baqatee oolu sin argisiisa! <sup>14</sup> Namni tokko garuu aaree beekaa nama yoo ajjeese, innis akka ajjeefamutti iddoo aarsaa kootii isa baasi! <sup>15</sup> Namni abbaa isaa yookiis haadha isaa rukutu haa ajjeefamu! <sup>16</sup> Namni nama hatee yoo gurgure yoo-kiis inni hatame isa harkatti yoo arga-mee haa ajjeefamu! <sup>17</sup> Namni abbaa isaa yookiis haadha isaa abaaru haa ajjeefamu!

\*12 20:13; Uma 9:6; Mat 5:21-22

\*13 Lak 35:6-29; Kes 19:4-13; Iya 20:1-9

\*14 1Mot 2:28-31

\*15 20:12

\*16 20:15; Kes 24:7

\*17 20:12; Lew 20:9; Kes 27:16;

Fak 20:20; Mat 15:4-6

18 "Namoonni wal lolanii inni tokko isa kaan dhagaadhaan yookiis abootteedhaan yommuu rukutu, inni rukutame du'a oolee miidhamee yoo ciise, <sup>19</sup> booddee garuu ka'ee dhaaba-taan bakkee keessa asii fi achi yoo adeeme, inni isa rukute gumaadhaaf hin gaafatamu; yeroo isaa waan duraa

balleesseef garuu gatii haa haasu, hamma inni raawwatee fayyuttis haa wal'aanu! <sup>20</sup> Namni garbicha isaa yoo-kiis garbittii isaa uleedhaan rukutee ajjeese gumaadhaaf in gaafatama. <sup>21</sup> Inni rukutame guyyaa tokko yookiis lama yoo jiraate garuu, horii isaa waan ta'eef inni rukute gumaadhaaf hin gaafatamu. <sup>22</sup> Namoonni utuu wal lola-nii dubartii dadhabbii qabduuti bu'anii ulfa yoo ishee irraa baasan, yoo isheen du'a oolte iyyuu, namichi ishee miidhe sun gatii haa baasu! Namichi hamma abbaan manaa ishee isatti muru ab-boonni firdii erga ilaalanii baasa. <sup>23</sup> Miidhamni biraa yoo irra ga'e im-moo qooda lubbuu, lubbuu; <sup>24</sup> qooda ijaa, ija; qooda ilkaanii, ilkaan; qooda harkaa, harka; qooda miillaa, miilla; <sup>25</sup> qooda gubuu, gubuu; qooda madaa, madaa; qooda reebichaa, reebicha ijaa in baafata. <sup>26</sup> Namni ija garbicha isaa yookiis garbittii isaa rukutee yoo bal-leesse, qooda ijichaa birmadummaa haa kennuuf! <sup>27</sup> Inni ilkaan garbicha isaa yookiis garbittii isaa rukutee yoo cabse, qooda ilkaanichaa birmadum-maa haa kennuuf!

\*23-25 Lew 24:19-20; Kes 19:21;

Mat 5:38

### Itti Gaafatamuu Qabeenya Ofii

28 "Qotiyyoon dhiira yookiis du-bartii waraanee yoo ajjeese, dhagaa-dhaan rukutamee haa ajjeefamu! Foon isaa hin nyaatamin! Abbaan qotiyyi-chaas itti hin gaafatamin! <sup>29</sup> Qotiyyi-chi duraan iyyuu amala nama waraa-nuu qabaachuun isaa beekamee, ab-baan isaas akka isa eeggatu gorfamee, garuu isa eeggachuun dhiisee dhiira yookiis dubartii yoo ajjeese, qotiyyi-chi dhagaadhaan rukutamee haa du'u! Abbaan qotiyyichaas immoo haa aj-jeefamu! <sup>30</sup> Haa ta'u iyyuu malee, gumaa akka of bituu yoo itti murame, kan isatti murame hundumaa haa baasu! <sup>31</sup> Qotiyyichi mucaa dhiiraa yoo-kiis mucaa durbaa yoo waraane, akka seera kanaatti irratti raawwatama. <sup>32</sup> Qotiyyichi garbicha yookiis garbit-tii namaa yoo waraane, abbaan qotiyy-ichaa abbaa garbichichaa yookiis garbittiiif meetii sheeqelii soddoma haa baasu! Qotiyyichis dhagaadhaan rukutamee haa ajjeefamu!

\*28-29 Uma 9:5; Lak 35:33

33 "Namni qadaaddii boollaa banee yookiis boolla qotee utuu waa irra hin kaa'in afaan hanaa dhiise, qotiyyoon yookiis harreen boollacha keessatti yoo kufe, <sup>34</sup> namichi boollacha afaan ba-naatti dhiise abbaa horichaa gatii baa-see horiin boollacha keessatti kufee du'e sun kan isaa ta'a; <sup>35</sup> qotiyyoon nama tokkoo qotiyyoo nama biraa yoo miidhe, qotiyyoon miidhame sunis yoo du'e, qotiyyicha isa waraane ajjeese sana gurguranii horii isaa haa hirmatan, qotiyyicha isa du'e sanas haa hirmatan! <sup>36</sup> Qotiyyichi duraan iyyuu amala horii waraanuu qabaachuun isaa beekamee, abbaan isaa yoo isa eeguu dhiise garuu, abbaan qotiyyichaa qooda qotiyyoo, qotiyyoo haa baasu, qotiyyoon inni du'e immoo kan isaa haa ta'u!

### Seera Gatii Baasuu

22 <sup>1</sup> "Namni tokko qotiyyoo yoo-kiis bushaayee hatee yoo qalate yookiis yoo gurgurate, qotiyyoo tokko sanaaf qotiyyoo shan, bushaayee tokko sanaafis bushaayee afur gatii haa baasu! <sup>2</sup> Hattuun qotee lixuutti utuu jiruun argamce, rukutamee yoo du'e, isaaf gumaan hin jiru. <sup>3</sup> Erga aduun baatee yoo ta'e garuu, gumaan isaa in gaafa-tama; hattuun qabame immoo gatii isaa guutummaatti haa baasu, waan haasu yoo dhabe garuu, wanta hate sana gatii baasuudhaaf ofii isaatii haa gurgura-mu! <sup>4</sup> Horiin hatame sun fayyaatti har-ka isaatti yoo argame immoo, qotiyyoo, harree yookiis bushaayee yoo ta'e dachaa lama haa baasu!

5 "Namni maasii yookiis iddoo dhaabaa waynii keessa horii unuu dheechisuu, horii isaa gad dhiifnaan, dhaq-nii midhaan nama biraa yoo dheedan, namichi midhaan isaa isa caalaa maasii isaa keessaa yookiis iddoo dhaabaa waynii isaa keessaa gatii midhaan isa dheedamee haa baasu!

6 "Ibiddi ka'ee qoraattii qabatee, midhaan tuulame yookiis isa hin ha-mamin jiru yookiis maasicha yoo gube, namichi ibidda manaa baase, gatii isaa guutuu haa baasu!

7 "Horiin yookiis mi'i namni tokko ollaa isaatti imaanaa kennate, mana namichaa keessaa yoo duraa hatame, hattuun sun yoo argame dachaa lama haa

baasu! \*Hattuun sun yoo argamuu dhaabaate garuu, abbaan manichaa imaanaa ollaa isaa sanatti harka isaa hin buufne yoo ta'e gara Waaqayyooti haa dhi'aatu! \*Namni qotiyyoo, harree, bushaayee yookiis uffata yookiis immoo mi'a bade jedhame tokko yoo miliqee, abbaan isaas dhufee kun kan koo ti yoo jedhe, dubbiiin isaanii Waaqayyoo duratti haa dhi'aatu! Jara lamaan keessaa inni Waaqayyoo itti mure, ollaa isaa sanaaf dachaa lama haa baasu! \*

\*9 1Mot 8:31-32

10 "Namni tokko harree, qotiyyoo yookiis bushaayee yookiis horii tokko ollaa isaatti darabaa yoo kennate, horiin sun immoo yoo du'e, yoo cabee yookiis utuu namni hin argin yoo hatame, \*namichi darabaa fuudhe sun horii ollaa isaa sanatti akka hin bu'in maqaa Waaqayyootiin haa kakatuuf! Abbaan boriichaa kana amanee haa fudhati, namichis gatii hin baasu! \*12 Horii sun dhuguma namicha darabaa fuudhe biraa yoo hatame garuu, inni abbaa horiif haa baasu! \*13 Horii sana bineensi yoo nyaate immoo amansiisuuf hambaa isaa haa dhi'eessu malee, isatti gatii hin baasin! \*14 Namni tokko ollaa isaa irraa horii ergifatee, lafa abbaan horii sanaa hin jirretti horiin sun yoo cabee yookiis yoo du'e, inni ergifate gatii guutuu haa baasu! \*15 Abbaan horii yoo bira jiraate garuu, namichi ergifate gatii hin baasu; horiin sun dugda bitame yoo ta'e immoo dugda bitamee dhufe waan ta'eef, waliitti haa ciisu!

#### Seera Amala Galateeffamaa Fi Amantii Ilaaluu

16 "Namni durba hin kaadhimatamin sossobatee, yoo wajjin ciise, qaraxa ishee baasee haa fuudhu! \*17 Abbaan intalattii namichaaf kennuu raawwatee yoo dide immoo, namichi horii qaraxa durba tokkoof ta'u haa baasu!

\*16 Kes 22:28-29

18 "Dubartii qoricha namatti gootu hin jiraachisin! \*

19 Namni borii wajjin ciisu mama malee haa ajjeefamu! \*

20 Waaqayyoo kophaadhaaf malee, waaqayyolii kan biraaf aarsaa kan dhi'eessu lafa irraa haa balleeffamu! \*

\*18 Lew 19:26

\*19 Lew 18:23

\*20 Kes 17:3; Bau 20:3,5; Kes 13:6-18

21 "Isinis biyya Gibxii keessatti orma waan turtaniif, nama ormaa irratti dabaa hin bojjetinaa, isa hin cunqursinaas!

22 Haadha hiyyeessaa, ijoollee abbaanii fi haati irra hin jirres gad qabdanii hin rakkisinaa! \*

23 Isaan gad qabdanii rakkifanii, isaan immoo kana keessatti gara kootti yoo iyyan, ani iyya isaanii dhuguma nan dhaga'a; \*24 dheekkamsi koo in boba'a, ani billaadhaan isin nan ajjeesa, dubartoonni keessan haadhotii hiyyeessaa, ijoolleen keessanis kan abbaan irra hin jirree in ta'u!

\*21-22 23:9; Lew 19:33-34; Kes 10:18-19; Er 7:6; 22:3; His 22:7; Far 146:9

25 "Ati saba koo keessaa hiyyeessa si bira jiru tokkoof horii yoo liqeessite, akka abbaa gatii isatti hin ta'in, hiiqiis hin gaafatin! \*26 Wayyaa ollaa kee qabsiisaaf yoo fuute, utuu aduun hin lixin galehiif! \*27 Wanti inni dhagna isaatti uffatee golboobbatu isa duwwaa dha, kanaa achi maal uffatee rafa ree? Inni gara kootti yoo iyye, ani oo'a-qabeessa waanan ta'eef isaaf nan dhaga'a! \*

\*25 Lew 25:35-37; Kes 23:19-20; Far 15:3

\*26-27 Kes 24:12-13

28 "Ati Waaqayyoon ulfina hin dhowwin! Angafa saba kees hin abaarin! \*

29 "Mataa midhaan hammaatee galfattuu fi waynti irra dhangalaaftee cunfattu anaaf dhi'eessuudhaaf harka keessa hin qabatin! Ilmaan kee keessaas isa angafa anaaf in laatta. \*30 Saawwan kee fi bushaayee kee akkasuma in goota, ilmoon inni angafni guyyaa torba haadha isaa bira in tura, gaafa guyyaa saddeettaffaa immoo isa anaaf in laatta! \*

\*28 Lew 24:10-16; 1Mot 21:10,13; Mat 26:65; HoE 23:5

\*29-30 13:11-16

31 "Isin namoota anaaf addaan ba'an in taatu; kanaaf foon borii bineensi bakkeetti qabee ajjeese hin nyaatinaa! Foon horii akkasii sarootaaf darbadhaa! \*

\*31 Lew 11:44-45; 17:15; 19:2

#### Seeraa fi Firdii Akka Hin Jal'ifne Gorsuu Isaa

23 "Dubbii sobaa hin odeessin, sobaan dhugaa ba'udhaan nama jal'aa hin gargaarin! \*2 Wanta hamaa hojjechuudhaan tuuta duukaa hin bu'in, lafa yaa'iitti tuuta bira gortee dhugaa hin jal'isin! \*3 Yaa'ii keessattis deegaadhaaf hin loogin! \*

\*1 20:16; Lew 19:15-16; Far 15:3;

Kes 1:16-17

\*3 Lew 19:15

4 "Qotiyyoon yookiis harreen diina keetii karaa irraa kaatee isaa baduuf jedhu yoo itti baate, deebisii isaaf galcibil! \*5 Harreen nama si jibbu tokkoo ba'aa baatee kufee yoo argite, gargaari malee dhiiftee bira hin darbin! \*

\*4-5 Kes 22:1-4; Luq 6:27

6 "Yaa'ii keessatti deegaa saba keetii duraa firdii hin jal'isin! \*7 Ani nama jal'aa akka nama qajeelaatti hin lakkaa'u; kanaaf wanta sobaattii fagaadhu, nama balleessaa hin qabne, nama qajeelaas hin ajjeesin! \*8 Gabbarsuu hin fudhatin! Gabbarsuun ija warra arganii in jaamsa, dubbii warra qajeelotaas in micciira. \*9 Nama ormaa bin cunqursin! Ati biyya Gibxiitti orma waan turteef, nama biyya ormaa jirutti wanta dhaga'amu ofii keetii iyyuu in beekta! \*

\*6 Kes 27:19; Far 82:2-4; Isa 1:17

\*8 Kes 27:25; Far 15:5; 1Sam 8:3;

Ps 17:23

\*9 22:21

#### Seerri Sanbataa Kennamuu Isaa

10 "Waggaa ja'a midhaan lafa kee irra facaafadhu, ija isaas irraa galfadhu! \*11 Waggaa torbaffaatti garuu aara galfachiisi malee hin qotin! Wanta waggaa sana keessa isa irraa argamu dhabaan saba keetii haa nyaatu, isa leaan irraa hafu immoo bineensi haa nyaatu! Muka waynii kee fi muka ejersaa kees akkasuma godhi! \*

12 "Guyyaa ja'a jiruu kee godhadhu, qotiyyoon kee barreen kees akka boqotaniif guyyaa torbaffaatti immoo aara galfadhu! Ilmi hojjettuu kee, ormis aara haa galfatan! \*13 Wanta ani sitti bime leana hundumaa hubadhu, waaqayyolii bira hin waammatin, maqaan isaanis afaan kee irraa hin dhaga'amin! \*

\*10-11 Lew 25:1-7

\*12 20:8-10

#### Ayyaanota Gurguddaa Waggaatti Ayyaaneffaman Sadan

(Bau 34:18-26; Lew 23:4-44;  
Kes 16:1-17)

14 "Waggaatti si'a sadii ayyaana anaaf ayyaaneffadhu! \*15 Ayyaana Maxinoo ayyaaneffadhu! Ji'a Abiibitti biyya Gibxii keessaa waan baateef, ji'icha keessaa yeroo dhaabataatti akka ani si abboometti guyyaa torba maxinoo nyaadhu! Namni tokko illee harka isaa duwwaa ana duratti hin dhi'aatin! \*

16 "Ija midhaan kee isa angafa facaafatteen ayyaana Makarii ayyaaneffadhu! Dhuma waggaa irratti ija mukkeetii maasii kee keessa jiran irraa yeroo sassaabbattu ayyaana midhaan sassaabbii ayyaaneffadhu! \*17 Dhiironni kee hundinuu waggaatti si'a sadii ana Waaqayyoo gooftaa duratti haa dhi'aatan! \*

\*15 12:15-20

\*16 34:22; Lew 23:15-21; Lak 28:26-31;

HoE 2:1; Lew 23:33-36,39-43;

Lak 29:12-38

18 "Dhiiga aarsaa, buddeena bukaa'aa wajjin anaaf hin dhi'eessin! Coomni aarsaa anaaf dhi'aates boriif hin bulin! \*19 Wanta lafti siif baasu keessaa angafa midhaanii isa caalaa mana ana Waaqayyoo gooftaa keetti fidi! Ilmoo reettii aannan haadha isheetiin hin affeelin! \*

\*18 12:7-10; 34:25

\*19 Uma 4:3; Lew 23:9-11; Lak 18:11-

13; Kes 18:4; 26:1-11; Nah 10:36;

Kes 14:21

#### Waaqayyoo Saba Israa'eliif Abdii Fi Gorsa Kennuu Isaa

20 "Kunoo, ani karaa irratti akka si eeguuf, iddoo ani qopheessettis akka si geessuuf ergamaa si dura nan erga! \*21 Atis of eeggadhu, dubbii isaa dhaggeeffadhu! Maqaan koo isa keessa waan jiruuf, inni irra-daddarbaa kee siif bin dhiisu, ati isaan mormitee irratti hin ka'in! \*22 Dubbii isaa ba'eessa gootee yoo dhaggeeffatte, waan ani sitti dubbadhu hundumaas yoo goote, ani diina keetti diina nan ta'a, warra siin mormaniniis nan morma. \*23 Ergamaan koo si dura in adeema biyya Amoorotaatti, biyya Heetotaatti, biyya Pheriizotaatti, biyya Kana'anaataatti, biyya Hiiwotaatti, biyya Yibusootaattis

si geessa; anis isaan nan balleessa. <sup>24</sup>Ati waaqayyolii isaanii hin qoomma'in! Isaaniif hin sagadin! Hojii isaanii duukaas hin bu'in, bifa waaqayyolii isaanii balleessi, utuboota dhagaa isaanis caccabsi\*! <sup>25</sup>Ana Waaqayyoo gooftaa keef hojjedhu, ani immoo midhaan kee fi bishaan kee nan eebbisa; dhukkubas si keessaa nan balleessa\*. <sup>26</sup>Biyya kee keessa dubartiin ulfi irraa ba'u yookiis dubartiin dhala dhabdu hin jirtu; bara jireenyaas guutuutti siif nan kenna.

\*20 14:9

\*23-24 Lak 33:50-52

\*24 20:5

\*25 15:26

<sup>27</sup>"Ani naasisuu koo si dura nan erga, namoota ati itti dhufu hundumaas walii nan wallaalchisa; diinonni kee hundinuus dugda sitti gatanii akka si jalaa fiigan nan godha. <sup>28</sup>Ani soonsa isa Hiiwota, Kana'aanota, Heetota si duraa ari'ee baasu nan erga. <sup>29</sup>Lafti onaa ta'ee bineensi wal horee akka sitti hin baay'annetti, ani waggaa tokko keessatti saba sana si duraa hin ari'u. <sup>30</sup>Hamma ati hortee baay'attee laficha dhuunfaa kee godhattutti xinnoo ximmoodaanan fuula kee duraa isaan baasa. <sup>31</sup>Daarii lafa keetii galaa-na diimaatii hamma galaana Filiisxiyaatti, lafa onaadhaa hamma laga Efraaxiisitti nan godha; warra biyyicha keessa jiran immoo harka kee keessa nan buusa, ati of duraa isaan ari'attee in baafata. <sup>32</sup>Isaanii wajjin, waaqayyolii isaanii wajjinis kakuutti hin galin! <sup>33</sup>Ana duratti cubbuu akka si hin hojjechiifnetti isaan biyya kee keessa hin jiraatin! Waaqayyolii isaanis yoo waaqessite kiyyoo sitti in ta'a".

#### Kakuun Kenname Cimee Dhaabachuu Isaa

**24** <sup>1</sup>Waaqayyoo yommuu Musee-dhaan, "Ati, Aaron, Naadaab, Abihuu, jaarsolii Israa'el keessaa torbaatamni as gara koo gara Waaqayyoo kottaa, fagoo dhaabadhaatii sagadaa\*! <sup>2</sup>Ati kophaan as gara koo gara Waaqayyootti dhi'aadhu malee, warri kaan hin dhi'aatin! Sabni matumaa sii wajjin ol hin ba'in!" jedhe.

\*1 28:1; Lew 10:1; Lak 11:16

<sup>3</sup>Museen dhufee wanta Waaqayyoo jedhe hundumaa, seera isaas hundumaa saba sanatti in hime; sabni immoo sagalee tokkicha deebisanii, "Nuyi dubbii Waaqayyoo dubbate kana hundumaa in goona" jedhan\*. <sup>4</sup>Museen dubbii Waaqayyoo dubbate hundumaa in caafe; ganama barri immoo ka'ee tullicha jalatti iddoo aarsaa ijaaree, akka lakkoobsa gosa Israa'el warra kudha lamaanii utubaa dhagaa kudha lama in dhaabe\*. <sup>5</sup>Israa'eloota keessaas dargaggootni qalma gubamuu fi qalma araaraafis tuntunoota qalanii Waaqayyoo dhi'eessuudhaaf akka ergaman in godhe. <sup>6</sup>Museen immoo dhiiga sana walakkaa wacii totatti naqee, walakkaa isa hafe immoo iddoo aarsaa sanatti in facaase. <sup>7</sup>Yommuu macaafa kakuu sanaa fundhee, akka sabni sun dhaga'utti dubbise; isaan immoo, "Wanta Waaqayyoo dubbate hundumaa in dhageenya, in goonas" jedhan\*. <sup>8</sup>Museen dhiigicha fundhee, namootatti facaase, "Ilaa dhiiga kakuu isa Waaqayyoo akka dubbii kana hundumaatti isiniif dhaabe" jedhe\*.

\*3 19:8

\*4 34:27; Iya 4:20; 1Mot 18:31

\*7 2Mot 23:2,21; 2Sen 25:4; 34:30; 35:12

\*8 Mat 26:28; Ibr 9:19-22

<sup>9</sup>Yommuu Museen, Aaron, Naadaab, Abihuu, jaarsolii Israa'el keessaas namoonni torbaatamni ol in ba'an; <sup>10</sup>isaan Waaqayyoo isa kan Israa'el in argan; miilla isaa jala wanta akka dhagaa Safiirros, isa qullaa'aa akka bantii waaqaatu ture\*. <sup>11</sup>Inni harka isaa gurguddoota saba Israa'el kanatti hin buufne; isaan Waaqayyoon in argan, achitti walii wajjin in nyaatan, in dhuganis.

\*10 His 1:26; Mul 4:2-3

#### Museen Tulluu Siinaa Irratti Argamuu Isaa

<sup>12</sup>Ammas Waaqayyoo Musee-dhaan, "Tulluutti ol ba'ii gara koo kottuu, achi turi! Ani gabatoota dhagaa, seeraa fi abboommii sabni kun akka ittiin gorfamuuf, ani irratti caafee sitti nan kenna" jedhe\*. <sup>13</sup>Kana irratti Museen, Iyaasuu gargaartuu isaa wajjin ka'ee, tulluu Waaqayyootti ol in ba'ee\*. <sup>14</sup>Inni jaarsolii sanaan, "Hamma nuyi deebinee gara

keessan dhufnutti, asitti nu eegaa! Kunoo Aaronii fi Huur isin bira jiru, namni dubbiin isa argate immoo isaan biratti haa dhi'aatu!" jedhe ture.

\*12 31:18; 32:15-16,19; 34:28-29;

Kes 5:22; 10:1-5; 2Qor 3:3,6

\*13 33:11

<sup>15</sup>Museen tulluutti erga ol ba'ee booddee, duumessi tullicha in uffise\*. <sup>16</sup>Ulfinni Waaqayyoo tulluu Siinaa irra in buufate, duumessis guyyaa ja'a tullicha in uffise; gaafa guyyaa torbaffaa Waaqayyoo duumessa sana gidduudhaa Musee in waame\*. <sup>17</sup>Yeroo kanatti ulfinni Waaqayyoo akka ibidda xaph godhuutti, fiixee tulluu sanaa irraa saba Israa'el duratti in mul'ata ture\*. <sup>18</sup>Museen tulluu sanatti ol ba'ee, duumessa sana gidduu lixee, guyyaa afurtamaa fi halkan afurtama tulluu sana irra ture\*.

\*15 13:21

\*16 16:10

\*17 Kes 4:24; 9:3

\*18 34:28; Kes 9:9,18

#### Kennaa Godoo Qulqullaa'aa (Bau 35:4-9)

**25** <sup>1</sup>Waaqayyoo Museedhaan, <sup>2</sup>"Israa'eloonni kennaa akka anaaf kennanitti itti himi; nama garaan isaa akka kennuuf ajaje hundumaa irraa kennaa sana fiudhaa\*! <sup>3</sup>Wanti isin isaan harkaa fiutan warqee, meetii, sibiila boorrajji, uffata jirbii bifa waaqaa, dhiilgee, bildiimaa, quncee talbaa gaarii, rifeensa reettii, gogaa korbeessa hoolaa isa diimeffame, raro hoolaa bishaanii, muka laaftoo, dhadhaa ejersaa ibsaadhaaf, dhadhaa ejersaa akka dibatamuuf, isaan foolii tolee fi urgooftuu, callee Sardoniiis, callee gati-jabeessa, kan biraas dirata fuula duraa fi qomee akka gaachanaatti kaa'amuu dha. <sup>4</sup>Ani isaan gidduu akkan jiraadhuuf isaan godoo qulqullaa'aa anaaf haa ijaaran\*! <sup>5</sup>Iddoo buufataa sanaaf mi'a isaa hundumaa akka fakkeenya isa ani sitti argisiisuutti hojjedhu\*!

\*2 35:4-9

\*8 His 37:26-28

\*9 25:40; His 40:4; Bau 26:30; 27:8

#### Sanduugi Kakuu Akka Tolfamu Abboomuu Isaa

(Bau 37:1-9)

<sup>10</sup>"Isaan sanduuga kakuu dheerinni isaa dhundhuma lamaa fi walakkaa,

bal'iuni isaa dhundhuma tokkoo fi walakkaa, irraan-oleen isaas dhundhuma tokkoo fi walakkaa ta'u muka laaftoo irraa haa tolchan! <sup>11</sup>Keessa isaa fi duuba isaatti warqee qullaa'aa uffisi, qaalaa isaattis naannessii warqee kaa'ii! <sup>12</sup>Amartii warqee afur tolchi, miilla isaa arfanitti, lama gar tokkoon lama immoo gara kaaniin itti baqsi! <sup>13</sup>Muka laaftoo irraa danqaraa tolchii, warqee itti uffisi! <sup>14</sup>Danqaricha immoo sanduqicha kakuu ittiin baachuudhaaf amartoota bukkee garanaa fi garasiin jiran keessa loosi! <sup>15</sup>Danqaroonni sun amartoota sanduuga kakuu keessa akka loofamanitti haa ta'an malee achii hin fiudhamin\*! <sup>16</sup>Dhuga-baatuu ani siif kennu sana sanduqicha keessa in keessa.

\*13-15 1Mot 8:8

<sup>17</sup>"Teessoo araaraa dheerinni isaa dhundhuma lamaa fi walakkaa, bal'inni isaa dhundhuma tokkoo fi walakkaa warqee qullaa'aa irraa tolchi\*! <sup>18</sup>Kiruubel lama warqee tumamaa irraa tolchiitti gara lamaan fiixee isaa teessoo araaraatti kaa'ii! <sup>19</sup>Kiruub isa tokko fiixee gar tokkoo irratti, Kiruub isa kaan immoo fiixee gara kaanii irratti tolchi! <sup>20</sup>Kiruubel qoochoowwan isaanii teessoo araaraa gubbaatti bal'isanii haa golboohan! Fuulli isaanii immoo walitti garagalee gara teessoo araaraa haa ilaalu! <sup>21</sup>Teessoo araaraa sana sanduqicha irra kaa'ii; sanduqicha keessa immoo dhuga-baatuu ani siif kennu sana kaa'ii. <sup>22</sup>Ani achitti sin arga, teessoo araaraa irraan, Kiruubel lamaan sanduuga dhuga-baatuu irra jiran gidduudhaan, abboommii ani namoota Israa'elii kennu hundumaa sitti nan hima\*.

\*17 Rom 3:25

\*22 Lew 16:1-2; Lak 7:89; Far 99:1

#### Gabatee Aarsaa Akka Tolchu Itti Himuu Isaa

(Bau 37:10-16)

<sup>23</sup>"Ati gabatee dheerinni isaa dhundhuma lama, bal'inni isaa dhundhuma tokko, irraan-oleen isaa dhundhuma tokkoo fi walakkaa ta'u muka laaftoo irraa tolchi! <sup>24</sup>Warqee qullaa'aa itti uffisi, naannoo isaattis warqee mari! <sup>25</sup>Xiyyoo hamma bal'ina harkaa ga'u hidhii isaatti naannessii tolchi, isattis

naannessii warqee mari! <sup>26</sup>Gabatichaaf amartii warqee afur tolchii, iddoo miijlan isaa arfan jiran golee arfanuutti kaa'ii! <sup>27</sup>Amartoonni sun immoo danqaraa ittiin gabaticha baatanii akka ta'utti hidhii isaatti haa dhi'aatan! <sup>28</sup>Danqaraa muka laaftoo irraa tolchi, warqees itti uffisi! Gabatichis itti haa baatamu. <sup>29</sup>Harkeewwan isaa fi waciitii isaa, xoofoodhaa fi cuggee ittiin kennaa dhu-gaati dhi'essan, warqee qullaa'aa irraa tolchi! <sup>30</sup>Buddeena ilaalchaas yeroo hundumaa ana dura gabaticha irra kaa'ii\*!

\*30 Lew 24:5-8

### Baattuu Ibsaa Akka Tolchu Itti Himuu Isaa (Bau 37:17-24)

31 "Ati warqee qullaa'aa irraa baattuu ibsaa tolchi! Baattuun ibsichaa warqee tumame irraa haa hojjetamu, miilli isaa, somaan isaa, qolli isaa, xofoon isaa, daraaraan isaas, isuma irraa haa ta'u! <sup>32</sup>Cinaacha isaa gar lamaanitti damee ja'a, dameen ibsaa sadii gar tokkotti, dameen ibsaa sadii immoo gara kaaniitti haa baafamu! <sup>33</sup>Damee tokko irratti qolli daraaraa lawuzii fakkaatu sadii, xoofoodhaa fi daraaraa wajjin akkasuma damee ja'aan baattuu ibsaatti baafaman sana irratti haa hojjetamu! <sup>34</sup>Qolli daraaraa lawuzii fakkaatu afur xofoo isaa fi daraaraa isaa wajjin baattuu ibsaa sana irratti argamuun irra jira. <sup>35</sup>Damee baattuu ibsaa sana keessaa ba'an damee lama lama gidduutti xofoo tokko tokko, damee isaa ja'anitti immoo xofoo lama lama tolchi! <sup>36</sup>Xofoon isaanii fi dameen isaanii hundinuu battee warqee qullaa'aa tumame tokko irraa haa tolfaman! <sup>37</sup>Ibsaa torba tolchi, akka isaan iddoo isa fuula isaanii dura jiru sanatti ibsanii baattuu sana irra dhadhaabi! <sup>38</sup>Waan ittiin fo'aa ibsaa kutanii fi baattuun daaraa isaa warqee qullaa'aa irraa haa hojjetaman! <sup>39</sup>Baattuun ibsichaa sunii fi mi'i isaa hundinuu warqee qullaa'aa akka kiilo graamii soddomii shanii ulfaatuun haa hojjetamu\*! <sup>40</sup>Akka fakkeenya isa tulluu irratti sitti argisiifame sanaatti ilaalii hojjedhu\*!

\*31-39 1Sam 7:49

\*40 25:9; 26:30; HoE 7:44; Ibr 8:5

### Akeeka Godoo Hojjetamuu (Bau 36:8-38)

26 <sup>1</sup>"Ati godicha bullukkoo arraba kudhan irraa hojjedhu; isaan boffee quncee talbaa gaarii bifa waaqaa, dhiilgee fi bildiimaa irraa walitti fo'amanii dha'amanii, bifni Kiruubel hojii harka-toleessaatiin isaan keesatti kan hojjetame haa ta'an! <sup>2</sup>Bullukkoon kunis tokkon tokkon isaa dheerinni isaa dhundhuma digdamii saddeet, bal'inni isaa dhundhuma afur, bullukkoon hundinuu immoo safarri isaanii tokko haa ta'u! <sup>3</sup>Bullukkoon shan akka baal'ee tokkootti, warri hafan shanan immoo akka baal'ee tokkootti walitti haa qabsiifaman! <sup>4</sup>Gurroo bifa waaqaa qabus bullukkoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiifame isa duraa keessaa andaara arraba isa moggaatti hojjedhu! Akkasumas bullukkoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiifame isa lammaffaa keessaa andaara arraba isa moggaatti gurroo in hojjetta; <sup>5</sup>andaara baal'ee bullukkoo isa duraatti gurroowwan shantama, andaara bullukkoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiifame isa lammaffaa gara moggaattis gurroowwan shantama in hojjetta; gurroowwan sun mogga gamaa gamanaatiin akka wal fudhatan haa ta'an! <sup>6</sup>Hokkoo warqee shantama hojjedhu! Walumatti godoo tokko fayyaa akka ta'utti hokkoowwan sanaan baal'ee bullukkoo lamaan walitti qabsiisi!

<sup>7</sup>"Akkasumas bullukkoo rifeensa re'ootaa irraa hojjetame kudha tokkon sanaan godoo isa duraa sana irratti dukaana hojjedhu! <sup>8</sup>Bullukkoon kun tokkon tokkon isaa dheerinni isaa dhundhuma soddoma, bal'inni isaa dhundhuma afur; bullukkoon kudha tokkonu safarri isaanii tokko haa ta'u! <sup>9</sup>Bullukkoo shan kophaatti akka baal'ee tokkootti, warra hafan ja'an immoo kophaatti akka baal'ee tokkootti walitti in qaqabsiifta! Arraba isa ja'affaa sana immoo balbala godichaa duraan wal irra dabarsi! <sup>10</sup>Andaara bullukkoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiifame isa duraatti gurroowwan shantama, andaara bullukkoo akka baal'ee tokkootti

walitti qabsiifame isa lammaffaattis gurroowwan shantama in hojjetta. <sup>11</sup>Hokkoo sibiila boorrajii shantama hojjedhuutti, hokkoowwan sana gurroowwan sana keessa galchi! Walumatti dukaana tokko akka ta'utti baal'ee bullukkoo sana lamaan walitti qabsiisi! <sup>12</sup>Bullukoowwan dukaaniichaa irraa inni hafu immoo walakkaan arraba bullukkoo dugda duuba godoo sanaatiin gad haa rarra'u! <sup>13</sup>Bullukkoo dukaanaatti, dhundhumni tokko gara tokkoon, dhundhumni tokko immoo gara kaaniin irraa hafee, cinaacha godoo sanaa irra akka uffisaatti garasii fi garanaan gad haa rarra'u! <sup>14</sup>Godoo sanaaf irra-buusa gogaa korbeessa hoolaa isa duugamee diimeffame irraa, irra-buusa lammaffaas gogaa hoolaa bishaanii irraa hojjedhuuf!

<sup>15</sup>"Godoo sana ol qajcelchuudhaaf tuggeewwan babatee muka laaftoo irraa hojjedhuuf. <sup>16</sup>Tuggeen batteen tokko dheerinni isaa dhundhuma kudhan, bal'inni isaa dhundhuma tokkoo fi walakkaa haa ta'u! <sup>17</sup>Tuggeen batteen kun adduma addaan isa kaanii wajjin wal keessa galuuf akka ta'utti fiixee isaa irratti mucha haa qabaatu! Kana tuggeewwan godoo sanaa hundumaaf in'goota. <sup>18</sup>Tuggeewwan kana yeroo hojjetu immoo, cinaacha godoo sanaa irra gara mirgaaf tuggee digdama tolchi! <sup>19</sup>Tuggee digdamman sanaaf miiloo meetii irraa hojjetame afurtama tolchi! Akkasitti tuggeen tokko muchi isaa lamaan kan keessa lixu miiloo uraa qabu lama lama jala isaatti in qabaata. <sup>20</sup>Cinaacha godoo sanaa isa lammaffaa, isa gara bitaaf immoo tuggee babatee digdama in hojjetta. <sup>21</sup>Akkasumas tokkon tokkon tuggee jalatti miiloo lama lama, walitti miiloo meetii irraa hojjetame afurtama in goota. <sup>22</sup>Cinaacha godoo sanaa isa gara dugda duubaa, isa gara lixa-biiftuuf immoo tuggee babatee ja'a hojjedhu! <sup>23</sup>Golee godichaa warra gara dugda duubaaf tuggee babatee lama hojjedhu! <sup>24</sup>Isaan hundee isaatii jalqabanii hamma bantiitti wal irra darbanii amartii isa gara ollii irratti walitti haa qabsiifaman! Kan laachuusa isaanii akkasuma in ta'a, isaan golee lamaan in argisiisu. <sup>25</sup>Akkasitti tuggeen babatteen saddeet miiloo jalaa warra meetii irraa hojjetaman kudha

ja'anii wajjin achitti in argamu; tuggeen tokko miiloo lama lama jala isaatti in qabaata.

<sup>26</sup>"Dagaleewwan muka laaftoo irraa hojjedhu! Isaan tuggeewwan cinaacha godichaa gar tokkoof dagalee shan haa ta'an! <sup>27</sup>Tuggeewwan cinaacha godichaa isa gara kaaniifis dagaleen shan, tuggeewwan cinaacha dukaaniichaa isa dugda duubaa, gara lixa-biiftuutiifis dagaleen shan haa ta'an! <sup>28</sup>Dagaleen inni gidduu walakkaa tuggeewwan sanaa irra gara tokkoo hamma gara kaaniitti in fulla'a. <sup>29</sup>Tuggeewwan sanatti warqee uffisi, amartiwwan isaanii warra dagaleewwan keessa galanis warqeedhaan hojjedhu! Dagaleewwan sanatti warqee uffisi! <sup>30</sup>Godoo sanas akka seera isa tulluu irratti sitti argisiifame sanaatti in dhaabda\*.

\*30 25:9

<sup>31</sup>"Golga isa boffee bifa waaqaa, dhiilgee, bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii isa walitti fo'ameen dha'ame irraa in hojjetta; innis bifni Kiruubel hojii harka-toleessaatiin kan keesatti hojjetame in ta'a. <sup>32</sup>Golga kana utuboota afuritti in dirta; utuboanni kun muka laaftoo irraa hojjetamanii, warqeen itti uffifamee, mismaarri warqee itti rukutamee, miiloo meetii irraa hojjetaman afur irras kan dhaabatan haa ta'an! <sup>33</sup>Ati golga sana hokkoowwan jalaan in dirta, sanduuqa kakuu sana immoo gara golga kana keessatti in fidda; golgaan sun immoo iddoo isa qulqullaa'aadhaa fi isa hundumaa irra qulqullaa'aa gidduutti gargar isaniif in hira\*.

\*31-33 2Sen 3:14; Mat 27:51; Ibr 6:19; 9:3

<sup>34</sup>"Teessoo araaraa immoo iddoo hundumaa caalaa qulqullaa'aa sana keessa sanduuqa kakuu irra in keessa. <sup>35</sup>Gabatee, golga kana duuba in keessa; baattuu ibsaa immoo cinaacha godichaa gara mirgaatiin, fuullee gabatee isa gara bitaatiin keessu sanaa kaa'ii! <sup>36</sup>Golga boffee bifa waaqaa, dhiilgee, bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii walitti fo'ameen dha'amee, hodhaadhaan miidhagfame irraa balbala godichaa in hojjetta. <sup>37</sup>Golga isa kanaaf immoo utuboota muka laaftoo warqeen itti uffifamee mismaarri warqee itti rukutame shan in

dhaabda; sibiila boorrajji baqsit ee miiloo shan in tolchitaaf!

### Akka Itti Iddoon Aarsaa Hojjetamu Gorsuu Isaa

(Bau 38:1-7)

27 <sup>1</sup>“Iddoo aarsaa dheerinni isaa dhundhuma shan, bal’inni isaa dhundhuma sadii, gara arfanuun wal qixxee ta’e muka laaftoo irraa ijaari!” <sup>2</sup>Golee iddoo aarsaa arfanitti gaanfota baasi! Gaanfota kana dhagnuma iddoo aarsaa kana irraa itti baasii sibiila boorrajji itti uffisi! <sup>3</sup>Caabii itti daaraa hammaaranii fi waan ittiin daaraa haran, waciitii ittiin aarsaa dhi’eessan, fileewwan foonii fi baattuu irratti ibidda bobeessan, mi’a iddoo aarsaa kana hundumaas sibiila boorrajji irraa tolchi! <sup>4</sup>Akkasuma immoo sibiila boorrajji akka gingilchaatti wal keessa babaasii ittisa itti tolchi! Amartii sibiila boorrajji afuris golee isaa arfanitti kaa’i! <sup>5</sup>Ittisa sana gara walakkaa iddoo aarsaa ga’uu akka danda’utti geengoo isaa jalaan kaa’i! <sup>6</sup>Iddoo aarsichaa fi muka laaftoo irraa danqaroota tolchii sibiila boorrajji itti uffisi! <sup>7</sup>Iddoon aarsaa kun yommuu baatamu, danqaroota sana amartoota iddoo aarsaatti garanaa fi garasiin jiran keessa loosi! <sup>8</sup>Iddoo aarsaa kana muka irraa dhoogsii hojjetu! Akka isa tulluu irratti sitti argisiifame sanaattis haa tolfamu!”

\*1 2Sen 4:1; 1z 3:2-3; His 43:13-17

\*2 1Mot 1:50; Far 118:27

\*8 26:30

### Godichaa Fi Oobdii Akka Tolchu Abhoomuu Isaa

(Bau 38:9-20)

9 “Godicha itti wal ga’an sanaaf oobdii tolchi! Oobdichis gara harka mirgaatiin golgaa quncee talbaa fo’amaadhaan dha’ame haa qabaatu, dheerinni isaas dhundhuma dhibba haa ta’u! <sup>10</sup>Utuboanni isaa digdammanii fi miiloon isaanii digdamman sibiila boorrajji irraa, hokkoon isaanii fi amartiin walitti hidhu meetii irraa haa hojjeta-man! <sup>11</sup>Golgaan gara harka bitaas immoo dhundhuma dhibba tokko haa dheeratu! Utuboanni isaa digdammanii fi miiloon isaa digdamman sibiila boor-

rajji irraa, hokkoon isaanii fi amartiin walitti hidhu meetii irraa haa hojjeta-man! <sup>12</sup>Bal’inni oobdichaa inni gara lixa-biiftuu immoo golgaa dhundhuma shantama dheeratu, utuboota kudhanii fi miiloo kudhan haa qabaatu! <sup>13</sup>Oara boruu karaa biiftuun baatu oobdichii dhundhuma shantama haa bal’atu! <sup>14</sup>Dheerinni golgichaa karaa ittiin ol lixan gar tokkoon dhundhuma kudha shan haa ta’u! Utuboanni isaa sadii, miiloon isaas sadii haa ta’an! <sup>15</sup>Dheerinni golgaa isa gara kaaniis dhundhuma kudha shan haa ta’u, utuboanni isaa sadii, miiloon isaas sadii haa ta’an!

16 “Karra oobdichaatti dheerinni isaa dhundhuma digdama kan ta’u golgaa uffata quncee talbaa fo’amaadhaan dha’amee, namni ogeessi immoo fo’aa bifa waaqaa, dhiilgee, bildiimaa qabuun irratti hodhe tolchi! Utuboanni isaa afur, miiloon isaas afur haa ta’an! <sup>17</sup>Utuboanni oobdichatti naanna’anii jiran hunduu meetii tolfamcen walitti haa hidhaman, hokkoon isaanii meetii irraa, miiloon isaanii sibiila boorrajji irraa haa hojjetaman! <sup>18</sup>Dheerinni oobdichaa dhundhuma dhibba, bal’inni isaa immoo dhundhuma shantama haa ta’u! Golgaa dhundhuma shan dheeratu uffata quncee talbaa fo’amaadhaan dha’ame haa qabaatu! Miiloowwan isaa sibiila boorrajji irraa haa tolfaman!” <sup>19</sup>Mi’i godicha keessaa jiruun garaa garaa itti hojjetamu hunduu, qofoon godichi ittiin dhaabamu, qofoon oobdichaa hunduu sibiila boorrajji irraa haa tolfaman!

\*9-18 His 40:17-47

### Cuunfaa Ejersaa Akka Fidan Ajajuu Isaa

(Lew 24:1-4)

20 “Ibsaan yeroo hundumaa akka boba’utti Israa’eloonni qodaa ibsaatiif cuunfaa ejersaa isa calalamaa akka siif fidaniif ati ajaji! <sup>21</sup>Aaronii fi ilmaan isaa dukaana itti wal ga’an keessa golgaa dhuga-baattuu dura jiru duubaan ibsichi galgala hamma maatti fuula koo duratti akka boba’uuf haa eegan! Kun namoota Israa’el gidduutti akka seerrata bara baraatti haa eegamu!

### Uffata Lubootaa

(Bau 39:1-7)

28 <sup>1</sup>“Ati namoota Israa’el keessaa Aaron obboleessa kee fi ilmaan isaa ofitti dhi’eessi! Aaronii fi ilmaan isaa, Naadaab, Abiihuu, Ele’azaar, Itaamaaris luboota ta’anii anaaf haa hojjetan!” <sup>2</sup>Aaron obboleessa keetiif ulfinaa fi simboo akka ta’uuffitti uffata qulqullaa’aa hojjedhuuf! <sup>3</sup>Namoonni hafuura ogummaa na biraa argatanii harka-tolina qaban, Aaron hojii lubummaa isa kan kootiif addaan akka baafamutti, uffata isaaf akka hojjetaniif itti himi!” <sup>4</sup>Uffanni isaan hojjetaniifis, qomee akka gaachanaa, dirata fuula duraa, qoloo, kittaa kuulaan miidhagfame, marata mataa fi hidhata mudhii ti; isaan, Aaron obboleessi kee fi ilmaan isaa uffatanii luboota ta’anii anaaf akka hojjetaniif uffata qulqullaa’aa in hojjetuuf. <sup>5</sup>Kanas warqee, boffee bifa waaqaa, dhiilgee, bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii isa walitti fo’ame irraa in hojjetu\*.

\*1 6:23; 1Sen 23:13

\*3 31:3

\*5 26:1

6 “Isaan dirata fuula duraa sana hojii harka-toleessaatiin warqee, boffee bifa waaqaa, dhiilgee, bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii walitti fo’ame irraa in hojjetu; <sup>7</sup>gatiittii lamaan irras kan ittiin qaxxaamurfatan lama, duraa fi booddeedhaan itti haa qabsiifaman! <sup>8</sup>Hidhanni inni ittiin hidhatamu hojii isa fakkaatuun warqee, boffee bifa waaqaa, dhiilgee, bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii walitti fo’ame irraa hojjetame haa ta’u! <sup>9</sup>Atis dhagaa gati-jabeessa ‘Sardoniikis’ jedhamu lama fuudhiitti maqaa ilmaan Israa’el isaan irratti qirixi\*.” <sup>10</sup>Dhagaa isa tokko irratti maqaa nama ja’aa, dhagaa isa kaan irrattis maqaa warra hafanii ja’an akka toora dhaloota isaanitti qirixi! <sup>11</sup>Akkuma namni dhagaa gati-jabeessa irratti bojjetu mallattoo irratti keessa galchee qirixu, atis akka kutma maqaa ilmaan Israa’el dhagaa sana lamaan irratti keessa galchitee in qirixxa; dhagaa sana immoo xiyyoo warqee daraaraa hidhaa furgaasaa fakkaatu hojjettee itti in galchita. <sup>12</sup>Dhagaa sana lamaan seenaa namoota Israa’elii, isa dirata fuula duraa sana

ittiin gatiittii irra qaxxaamurfatanitti qabsiisi! Aaron immoo ittiin yaada-chuudhaaf gatiittii isaa lamaanitti maqaa isaanii Waaqayyoo duratti haa baatu! <sup>13</sup>Ati xiyyoo warqee daraaraa hidhaa furgaasaa fakkaatu in hojjetta; <sup>14</sup>diraa warqee qullaa’aa akka funyootti micciirame lama hojjettee, diraa isa akka funyoo sanas xiyyoo daraaraa hidhaa furgaasaa fakkaatu sanatti in qabsiifta.

\*9 25:7

### Qomee Akka Gaachanaa

(Bau 39:8-21)

15 “Korojoo qomee akka gaachanaa isa mi’i murtoon koo ittiin beekamu keessa taa’u hojii harka-tolcesaatiin in hojjetta; ati akkuma diranni fuula duraa sun hojjetametti warqee, boffee bifa waaqaa, dhiilgee, bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii walitti fo’ame irraa in hojjetta. <sup>16</sup>Innis cinaachi isaa hunduu wal qixxaatee, dirribii dheerinni isaa taakkuu tokko, bal’inni isaas taakkuu tokko, in ta’a; <sup>17</sup>isa irratti immoo dhagaa gati-jabeessa toora afuriin in maxxansita; toora isa duraa keessa, dhagoota gati-jabeccyyii Saardiyon, Tophaaziyyon, Simaaragidos, <sup>18</sup>toora isa lammaffaa keessa, Kaarbunkil, Safiirros, Yaasphis, <sup>19</sup>toora isa sadaffaa keessa, Hiiyaakinxos, Kaalqedon, Ametiis-xos, <sup>20</sup>toora isa afuraaffaa keessa, Krisoliixos, Sardoniikis, Beerilos turan; isaanis xiyyoon warqee naannoo isaanitti hojjetamee korojicha irratti in maxxanfamu. <sup>21</sup>Dhagoanni sun akka maqaa ilmaan Israa’elitti kudha lama haa ta’an! Isaan akkuma mallattootti maqaan gosa kudha lamaanii adduma addaan keessa lixee tokko tokko irratti kan qirixame in ta’u.

22 “Ati, funcaa warqee qullaa’aa isa micciiramaa akka funyoo, qomee akka gaachanaa sanaaf in hojjetta. <sup>23</sup>Amartii warqee lamas qomee akka gaachanaa sanaaf hojjettee, golee qomichaa warra gara olii lamaanitti in qabsiifta. <sup>24</sup>Kana booddees funyoo warqee sana lamaan amartii lamaan golee qomichaa warra gara olii jiran sanatti qabsiisi! <sup>25</sup>Fiixee funyoowwan sanaa lamaan daraaraa akka hidhaa furgaasaa lamaanitti akkasumas fuula

duraan isa dirata fuula duraa sana ittiin gatiittii irra qaxxaamurfatanitti in qabsiifta. <sup>26</sup> Amartii warqee lamas hojjettee, fiixee qomee akka gaachanaa sana lamaanitti, andaara isaa isa gara keessaatiin dirata fuula duraa sanatti aanutti in keessa. <sup>27</sup> Ammas amartii warqee lama tolchiitii fuula duraan warra dirata fuula duraa sana ittiin gatiittii irra qaxxaamurfatan lamaanitti, gara jalaan iddoo inni hidhata sana gararraatti walitti bu'utti qabsiisi! <sup>28</sup> Isaan qomeen akka gaachanaa sun hidhata sana irra akka taa'utti, qomeen akka gaachanaa sun dirata fuula duraa sanattii hiikamee akka hin laafnetti, shanqaqqoo bifa waaqaa qabuun amartii isaa amartii dirata fuula duraatti haa hidhan!

<sup>29</sup> "Akkasitti Aaron iddoo qulqullaa'aa sana yommuu lixu, yeroo hundumaa ana Waaqayyo duratti akka ittiin yaadatamaniif, maqaa ilmaan Israa'el isa korojoo qomee akka gaachanaa isa mi'i murtoon koo ittiin beekamu keessa taa'u irra jiru sana laphee isaa irratti haa baatu! <sup>30</sup> Uriimii fi numiim mi'a ittiin murtoo koo beekan immoo, korojoo qomee akka gaachanaa sana keessa in keessa; isaan yeroo Aaron gara iddoo isa fuula koo duraatti ol lixu laphee isaa irratti in argamu; akkasitti Aaron yeroo hundumaa fuula koo duratti, mi'a ittiin namoota Israa'eliif murtoo godbu laphee isaa irratti in baata!"

\*30 Lak 27:20-21; Lew 8:8; Kes 33:8

#### Uffata Lubootaa Warra Kaan (Bau 39:22-43)

<sup>31</sup> "Qoloo dirata fuula duraa wajjin uffatamu guutummaatti boffee bifa waaqaatiin in bojjetta; <sup>32</sup> inni gidduudhaa qaawwa ittiin mataatti diratan haa qabaatu! Qaawwa sanatti wanti goodamee dha'ame naannoo isaa irratti haa hodhamu! Hidhiin isaa akka hin ciranetti akka kal'ee kan jabaatu haa ta'u! <sup>33</sup> Naannoo andaara isaa ija muka akka rumaanii, boffee bifa waaqaa, dhiilgee fi bilidiimaadhaan hojjetamaniin in tolchita; gidduu gidduu isaanitti immoo bilbila warqee itti in hojjechiifta; <sup>34</sup> tarreen isaas bilbila warqee, ija muka akka rumaanii, bilbila warqee, ija muka akka rumaanii ta'e andaara uffati-

chaa irratti hojjetame naanna'ee wal ga'a. <sup>35</sup> Aaron yeroo hojii lubummaa hojjenutti isa haa uffatu! Inni akka hin duunetti yeroo inni gara iddoo qulqullaa'aatti fuula koo duratti ol galuuf yeroo inni achii gad ba'u sagaleen bilbilichaa haa dhaga'amu!"

\*35 30:21; Lew 16:2,13

<sup>36</sup> "Wanta akka daraaraa warqee qullaa'aa irraa hojjedhuutii, akka nama mallattoo irratti keessa galchee qirixuutti, 'Waaqayyoo kan qulqullaa'e' kan jedhu isa irratti qirixii baasi!" <sup>37</sup> Isa immoo maataba bifa waaqaatiin marata mataatti in qabsiifta; marata sana irrattis gara fuula duraatiin haa ta'u! <sup>38</sup> Inni adda Aaron irra haa oolu! Aaron immoo balleessaa wanta qulqullaa'aa isa ijoolleen Israa'el kennaa isaanii isa qulqullaa'aa godhanii addaan baasan keessatti argamu ofii isaa irratti in baata; kennaan kun ana Waaqayyo duratti akka fudhatamaniifis Aaron yeroo hundumaa wanta akka daraaraa warqee sana adda isaa irraa qabaachuun irra jira. <sup>39</sup> Kittaa sanaa fi marata mataa'anas quncee talbaa gaariitiin dhoofsisi! Hidhanni mudhiis hodhaa harkaatiin kan miidhagfame haa ta'u!

\*36 Zak 14:20

<sup>40</sup> "Ilmaan Aaroniifis kiitaa, hidhata mudhii, wanta mataatti kaa'atanis in hojjettaaf; isaan ulfinaa fi simboodhaaf akka ta'aniifitti in hojjetta." <sup>41</sup> Uffata kana Aaron obboleessa kee fi ilmaan isaatti uffisiitii luboota ta'anii anaaf akka isaan hojjetanitti isaan dibii hojicha irra isaan dhaabi, isaan qulqulleessis!" <sup>42</sup> Qullaa isaanii dhoksuudhaafis fiddoo dhagnatti aanu quncee talbaa irraa in hojjettaaf; inni mudhiidhaa ka'ee gudeeda kan ga'u haa ta'u! <sup>43</sup> Aaronii fi ilmaan isaa iddoo qulqullaa'aa sana keessatti hojjechuudhaaf dunkaana itti wal ga'an sana lixanii iddoo aarsaatti yommuu dhi'aatan, balleessaa of irratti fidanii akka hin duunetti, kana haa uffatan! Kun isaa fi sanyii isaa warra isa booddee dhufaniif yeroo hundumaaf seerrata dhaabataa haa ta'u!

\*40 28:2

\*41 29:9,29-36

#### Dibamuu Lubootaa

(Lew 8:1-36)

<sup>29</sup> <sup>1</sup> "Luboota ta'anii anaaf akka hojjetanitti isaan qulleessuudhaaf akka kanatti fufee jiru godhi! Tuntunoo tokkoo fi korbeeyyii hoolaa mudaa bin qabne lama fuudhi! <sup>2</sup> Dakuu qamadii isa ba'eessa irraa maxinoo, bixxillee dhadhaadhaan sukkuumame isa hin bukaa'in, maxinoo haphii dhadhaan irra dibames tolchisiisi! <sup>3</sup> Isa tolchisiifte sana gundoodhuma tokko irra kaa'ii mntunichaa fi korbeeyyii hoolaa sana lamaanii wajjin dhi'eessi! <sup>4</sup> Aaronii fi ilmaan isaa gara balbala dunkaana itti wal ga'aniitti fidiitii, bishaaniin dhagna isaanii dhiqi! <sup>5</sup> Uffata lubootaa, kiitaa, qoloo, dirata fuula duraa, qomee akka gaachanaas Aaronitti uffisi! Hidhata isaa isa hojii harka-toleessaatiin dha'ameen itti hidhi! <sup>6</sup> Marata mataa isaatti mari, marati-chatti immoo gonfoo qulqulluu qabsiisi! <sup>7</sup> Dhadhaa ittiin dibdu fuudhii, mataa isaa irratti dhangalaasii isa dibi! <sup>8</sup> Ilmaan isaas fidii kiitaa itti uffisi! <sup>9</sup> Mudhii Aaronii fi ilmaan isaatti sabata hidhi, maratas mataa isaanitti mari! Akka kanatti luboota akka isaan ta'an godhi! Lubummaan akka seera bara baraatti kan isaanii haa ta'u!

<sup>10</sup> "Tuntunicha dunkaana itti wal ga'an duratti fidi! Aaronii fi ilmaan isaa immoo harka isaanii mataa tuntunichaa irra haa kaa'an! <sup>11</sup> Tuntunichas fuula koo duratti balbala dunkaana itti wal ga'anji duratti qali! <sup>12</sup> Dhiiga tuntunichaa irraa muraasa fuudhii quba keetiin gaanfota iddoo aarsaa irra jiraatti dibi! Dhiiga isa hafe hundumaa immoo milloo iddoo aarsaa irratti dhangalaasi! <sup>13</sup> Moora mi'a garaa hundumaa fi moora tiruu, kalee lamaanii fi moora kalee irra jiru fuudhii iddoo aarsaa irratti gubii aarsi! <sup>14</sup> Foon tuntunichaa immoo gogaa isaa fi mi'a garaa isa hafe hundumaa wajjin iddoo buufataa keessaa ala baasi ibiddaan gubi! Inni aarsaa sababii cubbuutiif dhi'aatee dha.

<sup>15</sup> "Korbeeyyii hoolaa sana keessa tokko fidi! Aaronii fi ilmaan isaa immoo harka isaanii mataa korbeessichaa irra haa kaa'an! <sup>16</sup> Korbeessichaa qali, dhiiga isaas fuudhii iddoo aarsaatti naannessii facaasi! <sup>17</sup> Kana bood-

dee korbeessichaa bu'aa bu'aa isaatti kukkuti, many'cewwan isaa fi mi'a garaa isaa miici, bu'aa isaa isa hafe mataa isaa wajjin kaa'ii! <sup>18</sup> Korbeessichaa guummaatti iddoo aarsaa irratti gubii aarsi! Inni ana Waaqayyoo qalmaa gubamu, foolii garaa ciibsu, isa ibiddaan gubamee dhi'aatu dha.

<sup>19</sup> "Korbeessa hoolaa isa lammafaas immoo fidi! Aaronii fi ilmaan isaa immoo harka isaanii mataa korbeessichaa irra haa kaa'an! <sup>20</sup> Ati immoo korbeessichaa qali! Dhiiga isaa irraa muraasa fuudhii fiixee gurra Aaron isa mirgaa, fiixee gurra ilmaan isaa isa mirgaa, abgudduu harka isaanii isa mirgaa, abgudduu miilla isaanii isa mirgaa ittiin mqi! Dhiiga isa hafe immoo iddoo aarsaatti naannessii facaasi! <sup>21</sup> Dhiiga iddoo aarsaa irra jiru irraa, dhadhaa dibataa irraas muraasa fuudhii Aaronitti, uffata isaatti, ilmaan isaatti, uffata isaanittis facaasi! Uffanni Aaron, ilmaan isaa, uffanni isaanis isaa wajjin in qullaa'u.

<sup>22</sup> "Cooma korbeessichaa, duboo isaa isa coomaa, moora mi'a garaatti uffisu, moora tiruu, kalee lamaan, moora isaan irra jiru, luka mirgaas fuudhi! Korbeessi kun isa ittiin lubummaa kennanii dha. <sup>23</sup> Gundoo isa ana Waaqayyo dura jiru, isa buddeena hin bukaa'in baatu irraa buddcena tokko, bixxillee dhadhaadhaan tolfame tokko, maxinoo haphii tokkos fuudhi! <sup>24</sup> Hunduma isaa harka Aaronii fi harka ilmaan isaa irra kaa'ii! Isaan immoo aarsaa sochoofamuuf fuula koo duratti akka sosochoosan godhi! <sup>25</sup> Hunduma isaa deebisii isaan harkaa fuudhii iddoo aarsaa irratti qalma gubamu wajjin ana Waaqayyoo aarsaa fooliin isaa garaa ciibsu gubii aarsi! Kun qalma gubamee ana Waaqayyoo dhi'aatu dha.

<sup>26</sup> "Handaraafa korbeessa hoolaa isa yeroo Aaron luba ta'e sana fuudhii, aarsaa sochoofamu fuula koo duratti dhi'eessi! Inni ga'aa kee haa ta'u! <sup>27</sup> Handaraafa aarsaa sochoofamu, luka korbeessa hoolaa isa kuu Aaronii fi ilmaan isaa isa yeroo isaan lubooman aarsaa ta'ee dhi'aate sana qulleessi! <sup>28</sup> Nantoonni Israa'el Aaronii fi ilmaan isaatiif kana kennuun seera dhaabataa haa ta'u! Kun isa

ijoolleen Israa'el qalma araaraa ana Waaqayyoo dhi'eessanii dha.

29 "Aaron erga du'ee booddee uffanni isaa inni qullaa'an sun akka isaan uffatanii dibamanii fi luboomanitti ilmaan isaatiif haa kennamu! 30 Ilmaan isaa keessaa inni iddoo isaa luba ta'u, iddoo qulqullaa'aatii hojjechuudhaaf dunkaana itti wal ga'anitti yommuu galu, uffaticha guyyaa torba haa uffatu!"

\*29-30 28:40-41; Lak 20:28

31 "Korbeessa hoolaa isa ittiin lubooman sana fuudhii iddoo qulqullaa'aatti foon isaa affee! 32 Aaronii fi ilmaan isaa foon korbeessichaa, buudeena gundicha irraas balbala dunkaana itti wal ga'anii duratti haa nyaatan! 33 Isaan yeroo lubooman isa ittiin araari godhamee ittiin qulleeffaman sana haa nyaatan! Nyaanni kun qulqullaa'oo waan ta'aniif, luboota irraa kan hafe namni tokko illee hin nyaatin! 34 Foonicha yeroo luboomaa sana irraa yookiis buudeenicha irraa hafee yoo bule, ibiddaan gubi; inni qulqullaa'aa waan ta'eef, namni isa hin nyaatin!

35 "Aaronii fi ilmaan isaaf waanan si-abboome hundumaa godhi! Guyyaa torba guutuu seera lubummaa isaaniif raawwadhu! 36 Guyyaa guyyaatti araara gochuudhaaf tuntuu tokko waa'ee cubbuutiif aarsaa dhi'eessi! Araara gochuudhaan iddoo aarsichaa qulleessi, dhadhaa ejersaa itti dibii addaan isa baasi! 37 Iddoo aarsaa sanatti guyyaa torba araara godhi isa qulleessi, iddoo aarsichaas isa hundumaa irra qulqulluu in ta'a; iddoo aarsichaa kan tuqe hundinuu addaan kan ba'e in ta'a\*.

\*37 30:10,29,36; His 44:13,19

#### Aarsaa Guyyaa Guyyaatti Dhi'aatu (Lak 28:1-8)

38 "Kan ati yeroo hundumaa guyyaa guyyaatti iddoo aarsaa irratti dhi'eessitu xobbaallaa waggaa tokkoo lama lama. 39 Xobbaallaa isa tokko ganama aarsaa dhi'eessi! Xobbaallaa isa kaan immoo dimimmisa galgalaa aarsaa dhi'eessi! 40 Xobbaallaa isa duraa wajjin daakuu qamadii ba'eesa kiiloo tokko cuunfaa ejersaa isa calalmaa liitrii tokkoon sukkuumame, kenaa dhugaatiis liitrii tokko dhi'eessi!

41 Xobbaallaa isa kaan immoo akkuma isa ganamaatti dimimmisa galgalaa kennaa isa ibiddaan gubamee dhi'aatu, fooliin isaa garaa ciibsu, kennaa mi-dhaanii fi kennaa dhugaatii wajjin ana Waaqayyoo dhi'eessi! 42 Kennaan kun isa dhaloota dhaloota keessanii keessatti utuu wal irraa hin citin fuula koo fuula Waaqayyoo dura, balbala dunkaana itti wal ga'an duratti dhi'aatu dha; ani achitti isin nan arga, isinittis nan dubbadha. 43 Achitti namoota Israa'el nan arga, iddoo sun ulfina kootiin in qulqullaa'a. 44 Dunkaana itti wal ga'anii fi iddoo aarsaa nan qulleessa; Aaronii fi ilmaan isaa akka lubootaatti akka anaaf hojjetaniif nan qulleessa. 45 Ani namoota Israa'el gidduu nan jiraadha, Waaqayyoo isaaniis nan ta'a\*; 46 isaaniis ani Waaqayyoo gooftaa isaaniis isa isaan gidduu jiraachuudhaaf biyya Gibxii keessaa isaan baase ta'uu koo in beeku; ani Waaqayyoo gooftaa isaaniis ti.

\*45 25:8; Lew 26:12; Zak 2:14; Mul 2:13

#### Iddoo Aarsaa Itti Ixaana Aarsan (Bau 37:25-28)

30 "Iddoo aarsaa isa ixaanni irratti aarfamu muka laaftoo irraa tolchi! 1 Inni gara arfanuun wal qixxee, dheerinni isaa dhunduma tokko, bal'inni isaa dhunduma tokko, lafa irraa ol ka'uun isaa immoo dhunduma lama haa ta'u! Dhagnuma iddoo aarsichaa irraas gaanfonni itti haa ba'an! 3 Naannoo isaa hundumaatti, irra-keessa isaatti, bukke isaatti, gaanfa isaattis warqee qullaa'aa uffisi! Naannoo isaatti sabbata warqee hojjedhu! 4 Danqaraa keessa loosanii ittiin baachuudhaaf, amarti warqee lama sabbata isaa sana jalatti karaa lachuu andaara isaa lamaanitti tolchi! 5 Danqaraa sana muka laaftoo irraa tolchi, warqee itti uffisi! 6 Iddoo aarsaa sana golgicha fuula duraan dhaabi! Inni fuullee teessoo araaraa isa sanduuga kakuu dhuga-baatuun sun keessa taa'u sana irra jiruu dha; anis achitti sin arga\*. 7 Aaron ganama ganama isa irratti ixaana foolii tolu aarsaa haa dhi'eessu! Inni yeroo ibsaa tottolchutti, aarsaa sana haa aarsu\*!

\*Dimimmisa galgalaa Aaron yommuu ibsaa iddoo isaatti ol fuudhu ixaana

haa aarsu! Aarsaan kun dhaloota dhaloota keessanii keessatti guyyaa hundumaa ana Waaqayyoo duratti itti fufee baa hojjetamu! 9 Isin aarsaa hin beekamne, aarsaa gubatu, kennaa mi-dhaaniis iddoo aarsaa sana irratti hin aarsinaa, dhugaatiis achi irratti bin dhi'eessinaa\*! 10 Aaron waggaatti si'a tokko gaanfota iddoo aarsaa sanaaf araara baa buusu! Waggaatti si'a tokko dhiiga hortii aarsaa sababii cubbuutiif dhi'aateen dhaloota dhaloota keessanii keessatti araara haa buusu! Iddoon aarsaa kun ana Waaqayyoo iddoo isa hundumaa caalaa qulqulluu in ta'a" jedhe\*.

\*6 25:21-22

\*7 Far 14:2

\*9 Lew 10:1-2

\*10 Lew 16:18; Bau 29:37

#### Gibira Mataa Akka Baasanif Gaafatamuu Isaanif

11 Waaqayyoo ammas Museedhaan, 12 "Namoota Israa'el yommuu lakkoof-tu lakkaa'amuu isaaniif dha'ichi akka isaaniitti hin dhufneef, yeroo lakkaa'a-man mata mataatti horii furee lubbuu isaani ana Waaqayyoo haa kennan\*! 13 Warri lakkoobsatti dabalaman hundi-nuu meetii walakkaa sheeqel akka madaalii iddoo qulqullaa'aa sanaatti ana Waaqayyoo kennaa haa kennan! (Sheeqel tokko akka walakkaa waqee-taa ti), innis geeraa yookiis dhagaa digdama in ta'a. 14 Warri waggaan isaanii digdama guutee fi warri digdamaa olii lakkoobsatti yommuu dabalaman, ana Waaqayyoo kennaa haa kennan\*! 15 Yommuu horii furee lubbuu keessanii ana Waaqayyoo kennitan inni soorressi walakkaa sheeqel caalaa, inni biyyeessis isaa gad hin kennin! 16 Horii furee lubbuu sana namoota Israa'el harkaa fuudhiiti hojii dunkaana itti wal ga'anii sana irra oolchi! Kunis ana Waaqayyoo duratti isin Israa'elootaaf fureen lubbuu keessanii kan ittiin yaa-datamu haa ta'u! jedhe.

\*12 Lak 1:3; 2Sam 24:2-3

\*13-14 38:25-26; Mat 17:24,27

#### Seera Ittiin Dhiqatanii Of Qulleessan Dhaabuu Isaa

17 Itti fufees Waaqayyoo Museedhaan, 18 "Waciiiti dhiqannaa sibiila boorrajii irraa, jaliitii isaas sibiila

boorrajii irraa tolchii dunkaana itti wal ga'anii fi iddoo aarsaa gidduu dhaabii, bishaan itti naqi\*! 19 Aaronii fi ilmaan isaa bishaanichaan harka isaani fi miila isaani haa dhiqatan! 20 Yeroo dunkaana itti wal ga'an sana lixaan, yeroo hojii lubummaa isaani hojjechuudhaaf aarsaa Waaqayyoo dhi'eessanis ibiddaan gubuudhaaf iddoo aarsaatti dhi'aatan, akka hin duuneef bishaanichaan haa dhiqatan! 21 Akka hin duuneef harka isaani fi miila isaani haa dhiqatan! Kun Aaronii fi sanyii isaatiif dhaloota hundumaa keessatti seera dhaabataa isaaniif haa ta'u!" jedhe.

\*18 38:8; 1Mot 7:23-26

#### Seerri Dibata Qopheessani Ittiin Hojjetan Dhaabamuu Isaa

22 Waaqayyoo itti dabalee Museedhaan, 23 "Urgooftuu isa keessaa caalu, qumbii sheeqel dhibba shan, qarafaa walakkaa isaa innis sheeqel dhibba lamaa fi shantama, muka urgaa'u irraas sheeqel dhibba lamaa fi shantama fudhadhu! 24 Qurunfullii akka madaalii iddoo qulqullaa'aa sanaatti sheeqel dhibba shan akkasumas dhadhaa ejersaa hiini tokko fudhadhu! ['Hiini' kan jedhamu qodaa safaraa liitrii afurii hamma ja'aatti baatuu dha]. 25 Isaan irraa akka warri urgooftuu gaarii qopheessan hojjetanitti, urgooftuu dibataa isa qulqullaa'aa tolchi, inni dibata qulqullaa'aa in ta'a\*. 26 Dibaticha dunkaana itti wal ga'an sana, sanduuga kakuu sanas dibi! 27 Gabatichaa fi mi'a isaa, baattuu ibsaatii fi mi'a isaa, iddoo aarsaa isa ixaanni irratti aarfamus dibi! 28 Akkasumas iddoo aarsaa isa qalmi gubatu irratti aarfamu mi'a isaa, wacii-tii dhiqannaa, jaliitii isaas dibi! 29 Akkasitti isaan in qulqulleessita; isaanis hundumaa irra kan qulqullaa'an in ta'u; namni isaan tuqu bundinuu qullaa'aa in ta'a\*; 30 Aaronii fi ilmaan isaa luboota ta'anii anaaf akka hojjetaniif isaan dibi, isaan qulleessis\*! 31 Namoota Israa'elitti, 'Kun dhaloota dhaloota keessanii keessatti anaaf dibata qulqullaa'aa dha; 32 dibanni kun dhagna namaatti hin dibamin, isin akka kanaatti, akka safara inni itti waliin makame kanattis hin qopheessinaa! Inni qulqulluu dha, isin birattis qulqulluu ta'uun irra jira. 33 Namni urgooftuu dibataa

akkasii qopheessesse dhagna nama diba-chuun hin taaneffitti yoo dibe, saba isaa keessaa lafa irraa haa balleeffamu!" jedhii himil!" jedhe.

\*25 37:29

\*29 29:37

\*30 29:7

### Ixaana Qopheessanii Ittiin Hojjechuu Abboomuu Isaa

34 Waaqayyo ammas Museedhaan "Wanta urgaa'u, haphee muka urgaa'u, eleellaan urgaa'u, aannan muka urgaa'uu, ixaana makaa hin qabne, safarri isaa kan wal qixxaate fudhadhu!"  
35 Akkuma warri urgooftuu qopheessan hojjetanitti, atis soogidda itti naqii qulleessii aarsaa urgaa'u isa qulqullaa'aa qopheessii!\*  
36 Isa keessaas gar tokko bulleessii daakii dunkaana itti wal ga'an keessa, sanduuga kakuu dura lafa ani itti si argu sana kaa'ii Innis hundumaa irra qulqulluu siif haa ta'u\*!  
37 Ixaana akka safara isa kanaatti waliin makame ofii keessaniif hin qopheeffatinaa! Inni si biratti ana Waaqayyoof kan qulqullaa'e haa ta'u!  
38 Namul tokko illee foolii isaa urgeeffachuuf jedhee kan akka isaatii yoo qopheeffate, saba isaa keessaa lafa irraa haa balleeffamu!" jedhe.

\*35 37:29

\*36 29:37

### Bazaali'elil Fi Aholiyyab Waamamuu Isaanii

(Bau 35:30-36:1)

31 Kana booddee Waaqayyo Museedhaan, "Ilaa! Ani gosa Yihudaa keessaa Bazaali'el ilma Urii akaakayyuu. Huur maqaa dha'ee waammadheera. Ani Waaqayyo ha-fuura kootiin, ogummaadhaan, huban-naadhaan, beekumsa waan garaa garaa miidhagsanii hojjechuutiinis isa guuteera. Inni akka itti warqee, meetii, sibiila boorrajjiis hojjetan akeeka in baasa. Dhagaas ijaarsaaf in tolcha, muka in soofa, waan garaa garaas miidhagsee in hojjeta. Ani kunoo, akka inni isaa wajjin hojjetuuf gosa Daan keessaa Aholiyyab ilma Ahisa-maak kenneeraaf; waan ani si abboome hundumaa akka godhaniif warra ogeessota hundumaaf ani ogummaa kenneeraaf.\*  
7 Dunkaana isa ana Waa-

qayyo duratti itti wal ga'an, sanduuga dhuga-baatu, teessoo araaraa, mi'a godichaa hundumaas haa hojjetan!  
8 Gabatee fi mi'a isaa, baattuu ibsaa warqee qullaa'aa irraa hojjetame mi'a isaa hundumaa wajjin, iddoo aarsaa isa ixaanni irratti aarfamu haa tolchan!  
9 Iddoo aarsaa qalmi gubamu irratti gubatu, mi'a isaa hundumaa wajjin, waciitii, jaliitii isaas haa qopheessan!  
10 Uffata kulaan miidhagfame, uffata qullaa'aa isa Aaron lubichii fi ilmaan isaa yommuu anaaf hojjetan uffatan haa qopheessan!  
11 Dbadhaa dibataa, ixaana urgaa'us iddoo qulqullaa'aa sanaaf haa qopheessan, isaan kana hundumaa akkan si abboometti haa hojjetan!" jedhe.

\*1-6 35:30-35

### Sanbanni Akka Ayyaaneffamu Abboomuu Isaa

12 Ammas Waaqayyo Museedhaan, "Saba Israa'eliin, 'Sanbatoota koo eegi! Ani Waaqayyo isa si qulqulleessu akkan ta'e akka beektuuf, dbaloota hundumaa keessatti Sanbanni kun anaa fi si gidduutti milikkita' jedhi!"  
14 Guyyaa Sanbataa eegi inni siif qulqullaa'aa dha; namni qulqullinatti isa hin eegne haa ajjeefamu! Namni guyyaa sanatti hojii hojjete hundinuu saba isaa keessaa haa balleeffamu!  
15 Guyyoonni ja'a guyyoota hojiin itti hojjetamuu dha, guyyaa inni torbaffaan garuu guyyaa aara-galfannaa ti, guyyaan kun ana Waaqayyoof kan qulqullaa'ee dha; namni guyyaa Sanbataatti hojii hojjete hundinuu haa ajjeefamu!  
16 Sabni Israa'el dhaloota isaanii hundumaa keessatti akka kakuu bara baraatti Sanbata baa ayyaaneffatan!  
17 Ani Waaqayyo guyyaa ja'a keessatti bantiil waaqaa fi lafa uumee, guyyaa torbaffaatti immoo waanan hojjechaa ture, hundumaatti boqodheen aara galfadhe; kun anaa fi saba Israa'el gidduutti bara baraan milikkita in ta'a" jedhe\*.

\*12-17 Uma 2:2-3; Bau 20:8-11

18 Waaqayyo tulluu Siinaa irratti Musee wajjin dubbatee erga fixec booddee, gabatoota dhuga-haatuumaan, gabatoota dhagaa warra ofii

isaatii quba isaatiin irratti caafe sana Museetti in kenne\*.

\*18 24:7,12; 32:15-16; 34:28; Kes 4:13; 5:22; 9:10; 10:1-5

### Dibicha Warqee Tolfachuu Isaanii (Kes 9:6-29)

32 Sabni sun Museen tulluu irraa gad bu'uun isaa akka ture yommuu argan, Aaronitti dacha'anii, "Musee isa biyya Gibxii nu baase kanatti maal akka itti dhufe hin beeknu; kanaaf ka'iitii waaqayyolii nu dura adecman nuuf tolchi!" jedhan.  
2 Kana irratti Aaron, "Amartii warqee gurra dubartoota keessanii, ijoollee dhihaa keessanii, ijoollee durbaa keessaniitii ciraatii as anatii fidaa!" jedhe.  
3 Namoonni hundi-nuu amartii warqee gurraa isaaniitii ciranii gara Aaronitti in geessan.  
4 Inni immoo warqicha isaan harkaa fuudhee mi'a ittiin hojjetuun bifa itti baasee, warqee baqfamaa irraa dibicha isaaniif hojjete; yommuu isaan, "Yaa Israa'el Waaqayyo kee inni biyya Gibxii si baase isa kana" jedhan.  
5 Aaron kana argee isa duratti iddoo aarsaa hojjete, labsii lahsee, "Bor ulfina gooftichaatiif guyyaa ayyaanaa haa ta'u!" jedhe.  
6 Borumtaa isaa ganama obboroodhaan ka'atii aarsaa gubamu aarsanii, aarsaa araaraas in dhi'eessan; namoonni sun nyaataa fi dhugaatiitti gad taa'anii, gar-malee sirbuunis in ka'an\*.  
7 1Qor 10:7

7 Yommuu Waaqayyo Museedhaan, "Sabni kee inni ati biyya Gibxii baafte manca'ceeraa, ka'ii gad bu'i!"  
8 Karaa ani isaan abboome irraa dafanii goratii, warqee baqfamaa irraa dibicha tolfatanii, itti sagadanii, aarsaa qal-maas dhi'eessaniiruuf; kana malees isaan, "Yaa Israa'el Waaqayyo kee inni biyya Gibxii si baase isa kana!" jedhaniiru" jedhe\*.

\*J-8 Kes 9:9-12; 1Mot 12:25-32; Far 106:19-22; HoE 7:39-41

9 Ammas Waaqayyo Museedhaan, "Ani saba kana argeera kunoo inni saba boqu-jabeessa!"  
10 Aariin koo isaan irratti boba'ee, akkan isaan fixutti na dhlisi! Si garuu abbaa saba guddaa sin godha" jedhe\*.

\*10 Lak 14:12; Uma 12:2

11 Museen immoo aarii Waaqayyo gooftaa isaa qabbaneessuudhaaf, "Yaa

Waaqayyo, maaliif aariin kee saba kee isa humna guddaadhaa fi irree cimaa-dhaan biyya Gibxii baafte kana irratti akka boba'u goota ree?"  
12 Warri Gibxii, "Waaqayyo duruma iyyuu yaada ha-maadhaaf, tulloota irratti isaan fixuudhaaf, lafa irraas isaan balleessuudhaaf achii isaan baase" akka jedhan maaliif goota ree? Ati hamaa isa saba keetti fiduuf jette hadaraa dhiisi, aarii kee isa boba'aas irraa deebisi!"  
13 Isa maqaa ofii keetiin kakattee, garboota kee Abrahama, Yisihag, Yaaqoobiinis, 'Sanyii keessan akka urjoota waaqaa keessaa nan baay'isa, biyyicha isa ani dubba-dhe kanas sanyii keessaniif dhaala bara baraa godhee nan kenna" jettee isa dubbatte yaadadhu!" jedhe\*.  
14 Yommuu Waaqayyo hamaa isa saba isaa irratti gochuu yaade sana in dhiise\*.

\*11-14 Lak 14:13-20; Far 106:23

\*13 Uma 12:2,7; 15:5; 22:16-17; 26:4

\*14 Far 85:1-3

15 Museen deebi'ee tulluu irraa gad bu'e; gabatoonni dhuga-baatuun sun lamaan isa harka turan, caaffatoonni keessaa fi duubaan gabatoota dhagaa sana irratti caafamanii turan.  
16 Gabatoota dhagaa sana Waaqayyoti hojjete; caaffannii gabatoota dhagaa sana irratti qirixames caaffata Waaqayyoo ti\*.  
17 Iyaasuun, sagalee waca sabaa yommuu dhaga'e Museedhaan, "Sagaleen lolaa iddoo buufataa keessa jira" jedhe.

18 Museen garuu deebiseefii,

"Sagaleen ani dhaga'u, sagalee sirbaa ti malee, sagalee mo'uu yookiis sagalee mo'amuu miti" jedhe.

\*15-16 24:12; 31:18

19 Museen buufatichatti yommuu dhi'aate dibicha sana, sirba sanas argee aaree boba'ee, gabatoota dhagaa sana harka isaa keessaa darbatee tulluu sana jalatti caccabse; 20 dibicha isaan tolfatan sanas fuudhee ibiddaan gubee, bulleessee daakee, bishaan irra firfirsee, bishaanicha immoo Israa'eloonni akka dhugan in godhe.

21 Museen yommuu Aaroniin, "Sabni kun maal si goonaan cubbuu guddaa akkasii isaan irratti fidde?" jedhe.  
22 Aaron immoo deebisee Museedhaan, "Ati gooftaan koo aartee hin boba'in, sabni kun hammeenyaatti qabamee akka jiru ati iyyuu beekta; 23 isaan,

'Musee isa biyya Gíbxii nu baase kanatti maal akka itti dhufe hin beeknu, kanaaf waaqayyolii nu dura adeeman nuuf tolchi!' naan jedhan; <sup>24</sup>ani kana irratti, 'Warri warqee qaban of irraa haa ciran!' ittiin jennaan, isaan anatti kennan; ani immoo warqee sana ibidda keessa nan bunse, innis dibicha ta'ee ba'e" jedhe.

<sup>25</sup> Museen yommuu sabni kun gad-dhiisatti akka jiraatan, Aaronis kanatti akka gad isaan dhiise, diinota isaanii birattis muka ga'oo akka ta'an in arge. <sup>26</sup>Inni balbala buufatichaa keessa dhaabatee, "Mee warri kan Waaqayyoo taatan as gara koo kottaa!" jedhe; ilmaan Lewwootaas hundinuu gara isaatti walitti qabaman. <sup>27</sup>Inni isaanin, "Waaqayyoo gooftaan Israa'el, 'Tokkon tokkon keessan billaa keessan hidhadhaatii iddoo buufataa keessa balbala isa tokkoo jalqabdanii hamma balbala isa kaaniitti achi adeemaa, as deebi'aas! Adduma addaan, obboloota keessan, firoota keessan, olloota keessanis ajjeesaa!' isiniin jedheera" jedhe. <sup>28</sup>Ilmaan Lewwootaa akkuma Museen dubbate in godhan; guyyaa sanatti akka namoota kuma sadiitu dhume. <sup>29</sup>Kana irratti Museen, "Tokkon tokkon keessan ilmaan keessanii fi obboloota keessan irratti waan kaataniif, har'a Waaqayyoo biraa eebba akka argattaniif, isin har'a hojii Waaqayyoo of kennaa!" jedhe\*.

<sup>29</sup> 29:22-25

<sup>30</sup> Borumtaas Museen saba sanaan, "Isin cubbuu guddaa hojjettaniittu, kanaaf ani tulluu irratti gara Waaqayyootti of nan ba'a, cubbuu keessaniifis tarii nan araarsa" jedhe. <sup>31</sup>Museen gara gooftichaatti deebi'ee, "Amma sabni kun cubbuu guddaa hojjetee, warqee irraas Waaqayyoo tolfamaa godhateera. <sup>32</sup>Ammas fedha kee yoo ta'e maaloo cubbuu isaanii dhiisiif! Yoo dhiisuufii dhaabaatte immoo macaafa kee isa keessatti na caafte sana keessaa ana balleessi!" jedhe\*.

<sup>32</sup> Far 69:28; Rom 9:3; Mul 3:5

<sup>33</sup> Waaqayyoo deebisee Musee-dhaan, "Isa na duratti cubbuu hojjetee duwwaa macaafa koo keessaa nan balleessa; <sup>34</sup>amma dhaqii saba sana iddoo ani sitti hime sanatti geessi! Kunoo ergamaan koo si dura in adeema; ye-

roon isaan adabu yommuu ga'u cubbuu isaanitiif jedhee isaan nan adaba" jedhe\*.

<sup>35</sup> Dibicha isa Aaron tolche waan dhaabbataniif, Waaqayyoo dha'icha isaanitti fide.

<sup>34</sup> 33:2,14; Uma 24:7

#### Sabni Israa'el Tulluu Siinaatti Ka'ee Akka Adeemuuf Ajajamuu Isaa

**33** <sup>1</sup>Ergasii Waaqayyoo Museedhaan, "Ati saba biyya Gíbxiiitii baaftee ol fiddee wajjin as iddoo kanaa ka'aatii gara biyya isa ani 'Sanyii keetiif nan kenna' jedhee Abrahamaa fi Yisihagii, Yaaqoobiifis kakadhe sanaa dhaqaa\*! <sup>2</sup>Ani ergamaa si dura nan erga, Kana'annota, Amoorota, Heetota, Pheriizota, Hiiwota, Yibusootas oofee nan baasa\*. <sup>3</sup>Ati gara biyya aannanii fi damma baasu dhaqi! Ani immoo sabni ati ol fidde kun boqu-jabeessa waan ta'eef, karaatti akka ani si hin balleessineef, sii wajjin hin adeemu" jedhe\*.

<sup>1</sup> Uma 12:7; 26:3; 28:13

<sup>2</sup> 23:20

<sup>3</sup> 32:9-10

<sup>4</sup> Jarri dubbii gaddisiisaa kana yommuu dhaga'an, isaan keessaa namni tokko illee mi'a miidhaginaa hin kaa'anne. <sup>5</sup>Waaqayyoo kana booddee Museedhaan, "Namoota Israa'eliin, 'Ati saba boqu-jabeessa, utuu ani yeroo yartuu iyyuu sii wajjin nan adeema ta'ee, sin balleessa; egaa amma mi'a miidhaginaa kee of irraa baasi! Ani waanan si godhu beeka' jedhii itti himi!" jedhe\*. <sup>6</sup>Kana irratti namoonni Israa'el tulluu Siinaatti mi'a miidhaginaa isaanii of irraa baasan\*.

<sup>5</sup> Yoe 2:13

<sup>6</sup> Yon 3:6

#### Dunkaana Itti Wal Ga'an

<sup>7</sup> Ergasii Museen dunkaanicha fudhee iddoo buufataa keessaa ala baasee irraa fageessie in dhaaba ture; dunkaanichas, "Dunkaana itti wal ga'an" jedhee moggaase; namni Waaqayyoon waa gaafachuu barbaadu hundinuu gara dunkaana itti wal ga'an isa iddoo buufataa keessaa ala jiru sana in dhaqa ture\*. <sup>8</sup>Yeroodhuma Museen ba'ee gara dunkaanichaatti adeemu, sabni hundinuu ka'ee adduma addaan balbala

godoo godoo isaa dhaabatee, hamma inni dunkaanichatti ol lixutti isa in ilaala ture. <sup>9</sup>Akkuma Museen dunkaanichatti ol lixeen utubaan duumessaa gad bu'ee balbala dunkaanichaa dura in dhaabata, Waaqayyos Museetti in dubbata ture\*. <sup>10</sup>Sabni hundinuu utubaan duumessaa balbaanichaa dura dhaabatee yeroo argu, ka'ee adduma addaan balbala godoo godoo isaa duratti in sagada ture. <sup>11</sup>Waaqayyoo akka nama firaa wajjin haasa'uutti fuula isaa duraa Museetti in dubbata ture; yommuu Museen iddoo buufataatti deebi'u Iyaasuu ilmi Nun dargaggeessichi isa gargaaru sun immoo balbala dunkaanichaatti hin mittiqu ture\*.

<sup>7</sup> 29:42

<sup>9</sup> Lak 11:25; Kes 31:15

<sup>11</sup> Lak 12:6-8; Kes 34:10

#### Museen Ulfina Waaqayyoo Arguudhaaf Kadhacbuu Isaa

<sup>12</sup> Museen yommuu Waaqayyoon, "Ilaa, ati 'Saba kana ol geessi!' naan jetta, garuu eenyuun anaa wajjin akka ergitu anatti hin himne; haa ta'u iyyuu malee, 'Ani si beeka, maqaa kees beeka, ana durattis immoo faara tolaadhaan ilaalamteetta' anaan jetteetta. <sup>13</sup>Egaa dhuguman si duratti faara tolaadhaan ilaalame yoon ta'e, akkan si beekutti, si durattis faara tolaadhaan ilaalamaa akkan jiraadhatti 'Hadaraa karaa kee anatti argisiisi!' Jarri kunis saba kee akka ta'an ilaali!" jedhe\*. <sup>14</sup>Waaqayyoo immoo deebiseefii, "Ani ofii kootii sii wajjin nan adeema, boqonnaas siif nan kenna" jedhe\*. <sup>15</sup>Museen deebisee, "Ati ofii keetii nuu wajjin hin adeemtu yoo ta'e asii nu hin baasin! <sup>16</sup>Ati ofii keetii yoo nuu wajjin adeemte malee ani, sabni kees si duratti faara tolaadhaan ilaalamuun keenya attamitti beekama? Anii fi sabni kee saba warra kaan irraa garaagara ta'uun keenya ati nuu wajjin adeemuun keetiin beekama mitii ree?" jedhe. <sup>17</sup>Waaqayyoo yommuu Museedhaan, "Ati ana duratti faara tolaadhaan waan ilaalamteef, si, maqaa kees waanan beekuuf, isa ati dubbatte kana ani nan godha" jedhe.

<sup>13</sup> Far 103:7

<sup>14</sup> Iya 21:44; Ibr 4:9

<sup>18</sup> Museen immoo, "Hadaraa ulfina kee na argisiisi!" jedhe\*. <sup>19</sup>Waaqayyoo immoo deebisee, "Gaarammaa koo hundumaa fuula kee dura nan dabarsa; ani si duratti maqaa koo 'Waaqayyoo' jedhee nan hima; namuma ani faara itti toluu barbaadutti faara nan tola, namuma ani araara itti argisiisuu barbaadutti araara nan argisiisa\*. <sup>20</sup>Namni fuula koo arge jiraachuu waan hin dandeenyeef, ati fuula koo arguu hin dandeesu\*. <sup>21</sup>Kunoo ana bira as iddoo kana kattaa irra dhaabadhu! <sup>22</sup>Yeroo ulfinni koo darbuntti jiru, holqa kattaa keessa sin kaa'a, hamma ani darbuttis harka kootiin sin golbooba\*. <sup>23</sup>Ani harka koo si duraa nan fuudha, ati immoo dugda koo in argita; fuulli koo garuu hin argamu" jedhe.

<sup>18</sup> Yoh 1:14; 2Qor 3:18

<sup>19</sup> Rom 9:15

<sup>20</sup> Uma 32:31; Bau 24:10; Lew 16:2;

Kes 5:24; Isa 6:5

<sup>22</sup> 34:5-6; 1Mot 19:13

#### Gabatoonni Dbagaa Lammaffaa Kennamuu Isaanii (Kes 10:1-5)

**34** <sup>1</sup>Waaqayyoo ammas Musee-dhaan, "Gabatoota dhaagaa lama baasii akka warra duraa sanatti soofi! Ani immoo dubbii gabatoota warra duraa ati caccabsite sana irra ture isaan irratti nan caafa\*; <sup>2</sup>hamma boriitti qophaa'ii ganamaan gara tulluu Siinaatti ol ba'itii gubbee tullichaa irra dhaabadhuu na eegi! <sup>3</sup>Namni tokko illee si dunkaa achitti ol hin ba'in, guutummaa tullichaa irrattis hin argamin! Bushaayeen, saawwanis dheedichaaf gara tulluu sanaatti hin yaa'in!" jedhe\*. <sup>4</sup>Museen gabatoota dhagaa lama baasee akka warra duraa sanatti in soofe; akkuma Waaqayyoo isa abboomee turetti, ganamaan ka'ee gabatoota dhagaa sana lamaan harkatti qabatee, tulluu Siinaatti ol in ba'e.

<sup>1</sup> 32:16,19; 24:12

<sup>3</sup> 19:12-13

<sup>5</sup> Waaqayyoo yommuu duumessa keessaan gad bu'ee achi isa bira dhaabatee, maqaa ofii isaas "Waaqayyoo isa jiraataa dha" jedhee in dhageessise. <sup>6</sup>Gooftichi achumaan Musee dura darbee sagalee isaa dhageessisee, "Ani Waaqayyoo gooftichi, Waaqayyoo isa

oo'a-qabeessaa fi araara-qabeessa; aariitti suuta-jedhaa dha; gaarummaan koo fi amanamummaan koo guddaa dha\*. 7 Ani gaarummaa koo dhaloota kumaatamaaf jabeessee kanan eeguu dha; yakka, irra-daddarbaa, cubbuus namaaf nan dhiisa; haa ta'u iyyuu malee, isa yakkaa uruun hin adabin hin dhiisu; yakka abbootaa immoo hamma dhaloota sadiitti, hamma afuriittis harka ijoollee fi ijoollee ijoollee isaanii keessaa barbaadee nan adaba" jedhe\*.

\*6 33:18-23; Lak 14:18; Yoe 2:13; Yon 4:2; Far 86:15; 103:8; 145:8; Nah 9:17,31

\*7 20:5-6

8 Yommuu Museen dafee lafa ga'ee qoomma'ee sagadeefii, \*9 "Yaa gooftaa ati faara tolaadhaan na ilaalta yoo ta'e, sabni kun boqu-jabeessa waan ta'eef, ati nuu wajjin akka adeemtuuf sin kadhada yaa gooftaa ko! Ati yakka keenyaa fi cubbuu keenya nuuf dhiisi, dhunfaa kees nu godhadhu!" jedhe\*.

\*9 33:3

10 Waaqayyo ergasii Museedhaan, "Kunoo, ani kakuu sii wajjin nan gala; saba kee hundumaa duratti, guutummaa biyya lafaa irratti, saba biyya lafaa irra jiran hundumaa keessattis wanta dinqisiisaa takkaa ta'ee hin beekne nan godha; waan ani Waaqayyo kee siif godhu sodaachisaa waan ta'eef; sabni ati isaan gidduu jiraattu hundinuu arguuf jiru". 11 Isa ani har'a si abbootu jabeessii eegil Ani warra Amoorotaa, warra Kana'aanotaa, warra Heetotaa, warra Pheriizotaa, warra Hiiwotaa fi warra Yihusotaa isin duraa oofee nan baasa. 12 Biyya itti galuuf jirtu kana keessatti warra achi jiraatanii wajjin kakuutti galtee, isaan achi keessatti wanta kiiyootti si galchu akka sitti hin taaneef of eegadhu\*! 13 Isin iddoo aarsaa isaanii diigaa, utuboota dhagaa qulqullaa'aatti ilaalaman sanas caccabsaa, mukkeetii qiqqirixamanii Asheeraa waaqayyittii tolfamtuuf dhaabamanis jigsaa\*!

14 Waaqayyo kan biraaf hin sagadin! Ani Waaqayyo inni maqaan koo, 'Hinaaffaa' jedhamee beekame, gooftaa hinaafuu dha\*. 15 Yaa saba nana, warra biyya sana jiraatanii wajjin kakuutti akka hin galleef of eeggadhu! Yommuu isaan amanamuu dhiisanii waaqayyolii isaanii dunkaa goranii isaa-

niif aarsaa dhi'eessan, namni tokko achitti si waama, atis aarsaa sana irraa in nyaatta ta'a. 16 Ijoollota dhiiraa kees durboota isaanii fuusiftee, yeroo durboonni isaanii amanamuu dhabanii waaqayyolii isaanii duukaa goran, ijoollonni dhiiraa kees amanamuu dhabanii waaqayyolii sana duukaa akka goran in godhu ta'a\*.

\*10 19:5; 24:7-8

\*12 23:32-33

\*13 23:24

\*14 20:3,5

\*16 Kes 7:3; Abo 3:6; 1Mot 11:2

17 "Waaqayyolii wanta baqfame irraa tolfaman hin godhatu!" 18 Ayyaana Maxinoo ayyaaneffadhu; ji'a Abiib keessa biyya Gibxii waan haateef, akuma ani si abbootamee ture, ji'a Abiib kana keessaa yeroo beekamaatti guyyaa torba maxinoo nyaadhu\*! 19 Horii qe'ee hundumaa keessaa saawwan keessaa, bushaayee keessaas hundinuu kormaan, karra-saaqu hundinuu kan koo ti. 20 Harree kormaa angafa dhalatu immoo xobbaallaa korbeessaatiin in furta; yoo furuu dhaabaatte immoo saggoo isaa kuti; ilmaan kee keessaa isa angafa furi! Namni tokko illee harka isaa duwwaa ana duratti hin dhi'aatin\*!

\*17 20:4

\*18 23:14-19

\*19-20 Uma 4:4; Bau 13:11-16

21 "Guyyaa ja'a hojii hojjedhu, garuu guyyaa torbaffaatti boqodhu! Yeroo qottee facaafutti, yeroo galfattutis boqodhu\*! 22 Midhaan isa dura bilchaatu qamadii yeroo galfattuu jalqabdee, torban torba booddee ayyaaneffadhu; gara dhuma waggaattis yeroo ija mukaa sassaabbattu ayyaaneffadhu! 23 Dhiironni kee hundinuu waggaatti si'a sadii ana Waaqayyo gooftaa, Waaqayyo isa kan Israa'el duratti haa argaman! 24 Ani saba warra kaan ari'ee si duraa nan baasa, daarii biyya keetiis siifan bal'isa; waggaatti si'a sadii ana Waaqayyo gooftaa kee duratti argamundhaaf yeroo ol baatu, namni tokko illee biyya kee fudhachuu hin kajeelu.

\*21 20:8-10

25 "Dhiiga aarsaa qalma, buddeena bukaa'aa wajjin anaaf hin dhi'eessin; qalma ayyaana Faasiikaa irraa

## Seerrata Guyyaa Sanbataa

35 1 Yommuu Museen guutummaa waldaa Israa'el walitti qabee, isaanii, "Wanti Waaqayyo akka gootaniif isin abbootame kanatti fufee kan jiruu dha; 2 guyyoonni ja'a, guyyoota hojii itti hojjetamuu dha, inni torbaffaan garuu Sanbata qulqullaa'aa guyyaa Waaqayyoof itti hoqotani isiniif haa ta'u! Namni guyyaa sanatti hojii hojjete hundinuu haa ajjeefamu! 3 Lafa jiraattan hundumaatti guyyaa Sanbataatti ibidda illee hin qabsiisinaa!" jedhe\*.

\*2-3 20:8-10; 34:21

## Kennaa Dunkaana Itti Wal Ga'anii

(Bau 25:1-9)

4 Museen guutummaa waldaa Israa'eliin, "Wanti Waaqayyo isnitti dubbatee isin abbootame kanatti fufee kan jiruu dha; 5 isin waan qabdan keessaa Waaqayyoof kennaa dhi'eessaa! Namni kennuudhaaf garaa isaa guutuu jaallatu bundinuu Waaqayyoof kennaa warqee, meetii, sibiila boorrajii haa dhi'eessu\*! 6 Kana malees, boffee hifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaa, quncee talbaa gaarii, rifeensa reettii, 7 gogaa korbeessa hoolaa isa diineffame, raroo hoolaa bishaanii, muka laaftoo, 8 cuunfaa ejersaa ibsaadhaaf dhadhaa ejersaa isa dibatamu, ixaana foolii toluu fi urgoofnuu, 9 callee Sardonikis irraa hojjetame, callee gati-jabeessa, dirata fuula duraa fi qomee akka gaachanaatti kaa'atamu haa dhi'ecssu!

\*5 25:2

## Dunkaanichaaf Mi'i Akka

### Hojjetamu Ajajuu Isaa

(Bau 39:32-43)

10 "Isin keessaa ogeessota kan ta'an hundinuu dhufanii wanta Waaqayyo abbootame hundumaa haa hojjetan! 11 Godicha, dunkaana isaa, irra-buusa isaa, hokkoo isaa, tuggee isaa, danqaraa isaa, utuboota isaa, miiloo isaas haa hojjetan! 12 Sanduqa kakuu, danqaraa isaa, teessoo araaraa, golgaa isa dhoksus haa tolchan! 13 Gabatee, danqaraa isaa mi'a isaa hundumaa wajjin, buddeena ilaalchaas haa tolchan! 14 Ibsaadhaaf immoo baattuu ibsaa, mi'a isaa, ibsaa isaa, cuunfaa ejersaa isaas haa qopheessan! 15 Iddoo

guyyaa borumtaaf hin hambisin! 16 Angafa midhaan lafa kee irraa galfatu keessaa isa caalu gara mana ana Waaqayyo gooftaa keetti fidi! Ilmoo bushaayee aannan haadha isheetiitiin hin affeelin!" jedhe\*.

\*26 23:19

27 Waaqayyo ammas Museedhaan, "Dubbi ani sii fi saba Israa'elii wajjin ittiin kakuutti gale kana akkuma inni jirutti caaffadhu!" jedhe\*. 28 Museen achitti guyyaa afurtamaa fi halkan afurtama Waaqayyo bira ture; yeroo kanatti midhaan hin nyaanne, bishaanis hin dhugne; inni dubbii kakuu isa waa'ee abbootummi kurnan sana gabatoota dhagaa irratti in caafe\*.

\*27 24:4

\*28 24:12,18; Mat 4:2

## Museen Tulluu Siinaa Irraa

### Gad Bu'uu Isaa

29 Museen gabatoota dhuga-baatiin sana lamaan harka isaatti qabatee tulluu Siinaa irraa gad bu'e; Museen tulluu irraa yommuu gad bu'e Waaqayyo isatti dubbachuu isaatiin fuulli isaa calaqqisaa akka ture inni hin beekne. 30 Aaronii fi namoonni Israa'el hundinuu gara Musee yommuu ilaalan, fuulli isaa akka calaqqisc arganii isatti dhi'aachuu in sodaatan. 31 Museen garuu yeroo isaan waametti, Aaronii fi angafoonni waldaa gara isaatti in deebi'an; innis isaanitti in dubbate. 32 Kana booddees namoonni Israa'el hundinuu gara isaatti dhi'aatan; innis wanta Waaqayyo tulluu Siinaa irratti isatti dubbate hundumaa isaan in abbootame. 33 Museen isaanitti dubbattee yommuu raawwate fuula isaa in haguuggate. 34 Inni Waaqayyo wajjin dubbachuudhaaf gara fuula isaa duraatti yommuu dhi'aatu immoo hamma isa biraa gad ba'utti haguuggii of irraa in buusa ture; yommuu gad ba'us waan abbootame namoota Israa'elitti in hima ture. 35 Yeroo sanattis namoonni Israa'el gara fuula Musee ilaalanii, fuulli isaa akka calaqqise argan; Museen hamma yeroo Waaqayyo wajjin dubbachuu-dhaaf achi deebi'etti, fuula isaa in haguuggate\*.

\*29-35 2Qor 3:7-18

aarsaa isa ixaanni irratti aarfamu, danqaraa isaa, dhadhaa dibataa, ixaana urgaa'aa, golgaas balbala godichaaf haa qopheessan! <sup>16</sup>Iddoo aarsaa isa qalmi gubamu irratti dhi'aatu, sibiila boorrajii isa akka gingilchaatti wal keessa baba'u, danqaraa isaa, mi'a isaa hundumaa, waciitii, jaliitii isaas haa tolchan! <sup>17</sup>Golgaas oobdichaa, utuboota isaa, miiloo isaa, golgaas balbala oobdichaas haa tolchan! <sup>18</sup>Qefoo godichaa fi oobdichaa, funyoo isaas haa qopheessan! <sup>19</sup>Uffata kulaan miidhagfame isa uffatanii iddoo qulqullaa'aa sana keessa hojjetan, Aaron lubichaaf uffata qulqullaa'aa, ilmaan isaafis uffata isaan uffatanii hojii lubummaa hojjetan haa qopheessan!" jedhe.

### Waaqayyoo Kennaa Dhi'eessuu Isaanii

<sup>20</sup>Yommuus guutummaan waldaa Israa'el Musee biraa ka'anii in adeeman. <sup>21</sup>Isaan dhufanii tokkon tokkon isaanii garaan isaanii kan isaan dammaqse, hafuurri isaaniis kan isaan abboome dukaana itti wal ga'aniif, hojii isaa hundumaaf, uffata qulqullaa'aafis jedhanii Waaqayyoo kennaa in dhi'eessan\*. <sup>22</sup>Dhiironnii fi dubartoonni warri kennudhaaf garaan isaanii fedha qabu hundinuu, dirata warqee, amarii gurraa fi amarii garaa garaa, mi'a miidhaginaa, mi'a warqee hundumaas fidanii aarsaa sochoofamu Waaqayyoo in dhi'eessan. <sup>23</sup>Yommuus namoonni warri boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaa, quncee talbaa, rifeensa reettii, gogaa korbeessa hoolaa isa diimeffame, raro hoolaa bishaanii qaban hundinuu in fidan. <sup>24</sup>Namoonni meetii yookiis sibiila boorrajii qaban hundinuu fidanii Waaqayyoo kennaa in dhi'eessan; akkasuma immoo muka laaftoo wanta hojjetamu hundumaaf ta'u kan qaban hundinuu in fidan. <sup>25</sup>Dubartoonni hojii harkaatti ogeessota ta'an hundinuu boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaa, quncee talbaa gaarii harka isaaniitiin fo'anii, in fidan. <sup>26</sup>Dubartoonni garaan isaanii ogummaatti isaan dammaqse hundinuu rifeensa reettii in fo'an. <sup>27</sup>Warri angafooni, callee isa Sardonii kis irraa hojjetame, callee gati-jabeessas, dirata fiula duraa fi qomee akka gaachanaatti kaa'atamuuf in fidan.

<sup>28</sup>Akkasuma immoo urgooftuu, cuunfaa ejersaa ibsaadhaaf, dhadhaa ejersaa isa dibatamu, ixaana foolii tohus in fidan. <sup>29</sup>Namoota Israa'el keessaa dhiironnii fi dubartoonni warri kennudhaaf garaan isaanii fedha qabu hundinuu hojii Waaqayyoo Musee ajaje hundinuu akka hojjetamuuf Waaqayyoo kennaa in dhi'eessan.

\*21 1Sen 29:5,9; 2Qor 9:7

### Warri Dukaana Itti Wal Ga'an Ijaaran Beeksisfamuu Isaanii (Bau 31:1-11)

<sup>30</sup>Yommuus Museen namoota Israa'eliin, "Ilal! Waaqayyoo gosa Yihudaa keessaa Bazaali'el ilma Urii akka-kayyuu Huur maqaa dha'ee waammateera; <sup>31</sup>Waaqayyoo hafuura ofii isaatiin, ogummaadhaan, hubannaadhaan, beekumsa waan garaa garaa miidhagsanii hojjechuutiinis isa guuteera; <sup>32</sup>inni akka itti warqee, meetii, sibiila boorrajiiis hojjetan akeeka in baasa. <sup>33</sup>Ijaarsaaf dhagaa in tolcha, muka in soofa, waan garaa garaas miidhagsee akka akeeka baafameetti in hojjetan. <sup>34</sup>Waaqayyoo, inni fi Aholiyyab ilmi Ahisamaak inni gosa Daan keessaa warra kaan barsiisuu akka danda'aniif yaada isaaniif kenneera. <sup>35</sup>Inni warra waa qirixanii bifa itti baasan, warra waan garaa garaa miidhagsanii hojjetan, warra boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaa, quncee talbaa, warra kulaan miidhagsanii fi warra wayyaa dha'an, warra waan hundumaa hojjetan, warra akeeka baasanis ogummaadhaan in guute.

### Ijaarsa Dukaanicbaaf Kennaan Baay'een Sassaabamu Isaa

**36** <sup>1</sup>"Namoonni Bazaali'elii fi Aholiyyab jedhaman, warri hojii miidhagsanii hojjechuu beekan hundinuu akkuma Waaqayyoo abbootetti hojii ijaarsa godoo qulqullaa'aa haa hojjetan! Isaan kun warra Waaqayyoo hojii garaa garaa akka hojjetaniif ogummaadhaa fi hubannaa isaaniif kennee dha" jedhe.

<sup>2</sup>Museen yommuus namoota Waaqayyoo ogummaa garaa isaanii keessa kaa'ee, Bazaali'elii fi Aholiyyabin, warra hojii miidhagsanii hojjechuu beekanii hojii kanaaf of kennan hundumaas, hojii kana akka hojjetaniif in

waame. <sup>3</sup>Isaan kunis keenna namoonni Israa'el godoon qulqullaa'aa sun akka ittiin ijaaramuuf dhi'eessan Musee harkaa in fuudhan; namoonni Israa'el immoo dabalani ganama ganama jaalala isaanitiin kenna isaanii Museetti in dhi'eessu turan. <sup>4</sup>Kana irratti warri hojii barkaa ba'eessa godhanii beekan, warri ijaarsa godoo qulqullaa'aa irra jiran, adduma addaan hojii hojjetan dhiisanii in dhufan. <sup>5</sup>Isaan, "Sabni kun hojii Waaqayyoo nu abboome kana hojjechuudhaaf wanta barbaachisu caalaatti baay'ee fiduutti jira" jedhanii Museetti in himan. <sup>6</sup>Museen immoo, "Dhiirri yookiis dubartii tokko illee kenna godoo qulqullaa'aa sanaaf dabalalee waan tokko hin godhin!" jedhanii guutummaa buufata sanaa keessatti akka lallabaniif in abboome; kanaafis namoonni waa fiduu irraa in ittifaman. <sup>7</sup>Wanti isaan kanaan dura godhan iyyuu hojii hojjetamu hundumaaf ga'ee, irraa in hafa ture.

### Godichl Ijaaramuu Isaa

<sup>8</sup>Namoota hojii godichaa hojjetan sana keessaa warri hojii miidhagsanii hojjechuu beekan, godicha bullukkoo arraba kudhan irraa in hojjetan; bullukoowwan sun boffee quncee talbaa gaarii, boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee fi bildiimaa irraa walitti fo'amanii in dha'aman; bifi Kiruubeliis hojii barka-toleessaatiin isaan keessatti kan hojjetame turan. <sup>9</sup>Bullukkoon kunis tokkon tokkon isaa dheerinni isaa dhundhuma digdamii saddeet, bal'inni isaa dhundhuma afur; bullukkoon hundinuu immoo safarri isaanii tokko ture. <sup>10</sup>Isaan bullukkoo shan akka baal'ee tokkootti, warra hafan shanan immoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiisan. <sup>11</sup>Gurroo bifa waaqaa qabu bullukkoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiifame isa duraa keessaa andaara arraba isa moggaatti in hojjetan; akkasumas bullukkoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiifame isa lammaffaa keessaa andaara arraba isa moggaatti gurroo in hojjetan. <sup>12</sup>Andaara baal'ee bullukkoo isa duraatti gurroowwan shantama, andaara bullukkoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiifame isa lammaffaa gara moggaattis gurroowwan shantama itti in

hojjetan; gurroowwan sun moggaa gamaa gamanaatiin akka wal fudhatan in ta'an. <sup>13</sup>Hokkoo warqees shantama in hojjetan; walumatti godoo tokko fayyaa akka ta'utti hokkoowwan sanaan baal'ee bullukkoo lamaan walitti in qabsiisan.

<sup>14</sup>Akkasumas bullukkoo rifeensa re'ootaa irraa hojjetame kudha tokkon sanaan godoo isa duraa sana irratti dukaana in hojjetan. <sup>15</sup>Bullukkoon kun tokkon tokkon isaa, dheerinni isaa dhundhuma soddoma, bal'inni isaa dhundhuma afur; bullukkoon kudha tokkonuu safarri isaanii tokko ta'e. <sup>16</sup>Bullukkoo shan kophaatti akka baal'ee tokkootti, warra hafan ja'an immoo kophaatti akka baal'ee tokkootti walitti in qaqabsiisan. <sup>17</sup>Andaara bullukkoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiifame isa duraatti gurroowwan shantama, andaara bullukkoo akka baal'ee tokkootti walitti qabsiifame isa lammaffaattis gurroowwan shantama in hojjetan. <sup>18</sup>Hokkoo sibiila boorrajii shantama hojjetanii walumatti dukaana tokko akka ta'utti baal'ee bullukkoo sana lamaan walitti qabsiisan. <sup>19</sup>Dukaana sanaaf irra-buusa gogaa korbeessa hoolaa isa duugame diimeffame irraa, irra-buusa lammaffaaf immoo raro hoolaa bishaanii irraa in hojjetan.

<sup>20</sup>Godoo sana ol qajeelchuudhaaf tuggeewwan babatee muka laaftoo irraa in hojjetaniif. <sup>21</sup>Tuggeen batteen tokko dheerinni isaa dhundhuma kudhan, bal'inni isaa dhundhuma tokko fi walakkaa ture. <sup>22</sup>Tuggeen batteen kun adduma addaan isa kaanii wajjin wal keessa galuuf akka ta'utti fiixee isaa irraa mucha qaba; kanas tuggeewwan godoo sanaa hundumaatti in godhan. <sup>23</sup>Tuggeewwan kana yeroo hojjetan, cinaacha godoo sanaa isa gara mirgaaf tuggee digdama tolchan. <sup>24</sup>Tuggee digdamman sanaaf miiloo meetii irraa hojjetame afurtama in tolchan; akkasitti tuggeen tokko muchi isaa lamaan kan keessa lixu miiloo uraa qabu lama lama jala isaatti qaba ture. <sup>25</sup>Cinaacha godoo sanaa isa lammaffaa, isa gara bitaaf, tuggee babatee digdama in hojjetan. <sup>26</sup>Akkasumas adduma addaan tuggee tokko jalatti miiloo lama lama, walitti miiloo meetii irraa hojjetame afurtama in godhan.

<sup>27</sup> Cinaacha godoo sanaa isa gara dugda duubaa, isa gara lixa-biiftuuf immoo tuggee babatee ja'a in hojjetan. <sup>28</sup> Golee godichaa warra gara dugda duubaaf tuggee babatee lama in hojjetan. <sup>29</sup> Isaan karaa jalaa jalqabanii hamma bantiitti wal irra darhanii amartii isa gara olii irratti walitti in qabsiifaman; kan lachuu isaanii akkasuma in ta'e, isaan golee lamaan in argisiisan. <sup>30</sup> Akkasitti tuggeen babateen saddeet miiloo jalaa meetii irraa hojjetaman kudha ja'anii wajjin achiitti argaman; tuggeen tokko miiloo lama lama jala isaatti qaba ture.

<sup>31</sup> Dagaleewwan muka laaftoo irraa in hojjetan; isaan tuggeewwan cinaacha godichaa gar tokkoof dagalee shan turan. <sup>32</sup> Tuggeewwan cinaacha godichaa isa gara kaaniifis dagaleen shan, tuggeewwan cinaacha godichaa isa dugda duubaa, gara lixa-biiftuuttiifis dagaleen shan turan. <sup>33</sup> Dagaleen iinni gidduu, walakkaa tuggeewwan sanaa irra gara tokkoo hamma gara kaaniitti in fulfa'e. <sup>34</sup> Tuggeewwan sanatti warqee uffisan; amartiwwan isaanii warra dagaleewwan keessa galanis warqeedhaan in hojjetan; dagaleewwan sanattis warqee in uffisan.

<sup>35</sup> Golgaa isa boffee hifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii isa walitti fo'ameen dha'ame irraa in hojjetan; inni immoo bifni Kiruubel hojii harka-toleessaatiin kan keessatti hojjeta-ture. <sup>36</sup> Isaan utubaa afur muka laaftoo irraa hojjetanii warqee itti uffisan; mismaara warqee, meetii baqamaa irraa miiloo afur in tolchanniif. <sup>37</sup> Golgaa boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii walitti fo'ameen dha'amee, hodbaadhaan miidhagfame irraa halbala godichaaf in hojjetan. <sup>38</sup> Utubaa shanii fi mismaara isaanii in tolchan; mataa utuboota sanaa fi amartii isaanii warra walitti hidhanitti warqee in uffisan; miiloon isaanii shanan immoo sibiila boorraj-jii irraa kan hojjetaman turan.

**Sanduuql Kakuu Tolfamuu Isaa**  
(Bau 25:10-22)

**37** <sup>1</sup>Yommu Bazaali'el muka laaftoo irraa sanduuqa kakuu

dheerinni isaa dhundhuma lamaa fi walakkaa, bal'inni isaa dhundhuma tokkoo fi walakkaa, irraan-oleen isaa dhundhuma tokkoo fi walakkaa ta'u in tolche\*. <sup>2</sup>Keessa isaa fi duuba isaatti warqee qullaa'aa uffisee, qaalaa isaattis naannesse warqee in kaa'e. <sup>3</sup>Amartii warqee afur tolchee, miillan isaa arfanitti lama gar tokkoon, lama immoo gara kaaniin in baqse. <sup>4</sup>Muka laaftoo irraa danqaraa tolchee, warqee itti uffise. <sup>5</sup>Danqaraa sana sanduuq-cha kakuu ittiin baachuudhaaf amartoota bukke garanaa fi garasiin jiran keessa loose. <sup>6</sup>Warqee qullaa'aa irraa teessoo araaraa dheerinni isaa dhundhuma lamaa fi walakkaa, bal'inni isaa dhundhuma tokkoo fi walakkaa tolche. <sup>7</sup>Inni Kiruubel lama warqee tumame irraa tolchee, fiixee teessoo araaraa gar lamaanitti kaa'e. <sup>8</sup>Kiruuh isa tokko fiixee gar tokkoo irratti, Kiruub isa kaan immoo fiixee gara kaanii irratti akkasitti Kiruubel lamaan teessoo araaraa irratti garanaa fi garasiin in tolche. <sup>9</sup>Kiruubel qoochoowwan isaanii teessoo araaraa gubbaatti bal'isanii in golboohan, fuula isaanis walitti garagalchani gara teessoo araaraa in ilaalu turan.

\*1 Kes 10:3,5

**Gahateen Aarsaa Tolfamuu Isaa**  
(Bau 25:23-30)

<sup>10</sup>Inni muka laaftoo irraa gabatee dheerinni isaa dhundhuma lama, bal'inni isaa dhundhuma tokko, irraan-oleen isaa dhundhuma tokkoo fi walakkaa ta'u in tolche. <sup>11</sup>Warqee qullaa'aa itti uffisee, naannoo isaattis warqee mare. <sup>12</sup>Xiyyoo hamma bal'ina harkaa ga'u hidhii isaatti naannesse tolchee isattis naannesse warqee mare. <sup>13</sup>Gabatichaaf amartii warqee afur tolchee, iddoo miillan isaa arfan jiran golee arfanuutti kaa'e. <sup>14</sup>Amartoonni sun danqaraa ittiin gabaticha baataniif akka ta'utti hidhii isaatti kaa'aman. <sup>15</sup>Danqaraa muka laaftoo irraa tolchee, gabatichi akka ittiin baatamuuf warqee itti uffise. <sup>16</sup>Mi'a gabaticha irra kaa'amu harkee, waciitii, xooffoo, cuggee ittiin kennaa dhugaatii dhi'eessanis warqee qullaa'aa irraa in tolche.

**Baattuu Ihsaa Tolchuu Isaa**  
(Bau 25:31-40)

<sup>17</sup>Bazaali'el warqee qullaa'aa irraa baattuu ibsa in tolche; baattuun ibsichaa warqee tumame irraa hojjetame; miillan isaa, somaan isaa, qolli isaa, xooffoon isaa fi daraaraan isaa isuma irraa itti hojjetame. <sup>18</sup>Cinaacha isaa lamaanitti damee ja'a, dameen ibsaa sadii gar tokkotti, dameen ihsaa sadii immoo gara kaaniitti baafaman. <sup>19</sup>Damee tokko irratti qolli daraaraa lawuzii fakkaatu sadii xooffoodhaa fi daraaraa wajjin, damee isa kaan irrattis qolli daraaraa lawuzii fakkaam sadii xooffoodhaa fi daraaraa wajjin, akkasuma damee ja'an baattuu ibsaa irratti baafaman sana irratti hojjetaman. <sup>20</sup>Qolli daraaraa lawuzii fakkaatu afur xooffoo isaa fi daraaraa isaa wajjin baattuu ibsaa sana irra jiru. <sup>21</sup>Damee baattuu ihsaa sana keessaa ba'an damee lama lama gidduutti xooffoo tokko, damee isaa ja'anitti immoo xooffoo lama lama tolche. <sup>22</sup>Xooffoon isaa fi dameen isaa battee warqee qullaa'aa tumame tokko irraa tolfame. <sup>23</sup>Inni ibsaa torha, waan ittiin fo'aa ibsaa kutan, baattuu isaas warqee qullaa'aa irraa in hojjetate. <sup>24</sup>Baattuu ibsaa sanaa fi mi'a isaa hundumaa warqee qullaa'aa akka kiilo graamii soddonii shanii ulfaatuun hojjetate.

**Iddoon Aarsaa Ixaanaa**  
**Ijaaramuu Isaa**  
(Bau 30:1-5)

<sup>25</sup>Yommu inni muka laaftoo irraa iddoo aarsaa isa ixaanni irratti aarfamu, dheerinni isaa dhundhuma tokko, bal'inni isaa dhundhuma tokko, gara arfanuun wal qixxee, irraan-oleen isaa dhundhuma lama ta'u tolche; gaanfonni isaa isuma irraa itti in baafaman. <sup>26</sup>Inni naannoo hundumaatti, irra-keessa isaatti, bukke isaatti, gaanfa isaattis warqee qullaa'aa uffise; naannoo isaattis warqee in hojjetate. <sup>27</sup>Danqaraa keessa loosanii ittiin baachuudhaaf, amartii warqee lama sabbata isaa sana jalatti karaa lachuu andaara isaa lamaanitti tolche. <sup>28</sup>Danqaraa sana muka laaftoo irraa tolchee, warqee itti uffise. <sup>29</sup>Akka warri urgooftuu gaarii qopheessan hojjetaniitti, urgooftuu dibataa isa qulqulaa'aa in tolche\*. <sup>30</sup>29 30:22-38

**Iddoon Aarsaa Ijaaramuu Isaa**  
(Bau 27:1-7)

**38** <sup>1</sup>Bazaali'el itti fufee muka laaftoo irraa iddoo aarsaa dheerinni isaa dhundhuma shan, bal'inni isaa dhundhuma shan, irraan-oleen isaa dhundhuma sadii, gara arfanuun wal qixxee kan ta'e in ijaare. <sup>2</sup>Golee iddoo aarsaa arfan gubbaatti gaanfota baase; gaanfota sanas isuma irraa itti baasee sibiila boorrajii itti uffise. <sup>3</sup>Mi'a iddoo aarsaa sanaa hundumaa caabii, waan ittiin daaraa hammaaran, waciitii ittiin aarsaa dhi'eessan, fileewwan foonii, baatruu irratti ibidda bobeeessanis sibiila boorrajii irraa in tolche. <sup>4</sup>Iddoo aarsichaattis sibiila boorrajii akka gin-gilchaatti wal keessa habaasee ittisa tolchee, gara walakkaa iddoo aarsaa ga'uu akka danda'utti geengoo isaa jalaan kaa'e. <sup>5</sup>Golee arfan ittisa sibiila boorrajii sanaattis danqaraa ittiin bantan akka keessa loosaniif amartii afur itti baqse. <sup>6</sup>Muka laaftoo irraa danqaroota tolchee sibiila boorrajii itti uffise; <sup>7</sup>danqaroota sanas iddoon aarsaa akka ittiin baatamuuf amartoota isa bukke iddoo aarsichaa isa muka irraa dhooqfamee hojjetametti jiru sana keessa loose.

<sup>8</sup>Waciitii fi jaliitii sibiila boorrajii of-ilaalee dubartoota warra halbala dunkanaa itti wal ga'an sanaatti yeroo sagadaa hojii gargaaran irraa fuudhee tolche\*. <sup>9</sup>8 30:18; 1Sam 2:22

**Godichaa Fi Oohdiin Tolfamuu Isaa**  
(Bau 27:9-19)

<sup>9</sup>Inni itti aansee oobdii in tolche; oobdichis gara harka mirgaatiin golgaa quncee talbaa fo'amaadhaan dha'ame, dheerinni isaa dhundhuma dhibba ta'u qaba ture. <sup>10</sup>Utuboonni digdammanii fi miiloowwan isaanii digdamman sibiila boorrajii irraa, hokkoon isaanii fi amartiin walitti hidhu meetii irraa hojjeta-man. <sup>11</sup>Golgaan gara harka bitaas immoo dheerinni isaa dhundhuma dhibba tokko uruboonni isaanii digdammanii fi miiloowwan isaanii digdamman sibiila boorrajii irraa, hokkoon isaanii fi amartiin walitti hidhu meetii irraa hojjeta-man. <sup>12</sup>Gara lixa-biiftuutiin golgaa bal'inni isaa dhundhuma shantama ta'u qaba rare; uruboonni isaanii kudhan,

miiloowwan isaanii kudhan; hokkoon isaanii fi amartiin walitti hidhu meetii irraa hojjetaman. <sup>13</sup>Gara boruu karaa biiftuun baatus oobdichi dhundhuma shantama bal'ata ture. <sup>14</sup>Dheerinni golgichaa karaa ittiin ol lixan gar tokkoon dhundhuma kudha shan; utuboota sadii fi miiloowwan sadii qaba ture. <sup>15</sup>Dheerinni golgaa isa gara kaaniis dhundhuma kudha shan, utuboota sadii fi miiloowwan sadii qaba ture. <sup>16</sup>Golgaan naannoo oobdichaa hundinuu uffata quncee talbaa fo'amaa irraa dha'ame. <sup>17</sup>Miiloowwan utuboota sanaa sibiila boorrajii irraa hojjetaman, hokkoon isaanii fi amartiin walitti bidhu immoo meetii irraa hojjetaman; fiixee utuboota oobdichaa meetiitu uffifame; akkasuma utuboonni oobdichaa hundinuu amartii meetii irraa hojjetame qabu turan. <sup>18</sup>Golgaan karra oobdichaa uffata quncee talbaa fo'amaadhaan dha'amee, namni ogeessi immoo fo'aa bifa waaqaa, bifa dhiilgee, bifa bildiimaa qabuun irratti hodhee tolche qaba ture; dheerinni isaa dhundhuma digdama; akkuma golgaa oobdichaa irraan-oleen isaa dbundhuma shan, bal'inni isaa dhundhuma shan ture. <sup>19</sup>Utuboonni isaa arfani fi miiloowwan isaa arfan sibiila boorrajii irraa hojjetaman; hokkoon isaanii fi amartiin walitti hidhu meetii irraa hojjetaman; bantiwwan isaanii meetiitu uffifame. <sup>20</sup>Qofoon godoo sanaa fi oobdii sanatti naanna'anii jiran hundinuu meetii irraa hojjetaman.

### Mi'a Godichi Ittiin Ijaarama

<sup>21</sup>Mi'i godoo dhuga-baatuu inni Itaamaa Lewwiichi ilmi Aaron lubichaa abboommii Museetiin tarreetti caafee qopheesse kanatti aanee jira\*; <sup>22</sup>Bazaali'el ilmi Urii, akaakayyuun Huur gosa Yihudaa keessaa wanta Waaqayyo, Musee abboome hundumaa in hojjete; <sup>23</sup>Aholiyab ilmi Ahisamaa gosa Daan keessaa, inni waa qirixee bifa itti baasu uffata quncee talbaa irratti, boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaadhaan kulaan miidhagsee hojjetu, isaa wajjin ture\*. <sup>24</sup>Godoon qulqullaa'aa akka ittiin hojjetamuuf warqeen kenname sun hundumti isaa akka madaalii godoo qulqullaa'aatti akka kiilo graamii kuma tokkoo ture. <sup>25</sup>Meetiin

namoota waldaa keessaa lakkaa'aman irraa walitti qabame, akka madaalii godoo qulqullaa'aatti kiilo graamii kuma sadii fi dhibba afurii fi digdamaa ture. <sup>26</sup>Namoonni warra dur lakkaa'amanii jiranitti dabalaman, waggaa isaanis digdamaa hamma isaa oliitti kan jiru hundinuu lakkoobsi isaanii kumaatama dhibba ja'aa fi kuma sadii fi dhibba shanii fi shantama; isaan kun mata mataatti akka madaalii godoo qulqullaa'aatti akka walakkaa sheeqelii haasan\*. <sup>27</sup>Meetii kiilo graamii kuma sadii fi dhibba shaniin miiloo godoo qulqullaa'aa fi miiloo golgichaatu hojjetame; kiilo graamii kuma sadii fi dhibba shaniin miiloo dhibba tokkootu hojjetame; kiilo graamii soddonii shaniin miiloo tokkootu hojjetame. <sup>28</sup>Akka kiilo graamii digdamaatiin immoo utubootatti hokkoo hojjetee, bantiwwan isaanii amartiidhaan walitti qabsiise. <sup>29</sup>Sibiilli boorrajiiin kennaa sochoofamuuf dhi'aate kiilo graamii kuma lamaa fi dhibba afurii fi afurtama ture. <sup>30</sup>Isaaniin miiloowwan balbala dukaana itti wal ga'anii, iddoo aarsaa sibiila boorrajii irraa hojjetamee fi ittisa isaa isa sibiila boorrajii irraa hojjetame, mi'a isaa hundumaas in hojjete. <sup>31</sup>Akkasumas miiloowwan utubaa naannoo oobdichaa, miiloowwan utubaa karra oobdichaa, qofoon dukaanichaa hundinuu, qofoon utubaa naannoo oobdichaa hundinuus isaaniin hojjetaman.

\*21 Lak 4:28

\*22-23 31:1-11

\*25-26 30:11-16

### Uffata Lubootaa Hojjechuu Isaanii

(Bau 28:1-4)

**39** <sup>1</sup>Kana booddee warri hojii miidhagsanii hojjechuu beekan sun uffata kulaan miidhagfame boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee fi bildiimaadhaan dha'ame, isa uffatanii iddoo qulqullaa'aa sana keessa hojjetan in qopheessan; akkasumas uffata Aaron isa qulqullaa'aa akkuma Waaqayyo Musee abboometti in hojjetan.

<sup>2</sup>Isaan dirata fuula duraa sanas warqee, boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii walitti fo'ame irraa

in hojjetan. <sup>3</sup>Warqee tumanii erga haphisanii booddee akka boffeetti qaqal'isanii babbaqaqsanii, boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii wajjin walitti fo'anii, warra harka-toleeyyii in dhoofsisan. <sup>4</sup>Gatiittii lamaan irras kan ittiin qaxxaamurfatan lama, duraa fi booddeedhaan kan itti qabsiifaman in hojjetan. <sup>5</sup>Hidhannii inni ittiin hidhatamus, akkuma Waaqayyo Musee abboometti, hojii isa fakkaatuun warqee, boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii walitti fo'ame irraa hojjetame ture.

<sup>6</sup>Isaan dhagoota gati-jabeeyyii "Sardoniikis" jedhaman qopheessanii, xiyyoo warqee daraaraa hidhaa furgasaa fakkaatutti in galchan; maqaa ilmaan Israa'el immoo akka mallattoo isa keessa galfamee qirixamuutti, keessa galchanii dhagoota sana irratti in qirixan. <sup>7</sup>Dhagoota sana akkuma Waaqayyo Musee abboometti, ilmaan Israa'el akka ittiin yaadatamanii, isa dirata fuula duraa sana ittiin gatiittii irra qaxxaamurfatanitti in qabsiisan.

### Qomeen Akka Gaachanaa Hojjetamuu Isaa

(Bau 28:15-30)

<sup>8</sup>Ergasii isaan akkuma diranni fuula duraa sun hojjetametti, qomee akka gaachanaa, warqee boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee, boffee bildiimaadhaa fi quncee talbaa gaarii walitti fo'ame irraa warra harka-toleeyyii in hojjechiisan. <sup>9</sup>Ginaachi qomee akka gaachanaa sun gara arfaniin wal qixxee dha; isas dirribidhaan dheerina isaa taakkuu tokko, bal'ina isaas taakkuu tokko in godhan. <sup>10</sup>Isa irratti immoo dhagaa gati-jabeessa toora afuriin in maxxansan; toora isa duraa keessa, dhagoota gati-jabeeyyii Saardiyyon, Tophaaazyon, Simaaraagidos; <sup>11</sup>toora isa lammaffaa keessa, Kaarbunbil, Safiirios, Yaasphus; <sup>12</sup>toora isa sadaffaa keessa, Hiiyaakinxos, Kaalqedon, Ametiixos; <sup>13</sup>toora isa afuraffaa keessa, Krisoliixos, Sardoniikis, Beerilos turan; <sup>14</sup>xiyyoon warqees naannoo isaaniitti hojjetamee maxxanfaman. <sup>15</sup>Dhagoonnii sun akka maqaa ilmaan Israa'elitti kudha lama turan; isaan akkuma mallattootti maqaan gosa kudha lamaanii adduma

addaan keessa lixee tokko tokko irratti kan qirixame turan.

<sup>15</sup>Isaan funcaa warqee qullaa'aa isa micciiramaa akka funyoo, qomee akka gaachanaa sanaaf in hojjetan. <sup>16</sup>Xiyyoo warqee daraaraa hidhaa furgasaa fakkaatu lama, amartii warqee lamas hojjetanii, golee qomee akka gaachanaa warra gara olii lamaanitti in qabsiisan. <sup>17</sup>Kana booddees funyoo warqee sana lamaan amartii lamaan golee qomichaa warra gara olii jiran sanatti in qabsiisan. <sup>18</sup>Fiixee funyoowwan sanaa lamaan daraaraa akka hidhaa furgasaa lamaanitti akkasumas fuula duraan isa dirata fuula duraa sana ittiin gatiittii irra qaxxaamurfatanitti in qabsiisan. <sup>19</sup>Amartii warqee lamas hojjetanii, fiixee qomee akka gaachanaa sana lamaanitti, andaara isaa isa gara keessaatiin dirata fuula duraa sanatti aanutti in kaa'an. <sup>20</sup>Ammas amartii warqee lama tolchanii, fuula duraan warra dirata fuula duraa sana ittiin gatiittii irra qaxxaamurfatan lamaanitti, gara jalaan iddoo inni hidhata sana gararraatti walitti bu'utti in qabsiisan. <sup>21</sup>Isaan akkuma Waaqayyo Musee abboometti, qomeen akka gaachanaa sun hidhata sana irra akka taa'utti, qomeen akka gaachanaa sun dirata fuula duraa sanatti hiikamee akka hin laafnetti, shanqaqqoo bifa waaqaa qabuun amartii isaa amartii dirata fuula duraatti in hidhan.

### Uffanni Lubootaa Warri Kaan Qopheeffamuu Isaanii

(Bau 28:31-43)

<sup>22</sup>Qoloo dirata fuula duraa wajjin uffatamu guutummaatti boffee bifa waaqaatiin warra wayyaa dha'u in hojjechiisan. <sup>23</sup>Qoloon sunis gidduudhaa qaawwa ittiin mataatti diratan qaba ture; hidhiin isaa akka hin cirannetti naannoon qaawwa isaa akka kal'ee kan jabaatu ture. <sup>24</sup>Naannoo andaara qoloo sanaatti ija muka akka rumaanii, boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee fi bildiimaaw walitti fo'ame irraa hojjetan. <sup>25</sup>Akkasumas warqee qullaa'aa irraa bilbila tolchanii, gidduu gidduu ija muka akka rumaanii sanaa in kaa'an; bilbiloonni kun andaara qoloo sanaatti naanna'anii gidduu gidduu ija muka akka rumaanii sanaa turan. <sup>26</sup>Tarreen isaas andaara qoloo sanaa irratti bilbila, ija muka akka rumaanii

ta'e, naanna'ee wal ga'a; kun akkuma Waaqayyo Musee abboometti, isa yeroo hojji lubummaa hojjetan uffatamuu dha.

27 Isaan itti fufaniis warra wayyaa dha'an immoo kittaa quncee talbaa Aaronii fi ilmaan isaaf in hojjechiisan. 28 Kana malees marata mataa, wanta mataatti kaa'atanis quncee talbaa irraa, fiddoo dhagnatti aanus quncee talbaa isa walitti fo'ame irraa in hojjechiisan. 29 Hidhata mudhiis quncee talbaa walitti fo'amee, boffee bifa waaqaa, boffee dhiilgee fi bildiimaa hodhaa harkaatiin miidhagfameen in hojjetan; kanas akka Waaqayyo Musee abboometti in godhan.

30 Isa akka daraaraa warqee qul-laa'aa irraa hojjetamee, "Gonfoo qulluu" jedhamee beekame sanas hojjetanii, akka nama mallattoo irratti keessa galchee qirixuutti, caaffata "Waaqayyooof kan qulqullaa'e" jedhu isa irratti qirixanii in baasan\*. 31 Isas akkuma Waaqayyo Musee abboometti maataba bifa waaqaa itti kaa'anii marata mataa sanatti in qabsiisan.

\*30:29-6; Lew 8:9

### Godichi, Mi'i Isaas Hojjetamee Dhumuu Isaa (Bau 35:10-19)

32 Hojiin godicha dukaana itti wal ga'an sanaa in raawwatame; namoonni Israa'elis waan hojjetan sana hundumaa akkuma Waaqayyo Musee abboometti in hojjetan. 33 Isaan godicha gara Mussectti in fidan; wanti isaan fidanis, dukaana isaa, mi'a isaa hundumaa, hokkoo isaa, tuggee isaa, danqaraa isaa, utuboota isaa, miiloo isaa, 34 irra-buusa fi gogaa korbeessa hoolaa isa duugamee diimeffame, irra-buusa lammaffaa fi raroo hoolaa bishaanii, golgaa dhoksu, 35 sanduuqa kakuu, danqaraa isaa fi teessoo araaraa wajjin, 36 gabatee mi'a isaa hundumaa wajjin, buddeena ilaalchaa, 37 baattuu ibsaas warqee qul-laa'aa irraa hojjetame, ibsaas akka tarree taa'umsa isaatti, mi'a isaa hundumaa, cuunfaa ejersaa ibsichaaf ta'u, 38 iddoo aarsaa warqee irraa hojjetame, dhadhaa dibataa, ixaana urgaa'aa, balbala godichaa fi immoo golgaa, 39 iddoo aarsaa sibiila boorrajii irraa hojjetame, gingilchaa sibiila boorrajii irraa wal keessa baba'ee tolfame, danqaraa isaa, mi'a

isaa hundumaa, waciitii, jaliitii isaa, 40 golgaa oobdichaa, utuboota isaa, miiloo isaa, golgaa balbala oobdichaa, funyoo isaa, qofoo isaa, mi'a godoo dukaana itti wal ga'anii sana keessatti ittiin hojjetan hundumaa, 41 uffata kuulaan miidhagfame, isa uffatanii iddoo qulqullaa'aa sana keessa hojjetan, Aaron lubichaaf uffata qulqullaa'aa, ilmaan isaaf immoo uffata isaan uffatanii hojji lubummaa hojjetan ture. 42 Namoonni Israa'el hojji isaanii hundumaa akkuma Waaqayyo Musee abboometti in hojjetan. 43 Museenis hojicha hundumaa ilaalee, waan hojjetan akkuma Waaqayyo abboometti hojjechuu isaanii in arge; kana booddee isaan in eebbise.

### Godichi Dhaabamee Eebbifamuu Isaa

40 Waaqayyo yommuu Musee dhaan, 2 Godoo dukaana itti wal ga'anii sana ji'a duraa keessaa guyyaa duraatti dhaabi! 3 Sanduuqa dhuga-baatuus isa keessa kaa'i, sanduuqichatti immoo golgaa tolchi! 4 Gabatee ol galchii mi'a isaa tottolchi, baattuu ibsaas ol galchii ibsaas irra dhaabi! 5 Iddoo aarsaa warqee irraa hojjetame isa ixaana irratti aarsan sanduuqa dhuga-baattuu sana dura dhaabi! Balbala godichaattis golgaa kaa'i! 6 Iddoo aarsaa isa qalmi gubatu irratti aarfamus balbala godoo dukaanicha itti wal ga'an sanaa dura dhaabi! 7 Dukaana itti wal ga'anii fi iddoo aarsaa sana gidduu waciitii dhiqannaa dhaabi, waciitichatti bishaan naqi! 8 Oobdii itti naannessii tolchi, karra oobdichaatti golgaa kaa'i! 9 Dhadhaa dibataas fuudhi godicha sanaa fi wanta isa keessa jiru hundumaa dibi, isaa fi wanta isa keessa jiru hundumaa qulqulleessi! Innis qulqullaa'aa in ta'a. 10 Iddoo aarsaa isa qalmi gubamu irratti aarfamuu fi mi'a isaa hundumaa dibi, iddoo aarsihaas qulqulleessi! Innis hundumaa irra qulqullaa'aa in ta'a. 11 Waciitichaa fi jaliitii isaa dibii qulqulleessi! 12 Aaronii fi ilmaan isaa gara balbala dukaana itti wal ga'an sanaatti fidii bishaaniin isaan dhiqi! 13 Aaron luba ta'ee anaaf akka hojjetuuf uffata qulqullaa'aa itti uffisiitii, dibii isa qulqulleessi! 14 Ilmaan isaas as fidii kittaa itti

uffisi! 15 Luba ta'anii anaaf akka hojjetaniif, abbaa isaanii akkuma dibde isaanis dibi! Dibamuun isaanii kun dhaloota dhufu hundumaa keessatti lubummaa bara baraa ta'ee in jiraata" jedhe.

\*9-11 29:37; 30:10

16 Museen yommuu wanta Waaqayyo isa abboome hundumaa akkuma sanatti in hojjetete. 17 Godichis waggaa lammaffaa keessaa ji'a tokkoffaatti ji'icha keessaa guyyaa tokkoffaatti in dhaabate; 18 Museen godicha yommuu dhaabe, miiloowwan isaa itti kaa'ee, tuggeewwan isaa dhadhaabee, dagaalee keessa loosee, utuboota isaas in dhaabe. 19 Ergasii godoo sana irratti dukaana diriirsee, dukaana sana akka Waaqayyo abboometti godichatti in uffise; 20 dhuga-baattuu sanas fuudhee, sanduuqa kakuu keessa kaa'e; danqaraas sanduuqichatti hidhee, teessoo araaraas sanduuqicha irra kaa'e. 21 Sanduuqichas godichatti ol galchee, akka Waaqayyo isa abboometti sanduuqa dhuga-baatuutti golgaa tolche. 22 Museen gabaticha karaa gara bitaa godoo sanaatiin golgaa duubaan dukaana itti wal ga'an sana keessa dhaabe; 23 achi irras akka Waaqayyo isa abboometti fuula Waaqayyoo dura buddeena naqe. 24 Baattuu ibsaas fuulee gabatichaatiin karaa gara mirgaa godoo sanaa dukaana itti wal ga'an keessa kaa'e; 25 ibsaas akka Waaqayyo isa abboometti Waaqayyo dura baattichaa irra in dhaabe. 26 Ergasii Museen iddoo aarsaa warqee irraa hojjetame sana golgicha fuul duraan dukaana itti wal ga'an keessa dhaabe; 27 isa irrattis akka Waaqayyo isa abboometti ixaana fooliin isaa urgaa'u aarsaa dhi'eesse. 28 Kana booddee balbala godichaatti golgaa kaa'e; 29 iddoo aarsaa isa qalmi gubamu irratti aarfamuu balbala godoo sanaa dura dukaana itti wal ga'an keessa dhaabee, akka Waa-

qayyo abboomettis achi irratti qalma gubamuu fi kennaa midhaanii in dhi'eesse. 30 Waciitiis dukaana itti wal ga'anii fi iddoo aarsaa sana gidduu dhaabee, akka ittiin dhiqatanif bishaan itti naqe. 31 Musee fi Aaron, ilmaan isaanis harka isaanii fi miilla isaanii ittiin in dhiqatu turan. 32 Yeroo gara dukaana itti wal ga'anii dhaqan hundumaa yookiis yeroo iddoo aarsaatti dhi'aatan hundumaa Waaqayyo akka Musee abboometti in dhiqatu turan. 33 Muscen godichaa fi iddoo aarsaa sanatti naannessee oobdii tolchee, karra oobdichaattis golgaa in kaa'e; akkanatti Museen hojicha in raawwate.

### Ulfinni Waaqayyoo Godicha Guutuu Isaa

(Lak 9:15-23)

34 Duumessis dukaana itti wal ga'anitti uffise, ulfinni Waaqayyoo godicha keessa guute\*; 35 Museen immoo duumessi godicha irra waan tureef, ulfinni Waaqayyoo godoo sana keessa waan guuteef, dukaana itti wal ga'an sana keessa lixuu hin dandeenye. 36 Namoonni Israa'el hamma adeemaa turan kana hundumaatti yommuu duumessichi godoo sana irraa ka'u isaanis ka'anii in adeemu turan\*. 37 Yommuu duumessichi irraa ka'uu dhiisu immoo hamma gaafa duumessichi irraa ka'utti isaanis achii hin ka'an. 38 Duumessi Waaqayyoo guyyaa guyyaa dukaanicha irra in buufata ture, ibiddi immoo balkan halkan duumessicha irra ture; namoonni Israa'elis yeroo karaa adeemaa turan hundumaatti kana in argu turan.

\*34 His 43:1-9

\*36 Lak 9:15-23; 10:34-36; 1Mot 8:10-11; Isa 4:5